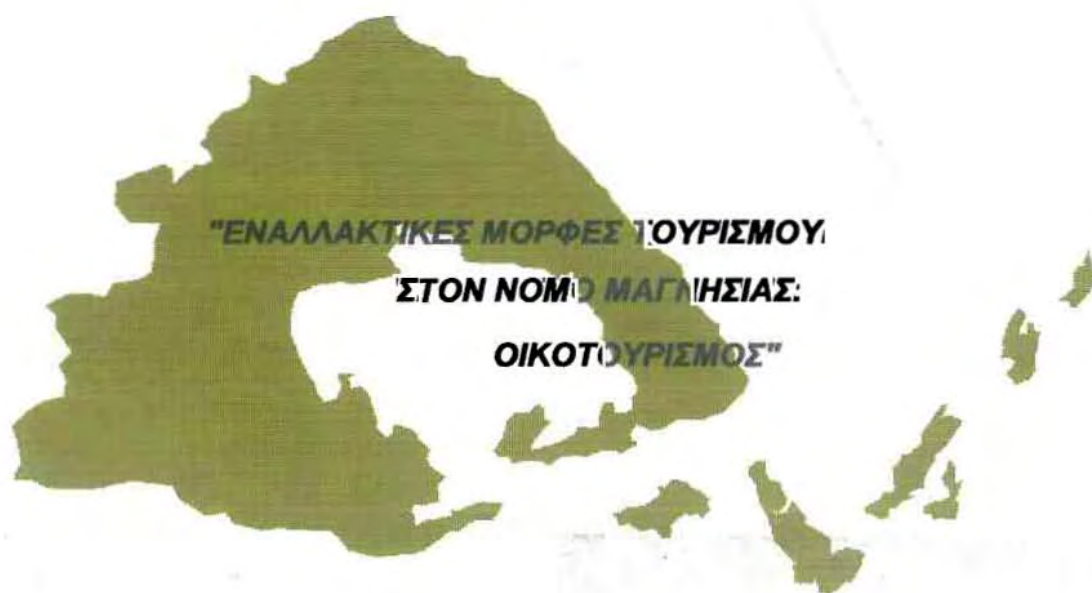

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΧΩΡΟΤΑΞΙΑΣ &
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Φοιτητής: ΕΜΜ. ΔΑΜΑΝΑΚΗΣ

Υπεύθυνος: ΟΛΓΑ ΧΡΙΣΤΟΠΟΥΛΟΥ

ΒΟΛΟΣ 1996

**Αφιερωμένο
στο
Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας**

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

Εισαγωγή

1.1. Τουρισμός	1
1.2. Είδη τουρισμού	1
1.3. Το διεθνές χωρικό σχήμα ανάπτυξης του Τουρισμού	2
1.4. Ο τουρισμός στην Ελλάδα	3
1.5. Τουριστική ανάπτυξη του νομού Μαγνησίας	3

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

Περιοχή μελέτης

2.1. Γενικά χαρακτηριστικά νομού Μαγνησίας	6
2.2. Κλιματολογικά χαρακτηριστικά περιοχής μελέτης	9
2.2.1. Μετεωρολογικά χαρακτηριστικά	9
2.2.2. Άνεμοι	9
2.2.3. Θερμοκρασία αέρος	9
2.2.4. Υετός και Υγρασία	11
2.3. Γεωλογικά χαρακτηριστικά	11
2.3.1. Γεωλογία περιοχής	11
2.3.2. Πετρολογικά χαρακτηριστικά	12
2.3.3. Σεισμικότητα	14
2.4. Λεκάνες Απορροής	14
2.5. Υγρότοποι	14
2.6. Δάση - Βοσκότοποι	15
2.7. Χλωρίδα - Πανίδα	16
2.7.1. Χλωρίδα	16
2.7.2. Πανίδα	16
2.8. Αρχαιολογικοί Χώροι	17

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

Δημογραφικά χαρακτηριστικά

3.1. Γενική εξέλιξη του πληθυσμού	22
3.1.1. Εξέλιξη σε επίπεδο νομού	22
3.1.2. Εξέλιξη σε επίπεδο Ο.Τ.Α.	23
3.1.3. Κατανομή πληθυσμού κατά Υψομετρικές Ζώνες	24

3.2. Δομή πληθυσμού	25
3.2.1. Διάρθρωση πληθυσμού κατά ηλικίες	25
3.2.2. Δημογραφικοί δείκτες	29
3.2.3. Φυσική κίνηση	31
3.2.4. Μετανάστευση	33
3.2.5. Αστικοποίηση	34

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

Οικονομικά χαρακτηριστικά

4.1. Απασχόληση	36
4.2. Κατά Κεφαλήν Προϊόν	39
4.3. Εισόδημα	42
4.4. Επενδύσεις	43

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5

Κοινωνικά χαρακτηριστικά

5.1. Δείκτες Κοινωνικής Ευημερίας	47
5.2. Εκπαίδευση	55
5.3. Υγεία - Πρόνοια	56

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6

Οργάνωση Οικονομικής Ζωής κατά Τομείς

6.1. Γενικά προβλήματα και δυνατότητες	59
6.2. Πρωτογενής Τομέας	59
6.2.1. Γεωργία	60
6.2.2. Κτηνοτροφία	62
6.2.3. Δάση	64
6.2.4. Αλιεία	66
6.3. Δευτερογενής Τομέας	67
6.3.1. Βιομηχανία	68
6.3.2. Εξόρυξη	69
6.4. Τριτογενής Τομέας	73
6.4.1. Δίκτυα Υποδομών	73
6.4.1.1. Οδικό Δίκτυο	73
6.4.1.2. Σιδηροδρομικό Δίκτυο	77
6.4.1.3. Δίκτυο Θαλάσσιων Συγκοινωνιών	77
6.4.1.4. Δίκτυο Αεροπορικών Συγκοινωνιών	80
6.4.1.5. Δίκτυο Ηλεκτρικής Ενέργειας	81
6.4.1.6. Δίκτυο Αποχέτευσης	81
6.4.1.7. Δίκτυο Ύδρευσης	81

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7

Τουρισμός

7.1. Τουριστικές Ροές - Αφίξεις και Διανυκτερεύσεις τουριστών	83
7.2. Τουριστική Υποδομή	86
7.3. Προέλευση Τουριστών	88
7.4. Τουριστικές Ροές για κάθε χωρική ενότητα του Ν. Μαγνησίας	89
7.5. Προγράμματα Δημοσίων Επενδύσεων υποστήριξης του Τουρισμού στο Ν. Μαγνησίας	99

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8

Μελέτη Λαογραφικών χαρακτηριστικών του Ν. Μαγνησίας

8.1. Ιστορία και Παραδοσιακή Αρχιτεκτονική	103
8.1.1. Η Ιστορία και η Παραδοσιακή Αρχιτεκτονική στην πόλη του Βόλου	103
8.1.2. Η Ιστορία και οι παραδοσιακοί πολεοδομικοί τύποι των Πηλιορείτικων Οικισμών	104
8.1.3. Η Ιστορία και οι παραδοσιακοί πολεοδομικοί τύποι των οικισμών στην περιοχή του Αλμυρού και Βελεστίου	106
8.1.4. Η Ιστορία και τα παραδοσιακά κτίσματα των Βορείων Σποράδων	108
8.1.5. Εκκλησιαστικά κτίσματα	109
8.2. Παραδοσιακά Επαγγέλματα	112
8.2.1. Λαϊκή Τέχνη	112
8.2.1.1. Αγγειοπλαστική	112
8.2.1.2. Μεταλλοτεχνία	112
8.2.1.3. Υφαντική	112
8.2.1.4. Ζωγραφική	112
8.2.1.4.1. Κοσμική Ζωγραφική	112
8.2.1.4.2. Αγιογραφία	113
8.2.1.5. Γλυπτική	113
8.2.1.5.1. Λιθογλυπτική	113
8.2.1.5.2. Εκκλησιαστική Ξυλογλυπτική	113
8.2.1.5.3. Οικιακή και Ποιμενική Ξυλογλυπτική	114
8.2.2. Εμπορική δραστηριότητα	114
8.2.3. Μεταποίηση	114

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 9

Συμπεράσματα - Προτάσεις

A. Συμπεράσματα	119
B. Προτάσεις	119
9.1. Βελτίωση υποδομών	119
9.1.1. Οδικό δίκτυο	120
9.1.2. Θαλάσσιες συγκοινωνίες	122
9.1.3. Αεροπορικές συγκοινωνίες	123
9.1.4. Δίκτυο ύδρευσης	123
9.1.5. Δίκτυο Αποχέτευσης	124
9.1.6. Υγεία - Πρόνοια	124

9.2. Εκπαδευση - Επιμόρφωση του τοπικού πληθυσμού	125
9.3. Δημιουργία multimedia πακέτων	126
9.4. Επεμβάσεις σε παραδοσιακούς οικισμούς	127
9.5. Δραστηριότητες στα πλαίσια του Οικοτουρισμού	128
9.5.1. Θαλάσσιες δραστηριότητες	128
9.5.1.1. Θαλάσσιος Τουρισμός	128
9.5.1.2. Εθνικό Θαλάσσιο Πάρκο Αλοννήσου Βορείων Σποράδων (ΕΘ.ΠΑ.Β.Σ.)	131
9.5.2. Δραστηριότητες στα πλαίσια της Ορειβασίας - Αναρρίχησης	133
9.5.3. Δραστηριότητες στα πλαίσια της Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης	135
9.5.4. Δραστηριότητες στα πλαίσια του Λατρευτικού Τουρισμού	136
9.6. Σχεδιασμός και προγραμματισμός έργων και εγκαταστάσεων	136
9.6.1. Μουσείο Λαϊκής Τέχνης και Ιστορίας στη Μακρυνίτσα	137
9.6.2. Κέντρο Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης (Κ.Π.Ε.) στη Μακρυνίτσα	138
9.6.3. Δημιουργία Μουσείου της Φύσης στον Κισσό	138
9.6.4. Δημιουργία Συνεδριακού Κέντρου στον Κισσό	139
9.6.5. Διάνοξη Μονοπατιών του Πηλίου - Έργα δασικής αναψυχής	139
9.6.6. Φορέας Προώθησης Εναλλακτικών Μορφών Τουρισμού στο Ν. Μαγνησίας	141

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α

ΧΑΡΤΗΣ 1: Όρια και έδρες των Ο.Τ.Α. του Ν. Μαγνησίας

ΧΑΡΤΗΣ 2: Χάρτης περιοχών του Ν. Μαγνησίας

ΧΑΡΤΗΣ 3: Εθνικό και Επαρχιακό δίκτυο του Ν. Μαγνησίας

ΧΑΡΤΗΣ 4: Χάρτης έργων και εγκαταστάσεων στο Ν. Μαγνησίας

ΧΑΡΤΗΣ 5: ΖΩΝΕΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΣΤΟ ΕΘ.ΠΑ.Β.Σ.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Β

Π.Δ. της 11.7/4.8.1980 (ΦΕΚ 374 Δ)

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

Εισαγωγή

1.1. Τουρισμός

Ο τουρισμός με την σημερινή του μορφή αρχίζει στην Αγγλία το 16ο αιώνα όπου για πρώτη φορά συναντάται ως μαζικό φαινόμενο και του αποδίδεται ο όρος TOURING-"περιέρχεσθαι"¹. Είναι φαινόμενο που συνδέεται με την ανάγκη του ανθρώπου για ψυχαγωγία, φυγή από τη καθημερινότητα ή και ανάγκη για να γνωρίσει κάτι το διαφορετικό. Μεταπολεμικά ο τουρισμός ως φαινόμενο αντιμετωπίζεται διαφορετικά μια και ο σύγχρονος τρόπος ζωής, η σταθερή αύξηση του εισοδήματος στις ανεπτυγμένες χώρες και η βελτίωση των μεταφορικών μέσων αναδεικνύουν τον ρόλο του σε "βιομηχανία", η οποία στο επίπεδο των χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης αντιπροσωπεύει το 5,5% περίπου του ΑΕΠ¹. Είναι φανερό πλέον πως ο τουρισμός εκτός από τη δημιουργία επικοινωνίας και αισθημάτων μεταξύ των λαών συμβάλλει και στην κυκλοφορία κεφαλαίων μέσα στη χώρα. Κρίνεται σκόπιμο επομένως ως φαινόμενο να έχει ανάγκη προγραμματισμού που θα τον εντάσει στο ευρύτερο οικονομικό - κοινωνικό περιβάλλον και θα καθορίζει τις χωρικές σχέσεις αυτού και των υπολοίπων δραστηριοτήτων στο "γεωγραφικό" χώρο.

1.2. Είδη τουρισμού

Ο τουρισμός διαιρείται:

-στον *Εξωτερικό Τουρισμό*, όταν οι περιηγητές μεταβαίνουν από χώρα σε άλλη χώρα και τον *Εσωτερικό Τουρισμό*, όταν οι κάτοικοι της χώρας επιδίδονται στην περιήγηση της χώρας τους¹.

-σε είδη τα οποία εξαρτώνται από τις ενέργειες του τουριστικού έργου, από το σκοπό του περιηγητή, το μέσο αυτού κλπ. Διακρίνουμε τα είδη του *Οργανωμένου-Μαζικού Τουρισμού*¹, που αντιμετώπισε έντονη κριτική εξαιτίας των προβλημάτων που προκαλεί στην κοινωνία υποδοχής, με ιδιαίτερη έμφαση στα κοινωνικά, περιβαλλοντικά και πολιτισμικά προβλήματα, τον *Εναλλακτικό Τουρισμό*, που καθορίζεται από εκείνες τις μορφές τουρισμού οι οποίες συνδέονται με κοινωνικές, πολιτιστικές, περιβαλλοντικές και κοινωνικές αξίες και τον *Αγροτικό Τουρισμό ή Πράσινο Τουρισμό*¹, που προκύπτει από μια διπλή αναγκαιότητα. Από την ανάγκη απόδρασης των κατοίκων των μεγαλουπόλεων και την επανασύνδεση τους με τη φύση και το παραδοσιακό πολιτισμικό στοιχείο και από την προσπάθεια των αγροτών να βρουν συμπληρωματικά εισοδήματα προς το αγροτικό.

1.3. Το Διεθνές χωρικό σχήμα ανάπτυξης του Τουρισμού

Ο τουρισμός σε διεθνές επίπεδο, θεωρείται στη βάση του, και μητροπολιτικής προέλευσης - ως προς τη ζήτηση - και μητροπολιτικής εξάρτησης - ως προς τη προσφορά - εφόσον η τελευταία είναι αναγκασμένη, προκειμένου να ανταποκριθεί στις μαζικές πιέσεις της αυξημένης ζήτησης και στις προτιμήσεις των ξένων τουριστών, να συνδεθεί με το διεθνές ταξιδιωτικό σύστημα και να προσαρμοστεί στα διεθνή πρότυπα, αντικαθιστώντας ή εκσυγχρονίζοντας ντόπιες εισροές ή ακόμα εισάγοντας ξένες².

Ως μορφή ανάπτυξης ο τουρισμός θεωρείται ο πιο εξαρτημένος τομέας, μια και θεωρείται παράγοντας ενίσχυσης των οικονομικών και πολιτιστικών δεσμών μεταξύ κέντρου-περιφέρειας. Είναι μια δραστηριότητα που κατευθύνεται σε περιφερειακές - απομακρυσμένες ζώνες και σε κεντρικές θέσεις. Θεωρητικά, λοιπόν, έχει μια "εν δυνάμει" ικανότητα να ενισχύει οικονομικά περιφέρειες ή ζώνες που φθίνουν και που υποβαθμίζονται πληθυσμιακά και οικονομικά. Οι σχέσεις εξάρτησης που αναπτύσσονται μεταξύ των υποβαθμισμένων περιφερειακών ζωνών και των κέντρων εξάρτησης τους είναι πολλαπλές και αποτελούν χαρακτηριστικό των τουριστικών δραστηριοτήτων που λαμβάνουν χώρα στις περιφέρειες².

Βασικά χαρακτηριστικά των τουριστικών δραστηριοτήτων είναι:

- 1) Η εξάρτηση της περιφέρειας τόσο ως προς τη προσφορά όσο και ως προς τη ζήτηση από το κέντρο. Πράγματι όλη η τουριστική προσφορά της χώρας αλλά και η διακίνηση των τουριστών κατευθύνεται από τη πρωτεύουσα².
- 2) Η εξάρτηση του εθνικού κέντρου από τα διεθνή τουριστικά πρακτορεία (TOUR OPERATORS) και τις ελεγχόμενες συχνά από αυτά αεροπορικές εταιρίες CHARTERS. Πρέπει να σημειωθεί ότι η πλειοψηφία των ξένων τουριστών έρχεται στα πλαίσια του οργανωμένου τουρισμού και των "πακέτων διακοπών"¹.

Η "εξαγωγή" τουριστικών υπηρεσιών και αγαθών - άσχετα αν προσφέρονται και καταναλώνονται στον τόπο παραγωγής τους - συμβάλλει στην βελτίωση του εμπορικού ισοζυγίου και της όλης αναπτυξιακής προσπάθειας στις αναπτυσσόμενες χώρες. Μακροπρόθεσμα, μια τέτοια συμβολή επιτυγχάνεται κατά τον πιο άριστο τρόπο, όταν η δομή της οικονομίας των τουριστικών χωρών βελτιώνεται μέσω του τουρισμού, κι αυτό έχει ως αποτέλεσμα σχηματισμού ίδιου κεφαλαίου και προοδευτικής μείωσης της διαρροής συναλλάγματος για την εξυπηρέτηση της τουριστικής αγοράς^{1,3}.

Ως προς τη συμβολή του τουρισμού στην ανάπτυξη άλλων κλάδων, εκτιμάται ότι ο τομέας αυτός, σε σύγκριση με βιομηχανικούς κυρίως κλάδους, έχει μικρότερη επίδραση στην ανάπτυξη άλλων οικονομικών κλάδων. Ελάχιστες

περιπτώσεις αναφέρονται σε παράλληλη ανάπτυξη τουριστικών δραστηριοτήτων και δυναμικών γεωργικών κλάδων στον ίδιο "γεωγραφικό" χώρο.

1.4. Ο τουρισμός στην Ελλάδα

Στη χώρα μας η χωρική κατανομή της τουριστικής δραστηριότητας εμφανίζει την ακόλουθη εικόνα: Από το ένα μέρος ακολουθεί το σχήμα της βιομηχανικής συγκέντρωσης κατά μήκος του άξονα ανάπτυξης "S" (Πάτρα - Αθήνα - Θεσσαλονίκη) και από το άλλο εμφανίζει ισχυρές συγκεντρώσεις στη Ρόδο, Κρήτη, Κέρκυρα και σε άλλα νησιά. Έτσι παρ'όλη την σχετικά ισόρροπη κατανομή των τουριστικών πόρων σε ολόκληρη την έκταση του εθνικού χώρου, η τουριστική ανάπτυξη εμφανίζει μεγάλη ανισομέρεια. Βέβαια τα τελευταία χρόνια υπάρχει μια τάση αποκέντρωσης και εξισορρόπησης στην χωρική κατανομή του τουρισμού η οποία όμως δεν έχει αλλάξει την συνολική εικόνα που αναφέρθηκε προηγουμένως.

Ένα άλλο ενδιαφέρον σημείο διερεύνησης είναι επίσης η σχέση και αλληλεπίδραση του τουρισμού με τους άλλους κύριους τομείς όπως τη Βιομηχανία και κυρίως τη Γεωργία. Κατ'αρχήν διαπιστώνεται πλήρης ασυμβατότητα μεταξύ τουριστικών και βιομηχανικών δραστηριοτήτων, ενώ η σχέση τουρισμού - γεωργίας εξαρτάται από τις ιδιαίτερες συνθήκες κάθε περίπτωσης (τύπος τουριστικής δραστηριότητας, δυναμισμός γεωργικού τομέα κλπ). Γενικά μπορούμε να θεωρήσουμε ότι η ύπαρξη του τουρισμού στον Ελλαδικό χώρο ισοδυναμεί με γενική κάμψη της γεωργίας εκτός από τους κλάδους εκείνους των οποίων τα προϊόντα καταναλώνονται από τους τουρίστες. Επίσης μπορεί σε σπανιότερες περιπτώσεις να υπάρξει παράλληλη εξέλιξη του τουρισμού με κάποιο εξειδικευμένο και δυναμικό γεωργικό κλάδο (π.χ κηπευτικά υπό κάλυψη). Πάντως συνήθεις συνέπειες της τουριστικής ανάπτυξης στον Ελλαδικό χώρο δείχνουν εγκατάλειψη των μικρών κλήρων, η πώληση της γεωργικής γης για κατασκευή ξενοδοχείων, η μείωση της γεωργικής απασχόλησης^{4,5}.

1.5. Τουριστική ανάπτυξη του νομού Μαγνησίας

Η τουριστική ανάπτυξη του Νομού Μαγνησίας δεν υπήρξε εξαίρεση στην Ελληνική πραγματικότητα όσον αφορά την σύγκρουση των τουριστικών δραστηριοτήτων με τις υπόλοιπες. Ειδικότερα στον Ν.Μαγνησίας που οι βιομηχανικές χρήσεις γης συνυπάρχουν με τις γεωργικές και τις τουριστικές το πρόβλημα της σύγκρουσης των χρήσεων γης είναι ιδιαίτερα οξύ. Η παρουσία της βιομηχανικής περιοχής, της ΑΓΕΤ - ΗΡΑΚΛΗΣ και άλλων μεταποιητικών μονάδων έχουν δημιουργήσει ένα διάσπαρτο πλέγμα βιομηχανικών δραστηριοτήτων σε όλη την έκταση του νομού, με αποτέλεσμα να κρίνεται ανενεργή οποιαδήποτε άλλη οικονομική δραστηριότητα που έρχεται σε σύγκρουση με αυτές. Η βιομηχανική δραστηριότητα υποβοηθείται από την

παρουσία του συγκοινωνιακού άξονα που συνδέει το Βελεστίνο και την ΒΙ.ΠΕ. με το Πολεοδομικό συγκρότημα του Βόλου και την ΑΓΕΤ - ΗΡΑΚΛΗΣ, καθώς επίσης και από το παράκτιο τμήμα του άξονα "S" που συνδέει τις μεταποιητικές μονάδες στην περιοχή του Αλμυρού, Ν.Αγχιάλου, Πλάτανο - Αλμυρού με την πόλη του Βόλου.

Η σύγκρουση των χρήσεων γης ανάμεσα στη βιομηχανία και τους άλλους πρωτογενείς κλάδους ήταν αναμενόμενη. Οι τοπικές βιομηχανίες είχαν ανάγκη από μη εξειδικευμένο εργατικό δυναμικό, που το παρείχε η περιοχή του Βόλου κυρίως. Ως αποτέλεσμα είχαμε την οικονομική εξάρτηση του νομού από αυτές τις βιομηχανίες, που οδήγησε σε μείωση ή παράβλεψη των ελέγχων για την επιβάρυνση του περ/ντος από κατάλοιπα αυτών των βιομηχανιών. Η επιβάρυνση των υδάτινων πόρων του νομού ήταν μεγάλη με αποτέλεσμα να ζημιωθούν άμεσα οι πρωτογενείς δραστηριότητες. Οι πρόσφατες εξελίξεις αποδυνάμωσης των βιομηχανικών δραστηριοτήτων στο νομό, με το κλείσιμο βιομηχανικών και μεταποιητικών μονάδων, (ΤΕΟΚΑΡ, ΠΟΝΤΟΣ, ΑΔΕΛΚΑΝ, ΕΛ.ΣΙ.), κρούουν τον κώδωνα κινδύνου και καθιερώνουν τον ρόλο του τουρισμού ως σωτήριου για την οικονομική κυριαρχία του Ν. Μαγνησίας στον Θεσσαλικό χώρο.

Η τουριστική ανάπτυξη όταν συνδιάζεται με τη μελέτη του οικονομικού - κοινωνικού χώρου στον οποίο εφαρμόζεται αποδεικνύεται σωτήρια. Αντίθετα στην περίπτωση που έχουμε ανεξέλεκτη εισβολή του τουρισμού και έλλειψη προγραμματισμού τότε αποδεικνύεται δικοπτο μαχαίρι με τις γνωστές οικονομικές, κοινωνικές και περιβαλλοντικές επιπτώσεις στο ευρύτερο περιβάλλον. Η ορθολογική Τουριστική ανάπτυξη αναμένεται να είναι ο τελικός παράγοντας καθορισμού της οικονομικής επιβίωσης του Ν. Μαγνησίας.

Ο Οικοτουρισμός μπορεί να επηρεάσει κατά τον καλύτερο τρόπο την οικονομική ανόρθωση που προέρχεται από τον τουρισμό και τις πολλαπλασιαστικές επιδράσεις του αλλά και την διατήρηση του παραδοσιακού χαρακτήρα, των τόπων υποδοχής των ηθών και εθίμων, την απόλυτη προστασία του περιβάλλοντος και όχι μόνο αυτή αλλά και την ευαισθητοποίηση και παροχή περιβαλλοντικής εκπαίδευσης. Ο "Οικοτουρισμός είναι μια ήπια μορφή τουρισμού που χαρακτηρίζεται από σεβασμό και προστασία της φυσικής και πολιτιστικής κληρονομιάς, δίνει την ευκαιρία σε ευαισθητοποιημένους ή μη να γνωρίσουν τη φύση, να κατανοήσουν τις λειτουργίες και να διστάσουν την ανάγκη προστασίας και διατήρησης της". Είναι δυνατόν να συνδιαστούν η ψυχαγωγία, με την επιμόρφωση και τον σεβασμό προς το φυσικό περιβάλλον δίχως το ένα να αποκλείει το άλλο.

Στην συγκεκριμένη μελέτη θα παρουσιαστούν στοιχεία που περιγράφουν την υπάρχουσα φυσική, οικονομική, δημογραφική κατάσταση του νομού και στοιχεία που αφορούν την υφιστάμενη κατάσταση των δικτύων υποδομής. Ακολουθεί ανάλυση των στοιχείων της υφιστάμενης κατάστασης του τουρισμού και προτάσεις παρέμβασης, στα υπάρχοντα δίκτυα υποδομής και σε ειδικά

θέματα ανάπτυξης του Οικοτουρισμού, όπως τον Θαλάσσιο, Φυσιολατρικό, Συνεδριακό, Εκπαιδευτικό και Θρησκευτικό τουρισμό. Συγκεκριμένα στάδια που ακολουθήθηκαν στην συγκεκριμένη μελέτη είναι:

- 1) Εξέταση του φυσικού τοπίου της περιοχής μαζί με άλλους παράγοντες που το καθορίζουν (κλίμα, έδαφος, χλωρίδα, πανίδα).
- 2) Χαρακτηριστικά του τοπικού πληθυσμού.
- 3) Τα υπάρχοντα έργα υποδομής.
- 4) Παρουσίαση της τοπικής αρχιτεκτονικής.
- 5) Καταγραφή της ιστορίας, των παραδόσεων και των παραδοσιακών επαγγελμάτων που συνδέονται με το νομό.
- 6) Προτάσεις παρεμβάσεων σε ειδικά θέματα τουρισμού που θα αφορούν τόσο το φυσικό τοπίο και την παροχή υπηρεσιών.
- 7) Χωροταξική οργάνωση - κατανομή των προτεινόμενων έργων αναψυχής και περιβαλλοντικής εκπαίδευσης (παρατηρητήρια, καθίσματα, περίπτερα περιληπτικής εκπαίδευσης, Μουσείο Φυσικής Ιστορίας).
- 8) Βασικές προϋποθέσεις ολοκληρωμένης ανάπτυξης του τουρισμού.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2 Περιοχή μελέτης

2.1. Γενικά χαρακτηριστικά νομού Μαγνησίας

Ο νομός Μαγνησίας βρίσκεται στο ανατολικό τμήμα της περιφέρειας Θεσσαλίας. Βόρεια συνορεύει με τον νομό Λάρισας, δυτικά με την επαρχία Φαρσάλων και με τον νομό Λάρισας, νότια με την επαρχία Δομοκού και τον νομό Φθιώτιδος, ενώ από τα Ανατολικά βρέχεται από τον Παγασητικό κόλπο και το Αιγαίο Πέλαγος. Έχει έκταση 1.437.086 στρέμ. και πληθυσμό κατά την απογραφή του 1993, 201.805 χιλ. κατοίκους. Πρωτεύουσα του νομού είναι ο Βόλος. Από τους 533 ΟΤΑ στην Θεσσαλία, οι 79 (στοιχεία έτους 1991) βρίσκονται στον Ν. Μαγνησίας. Από αυτούς οι 26 είναι πεδινοί, οι 19 ημιορεινοί και οι 37 ορεινοί. Επομένως το 74,73% του πληθυσμού του νομού συγκεντρώνεται στα πεδινά, το 10,21% συγκεντρώνεται σε ημιορεινές περιοχές και το 15,06% σε ορεινές περιοχές (βλέπε χάρτη 1, 2, Παράρτημα Β). Παρακάτω παρουσιάζονται χαρακτηριστικά ξεχωριστά για κάθε επαρχία του νομού:

Επαρχία Βόλου

Η επαρχία Βόλου αποτελείται από την ορεινή περιοχή του Πηλίου και τις πεδινές εκτάσεις που βρίσκονται μεταξύ της περιοχής του Βόλου και το Βελεστίνο. Η επαρχία αυτή βρίσκεται στο μέσο της απόστασης Αθήνας - Θεσσαλονίκης και διέρχεται από αυτή τμήμα του οδικού άξονα "S". Βρίσκεται σε κοντινή απόσταση από το αστικό κέντρο της Λάρισας που εξελίσσεται σε ισχυρό περιφερειακό κέντρο της χώρας. Το γεωγραφικό μήκος της περιοχής εκτείνεται από 22° 06' δυτικά μέχρι 23° 21' ανατολικά και το γεωγραφικό πλάτος από 39° 05' νότια μέχρι 39° 36' βόρεια. Η περιοχή του Πηλίου είναι 220.100 χιλ.στρέμ. και αποτελεί το 34,9% της συνολικής έκτασης του νομού, και το 6,57% της εκτάσεως της Θεσσαλίας. Από τους 79 ΟΤΑ στον νομό, οι 59 βρίσκονται στην επαρχία Βόλου και οι οποίοι συγκεντρώνουν 91 περίπου οικισμούς. Όσον αφορά την διοικητική διαίρεση, η επαρχία περιέχει πέντε δήμους (Βόλου, Ν. Ιωνίας, Βελεστίνου, Αγχιάλου, Ιωλκού). Η περιοχή μελέτης είναι κατά το 11,8% πεδινή, κατά 20% ημιορεινή και κατά 68,2% ορεινή⁶.

Στο βόρειο τμήμα η περιοχή καλύπτεται από τον ορεινό όγκο του Πηλίου ο οποίος αποτελεί συνέχεια του ορεινού όγκου της οροσειράς του Ολύμπου-Κισσάβου - Μαυροβουνίου. Υπάρχουν αρκετές περιοχές των οποίων το υψόμετρο επιτρέπει την ανάπτυξη ξεχωριστής πανίδας και χλωρίδας, αλλά και ειδικών δραστηριοτήτων όπως χειμερινό τουρισμό. Ορισμένες από τις περιοχές αυτές είναι:

- Ο Πουριανός Σταυρός, με υψόμετρο 1.410 m, το Πλιασίδι με υψόμετρο 1.540 m και το Μεγάλο Τσωμα με υψόμετρο 1.410 m. Στο νότιο τμήμα της περιοχής, αντίθετα με το βόρειο, υπάρχουν χαμηλά βουνά το υψόμετρο των οποίων δεν

ξεπερνά τα 400 m. Το ανατολικό τμήμα της περιοχής βρέχεται από το Αιγαίο Πέλαγος και παρουσιάζει μεγάλες κλίσεις και απότομες ακτές. Αντίθετα το τμήμα της περιοχής που βρέχεται από τον Παγασητικό κόλπο παρουσιάζει μια ομαλότητα ευωνώντας έτσι την ανάπτυξη τουριστικών και γεωργικών δραστηριοτήτων⁵.

Η περιοχή μεταξύ της Μηλίνας και Τρίκερι καλύπτεται από το Τισσαίο όρος, με υψόμετρο 644 m και καταλήγει δυτικά στο ακρωτήριο Καβούλια. Το μεγαλύτερο μέρος της περιοχής αυτής αποτελείται από Μάρμαρα.

Τέλος υπάρχει η περιοχή που εκτείνεται νότια από το Τρίκερι, περιλαμβάνοντας και τα νησιά Τρίκερι και Πύθου. Το έδαφος στην περιοχή αυτή είναι ορεινό με μέγιστο υψόμετρο 377 m.

Η περιοχή της περιοχής του Βελεστίνου βρίσκεται μεταξύ του Πηλίου και του Χαλκοδονίου όρους και στο δυτικό μέρος αυτής βρίσκεται η αποξηραμένη λίμνη Κάρλα μέρος της οποίας σήμερα καλλιεργείται.

Επαρχία Αλυρού

Η επαρχία Αλυρού βρίσκεται στα σύνορα μεταξύ δύο από τις δυναμικότερες περιφέρειες της χώρας, της Θεσσαλίας και της Στερεάς Ελλάδας. Η επαρχία Αλυρού καταλαμβάνει 939.986 στρέμ. το οποίο αντιπροσωπεύει ποσοστό 35% της συνολικής έκτασης του νομού. Ανατολικά η επαρχία Αλυρού βρέχεται από τον Παγασητικό κόλπο. Βόρεια συνορεύει με την επαρχία Βόλου και νότια με τον νομό Φθιώτιδος. Δυτικά συνορεύει με την επαρχία Φαρσάλων και με τον νομό Λαρίσης. Ο ορεινός όγκος του όρους Όθρυς κατέχει μεγάλο τμήμα νοτιοδυτικά της επαρχίας και αποτελεί το σύνορο με την επαρχία Δομοκού και τον Ν. Φθιώτιδος. Τα 2/3 της περιοχής είναι ορεινά και ημιορεινά, ενώ το υπόλοιπο 1/3 αποτελείται από πεδινές εκτάσεις. Στα πεδινά και κατά μήκος της εθνικής οδού συγκεντρώνονται τα 2/3 του πληθυσμού της περιοχής⁶.

Η πεδιάδα της επαρχίας Αλυρού βρίσκεται μεταξύ του όρους Όθρυς και της χαμηλής οροσειράς του Χαλκοδονίου. Ένας επίσης μεγάλος ορεινός όγκος στα όρια του νομού είναι το βόρειο τμήμα της Όθρυς με υψόμετρο 1716 m. Υπάρχουν και τα Σεσκουλιώτικα όρη τα οποία είναι χαμηλά με ομαλές σχετικά κλίσεις και χωρίζουν τις πεδιάδες Αλυρού - Νέας Αγχιάλου και Βόλου - Βελεστίνου.

Επαρχία Σκοπέλου

Τα νησιά που αποτελούν τη περιοχή αυτή είναι τα υψηλότερα τμήματα ενιαίας, με τη χερσόνησο της Μαγνησίας χέρσου, που καταβυθίστηκε ύστερα από ρήγμα. Τα νησιά αυτά αποτελούν τις Βόρειες Σποράδες και βρίσκονται βόρεια της βόρεια της Εύβοιας και ανατολικά της χερσονήσου του Πηλίου. Οι γεωγραφικές

συντεταγμένες που προσδιορίζουν την περιοχή αυτή είναι, $39^{\circ} 2' 5''$ μέχρι $39^{\circ} 30' 40''$ βόρειο πλάτος και από $23^{\circ} 23'$ μέχρι $24^{\circ} 20'$ ανατολικό μήκος. Η συνολική έκταση της περιοχής είναι 277.000 στρέμ. συμπεριλαμβανομένων και των μικρών ακατοίκητων νησίδων. Αποτελεί το 10,5% της συνολικής έκτασης της Θεσσαλίας, ενώ ο πληθυσμός σύμφωνα με στοιχεία της απογραφής του 1991 είναι 11.468 χιλ. κάτοικοι. Όσον αφορά τη διοικητική τους δομή οι Βόρειες Σποράδες περιλαμβάνουν δύο δήμους (Σκιάθου, Σκοπέλου), που περιλαμβάνουν τρεις κοινότητες (Αλλόνησος, Γλώσσα, Κλήμα) και 30 μικρότερους οικισμούς. Τα νησιά Σκόπελος, Σκιάθος και Αλλόνησος είναι τα μεγαλύτερα ενώ έχουμε και 4 μικρότερα (Κυρά Παναγιά, Περιστερά, Γιούρα, Σκάντζουρα) και 30 περίπου ξερονήσια. Τα πύο σημαντικά από αυτά είναι το Πιπέρι, η Τσουγκριά και η Ψαθούρα. Αναλυτικότερα⁶:

Το νησί της Σκιάθου είναι ημιορεινό με ψηλότερη κορυφή τον Σταυρό με υψόμετρο 438m. Οι βορειοανατολικές ακτές του νησιού κατατέμνονται από ορμίσκους και οι νότιες από τρεις βαθείς όρμους, εκ των οποίων ο ένας βρίσκεται στο μυχό. Η συνολική έκταση της Σκιάθου είναι 50 τ. χλμ.

Η Αλλόνησος έχει έκταση 64 τ. χλμ. Το έδαφος του νησιού παρουσιάζεται με μια σειρά χαμηλών λόφων και βουνών, με υψηλότερη κορυφή το Κοβούλι στην Β.Δ πλευρά του νησιού με ύψος 493 m. Το συνολικό μήκος των ακτών είναι 64 χλμ. και παρουσιάζουν μεγάλη κλίση προς τη ΒΔ πλευρά, ενώ είναι σχετικά ομαλότερες προς την νοτιοανατολική.

Η Σκόπελος έχει συνολικό μήκος ακτογραμμών 97 χλμ. Κατά μήκος του νησιού εκτείνεται ορεινός όγκος, με υψηλότερη κορυφή την Δέλφη (699 m), ο οποίος καταλήγει βορειοδυτικά στο ακρωτήριο Γουρούνι, προς Ν.Δ στο ακρωτήριο Μύτη και προς τα νότια στο ακρωτήριο Βελόνα. Το νησί έχει ακτές κατατετημημένες και αποτελούμενες από πτανώδεις διερηγμένους βράχους και από πετρώδεις όγκους μέσα στην τραχειά άμμο.

Η Κυρά Παναγιά έχει έκταση 25 τ. χλμ. Το έδαφος της είναι ορεινό με μέγιστο υψόμετρο 300m. Βορειοανατολικά του νησιού υπάρχει το νησί Γιούρα με έκταση 11 τ. χλμ. και έδαφος ορεινό με μέγιστο υψόμετρο 570 m και έντονες κλίσεις.

Το ανατολικότερο από τα νησιά των Σποράδων είναι το Πιπέρι, νησί ημιορεινό με μέγιστο υψόμετρο 354 m.

Το βορειότερο από τα νησιά των Σποράδων είναι η Ψαθούρα, το οποίο έχει έκταση μόλις 0,775 τ. χλμ. έχει πολύ μικρές κλίσεις εδάφους, το μέγιστο ύψος του εδάφους άλλωστε είναι μόλις 14 m.

2.2. Κλιματολογικά χαρακτηριστικά περιοχής μελέτης

2.2.1. Μετεωρολογικά χαρακτηριστικά

Τα μετεωρολογικά στοιχεία που αφορούν την περιοχή μελέτης προέρχονται από τον πλησιέστερο μετεωρολογικό σταθμό στην πόλη του Βόλου, που είναι ο σταθμός της Αγχιάλου και ο οποίος έχει ύψος 15,30 m. Τα στοιχεία αυτά παρουσιάζονται στον επόμενο πίνακα 2.2.1, και αφορούν τη χρονική περίοδο 1956-1991. Από τη μελέτη των στοιχείων αυτών και κατά τον βιοκλιματικό χάρτη του Gausson προκύπτει ότι ο Ν.Μαγνησίας ανήκει στα μεσογειακά κλίματα με ξηροθερμικό δείκτη⁷.

Συγκεκριμένα στην επαρχία Βόλου το κλίμα κατά περιοχές διαμορφώνεται ως εξής: Στο Ανατολικό πήλιο το κλίμα είναι υγρό, στο ΝοτιοΑνατολικό ύφυγρο, στο Νοτιοδυτικό ημίξηρο ενώ στο Βόρειο επίσης ύφυγρο.

Στην επαρχία Αλμυρού οι κλιματολογικές συνθήκες είναι περισσότερο ηπειρωτικές και μεταβάλλονται προοδευτικά σε μεσογειακές στο Ανατολικό τμήμα.

Στην επαρχία Σκοπέλου και συγκεκριμένα στις Βόρειες Σποράδες, ο τύπος του κλίματος είναι μεσογειακός με μέτριο και βροχερό χειμώνα, εξίσου βροχερή άνοιξη, ξηρό - θερμό καλοκαίρι και δροσερό φθινόπωρο.

2.2.2. Άνεμοι

Οι ετήσιες συχνότητες διευθύνσεων ανέμων για το Ν.Μαγνησίας προέρχονται από τον Μ.Σ. Αγχιάλου, αφορούν τα έτη από το 1956 έως το 1991 και φαίνονται στον πίνακα 2.2.2. Από την ανάλυση των στοιχείων προκύπτει ότι οι επικρατέστεροι άνεμοι στην περιοχή είναι οι Ανατολικοί, οι δυτικοί και οι ΒόρειοΔυτικοί. Είναι χαρακτηριστικό πως είναι τέτοια η διεύθυνση των ανέμων ώστε όλοι οι αέριοι ρύποι από την περιοχή της ΒΙ.ΠΕ και η σκόνη από την επιχείρηση της ΑΓΕΤ-ΗΡΑΚΛΗΣ να εγκλωβίζονται στην νότια περιοχή του πηλίου πάνω από την περιοχή της πόλης του Βόλου, δημιουργώντας έτσι προβλήματα αέριας ρύπανσης στην πόλη⁷.

2.2.3. Θερμοκρασία αέρος

Στον πίνακα 2.2.3 δίνονται οι μέσες θερμοκρασίες αέρος κατά μήνα για την περίοδο 1956-1991 καθώς και η μέση μέγιστη και η μέση ελάχιστη. Η μέση ετήσια θερμοκρασία κυμαίνεται από 6,4°C τον Ιανουάριο σε 18,5°C τον Ιούλιο, ενώ η μέση μέγιστη κυμαίνεται από 10,9°C τον Ιανουάριο σε 31°C τον Ιούλιο. Η ελάχιστη παρατηρηθείσα θερμοκρασία τα τελευταία τριάντα πέντε χρόνια, από το 1956 έως το 1991, είναι -9,8°C, ενώ η μέγιστη παρατηρηθείσα είναι 46,2°C.

Συγκεκριμένα για κάθε επαρχία στον Ν.Μαγνησίας τα φαινόμενα που χαρακτηρίζουν τη θερμοκρασία αέρος σε κάθε περιοχή είναι:

- στην επαρχία Βόλου υψηλές θερμοκρασίες παρατηρούνται συνήθως τον μήνα Ιούλιο και φτάνουν για την περιοχή του Βόλου μέχρι και 43°C, ενώ για τις ορεινές περιοχές η μέγιστη θερμοκρασία πλησιάζει τους 37°C. Σε αρκετές περιοχές της επαρχίας Βόλου παρατηρούνται φαινόμενα μεγάλου εύρους της ημερήσιας θερμοκρασίας κατά τους χειμερινούς μήνες. Αυτό το φαινόμενο επηρεάζει τον βαθμό ανάπτυξης της περιοχής η οποία στηρίζεται σε μεγάλο ποσοστό στην γεωργία.

- στην επαρχία Αλμυρού η μέση μέγιστη ετήσια θερμοκρασία είναι 20,9°C και η ελάχιστη 10,3°C.

- στην επαρχία Σκοπέλου, όπως και στην περίπτωση του πηλίου έτσι και εδώ, παρουσιάζονται οι ελάχιστες θερμοκρασίες τον μήνα Ιανουάριο και οι μέγιστες τον μήνα Ιούλιο, με μέση ετήσια θερμοκρασία 16,7°C.

Πίνακας 2.2.2: Ανεμολογικά στοιχεία, για την περίοδο 1956-1991

BEAUF	W	NE	E	SE	S	SW	W	NW	CALM	SUM
0									34,927	34,927
1	0,625	0,212	1,074	0,471	0,340	0,197	1,709	0,789		5,457
2	1,250	0,424	2,148	0,942	0,680	0,394	3,418	1,578		24,849
3	1,731	1,348	7,407	2,115	0,383	0,252	4,109	3,890		21,235
4	0,625	0,212	4,295	1,205	0,121	0,110	1,956	1,490		10,566
5	0,137	0,142	0,690	0,241	0,055	0,055	0,537	0,274		2,125
6	0,011	0,011	0,064	0,066	0,011	0,022	0,164	0,066		0,581
7	0,011	0,011	0,033	0,011	0,011	0,011	0,022	0,011		0,121
8	0,000	0,000	0,022	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000		0,022
9	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000		0,000
10	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,011	0,000		0,011
>11	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000		0,000
SUM	5,894	4,065	19,864	6,202	1,743	1,151	14,046	12,108	34,927	100,000

Πηγή: Μετεωρολογικός σταθμός Αγχιάλου

Πίνακας 2.2.3: Μέσες θερμοκρασίες αέρος, για την περίοδο 1956-1991

ΜΕΣΗ ΘΕΡΜΟΚΡΑΣΙΑ	ΜΕΣΗ ΜΕΓΙΣΤΗ	ΜΕΣΗ ΕΛΑΧΙΣΤΗ	ΑΠΟΛΥΤΟΣ ΜΕΓΙΣΤΗ	ΑΠΟΛΥΤΟΣ ΕΛΑΧΙΣΤΗ	
ΙΑΝ.	9,4	14,9	4,0	24,0	-9,8
ΦΕΒΡ.	7,6	12,3	3,4	26,0	-7,6
ΜΑΡ.	9,9	15,2	4,8	28,0	-5,6
ΑΠΡ.	14,2	18,9	7,7	33,6	-1,6
ΜΑΙ.	19,4	24,0	11,9	36,8	3,6
ΙΟΥΝ.	24,4	28,8	16,1	43,4	8,0
ΙΟΥΛ.	26,8	31,0	18,6	46,2	11,2
ΑΥΓ.	26,1	30,7	18,5	41,5	11,0
ΣΕΠΤ.	22,1	27,0	15,7	37,6	6,6
ΟΚΤ.	16,8	21,5	12,1	33,0	1,8
ΝΟΕ.	12,2	16,9	8,2	30,0	-2,6
ΔΕΚ.	8,1	12,5	4,3	24,8	-9,0
ΕΤΟΥΣ	16,2	20,7	10,3	33,6	0,5

Πηγή: Μετεωρολογικός σταθμός Αγχιάλου

2.2.4. Υετός και Υγρασία

Στον πίνακα 2.2.4 δίνονται τα στοιχεία μέσου και μέγιστου ύψους υετού 24ώρου και σχετικής υγρασίας για την χρονική περίοδο από το 1956-1991. Το ετήσιο ύψος υετού είναι 509,6 mm, ενώ βροχότερος μήνας είναι ο Νοέμβριος με 64,1 mm και ξηρότερος ο Αύγουστος με 16,4 mm⁷. Για κάθε επαρχία του Ν.Μαγνησίας παρατηρούνται συγκεκριμένα:

- στην επαρχία Βόλου τα ετήσια ύψη υετού διαφοροποιούνται και εξαρτώνται αποκλειστικά από τη γεωγραφική θέση κάθε περιοχής. Έτσι στη Βόρεια περιοχή του Πηλίου το ετήσιο ύψος του υετού είναι από 800mm έως 1000mm, στο Πήλιο από 1000mm έως 1200mm, ενώ στην υπόλοιπη επαρχία από 600mm έως 800mm.
- στην επαρχία Αλμυρού η μέγιστη υγρασία είναι 67%, ενώ στις πεδινές εκτάσεις της επαρχίας το ετήσιο ύψος υετού είναι από 400mm έως 600mm.
- στην επαρχία Σκοπέλου η πιο βροχερή περίοδος είναι από Σεπτέμβριο μέχρι Φεβρουάριο. Ιδιαίτερα τους μήνες Σεπτέμβριο, Δεκέμβριο και Μάιο παρατηρήται έντονη βροχόπτωση. Αυτό οφείλεται κυρίως στις φθινοπωρινές υφέσεις και στις θερμικές καταιγίδες που σημειώνονται.

Πίνακας 2.2.4: Ύψη Υετού και Σχετικής Υγρασίας, για την περίοδο 1956-1991

	ΜΕΣΟ ΥΨΟΣ ΥΨΟΥΣ mm	ΜΕΓΙΣΤΟ ΥΨΟΣ ΥΨΟΥΣ mm	ΣΧΕΤΙΚΗ ΥΓΡΑΣΙΑ %
ΙΑΝ.	48,8	68,0	74,9
ΦΕΒΡ.	48,7	47,8	74,0
ΜΑΡ.	54,8	51,2	73,9
ΑΠΡ.	35,1	54,8	69,2
ΜΑΙ.	37,5	50,0	67,0
ΙΟΥΝ.	23,3	85,4	53,9
ΙΟΥΛ.	18,5	41,2	50,9
ΑΥΓ.	16,4	37,4	52,7
ΣΕΠΤ.	39,4	141,4	60,7
ΟΚΤ.	63,1	68,9	75,0
ΝΟΕ.	64,1	71,3	75,0
ΔΕΚ.	59,9	83,5	75,9
ΕΤΟΣ	42,5	87,8	68,2

Πηγή: Μετεωρολογικός σταθμός Αγχιάλου

2.3. Γεωλογικά χαρακτηριστικά

2.3.1. Γεωλογία περιοχής

Η περιοχή του Ν.Μαγνησίας αποτελεί τμήμα της Πελαγονικής ζώνης που συνεχίζεται με κατεύθυνση N-NA χωρίς διακοπή (κατά Reuz) μέχρι την περιοχή βόρεια της Αιδηψού και κάτω από το Αιγαίο μέχρι την Τουρκία. Το υπόβαθρο της

ζώνης αυτής συνίσταται από μη καθορισμένης ηλικίας (αρχαιότερης της νεοπαλαιοζωικής) μεταμορφωμένα πετρώματα. Το μεσοζωικό επικάλυμμα, όπου διατηρείται χαρακτηρίζεται από ιζήματα νηριπτικής φάσης. Η Αλπική ιζηματογένεση αρχίζει κατά το Τριαδικό με ασβεστόλιθους και συνεχίζεται στο Ιουρασικό με ενστρώσεις σχιστόλιθων ή πυριτολιθων με ασβεστόλιθους. Επίσης συναντώνται Οφιολιθικές διεισδύσεις μεγαλύτερης έκτασης, συνδεδεμένες με μεταλλοφορία⁶.

2.3.2. Πετρολογικά χαρακτηριστικά

Οι πετρολογικοί σχηματισμοί της περιοχής μπορούν να διακριθούν σε δύο κατηγορίες⁶:

- στην πρώτη κατηγορία περιλαμβάνονται σχηματισμοί που δημιουργήθηκαν πρόσφατα στην τεταρτογενή και τριτογενή περίοδο, δηλαδή Αλλουβιακές, Διλουβιακές και Νεογενείς αποθέσεις.
- στην δεύτερη κατηγορία περιλαμβάνονται οι παλαιοί συμπαγείς ημιΜεταμορφωμένοι μέχρι Μεταμορφωμένοι σχηματισμοί των ορεινών περιοχών (Ασβεστόλιθοι, Μάρμαρα, Σχιστόλιθοι, Γνεύσιοι κλπ.).

Στη περιοχή του Ν.Μαγνησίας απαντώνται οι εξής αποθέσεις:

- *Αλλουβιακές και Διλουβιακές αποθέσεις* (περιοχή Σέσκλου, Αλμυρού) για αργιλλοληψία.
- Νεογενείς αποθέσεις που περικλείουν κοιτάσματα *Λιγνιτών*. (κοιλιάδα Αλμυρού).
- *Μάρμαρα* που εφάνιζονται στη περιοχή του Σαρακηνού στα βόρεια της πόλης του Βόλου, στην Αργαλαστή και στο Τρίκερι για λατομεία Μαρμάρου.
- *Σχιστόλιθοι, Γνεύσιοι - Σχιστογνεύσιοι*.
- *Ρετζίνες*, κυρίως Ασβεστολιθογενείς και όξινα *Ορφνά εδάφη* (Σκόπελο, Αλλόνησο).

Η εξάπλωση των πετρωμάτων αυτών στη περιοχή είναι αρκετά σημαντική. Στην περιοχή μελέτης απαντώνται Αλλουβιακές και Διλουβιακές αποθέσεις καθώς και Ασβεστόλιθοι και Μάρμαρα με Δολομίτες.

Συγκεκριμένα η περιοχή του Πηλίου αποτελείται από Κρυσταλλοσχιστώδη πετρώματα που έχουν μετασχηματιστεί σε Γνεύσιους, Φυλίτες και διάφορα είδη Σχιστόλιθων στα οποία περιλαμβάνονται πετρώματα μη σχιστώδη όπως, Ανθρακικά (Μάρμαρο, Δολομίτης), Πυριτικά και Θειούχα (Σιδηροπυρίτης). Επικρατέστερη τύποι εδαφών είναι τα Ποτζολικά και Δασικά εδάφη, καθώς και οι

ερυθρές, μελανόφαιες και φαιές Ρετζίνες. Τα εδάφη αυτά είναι πλούσια σε οργανικά υλικά, το πάχος τους είναι σχετικά μικρό και κυμαίνεται ανάλογα με το είδος και το ποσοστό της φυτοκάλυψης. Τέλος στην περιοχή του Βελεστίνου υπάρχουν Κρυσταλλικοί Ασβεστόλιθοι και Βιοσπαρουδίτες.

Στην επαρχία Αλμυρού, υπάρχει μια ομοιόμορφη στρωματογραφία ποταμοχερσαίων Αλλουβιακών αποθέσεων προς τη παραλία και παλιότερων προς τα δυτικά. Προς τις παρυφές της Όθρυος υπάρχουν παλιότεροι και νεότεροι Ασβεστόλιθοι ισχυρά πτυχωμένοι και διαρηγμένοι από τη δράση τεκτονικών δυνάμεων, οι οποίοι παρουσιάζουν φαινόμενα Καρστικής διάβρωσης. Οι αβαθείς χείμαρροι που υπάρχουν στη κοιλάδα αποχετεύουν μέχρι τη θάλασσα τα επιφανειακά νερά που προέρχονται από τις βροχές, μαζί με φερτές ύλες που είναι προϊόντα διάβρωσης του Φλύσχη και των Ασβεστολιθων της περιοχής και συνεχίζουν στη πρόσχωση του όρμου του Αλμυρού.

Στην περιοχή των Βορείων Σποράδων οι τύποι εδαφών που απαντώνται είναι οι εξής:

- στη περιοχή της Σκιάθου, το δυτικό τμήμα του νησιού αποτελείται από όξινα εκπλυθέντα ορφνά εδάφη που έχουν σχηματισθεί πάνω σε Κρυσταλλοσχιτώδη πετρώματα. Στο υπόλοιπο ανατολικό τμήμα του νησιού και στα υψηλότερα ασβεστολιθικά μέρη σχηματίζονται Ρετζίνες, ιδίως στη βόρειοανατολική πλευρά του νησιού. Σε στενή λωρίδα γύρω από τη λίμνη της Σκιάθου τα εδάφη είναι αλατούχα με μικρή φυτοκάλυψη από αλόφυτα. Ελώδη και ημιελώδη εδάφη υπάρχουν στις λεκάνες της Στροφιλιάς, Τρούλου, Πλατανιά και Ασέληνου.

- στη περιοχή της Σκοπέλου, στο βορειοδυτικό τμήμα του νησιού σχηματίζονται ορφνά δασικά εδάφη. Στο βορειοδυτικό άκρο του ίδιου τμήματος παρατηρούνται τοπικά, αποπλυμένα όξινα ορφνά εδάφη. Στο κεντρικό τμήμα του νησιού, που καταλαμβάνεται εξ'ολοκλήρου από το βουνό Δέλφη, υπάρχουν ασβεστολιθογενή ορφνά και ορφνέρυθρα εδάφη. Επίσης στο νοτιοανατολικό ασβεστολιθικό τμήμα του νησιού υπάρχουν τοπικά, στα πιο δασωμένα μέρη, ορφνά και ορφνέρυθρα ασβεστολιθικά εδάφη, ενώ στα βραχώδη και απότομα μέρη της περιοχής σχηματίζονται Ρετζινοειδή.

- στη περιοχή της Αλλονήσου, υπάρχουν Ασβεστολιθικές Ρετζίνες και ορφνά δασικά ασβεστολιθογενή εδάφη, στα οποία η φυτοκάλυψη είναι πυκνότερη. Στο νοτιοανατολικό τμήμα επικρατούν οι Ρετζίνες, ενώ τοπικά κυρίως στο κεντρικό τμήμα, σχηματίζονται όξινα ορφνά εδάφη.

- τέλος, στα υπόλοιπα νησιά των Β.Σποράδων επικρατούν οι ασβεστολιθογενείς Ρετζίνες και τοπικά μόνο τα ορφνά μεσογειακά, όπως στην Κυρά Παναγιά, στα Γιούρα, στο Πιπέρι κλπ.

2.3.3. Σεισμικότητα

Γενικά η περιοχή της Θεσσαλικής πεδιάδας και των μικρότερων λεκανών Αλμυρού και Βόλου είναι περιοχή τεκτονικών βυθισμάτων που ακολούθησαν την Αλπική Ορογένεση. Ειδικότερα η περιοχή Μαγνησίας φέρεται ως κέντρο όπου διασταυρώνονται πολλά ρήγματα (Α. Γαλανόπουλος-Β. Παπαζάχος). Παρατηρούνται ρήγματα με κατευθύνσεις Β-ΒΔ, όπως και Α-ΒΑ. Συγκεκριμένα η διαμόρφωση του Παγασητικού οφείλεται σε σύστημα τεταρτογενών ρηγμάτων με διεύθυνση ΒΔ-ΝΑ και ΒΑ-ΝΔ. Τα ρήγματα αυτά του Παγασητικού βυθίσματος είναι ενεργά και στην ιστορία της περιοχής εμφανίζονται ως επίκεντρα καταστρεπτικών σεισμών⁸.

2.4. Λεκάνες Απορροής

Βασιζόμενοι στην " Εκτίμηση των Υδατικών αποροών στις λεκάνες απορροής του Παγασητικού", ΕΛΚΕΠΑ - Δεκέμβριος 1989, προσδιορίσαμε στην ευρύτερη περιοχή του Ν.Μαγνησίας τεσσάρων λεκανών απορροής, οι οποίες είναι:

- η περιοχή λεκανών απορροής του Κραυσίδωνα, Ξεριά βόλου και Αναύρου. Περιλαμβάνει τους δήμους του Βόλου, Ν. Ιωνίας, την Α' ΒΙ.ΠΕ, και τους οικισμούς της Άλλης Μεριάς, Μελισσάπικα, Γλαφυρές, Σέσκλο, Διμήνι και τις Αλυκές.
- η λεκάνη απορροής της λίμνης της Κάρλας στα βόρεια του νομού. Περιλαμβάνει τον δήμο του Βελεστίνου, ένα μέρος της ΒΙ.ΠΕ, εκτός από το Σέσκλο και το Διμήνι και τους οικισμούς του Στεφανοβίκειου, τα Κανάλια, την Κερασιά και τον Άγιο Γεώργιο Φερρών.
- η περιοχή παράκτιων ρεμάτων της χερσονήσου του Πηλίου που εκβάλουν στον Παγασητικό κόλπο. Περιλαμβάνει τη δυτική πλευρά του Πηλίου, απ' την κοινότητα Αγριάς μέχρι και την κοινότητα της Μηλίνας.
- η τελευταία λεκάνη απορροής αποτελείται από την περιοχή παράκτιων ρεμάτων Μαυροβουνίου και Πηλίου που εκβάλουν στο Αιγαίο Πέλαγος. Αποτελείται από την Ανατολική πλευρά του Πηλίου και το Μαυροβούνι, στο βόρειο τμήμα της αποτελείται από τους οικισμούς Κεραμίδι και Βένετο, ενώ το νότιο τμήμα της περιλαμβάνει το Τρίκερι.

2.5. Υγρότοποι

Συμβουλευόμενοι την βιβλιογραφία της τελευταίας απογραφής των υγροτόπων που έγινε το 1993 από το Ελληνικό κέντρο Βιοτόπων - Υγροτόπων και με τη συνεργασία του τμήματος Διαχείρισης Φυσικού Περιβάλλοντος του ΥΠΕΧΩΔΕ, διαφόρων περιφερειακών υπηρεσιών του Υπουργείου Γεωργίας και Περιβαλλοντικών οργανώσεων, καταγράφηκαν 378 υγρότοποι σ' όλη τη Ελλάδα,

συνολικού εμβαδού 2 εκ. στρεμμάτων. Από αυτούς 20 βρίσκονται στον Ν.Μαγνησίας (πίνακας 2.5). Οι υγρότοποι αυτοί αντιμετωπίζουν σοβαρά προβλήματα ρύπανσης από ανθρώπινες δραστηριότητες όπως, ρύπανση από γεωργικά φάρμακα, απορρίματα, εντομοκτόνα κλπ.). Η τεράστια αξία των υγροτόπων αυτών για τον άνθρωπο καθιστά αναγκαία την προστασία τους. Κρίνεται αναγκαία πλέον η ενημέρωση κατοίκων και γεωργών της περιοχής σε περιβαλλοντικά θέματα, με σκοπό την ανάπτυξη περιβαλλοντικής συνείδησης.

Πίνακας 2.5: Υγρότοποι Ν. Μαγνησίας

ΥΓΡΟΤΟΠΟΣ	ΕΙΔΟΣ	ΤΟΠΟΘΕΣΙΑ
1 Μανδράκι	Ελος	Ν. Ψαθούρα
2 Πλανήτης	Ελος	Ν. Κυρά Παναγιά
3 Παλιοφάνορο	Λίμνη	Ν. Περιστέρα
4 Αγ. Δημήτριος	Ελος	Ν. Αλλόνησος
5 Λαυτσα	Λίμνη	Ν. Σκόπελος
6 Μηλιά	Ελος	Ν. Σκόπελος
7 Αγ. Γεωργίας	Λιμνοθάλασσα	Ν. Σκιάθος
8 Βρομόμυλος	Λίμνη	Ν. Σκιάθος
9 Κουκουναριές	Λιμνοθάλασσα	Ν. Σκιάθος
10 Ρέμα Ζερβόχια	Ελος	Νεοχώριο
11 Ρέμα Τσιτόκι	Ελος	Μηλίσ
12 Ρέμα Κάτω Λεχώνων	Ελος, Ρέμα	Κάτω Λεχώνια
13 Ταρκενίτσας Χάρλας	Λίμνη	Σύνορα Ν. Μαγνησίας - Ν. Λαρίσας
14 Μπουρμπουλήθρα	Ελος, Λιμνοθάλασσα	Βόλος
15 Τσαλαπάτα	Ελος	Αμύντι
16 Λαχανόρεμα	Ποταμός	Ν. Αγχιάλος
17 Χαλόρεμα	Ελος	Ν. Αγχιάλος
18 Όρμος Σούρπη	Ελος	Σούρπη
19 Αμνοβάλας Ζηρέλια	Λίμνη	Αλμυρός
20 Λιχούρα Πελεού	Ελος	Πελεός

Πηγή: Ελληνικό κέντρο Βιοτόπων-Υγροτόπων, Απογραφή Υγροτόπων, 1993

2.6. Δάση-Βοσκότοποι

Στον Ν. Μαγνησίας υπάρχουν κυρηγμένα αισθητικά δάση όπως το δάσος "Κουρί" του Αλμυρού (διάταγμα κήρυξης 356/15-4-80) με έκταση 100Ha το οποίο περιλαμβάνει απομεινάρια από εκτεταμένο δρυοδάσος με τουριστικό ενδιαφέρον. Στην κατηγορία αυτή περιλαμβάνονται και το δάσος της Σκιάθου (διάταγμα κήρυξης 248/ΤΔ/30-10-79) του οποίου η έκταση είναι 3000Ha και περιλαμβάνονται όλες οι δασώδεις εκτάσεις του νησιού μαζί με το παραθαλάσσιο δάσος "Κουκουναριές"⁶.

Στην κατηγορία των κηρυγμένων περιοχών ιδιαίτερου φυσικού κάλλους ανήκουν τα δάση της περιοχής του Πηλίου (διάταγμα κήρυξης 652/Β/31-5-76). Αναλυτικότερα τα σπουδαιότερα δάση του Ν. Μαγνησίας είναι:

- τα δάση Οξυάς του Πηλίου σε υψόμετρο 400-1500m.
- τα δάση Καστανιάς στο Ανατολικό και Νότιο Πήλιο σε υψόμετρο 200-800m.
- τα δάση Χαλεπείου και Τραχείας Πεύκης στα χαμηλότερα υψόμετρα στο Νότιο Πήλιο, στη κεντρική Σκόπελο και στη Ν.Α Αλόνησο.

- τα Δρυοδάση στη περιοχή Αλμυρού και Κεραμιδιού.
- τα Δρυοδάση στην περιοχή Όθρυος σε υψόμετρο 700-1000m.

Τα δάση του Ν. Μαγνησίας καταλαμβάνουν συνολική έκταση 613.490 στρεμ. και αποτελούν το 23,2% της συνολικής έκτασης του νομού.

Οι βοσκότοποι στον Ν. Μαγνησίας είναι συνολικής έκτασης 103.600 στρεμ. οι οποίοι είναι στο σύνολο τους υποβαθμισμένοι και μικρής βοσκοικανότητας. Βοσκότοπους συναντάμε στις περιοχές του Βελεσίνου, Μακρυνίτσας, Κεραμιδιού, Κερασιάς και Ανάβρας.

2.7. Χλωρίδα -Πανίδα

2.7.1. Χλωρίδα

Η χλωρίδα στον Ν. Μαγνησίας διακρίνεται στα είδη εκείνα που εμφανίζονται στις δασώδεις περιοχές και σε εκείνα που εμφανίζονται στις εξαιρετικά πετρώδεις και βραχώδεις περιοχές⁸. Τα κυριότερα είδη χλωρίδας που εμφανίζονται στις δασώδεις περιοχές είναι:

- Καστανιές (στο Πήλιο).
- Οξυές (στο Πήλιο).
- Δρύς (περιοχή Αλμυρού και Κεραμιδιού, όρος Όθρυς).
- Ελαιόδενδρα (σ'όλη τη Μαγνησία).

Τα κυριότερα είδη χλωρίδας που εμφανίζονται στις βραχώδεις και πετρώδεις περιοχές είναι:

- φυτοκοινωνίες Μακκίας βλάστησης μέτριας πυκνότητας όπως, το Πουρνάρι και ο Σχίνος. Στις περιοχές όπου δεν παρατηρούνται κλειστοί θαμνώνες αναπτύσσονται φυτοκοινωνίες φρυγάνων με κύρια φυτικά είδη το Αλογοθύμαρο, Θυμαρί, Ασπάλαθο, Αφάνα, Ασφάκα, Φουφουλιά, Ρείκι, Ρίγανη κά.

2.7.2. Πανίδα

Οι επιμέρους μονάδες βλάστησης των οικοσυστημάτων του Ν. Μαγνησίας χαρακτηρίζονται από ποικιλία ειδών μικρού μεγέθους όσον αφορά την πανιδική τους σύνθεση. Στις ζωοκοινωνίες αυτών των μονάδων βλάστησης περιλαμβάνονται πληθυσμοί ερπετών όπως οι χελώνες οι σαύρες και τα φίδια. Η πανίδα των σπονδυλωτών αντιπροσωπεύεται από ποικιλία πουλιών

(σαρκοφάγα, εντομοφάγα, παμφάγα, ημερόβια και νυχτόβια αρπακτικά) και θηλαστικών (χειρόπτερα, εντομοφάγα, τρωκτικά και μικρά σαρκοφάγα)⁶.

Στα αγροοικοσυστήματα βρίσκεται μια πανίδα που είναι σημαντική όχι τόσο ως προς τη ποικιλότητα και την αφθονία της, αλλά ως προς τη παρουσία της με τη μορφή μεμονωμένων πληθυσμών. Η ανθρώπινη δραστηριότητα (κυρίως η γεωργική χρήση) δεν επιτρέπει την ύπαρξη ομοιόμορφων εξαπλωμένων πληθυσμών. Τα είδη που απαντώνται με μεγαλύτερη συχνότητα εμφάνισης είναι λαγοί, ασβοί, ποντίκια, τσίχλες, κοτσύφια, σπουργίτια, μπεκάτσες, μελισσοουργοικά κά.

2.8. Αρχαιολογικοί Χώροι

Είναι αναμφισβήτητο γεγονός ότι ο Ν. Μαγνησίας διαθέτει πληθώρα ιστορικών μνημείων, η οποία έχει εγγράψει στο χώρο μια πλούσια πολιτιστική κληρονομιά. Η μελέτη των αρχαιολογικών χώρων στο νομό έγινε κατά κατηγορίες και παρουσιάζονται στη συνέχεια αναλυτικά¹¹:

1) Παραδοσιακοί οικισμοί

Το σύνολο των οικισμών του Πηλίου, καθώς και τα νησιά των Β. Σποράδων παρουσιάζουν μεγάλο αριθμό παραδοσιακών οικισμών. Οι οικισμοί αυτοί ανάλογα με την ηλικία τους και τα χαρακτηριστικά τους διακρίνονται στις εξής κατηγορίες:

1.1) Οικισμοί μοναδικής αξίας για τους οποίους ενδείκνυται αυστηρή εφαρμογή μέτρων ελέγχου και διάθεση σημαντικών πιστώσεων για εργασίες συντηρήσεως ή αποκαταστάσεως και υψηλής επιδοτήσεως. Οι οικισμοί αυτοί είναι:

- πρώτης προτεραιότητας στη Μακρυνίτσα, Βυζίτσα, Πινακάτες.

- δεύτερης προτεραιότητας στο Κεραμίδι.

1.2) Οικισμοί ιδιαίτερης αξίας για τους οποίους ενδείκνυται όσα και για τους οικισμούς μοναδικής αξίας. Αυτοί είναι:

- πρώτης προτεραιότητας στο Καλαμάκι.

- δεύτερης προτεραιότητας στο Κισσό, Μουρέσι, Μηλιές, Δράκεια.

1.3) Οικισμοί σημαντικής αξίας για τους οποίους ενδείκνυται αυστηρή εφαρμογή μέτρων ελέγχου και διάθεση πιστώσεων για εργασίες συντηρήσεως και αναστηλώσεως. Αυτοί είναι:

- πρώτης προτεραιότητας στη Ζαγορά, Προμύριον, Λαύκος, Αγ. Γεώργιος.

- δεύτερης προτεραιότητας στην Ανακασιά, Πουρί, Ανήλιον, Ξορύχι, Λαμπρινού, Ξυνόβρυση, Αφέται, Αγ. Λαυρέντιος.

1.4) Οικισμοί μέτριας αξίας για τους οποίους ενδείκνυται εφαρμογή μέτρων ελέγχου και διάθεση περιορισμένων πιστώσεων για συντήρηση και απαραίτητες μόνο επιδοτήσεις. Οι οικισμοί αυτοί είναι:

- πρώτης προτεραιότητας στη Κερασέα, Νεοχώρι, Συκή, Μηλίνα, Τρίκερι.

- δεύτερης προτεραιότητας στα Μελισσιάτικα, Γλαφυρά, Κανάλια, Σταγιάτες, Αγ.Ιωάννης, Άλλη Μεριά, Μακρυράχη, Αγ. Ιωάννης Πηλίου, Τσακαράδα, Καλαμάκι, Αγ. Δημήτριος, Καστανιά, Αγ. Κυριακή, Μετόχη, Αργαλαστή, Λευκόκαστρο, Μυριοβρύτη, Κορόπη, Καλά Νερά, Αγ. Βλάσιος, Κάτω-Άνω Γατζέα, Αγριά, Κάτω Λεχώνια.

Τέλος παραδοσιακούς οικισμούς συναντάται στη Σκιάθο, στο Πανόρμο Σκοπέλου και στον οικισμό της Αλλονήσου.

2) Προϊστορικοί οικισμοί

Προϊστορικούς οικισμούς συναντάται στα εξής σημεία του Ν. Μαγνησίας:

- Πτελεό	- Ιωλκός
- Σούρπη	- Κυρά Παναγιά
- Πλάτανος	- Αλλόνησο
- Ζερέλια	- Νησί Μικρό, μεταξύ της Σκοπέλου και Αλλονήσου
- Πυρασός	- Αγ. Μαρίνα
- Αμφανές	- Αλμυρό
- Διμήνη	- Νέα Αγχίαλο
- Σέσκλο	
- Βελεστίνο	

3) Πόλεις Ιστορικών χρόνων

Ερείπια πόλεων ιστορικών χρόνων υπάρχουν στις περιοχές:

- Μικροθήβες	- Σκιάθος
- Φέρες	- Αλλόνησος Βότση
- Αμφανές	- Πουρί
- Γλαφυραί	- Βελεστίνο
- Καστανιά	- Κεραμίδι
- Ακρωτήρι Αγκίστρι	- Κάτω Λεχώνια
- Μεθώνη	- Τρίκερι
- Μπούφα	

4) Μυκηναϊκά-μεταΜυκηναϊκά ερείπια

Συναντάμαι ερείπια Μυκηναϊκών και μετάΜυκηναϊκών χρόνων στις θέσεις:

- Πτελεός	- Αμνώτα Σκοπέλου
- Φθιώτιδες Θήβες	- Μικροθήβες (Καστράκι)
- Φέρες	- Βελεστίνο
- Διμήνι	- Κήπια
- Δημητριάδα	- Σκιάθος
- Βόλος	

5) Αρχαία ναυάνια

Έχουν βρεθεί και έχουν κριθεί αξιόλογα αρχαία ναυάνια στη θαλάσσια περιοχή νότια της Σκοπέλου, στον όρμο Πανόρμου και στον όρμο Αγνώτας. Στη δυτική θαλάσσια περιοχή της Αλλονήσου στην τοποθεσία Μανώλα και Β.Α της νήσου Κυρά Παναγιά κοντά στο νησάκι Σφίγγα. Πρόσφατα η Εφορεία Εναλίων Αρχαιοτήτων, ανακάλυψε ένα σημαντικό ναυάνιο νότια της νήσου Περιστερά, κοντά στην Αλλόνησο. Το ναυάνιο αυτό είναι Βυζαντινών χρόνων και είναι το μοναδικό τόσο μεγάλο που σώζεται εκείνης της περιόδου.

6) Βυζαντινά μνημεία

Τα βυζαντινά μνημεία του Ν. Μαγνησίας είναι τα εξής:

- Παλαιοχριστιανικές βασιλικές Ν. Αγχιάλου
- Ερείπια βασιλικής στο Προμύρι στη θέση Λύρη
- Παλαιοχριστιανικά ερείπια στον Αγ. Πέτρο Αλλονήσου
- Βασιλική στη Θεοτόκου
- Παλαιοχριστιανικά ερείπια Δημητριάδας
- Παλαιοχριστιανικά ερείπια στη θέση Αγ. Δημήτριος Αλλονήσου
- Επισκοπή Σκοπέλου
- Βασιλική Αγ. Ρηγίνου Σκοπέλου
- Μεσαιωνικά ερείπια στην Ακρόπολη της αρχαίας Άλου Ν.Α του Αλμυρού
- Ερείπια στη θέση Παλαιόκαστρο στα Άνω Λεχώνια
- Επισκοπή Άνω Βόλου
- Βυζαντινά ερείπια στις Νηές Σούρπτης
- Φρούριο Μπούρτζι Σκιάθου
- Κάστρο Πτελεού
- Παναγιά στο Λάι
- Ερείπια Άγ. Σοφίας στον Πάνορμο Σκοπέλου
- Παναγία Πορταρέα στην Πορταριά

7) Εκκλησίες-Μονές

Οι κυριότερες και αξιολογότερες εκκλησίες και ιερές μονές του Ν. Μαγνησίας ανα περιοχή είναι :

ΤΡΙΚΕΡΙ

Ι.Ν. Αγ. Νικολάου, Ι.Ν. Αγ. Αναργύρων, Αγ. Τριάδας, Ι.Μ. Ζωοδόχου Πηγής
Παλαιοχριστιανική βασιλική (θέση Κόττες)
Άρχαία και Βυζαντινά ερείπια (θέση Παλαιόκαστρο)
Ι.Μ. Παναγίας Ευαγγελίστριας, Βασιλική Αγ. Σοφίας (νησί Παλαιοτρίκερι)
Μονή Αγ. Τεσσαράκοντα (νησί Άλατάς)

ΠΡΟΜΥΡΙ

Ι.Ν. Αγ. Άποστόλων, Αγ. Τριάδας, Κοιμήσεως και Εισοδίων Θεοτόκου, Αγ.
Νικολάου, Αγ. Αναργύρων
Ι.Ν. Γενεσίου Θεοτόκου (θέση Μούσγες)
Μονή Αγ. Σπυρίδωνος (θέση Πλατανιά)
Ι.Ν. Αγ. Σοφίας (θέση Ραφτη)
Ναός Εννεάμερων Παναγίας (θέση Λύρη)
Παλαιοχριστιανική βασιλική (θέση Θεοτόκου)

ΧΟΡΤΟ

Λείψανα Παλαιοχριστιανικής βασιλικής
Μονή Αγ. Νικολάου (θεση Πάου)

ΑΡΓΑΛΑΣΤΗ

Ι.Ν. Ταξιαρχών, Αγ. Παντελεήμονα, Αγ. Θημνίας (θέση Λεφόκαστρο)

ΜΗΛΙΕΣ

Ι.Ν. Παμμεγίστων ταξιαρχών, Αγ. Νικολάου (θέση Παυλάκια)

ΝΕΟΧΩΡΙ

Ι.Ν. Αγ. Δημητρίου, Ναός ρυθμού βασιλικής (θέση Λάι)

ΒΥΖΙΤΣΑ

Ι.Ν. Ζωοδόχου Πηγής

ΑΝΩ ΓΑΤΖΕΑ

Ι.Μ. Αγ. Τριάδος

ΠΛΑΤΑΝΙΔΙΑ

Παλαιοχριστιανικοί και Βυζαντινοί ναοί

ΑΓ. ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΝΗΛΕΙΑΣ

I.M. Παμμεγίστων ταξιαρχών

ΑΓ. ΛΑΥΡΕΝΤΙΟΣ

I.M. Αγ. Λαυρεντίου

ΑΝΩ ΒΟΛΟΣ

I.N. Κοιμήσεως Θεοτόκου

ΜΑΚΡΥΝΙΤΣΑ

I.N. Αγ. Ιωάννη Προδρόμου, I.N. Κοιμήσεως της Θεοτόκου

ΠΟΡΤΑΡΙΑ

I.N. Αγ. Νικολάου του Ξυλοπτά, I.M. Παναγιάς Πορταρέας, I.N. Αγ. Κων/νου, Παναγίτσας και Αγ. Συμεώνος

ΖΑΓΟΡΑ

Πλήθος ναών Βυζαντινής και μεταβυζαντινής περιόδου σε όλο τον άξονα της διαδρομής από Ζαγορά μέχρι Χορευτό. I.N. Αγ. Κυριακής, Αγ. Τριάδος, Αγ. Ιωάννου κá.

ΚΙΣΣΟΣ

I.N. Αγ. Μαρίας, Αγ. Ευσταθίου

ΚΑΤΗΧΩΡΙ

I.N. Παναγιάς Μεγαλογένους, Αγ. Αθανασίου

ΚΕΡΑΣΙΑ

Μονή Μεταμορφώσεως Σωτήρος Φλαμουρίου

ΒΕΝΕΤΟ

Ναός Υπαπαντής

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

Δημογραφικά χαρακτηριστικά

3.1. Γενική εξέλιξη του πληθυσμού**3.1.1. Εξέλιξη σε επίπεδο νομού**

Ο πληθυσμός του νομού Μαγνησίας σύμφωνα με την τελευταία απογραφή του 1991 ανέρχεται σε 198.434 χιλ. κατοίκους. Όπως φαίνεται από τον πίνακα 3.1.1, οι μεταβολές του πληθυσμού μετά το 1971 παρουσιάζονται ανοδικές της τάξης του 10%. Συγκεκριμένα κατά την περίοδο ('61-'71) παρατηρούνται καθοδικές πληθυσμιακές τάσεις 1,51%, κατάσταση που ανατρέπεται τις επόμενες δεκαετίες. Την δεκαετία ('71-'81) παρατηρούνται ανοδικές τάσεις του 11,43%, ενώ την δεκαετία ('81-'91) συνεχίζεται η ανοδική πορεία με ποσοστό 8,16% στη μεταβολή αύξησης του πληθυσμού. Οι τάσεις αυτές του Νομού Μαγνησίας ακολουθούν τις γενικότερες τάσεις της περιφέρειας της Θεσσαλίας. Όπως φαίνεται στον παρακάτω πίνακα τόσο ο Νομός Μαγνησίας όσο και η περιφέρεια Θεσσαλίας την δεκαετία ('61-'71) παρουσιάζουν πτωτικές πληθυσμιακές τάσεις, γεγονός που συνδέεται με τη γενική τάση μετακίνησης πληθυσμού προς τα μεγάλα αστικά κέντρα αυτή την περίοδο. Τις επόμενες δεκαετίες ο Νομός Μαγνησίας ακολουθεί την ανοδική πορεία της περιφέρειας Θεσσαλίας σε ακόμα μεγαλύτερα ποσοστά¹¹.

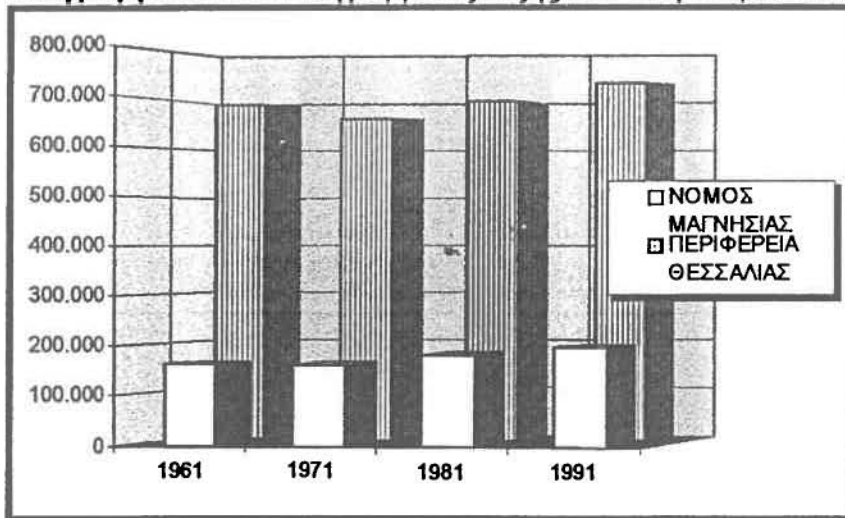
Πίνακας 3.1.1: Πληθυσμός Νομού Μαγνησίας την περίοδο 1961-1991

ΕΤΗ	ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ				ΜΕΤΑΒΟΛΗ %		
	1961	1971	1981	1991	(1961-1971)	(1971-1981)	(1981-1991)
ΝΟΜΟΣ ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ	163.834	161.392	182.222	198.434	-1,53	11,431	8,170
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	691.771	660.986	695.654	734.846	-4,450	5,245	5,634
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	8.388.553	8.768.641	9.740.417	10.259.900	4,531	11,082	5,333

Πηγή: Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, 1994, "Χωροταξική Μελέτη Ν. Μαγνησίας"

Στο διάγραμμα 3.1.1 φαίνεται πως μεταβάλλεται διαχρονικά ο πληθυσμός του Νομού καθώς επίσης και οι διαφορές στις μεταβολές στα ποσοστά του Νομού Μαγνησίας σε σχέση με αυτά της Θεσσαλίας.

Διάγραμμα 3.1.1 : Διάγραμμα εξέλιξης του πληθυσμού στον Ν. Μαγνησίας

3.1.2. Εξέλιξη σε επίπεδο Ο.Τ.Α.

Με βάση τα στοιχεία του πίνακα 3.2.1, παρατηρείται πληθυσμιακή μεταβολή κατά 25,71% στην επαρχία Σκοπέλου σε σχέση με τη ποσοστιαία μεταβολή του 9,67% στην επαρχία Αλμυρού και την μεταβολή του 7,67% στην επαρχία Βόλου. Την δεκαετία '81-'91 οι μεγαλύτεροι δήμοι του νομού παρουσιάζουν διαφορετική συμπεριφορά. Συγκεκριμένα: ο δήμος Αλμυρού παρουσιάζει την μεγαλύτερη πληθυσμιακή αύξηση (32,48%) και ακολουθεί ο δήμος Σκιάθου με πληθυσμιακή αύξηση της τάξης του 23,42%. Αντίθετα ο δήμος Ιωλκού παρουσιάζει σημαντική πληθυσμιακή μείωση κατά 20,73%. Χωρικά η εξέλιξη του πληθυσμού σε επίπεδο Ο.Τ.Α παρουσιάζεται στον χάρτη 2 (βλέπε Παράρτημα χαρτών), όπου φαίνονται ξεκάθαρα πλέον, οι πληθυσμιακές μεταβολές των δήμων και κοινοτήτων του νομού κατά την τελευταία δεκαετία.

Πίνακας 3.1.2: Πληθυσμιακά χαρακτηριστικά των Ο.Τ.Α. του Ν. Μαγνησίας

	1961	1991	ΜΕΤΑΒ. %		1981	1991	ΜΕΤΑΒ. %
ΕΠΑΡΧΙΑ				ΕΠΑΡΧΙΑ			
ΑΛΜΥΡΟΥ	20.347	22.316	9,67	ΒΟΛΟΥ	151.741	159.360	7,67
ΔΗΜΟΣ				ΔΗΜΟΣ			
ΑΛΜΥΡΟΥ	5.730	5.916	32,48	ΒΟΛΟΥ	71.328	77.192	8,15
				ΔΗΜΟΣ			
	1981	1991	ΜΕΤΑΒ. %	ΙΩΛΚΟΥ	2.669	2.115	-20,76
ΕΠΑΡΧΙΑ				ΔΗΜΟΣ			
ΣΚΟΠΕΛΟΥ	10.134	12.739	25,71	Ν. ΚΙΝΙΑΣ	26.493	28.637	7,96
ΔΗΜΟΣ				ΔΗΜΟΣ			
ΣΚΟΠΕΛΟΥ	2.728	2.972	8,94	ΒΕΛΕΣΤΙΝΟΥ	3.536	3.852	8,94
ΔΗΜΟΣ							
ΣΚΙΑΘΟΥ	4.129	5.096	23,42				

Πηγή: Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, 1994, "Χωροταξική μελέτη Ν. Μαγνησίας"

3.1.3. Κατανομή πληθυσμού κατά Υψομετρικές Ζώνες

Όπως φαίνεται από τον πίνακα 3.1.3.α στην περιφέρεια της Θεσσαλίας υπάρχουν 536 Ο.Τ.Α (στοιχεία 1981) με πληθυσμό 695.654 χιλ.κατοίκους. Από αυτούς στον νομό Μαγνησίας βρίσκονται 82 Δήμοι και Κοινοότητες με συνολικό πληθυσμό 182.222 χιλ. κατοίκους¹². Σύμφωνα με τα στοιχεία του 1991 από την Ε.Σ.Υ.Ε, στον Ν. Μαγνησίας¹², ο αριθμός των Ο.Τ.Α διαμορφώνεται στους 79 με συνολικό πληθυσμό 198.434 χιλ. κατοίκους έναντι 533 Ο.Τ.Α σ'όλη τη Θεσσαλία με συνολικό πληθυσμό 734.846 χιλ. κατοίκους. Από αυτό τον αριθμό των 533 Ο.Τ.Α στην Θεσσαλία, οι 248 είναι πεδινοί, οι 79 ημιορεινοί και οι 206 ορεινοί. Από τους 79 στον Νομό Μαγνησίας οι 26 είναι πεδινοί οι 19 ημιορεινοί και οι 34 ορεινοί.

Πίνακας 3.1.3.α: Κατανομή των Ο.Τ.Α κατά υψομετρικές ζώνες

	1981	1991	ΠΕΔΙΝΟΙ	ΗΜΙΟΡΕΙΝΟΙ	ΟΡΕΙΝΟΙ
ΑΡΙΘΜΟΣ Ο.Τ.Α	82	79	26	19	37
ΝΟΜΟΥ ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ					
ΑΡΙΘΜΟΣ Ο.Τ.Α	536	533	248	79	209
ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ					
ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ	695.654	198.434			
Ο.Τ.Α ΝΟΜΟΥ ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ	(χιλ. κατοί.)	(χιλ. κατοί.)			

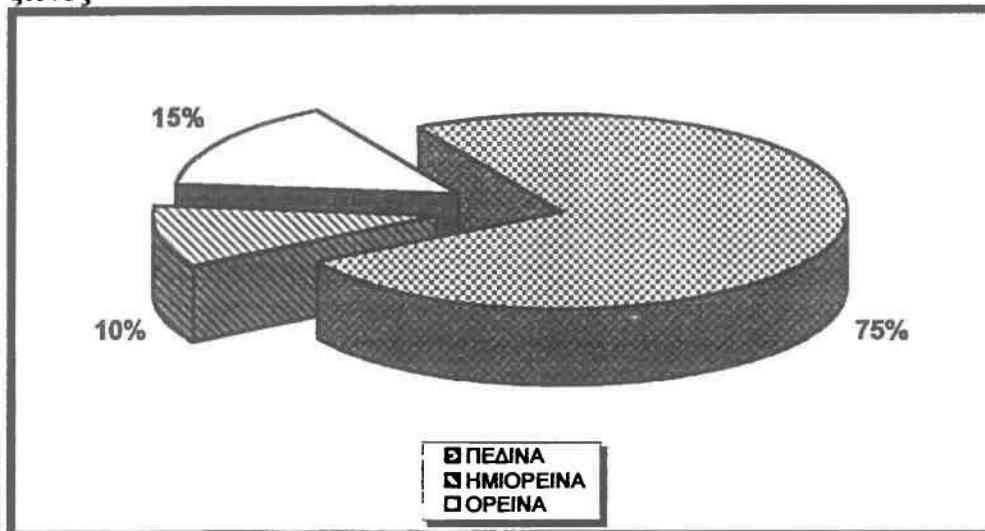
Πηγή: Ε.Σ.Υ.Ε.-Πραγματικός πληθυσμός της Ελλάδος 1981-1991

Η διάρθρωση του πληθυσμού του Νομού Μαγνησίας σε πεδινούς, ημιορεινούς και ορεινούς φαίνεται καλύτερα στον πίνακα 3.1.3.β, όπου παρουσιάζονται τα ποσοστά με τους οποίους κατανέμονται οι πληθυσμοί των Δήμων και Κοινοτήτων¹³. Φαίνεται πως το μεγαλύτερο μέρος του πληθυσμού της Μαγνησίας (74,73%) βρίσκεται στα πεδινά, ποσοστό πολύ κοντά στο αντίστοιχο ποσοστό για όλη την Θεσσαλία (71,85%). Στα ημιορεινά το ποσοστό του συνολικού πληθυσμού της Μαγνησίας είναι χαμηλότερο από το αντίστοιχο ποσοστό (10,21%) για όλη την Ελλάδα (21,41%). Αντίθετα στα ορεινά το ποσοστό για τον Νομό Μαγνησίας (15,06%) είναι πολύ μεγαλύτερο από το ποσοστό για όλη την χώρα (9,67%), ενώ βρίσκεται πολύ κοντά σε αυτό όλης της Θεσσαλίας (15,41%). Χωρικά, το μερίδιο της "πίτας" που καταλαμβάνουν οι πληθυσμοί των πεδινών εκτάσεων φαίνεται στο διάγραμμα 3.1.3.β, όπου φαίνεται πλέον ξεκάθαρα η χωρική σχέση των πληθυσμών μεταξύ τους.

Πίνακας 3.1.3.β: Κατανομή πληθυσμού στον Ν. Μαγνησίας κατά Υψομετρικές Ζώνες

	ΠΟΣΟΣΤΙΑΙΑ ΚΑΤΑΝΟΜΗ %		
	ΠΕΔΙΝΑ	ΗΜΙΟΡΕΙΝΑ	ΟΡΕΙΝΑ
ΝΟΜΟΣ ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ	74,73	10,21	15,06
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	71,85	12,74	15,41
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	68,92	21,41	9,67

Πηγή: Ε.Σ.Υ.Ε.-Στατιστική Επετηρίδα της Ελλάδος 1990-91

Διάγραμμα 3.1.3.β : Κατανομή πληθυσμού του Ν. Μαγνησίας κατά υψομετρικές ζώνες

3.2. Δομή πληθυσμού

3.2.1. Διάρθρωση πληθυσμού κατά ηλικίες

Η ανάλυση της δομής του πληθυσμού κατά φύλο και ηλικία με βάση στοιχεία των απογραφών του 1981 και 1991. Παρατηρήσαμε τα ακόλουθα:

Με βάση τα στοιχεία του πίνακα 3.2.1 και αν παρατηρήσουμε τα διαγράμματα 3.2.1.α και 3.2.1.β φτάνουμε σε συμπεράσματα για το συνολικό πληθυσμό του Ν. Μαγνησίας και για τις μεταβολές που υπέστη αυτός κατά την μετάβαση από τη δεκαετία του '80 σε αυτή του '90^{14, 15}. Συγκεκριμένα οι κλάσεις που χαρακτηρίζουν τις παιδικές ηλικίες, (0-14), καταλαμβάνουν το 1981 ποσοστά από 7,8%-8,5%, για κάθε κλάση των ανδρών, ενώ για τις γυναίκες τα ποσοστά γίνονται 7,2%-8,08%, αντίστοιχα. Για τις παραγωγικές ηλικίες των (15-64), τα ποσοστά κυμαίνονται γύρω στα 6,8% για κάθε κλάση ξεχωριστά (στοιχεία 1981). Ο αντρικός πληθυσμός των γεροντικών ηλικιών (65+) καταλαμβάνει το 11,42% του συνολικού για το 1981, ενώ ο γυναικείος γεροντικός πληθυσμός καταλαμβάνει το 13,6% αντίστοιχα.

Όπως παρατηρούμε η βάση της πυραμίδας για το 1981 είναι διευρυμένη, γεγονός που φανερώνει την αρκετά υψηλή συμμετοχή των παιδικών ηλικιών επί του συνολικού πληθυσμού (24,2% για τα αγόρια, 22,3% για τα κορίτσια) .

Στις κλάσεις των (50-64) υπάρχει απώλεια ανδρικού πληθυσμού που οφείλεται σε κοινωνικά φαινόμενα. Η συγκεκριμένη μείωση οφείλεται στον Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο και στη συμμετοχή των ανδρών ηλικίας (20+) σ'αυτόν που στη συγκεκριμένη περίοδο βρίσκονται στην κλάση των (50-64) περίπου. Παρομοίως οι απώλειες του ανδρικού πληθυσμού στις κλάσεις των (30-49) οφείλονται σε εωτερικά κοινωνικά φαινόμενα όπως ο Εμφύλιος Πόλεμος.

Συγκρίνοντας τις ηλικιακές πυραμίδες του συνολικού πληθυσμού ,για το 1981 και 1991 , παρατηρούμε αρκετές διαφορές μεταξύ τους (διαγράμμα 3.2.1.α, διάγραμμα 3.2.1.β). Στην πυραμίδα της απογραφής του 1991 παρατηρείται μεγαλύτερη συμμετοχή των γεροντικών ηλικιών στο σύνολο του πληθυσμού. Η συμμετοχή των παιδιών σε κάθε κλάση είναι μικρότερη του 7%, ενώ οι παιδικοί πληθυσμοί καταλαμβάνουν ποσοστά 20,58% επί του συνολικού για τους άνδρες, και 18,74% για τις γυναίκες αντίστοιχα. Είναι σαφώς μικρότερο το ποσοστό από το ποσοστό αυτών κατά την απογραφή του 1981.

Συμπερασματικά η πυραμίδα του συνολικού πληθυσμού για το 1991 χαρακτηρίζεται από στάσιμη δομή ηλικιών σε σχέση μάλιστα του 1981, που χαρακτηρίζεται από προοδευτική δομή ηλικιών στην οποία οι δείκτες γεννήσεων και θανάτων είναι υψηλοί και οι συμμετοχή των παιδικών στον συνολικό πληθυσμό είναι 45%-55%.

Πίνακας 3.2.1: Συμμετοχή των Παιδικών και Γεροντικών πληθυσμών στο Συνολικό

	1981	1991	1981	1991	1981	1991
% ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΤΩΝ						
ΠΑΙΔΙΚΩΝ						
ΠΛΗΘΥΣΜΩΝ (0-14)	47,12	41,5	57,18	40,89	43,74	33,53
ΣΤΟ ΣΥΝΟΛΙΚΟ						
% ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΤΩΝ						
ΗΛΙΚΙΩΜΕΝΩΝ (65+)	23,49	26,03	26,06	28,039	33,59	34,45
ΣΤΟ ΣΥΝΟΛΙΚΟ						
ΠΛΗΘΥΣΜΟ						
ΣΥΝΟΛΟ	70,61	67,53	83,24	68,929	77,33	67,98
	ΑΣΤΙΚΟΣ		ΗΜΙΑΣΤΙΚΟΣ		ΑΓΡΟΤΙΚΟΣ	

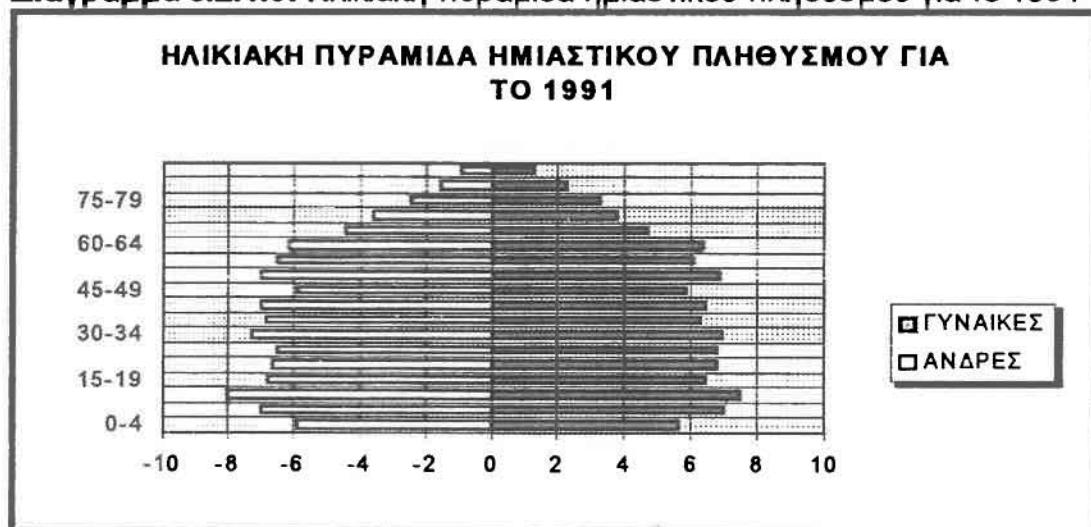
Πηγή:1) Ε.ΣΥ.Ε.-Πραγματικός πληθυσμός της Ελλάδος 1981

2) Ε.ΣΥ.Ε.-Πραγματικός πληθυσμός της Ελλάδος 1991

Διάγραμμα 3.2.1.α: Ηλικιακή πυραμίδα συνολικού πληθυσμού για το 1981**Διάγραμμα 3.2.1.β:** Ηλικιακή πυραμίδα συνολικού πληθυσμού για το 1991

Συγκρίνοντας τις πυραμίδες του ημιαστικού πληθυσμού (διάγραμμα 3.2.1.γ, διάγραμμα 3.2.1.δ) φτάνουμε στα εξής συμπεράσματα:

- αύξηση της συμμετοχής των ηλικιών από 65 και άνω στο σύνολο των ημιαστικών πληθυσμών κατά 1,97%. Η συμμετοχή μεταβλήθηκε από 26,06% το 1981, σε 28,039% το 1991.
- μείωση της συμμετοχής των παιδιών στο σύνολο του ημιαστικού πληθυσμού κατά 16,29%. Έχουμε μεταβολή του ποσοστού συμμετοχής αυτών από 57,18% το 1981, σε 40,89% το 1991.

Διάγραμμα 3.2.1.γ: Ηλικιακή πυραμίδα ημιαστικού πληθυσμού για το 1981**Διάγραμμα 3.2.1.δ: Ηλικιακή πυραμίδα ημιαστικού πληθυσμού για το 1991**

Συγκρίνοντας τα διαγράμματα του αγροτικού πληθυσμού (διάγραμμα 3.2.1.ε, διάγραμμα 3.2.1.στ) για κάθε περίοδο αντίστοιχα καταλήγουμε στα εξής συμπεράσματα:

- μικρή συμμετοχή των παιδικών πληθυσμών στο σύνολο του αγροτικού. Τα ποσοστά συμμετοχής μεταβλήθηκαν από 43,742% το 1981, σε 33,53% το 1991.
- γρήγορη γήρανση του αγροτικού πληθυσμού της Μαγνησίας λόγω υψηλής συμμετοχής των γεροντικών πληθυσμών στον συνολικό. Η μεταβολή των ποσοστών συμμετοχής είναι από 33,59% το 1981, σε 34,45% το 1991, δηλαδή μεταβολή κατά 0,86%.

- μεγάλες απώλειες αντρικού αγροτικού πληθυσμού, ηλικίας 25-35 ετών, λόγω του Εμφυλίου Πολέμου και λόγω εσωτερικών μεταναστευτικών ρευμάτων κατά τη δεκαετία '61-'71.

Διάγραμμα 3.2.1.ε: Ηλικιακή πυραμίδα αγροτικού πληθυσμού για το 1981

Διάγραμμα 3.2.1.στ: Ηλικιακή πυραμίδα αγροτικού πληθυσμού για το 1991

3.2.2. Δημογραφικοί δείκτες

Στην συγκεκριμένη Δημογραφική μελέτη θα χρησιμοποιήσουμε κάποιους βασικούς "δείκτες" για να μελετήσουμε τη δομή του πληθυσμού στον Νομό Μαγνησίας και να μπορέσουμε να φτάσουμε σε ορισμένα συμπεράσματα όσο αφορά τη δομή αυτού¹¹.

Παρακάτω υπολογίζονται πέντε δείκτες για τα απογραφικά έτη 1981, 1991.

- Ο δείκτης μη Ενεργού Πληθυσμού ως προς τον συνολικό πληθυσμό $[P(0-14)+P(65+)]/P*100$, ως μη ενεργός πληθυσμός δηλώνεται το σύνολο του πληθυσμού που δεν θα μπορούσε να απασχοληθεί αν παρίστατο ανάγκη και είναι το πλήθος των ατόμων του συνολικού πληθυσμού που βρίσκονται στις μη παραγωγικές ηλικίες των (0-14) και άνω των 65 ετών.
- Ο δείκτης Εξάρτησης $[P(0-14)+P(65+)]/P(15-64)*100$, που δηλώνει το ποσοτό του μη ενεργού πληθυσμού που αντιστοιχεί σε 100 άτομα του ενεργού πληθυσμού, δηλαδή άτομα των παραγωγικών ηλικιών που ανήκουν σε ηλικίες των (15-64) ετών.
- Ο δείκτης Γήρανσης $[P(65+)/P(0-14)]*100$, που φανερώνει την σχέση μεταξύ των δύο κατηγοριών συντηρούμενου πληθυσμού και δείχνει πόσοι συντηρούμενοι γέροντες αναλογούν σε 100 συντηρούμενους νέους. Όσο μικρότερος είναι ο δείκτης τόσο νεαρότερος είναι ο πληθυσμός, όσο ο δείκτης αυξάνει τόσο ο πληθυσμός ωριμάζει ή ηλικιώνεται.
- Ο δείκτης αντικατάστασης $[P(60-64)/P(10-14)]*100$, που δείχνει κατά πόσο ο εξερχόμενος πληθυσμός, λόγω γήρανσης, πληθυσμός από τις ηλικίες του ενεργού πληθυσμού, αντικαθίστανται από τον ενηλικιούμενο παιδικό πληθυσμό P(0-14).

Πίνακας 3.2.2: Δημογραφικοί δείκτες

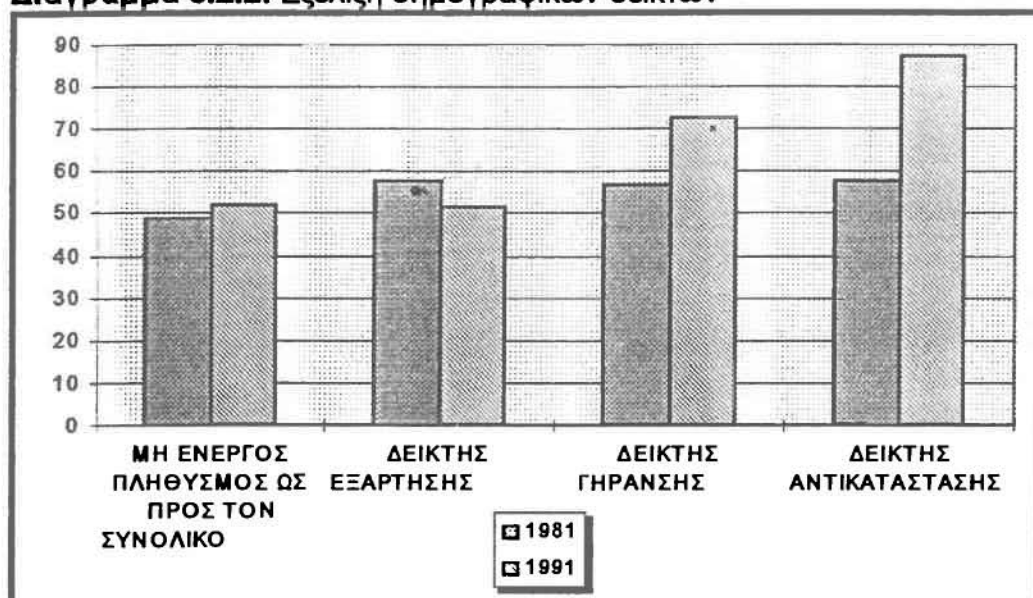
% ΔΕΙΚΤΕΣ	1981	1991
ΜΗ ΕΝΕΡΓΟΣ ΠΛΗΘΟΣ	48,963	52,067
ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΣΥΝΟΛΙΚΟ		
ΔΕΙΚΤΗΣ ΕΞΑΡΤΗΣΗΣ	57,917	51,411
ΔΕΙΚΤΗΣ ΓΗΡΑΝΣΗΣ	57,099	72,712
ΔΕΙΚΤΗΣ ΑΝΤΙΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ	57,744	87,307

Πηγή: Ε.ΣΥ.Ε.

Σύμφωνα με τα στοιχεία του πίνακα 3.2.2 μπορεί κανείς να συμπεράνει ότι ο μη ενεργός πληθυσμός του Ν. Μαγνησίας αυξάνει με σημαντική διαφορά μεταξύ του 1981 και 1991. Για τον δείκτη εξάρτησης βέβαια δεν ισχύει το ίδιο. Ο δείκτης εξάρτησης παρουσιάζει διαχρονικά μείωση, γεγονός που φανερώνει ότι ο ενεργός πληθυσμός έχει αυξημένη δυνατότητα αποταμίευσης και επομένως επένδυσης. Ο χαμηλός δείκτης εξάρτησης είναι ένδειξη ικανοποιητικής προοπτικής για τον Νομό Μαγνησίας. Η μεγάλη αύξηση του δείκτη γήρανσης δηλώνει την γήρανση του συνολικού πληθυσμού του Νομού, γεγονός που επιβεβαιώνει και το γενικότερο φαινόμενο γήρανσης του Ελληνικού πληθυσμού. Αισιόδοξο είναι το γεγονός της ικανοποιητικής αύξησης του δείκτη αντικατάστασης, που φτάνει σε ποσοστό 87,307%, δηλώνοντας υψηλό ποσοστό

γεροντικού πληθυσμού να αντικαθίσταται από τον νεανικό πληθυσμό στις παραγωγικές ηλικίες.

Διάγραμμα 3.2.2: Εξέλιξη δημογραφικών δεικτών

3.2.3. Φυσική κίνηση

Σύμφωνα με στοιχεία της Ε.Σ.Υ.Ε. ο μέσος αριθμός παιδιών που γεννήθηκαν από το 1953 μέχρι το 1980 ήταν 148.000. Από τότε άρχισε η μείωση των γεννήσεων φτάνοντας στις 101.000 γεννήσεις. Οι 148.000 γεννήσεις στον Ελλαδικό χώρο αντιστοιχούσαν σε 2,1 παιδιά ανα γυναίκα σε αναπαραγωγική ηλικία. Αυτός ο αριθμός μέχρι το 1980 έπεσε στα 1,4 παιδιά ανα γυναίκα. Από αυτό το φαινόμενο της μείωσης των γεννήσεων δεν ξέφυγε και ο Ν.Μαγνησίας¹⁶.

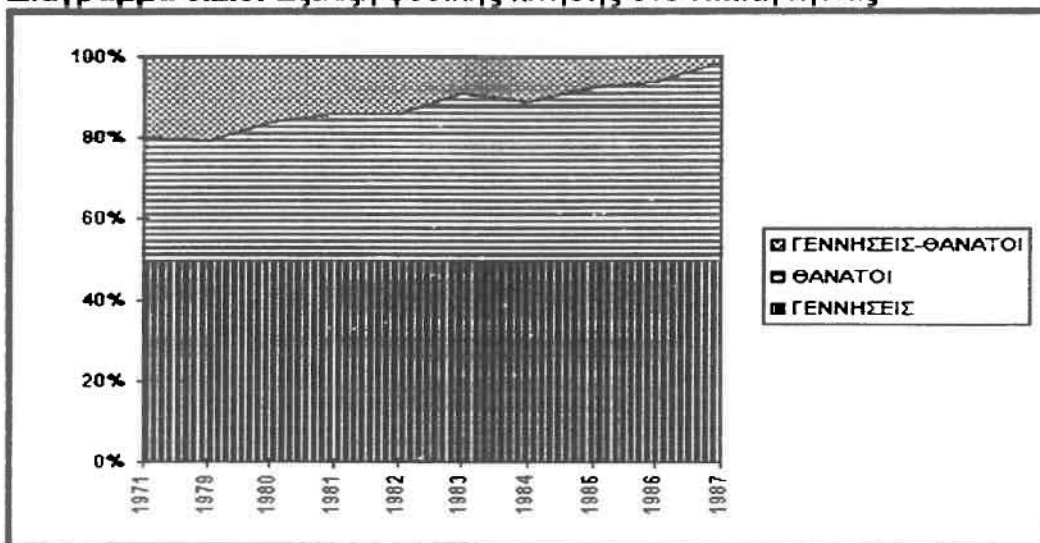
Το φαινόμενο της μείωσης των γεννήσεων στη Μαγνησία συνεχίζεται και μετά το 1980 έως το 1987 (πίνακας 3.2.3). Έτσι ο αριθμός των γεννήσεων από 2.380 το 1971, αυξάνεται σε 2.573 το 1981 και στη συνέχεια μειώνεται στις 1.973 το 1987. Αντίθετα ο αριθμός των θανάτων αυξάνει από 1.437 το 1971, σε 1.847 το 1981 και σε 1.928 το 1987.

Πίνακας 3.2.3: Διαχρονική εξέλιξη της φυσικής κίνησης

ΕΤΗ	ΓΕΝΝΗΣΕΙΣ	ΘΑΝΑΤΟΙ	ΓΕΝΝΗΣΕΙΣ-ΘΑΝΑΤΟΙ
1971	2.380	1.437	943
1979	2.752	1.617	1.135
1980	2.686	1.817	869
1981	2.573	1.847	726
1982	2.597	1.857	740
1983	2.483	2.033	450
1984	2.432	1.883	549
1985	2.239	1.897	342
1986	2.119	1.850	269
1987	1.973	1.928	45

Πηγή: Ε.ΣΥ.Ε.-Στατιστική της Φυσικής Κινήσεως του πληθυσμού της Ελλάδος Έτους 1988, Αθήνα 1995

Ως αποτέλεσμα έχουμε το ισοζύγιο Γεννήσεις-Θάνατοι να τήνει να μηδενιστεί (διάγραμμα 3.2.3) μέχρι το 1990 και πιθανών μετά να γίνει αρνητικό. Αυτό σημαίνει πως οι συγκεκριμένες γεννιές δεν αναπαράγονται και στο μέλλον αυτό θα έχει σοβαρές συνέπειες στην διάρθρωση του οικονομικά ενεργού πληθυσμού.

Διάγραμμα 3.2.3: Εξέλιξη φυσικής κίνησης στο Ν.Μαγνησίας

Η γενικότερη μείωση των γεννήσεων στο Ν.Μαγνησίας τη συγκεκριμένη περίοδο μελέτης οφείλεται στη μετάβαση της Ελληνικής επαρχιακής αγροτικής κοινωνίας σε βιομηχανική αστική. Έτσι παρουσιάζεται μια αλλαγή στην έννοια του προτύπου γονιμότητας με μια ταυτόχρονη μετατόπιση από το επίπεδο των συλλογικών ηθών και εθίμων στα συλλογικά πρότυπα συμπεριφοράς. Παλιότερα οι πολυμελείς οικογένειες ήταν ευρύτερα αποδεκτές σε σχέση με τις οικογένειες χωρίς παιδιά. Τα τελευταία χρόνια είναι γενικά αποδεκτές οι οικογένειες με 1 ή 2 παιδιά, ενώ η επιλογή της μη απόκτησης παιδιών δεν αποτελεί πλέον κοινωνικό στίγμα. Έτσι παρατηρείται μια μετάβαση από ένα παραδοσιακό τύπο οικογένειας,

όπου κυριαρχούσε η ύπαρξη κοινών οικονομικών συμφερόντων, σε ένα νέο σύστημα όπου το ατομικό διαθέσιμο εισόδημα αυξάνει, αλλάζει ο ρόλος αντρών και γυναικών και παρατηρούνται τεχνικές οικογενειακού προγραμματισμού. Βέβαια σε όλα αυτά προστίθεται και το αυξημένο κόστος ζωής, όπως και η έλλειψη κρατικής πρόνοιας σε πολυμελείς οικογένειες (επιδόματα, φοροαπαλλαγές). Αυτό αναφέρεται γιατί η επιθυμία για απόκτηση παιδιών θεωρείται συνάρτηση του οικογενειακού εισοδήματος, καθώς και της συμμετοχής των γυναικών στο εργατικό δυναμικό. Άλλος παράγοντας που θεωρείται πως επηρεάζει τη μείωση των γεννήσεων είναι η εσωτερική μετανάστευση προς τα μεγάλα αστικά κέντρα της χώρας και η εξωτερική μετανάστευση σε άλλα κράτη, αφού είναι γνωστό πως το μεγαλύτερο μέρος αυτών που μεταναστεύουν είναι σε αναπαραγωγική και οικονομικά ενεργή ηλικία¹⁷.

Ολοκληρώνοντας τα γενικά συμπεράσματα της διαχρονικής εξέλιξης της φυσικής κίνησης του πληθυσμού στο Ν.Μαγνησίας είναι:

- σημαντική μείωση των γεννήσεων με ταυτόχρονη αύξηση των θανάτων.
- η μείωση των γεννήσεων οδηγεί στην γήρανση του πληθυσμού η οποία θα δημιουργήσει άμεσα προβλήματα στο μέλλον.

3.2.4. Μετανάστευση

Το φαινόμενο της Εσωτερικής και Εξωτερικής Μετανάστευσης είναι αρκετά γνωστό στον Ελληνικό χώρο. Από το 1951 έως το 1961 παρουσιάζονται οι πρώτες μεταναστευτικές κινήσεις προς τα μεγάλα αστικά κέντρα της Αθήνας και Θεσσαλονίκης κυρίως, αλλά και το εξωτερικό, ένα φαινόμενο που παίρνει τις μέγιστες διαστάσεις του την περίοδο του 1961 με 1971. Το ποσοστό όμως των μεταναστών μειώνεται από το 1971 και μετά. Η καθαρή μετανάστευση προς το εξωτερικό ανέρχεται συνολικά σε 604.000 χιλ. στις δεκαετίες 1951-1971. Όσον αφορά την εσωτερική μετανάστευση, εκτιμάται ότι πάνω από 2 εκατ. Έλληνες μετακινήθηκαν την περίοδο 1951-1981 προς τα μεγάλα Αστικά κέντρα της χώρας. Το 71% και το 66% αυτών προέρχεται από αγροτικές και ημιαστικές περιοχές της χώρας αντίστοιχα¹⁸.

Το φαινόμενο της μετανάστευσης είναι διπλά επιλεκτικό, αφού γίνεται αφαίμαξη ατόμων σε περιφερειακό επίπεδο και οι επιλεγόμενες ομάδες πληθυσμού είναι στην πλειοψηφία τους κάτω των 35 ετών. Έτσι οικονομικά ενεργά άτομα εγκαταλείπουν τον τόπο τους με σκοπό την απόκτηση υψηλότερου εισοδήματος και την επίτευξη καλύτερων συνθηκών ζωής. Μ'αυτόν τον τρόπο η εσωτερική μετανάστευση οδήγησε στο φαινόμενο της Αστικοποίησης, το οποίο είχε ραγδαίες εξελίξεις μεταπολεμικά.

Πίνακας 3.2.4.α: Καθαρή Εσωτερ. Μετανάστευση την περίοδο 1966-70 και 1976-80

1966-1970	ΑΣΤΙΚΟΣ	ΗΜΙΑΣΤΙΚΟΣ	ΑΓΡΟΤΙΚΟΣ
ΘΕΣΣΑΛΙΑ	0,27	-0,54	-4,79
Ν.ΛΑΡΙΣΑΣ	1,52	-0,4	-3,4
Ν.ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ	0,04	-0,81	-2,39
Ν.ΤΡΙΚΑΛΩΝ	1,86	-0,34	-6,51
Ν.ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ	0,28	-0,66	-8,31
1976-1980	ΑΣΤΙΚΟΣ	ΗΜΙΑΣΤΙΚΟΣ	ΑΓΡΟΤΙΚΟΣ
ΘΕΣΣΑΛΙΑ	1,56	-0,73	-4,19
Ν.ΛΑΡΙΣΑΣ	2,97	-1,18	-3,9
Ν.ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ	1,9	-0,14	-0,91
Ν.ΤΡΙΚΑΛΩΝ	0,16	-0,28	-6,01
Ν.ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ	-0,26	-1,15	-7,51

Πηγή: ΚΕΠΕ-Εκθέσεις 24 για το πρόγραμμα 1988-1992, Περιφερειακή Πολιτική

Πίνακας 3.2.4.β: Εσωτερ. και Εξωτερ. την περίοδο 1981 - 87

	ΕΣΩΤΕΡΙΚΗ	ΕΞΩΤΕΡΙΚΗ
ΘΕΣΣΑΛΙΑ	-7,00	5,00
Ν.ΛΑΡΙΣΑΣ	-4,16	3,85
Ν.ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ	-0,13	7,01
Ν.ΤΡΙΚΑΛΩΝ	-11,66	5,02
Ν.ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ	-18,17	-4,73
ΣΥΝΟΛΟ ΕΛΛΑΔΟΣ	-	3,40

Πίνακας 3.2.4.γ: Συνολ. μετανάστευση την περίοδο 1971-1981

ΘΕΣΣΑΛΙΑ	2,60
Ν.ΛΑΡΙΣΑΣ	-2,41
Ν.ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ	-0,03
Ν.ΤΡΙΚΑΛΩΝ	-4,41
Ν.ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ	-4,74
ΣΥΝΟΛΟ	-
ΕΛΛΑΔΑ	0,40

Πηγή: ΚΕΠΕ-Εκθέσεις 24 για το πρόγραμμα 1988-1992, Περιφερειακή Πολιτική

3.2.5. Αστικοποίηση

Αρκετές αλλαγές παρουσιάζονται τα τελευταία χρόνια στην διάρθρωση του πληθυσμού του Ν. Μαγνησίας σε αστικό, ημιαστικό και αγροτικό. Μελετώντας τον πίνακα 3.2.5 βλέπουμε πως ο νομός Μαγνησίας παρουσιάζει ποσοστιαία μείωση του αστικού πληθυσμού του κατά 0,12% την δεκαετία 1981-1991, με ταυτόχρονη αύξηση της ποσοστιαίας συμμετοχής του ημιαστικού πληθυσμού στο συνολικό πληθυσμό του νομού κατά 0,72%, ενώ η ποσοστιαία μεταβολή του αγροτικού πληθυσμού είναι μικρή και παρουσιάζει μείωση κατά 0,52%.^{19,20}

Πίνακας 3.2.5: Ποσοστιαία κατανομή πληθυσμού σε Αστικό-Ημιαστικό-Αγροτικό

	ΕΤΟΣ	ΑΣΤΙΚΟΣ	ΗΜΙΑΣΤΙΚΟΣ	ΑΓΡΟΤΙΚΟΣ
Ν.ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ	1981	58,59	14,99	26,32
	1991	58,47	15,71	25,80
ΘΕΣΣΑΛΙΑ	1981	58,10	11,60	30,30
	1991	58,90	12,90	28,20
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	1981	42,20	14,60	43,20
	1991	43,60	16,40	40,00

Πηγή: 1) Ε.ΣΥ.Ε.-Πραγματικός πληθυσμός της Ελλάδος 1980-81

2) Ε.ΣΥ.Ε.-Πραγματικός πληθυσμός της Ελλάδος 1990-91

Η τελευταία μεταβολή του αγροτικού πληθυσμού οφείλεται στο φαινόμενο μετάβασης από την αγροτικού τύπου οικογένεια στην αστικού τύπου, καθώς επίσης και στην μετακίνηση της απασχόλησης του πληθυσμού από τον πρωτογενή τομέα προς τον δευτερογενή και κυρίως προς τον τριτογενή και τις υπηρεσίες.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

Οικονομικά χαρακτηριστικά

4.1. Απασχόληση

Η απασχόληση είναι ένα από τα οικονομικά χαρακτηριστικά που μπορούν να δώσουν συνολική εικόνα της οικονομικής κατάστασης ενός νομού, όπως και της διάρθρωσης του ενεργού πληθυσμού, των απασχολούμενων και των ανέργων μέσα σ'αυτόν. Στον πίνακα 4.1.α, παρουσιάζονται αριθμοί με τους απασχολούμενους σε συγκεκριμένους οικονομικούς κλάδους του Ν.Μαγνησίας, καθώς και τα ποσοστά αυτών σε σχέση με το συνολικό πληθυσμό των απασχολούμενων σ'όλους τους παραπάνω τομείς, για την περίοδο 1971-1991. Από την μελέτη του πίνακα 4.1.α, καταλήγουμε σε συγκεκριμένα συμπεράσματα:

- οι απασχολούμενοι στον τομέα της γεωργίας, κτηνοτροφίας, αλιείας, μειώνονται διαχρονικά. Το ποσοστό των απασχολούμενων στον τομέα αυτό έπεσε από το 35,06% το 1971, σε 27,20% το 1981 και τελικά σε 18,28% το 1991.
- το ποσοστό των απασχολούμενων σε λατομεία, αλυκές, ορυχεία, μεταλλεία είναι μικρό, της τάξης του 0,44% το 1971. Το ποσοστό αυτών μειώνεται στο 0,34% το 1981 και αυξάνεται ξανά στο 0,495 το 1991.
- οι απασχολούμενοι στην βιομηχανία και στις μεταποιητικές μονάδες παρουσιάζουν διακυμάνσεις. Συγκεκριμένα, το ποσοστό τους αυξάνεται από το 20,94% το 1971, σε 25,22% το 1981 και παρουσιάζει μεγάλη μείωση στο 20,17% κατά το 1991. Η μείωση αυτή οφείλεται κυρίως στο κλείσιμο μεγάλων μεταποιητικών μονάδων στο Ν.Μαγνησίας κατά την δεκαετία του '80.
- οι απασχολούμενοι στον οικοδομικό τομέα και στα δημόσια έργα παραμένουν σταθεροί γύρω στο 10%, χωρίς μεγάλες αλλαγές διαχρονικά.
- οι απασχολούμενοι στον εμπορικό,τουριστικό τομέα παρουσιάζουν μικρή μείωση από το 1971 στο 1981. Συγκεκριμένα από 13,40% το 1971, μειώνονται στο 11,84% το 1981, ενώ κατά τις τελευταίες μετρήσεις το 1991 αυξάνεται το ποσοστό τους στο 21,87%.
- το ποσοστό των απασχολούμενων στις μεταφορές, αποθηκείσεις, επικοινωνίες, τράπεζες και ασφάλειες παρουσιάζει μικρές μεταβολές, ενώ κατά την περίοδο 1971-1991 μπορούμε να θεωρήσουμε πως διατηρείται σταθερό.
- οι απασχολούμενοι στον τριτογενή τομέα και κυρίως στις υπηρεσίες συνεχώς αυξάνονται. Τα ποσοστά αυτών από 10,74% το 1971, γίνονται 14,03% το 1981 και τελικά οδηγούνται στο 17,86% το 1991.

Πίνακας 4.1.α: Αριθμοί και ποσοστά απασχολούμενων κατά ομάδες κλάδων οικονομικής δραστηριότητας την περίοδο 1971-1991 στο Ν. Μαγνησίας

ΟΜΑΔΕΣ ΚΛΑΔΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ	1971	1981	1991	% 1971	% 1981	% 1991
ΓΕΩΡΓΙΑ, ΚΤΗΝΟΤΡΟΦΙΑ, ΔΑΣΗ, ΘΗΡΑ, ΑΛΙΕΙΑ	17.960	18.223	9.839	35,06	27,20	18,28
ΟΡΥΧΕΙΑ, ΜΕΤΑΛΛΕΙΑ, ΛΑΤΟΜΕΙΑ, ΑΛΥΚΕΣ	224	204	265	0,44	0,34	0,49
ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ, ΒΙΟΤΕΧΝΙΑ	10.728	15.040	10.854	20,94	25,22	20,17
ΟΙΚΟΔΟΜΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΔΗΜΟΣΙΑ ΕΡΓΑ	5.200	6.185	5.846	10,15	10,37	10,86
ΕΜΠΟΡΙΟ, ΕΣΤΙΑΤΟΡΙΑ, ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑ	6.864	7.061	11.768	13,40	11,84	21,87
ΜΕΤΑΦΟΡΕΣ, ΑΠΟΘΗΚΕΥΣΕΙΣ, ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΕΣ	3.928	5.129	4.595	7,67	8,60	8,54
ΤΡΑΠΕΖΕΣ, ΑΣΦΑΛΕΙΕΣ						
ΥΠΟΘΕΣΕΙΣ ΑΚΙΝΗΤΩΝ, ΔΙΑΚΤΗΡΑΙΩΣΕΙΣ	0,19	0,30	1,12	0,37	0,50	2,12
ΥΠΟΘΕΣΕΙΣ						
ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ	5.500	8.370	9.613	10,74	14,03	17,86
ΣΥΝΟΛΟ	51.220	59.642	53.814	100,00	100,00	100,00

Πηγή: 1) Περιοδικό "Επιλογή", τεύχος 1995

- 2) Ε.ΣΥ.Ε. - Αποτελέσματα απογραφής πληθυσμού-κατοίκων, 1971, Ν. Μαγνησίας
- 3) Ε.ΣΥ.Ε. - Αποτελέσματα απογραφής πληθυσμού-κατοίκων, 1981, Ν. Μαγνησίας
- 4) Ε.ΣΥ.Ε. - Αναλυτικά στοιχεία απίτην απογραφή πληθυσμού, 1991, Ν. Μαγνησίας

Συγκρίνοντας τα στοιχεία που έχουμε για τον ενεργό πληθυσμό, απασχολούμενους και τους ανέργους στο Ν.Μαγνησίας (πίνακας 4.1.β), σε σχέση μ'αυτά για την Θεσσαλία και όλη τη χώρα, συμπεραίνουμε:

- ο ενεργός πληθυσμός του Ν.Μαγνησίας βρίσκεται συνεχώς σε χαμηλότερα ποσοστά από αυτά της Θεσσαλίας και όλης της χώρας, για όλη την περίοδο 1961-1991.
- το ποσοστό του συνολικού πληθυσμού που απασχολείται στο Ν.Μαγνησίας είναι χαμηλότερο του αντίστοιχου ποσοστού για τη Θεσσαλία και για το σύνολο της χώρας. Η διαφορά αυτή μειώνεται με το πέρασμα του χρόνου.
- το ποσοστό των Ανέργων στην Μαγνησία το 1961 είναι σχεδόν διπλάσιο αυτού όλης της χώρας. Κατά την περίοδο 1971-1981 μειώνεται το ποσοστό των

Ανέργων και εξισώνεται μ'αυτό της Θεσσαλίας και του συνόλου της χώρας. Το 1991 παρατηρείται ξανά αύξηση της ανεργίας στον νομό, η ανεργία γίνεται σχεδόν τριπλάσια αυτής του 1961, το ποσοστό της υπερβαίνει το αντίστοιχο ποσοστό της Θεσσαλίας και του συνόλου της χώρας.

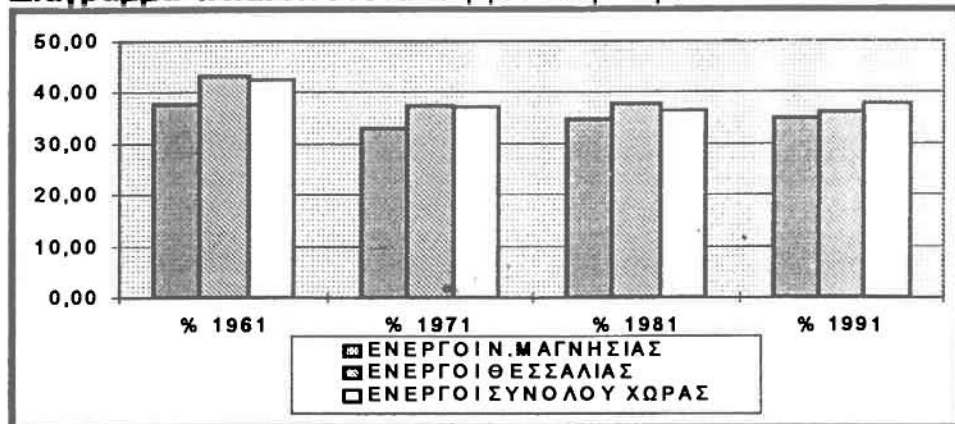
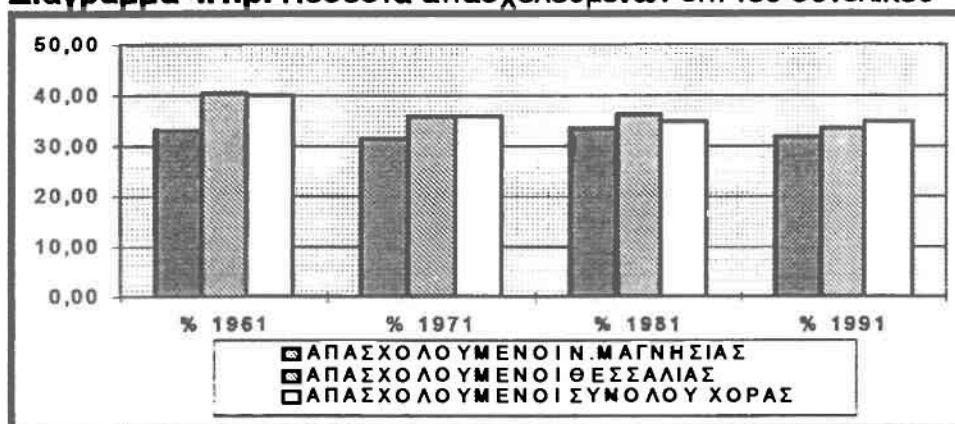
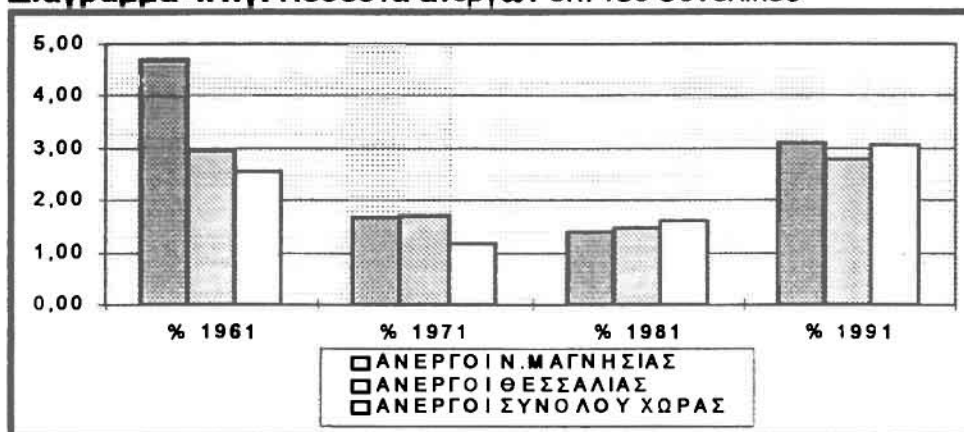
Πίνακας 4.1.β: Αριθμοί και ποσοστά του ενεργού πληθυσμού, απασχολούμενων και ανέργων την περίοδο 1961-1991

Ν.ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ	1961	1971	1981	1991	% 1961	% 1971	% 1981	% 1991
ΕΝΕΡΓΟΙ	62.002	53.372	63.187	69.322	37,84	33,07	34,68	34,93
ΜΗ ΕΝΕΡΓΟΙ	-	80.428	89.148	103.320	-	49,83	48,92	52,07
ΑΝΕΡΓΟΙ	7.890	2.668	2.526	8.110	4,89	1,65	1,39	3,08
ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΟΙ	54.312	50.704	60.661	63.212	33,15	31,42	33,29	31,86
ΣΥΝΟΛΟ	163.834	161.392	182.222	198.434	100	100	100	100
ΘΕΣΣΑΛΙΑ	1961	1971	1981	1991	% 1961	% 1971	% 1981	% 1991
ΕΝΕΡΓΟΙ	299.290	247.604	262.302	265.934	45,27	37,46	37,71	36,19
ΜΗ ΕΝΕΡΓΟΙ	-	-	-	-	-	-	-	-
ΑΝΕΡΓΟΙ	20.627	11.156	10.090	20.480	2,97	1,69	1,45	2,78
ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΟΙ	278.771	236.448	252.212	245.474	40,30	35,77	36,26	33,40
ΣΥΝΟΛΟ	691.771	660.986	695.654	734.846	100	100	100	100
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	1961	1971	1981	1991	% 1961	% 1971	% 1981	% 1991
ΕΝΕΡΓΟΙ	3.554.027	3.243.394	3.543.269	3.885.623	42,38	37,00	36,38	37,87
ΜΗ ΕΝΕΡΓΟΙ	-	-	-	-	-	-	-	-
ΑΝΕΡΓΟΙ	213.404	101.372	156.274	314.197	2,54	1,16	1,59	3,08
ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΟΙ	3.340.623	3.141.684	3.387.990	3.571.426	39,84	35,84	34,79	34,81
ΣΥΝΟΛΟ	8.385.866	8.766.909	9.738.945	10.259.900	100	100	100	100

Πηγή: 1) Περιοδικό "Επιλογή", τεύχος 1995

- 2) Ε.ΣΥ.Ε. - Αποτελέσματα απογραφής πληθυσμού-κατοίκων, 1971, Ν. Μαγνησίας
- 3) Ε.ΣΥ.Ε. - Αποτελέσματα απογραφής πληθυσμού-κατοίκων, 1981, Ν. Μαγνησίας
- 4) Ε.ΣΥ.Ε. - Αναλυτικά στοιχεία απίτην απογραφή πληθυσμού, 1991, Ν. Μαγνησίας

Σχηματικά, το πως μεταβάλλονται τα ποσοστά του ενεργού πληθυσμού, των απασχολούμενων και των ανέργων στον Ν.Μαγνησίας σε σχέση μ'αυτά της Θεσσαλίας και του συνόλου της χώρας, φαίνονται στα διαγράμματα 4.1.α, β, γ. Τα διαγράμματα παρουσιάζουν σχηματικά αυτές τις διαφοροποιήσεις για κάθε περίοδο, από το 1961 έως το 1991.

Διάγραμμα 4.1.α: Ποσοστά ενεργού πληθυσμού επί του συνολικού**Διάγραμμα 4.1.β:** Ποσοστά απασχολούμενων επί του συνολικού**Διάγραμμα 4.1.γ:** Ποσοστά ανέργων επί του συνολικού

4.2. Κατά Κεφαλήν Προϊόν

Το κατά κεφαλήν προϊόν οφείλει τις μεταβολές του σε συγκεκριμένους οικονομικούς τομείς, που αποφασιστικά πλέον συντελούν στην διαμόρφωση του. Συγκεκριμένα η βιομηχανία επηρεάζει άμεσα το κατά κεφαλήν προϊόν,

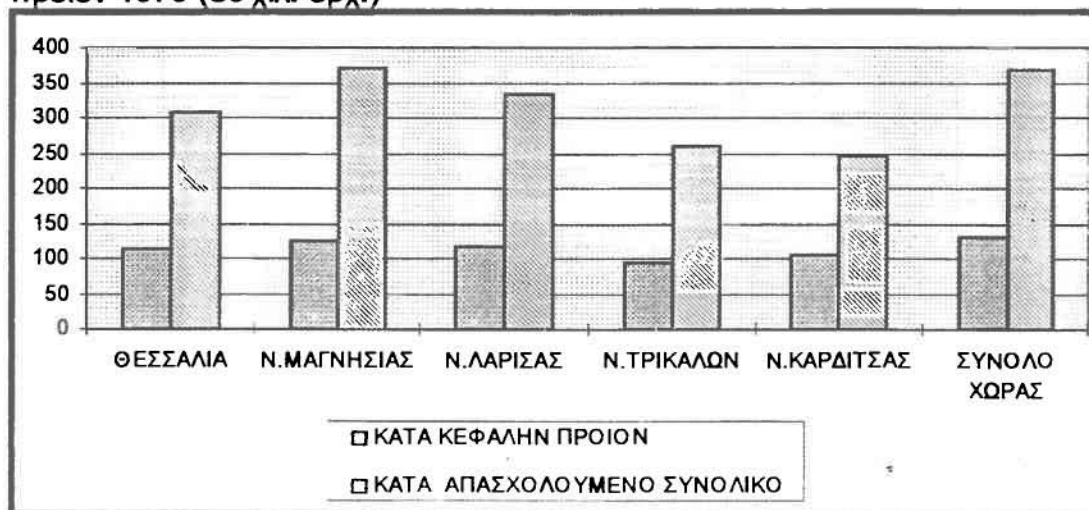
συντελώντας στην αύξηση του σε περιοχές που παρουσιάζουν αυξημένη βιομηχανική δραστηριότητα. Αντίθετα η γεωργική δραστηριότητα είναι ανασταλτικός παράγοντας στην άνοδο του κατά κεφαλήν προϊόντος. Από την μελέτη του πίνακα 4.2.α και 4.2.β, συμπεραίνουμε πως όντως η βιομηχανική δραστηριότητα στον Ν.Μαγνησίας έχει δώσει υψηλότερες τιμές απ'ότι στην υπόλοιπη Θεσσαλία. Πέρα όμως από την συμβολή του όγκου της βιομηχανικής παραγωγής, το ύψος του κατά κεφαλήν προϊόντος εξαρτάται πολύ σημαντικά και από το επίπεδο της παραγωγικότητας σ'όλους τους τομείς της οικονομίας. Οι τιμές του κατά κεφαλήν προϊόντος στον Ν.Μαγνησίας αποδεικνύει πως η παραγωγικότητα του νομού είναι η υψηλότερη στην περιφέρεια Θεσσαλίας και από τις υψηλότερες στην χώρα.

Πίνακας 4.2.α: Κατά κεφαλήν προϊόν και κατ'απασχολούμενο συνολικό προϊόν 1979 (σε χιλ. δρχ. και τρέχουσες τιμές) και μέσος ετήσιος ρυθμός μεταβολής ΑΕΠ 1970-79 (σε σταθερές τιμές 1970)

	ΚΑΤΑ ΚΕΦΑΛΗΝ ΠΡΟΙΟΝ	ΚΑΤΑ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΟ ΣΥΝΟΛΙΚΟ ΠΡΟΙΟΝ	ΜΕΣΟΣ ΕΤΗΣΙΟΣ ΡΥΘΜΟΣ ΜΕΤΑΒΟΛΗΣ ΑΕΠ
ΘΕΣΣΑΛΙΑ	113,30	309,30	5,57
Ν.ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ	126,90	372,30	7,54
Ν.ΛΑΡΙΣΑΣ	117,10	333,50	5,30
Ν.ΤΡΙΚΑΛΩΝ	94,40	259,40	5,10
Ν.ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ	102,00	245,40	3,56
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	130,80	368,10	5,26

Πηγή: ΚΕΠΕ-Μελέτες 40, Δείκτες Περιφερειακής Ανάπτυξης της Ελλάδας

Διάγραμμα 4.2.α: Κατά κεφαλήν προϊόν και κατ'απασχολούμενο συνολικό προϊόν 1979 (σε χιλ. δρχ.)

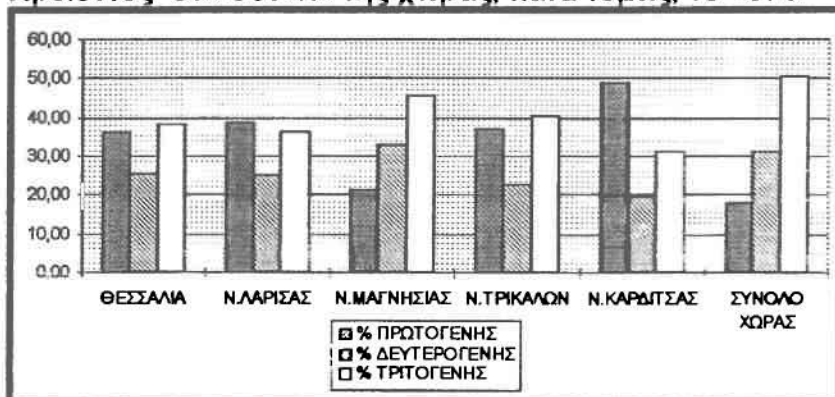
Πίνακας 4.2.β: Ακαθάριστο Περιφερειακό Προϊόν κατά τομείς, ποσοστιαία διάρθρωση στο σύνολο της χώρας τα έτη 1970 και 1980

1970	% ΠΡΩΤΟΓΕΝΗΣ	% ΔΕΥΤΕΡΟΓΕΝΗΣ	% ΤΡΙΤΟΓΕΝΗΣ
ΘΕΣΣΑΛΙΑ	36,20	25,60	38,40
Ν.ΛΑΡΙΣΑΣ	38,70	25,10	36,20
Ν.ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ	21,40	33,00	45,60
Ν.ΤΡΙΚΑΛΩΝ	37,00	22,60	40,40
Ν.ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ	49,00	19,60	31,40
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	18,20	31,40	50,40

1980	% ΠΡΩΤΟΓΕΝΗΣ	% ΔΕΥΤΕΡΟΓΕΝΗΣ	% ΤΡΙΤΟΓΕΝΗΣ
ΘΕΣΣΑΛΙΑ	35,00	30,18	34,16
Ν.ΛΑΡΙΣΑΣ	38,83	27,50	33,67
Ν.ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ	23,00	45,40	33,68
Ν.ΤΡΙΚΑΛΩΝ	40,54	26,21	38,25
Ν.ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ	51,83	16,29	31,68
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	17,73	31,12	51,15

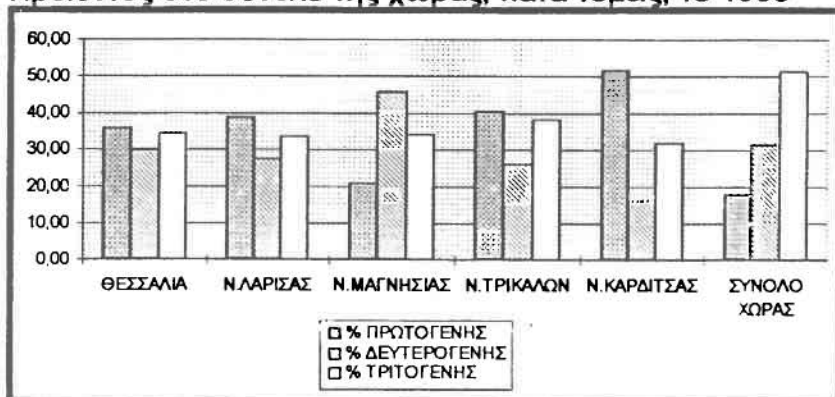
Πηγή: Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, 1994, "Χωροταξική Μελέτη Ν. Μαγνησίας"

Διάγραμμα 4.2.β: Ποσοστιαία διάρθρωση του Ακαθάριστου Περιφερειακού Προϊόντος στο σύνολο της χώρας, κατά τομείς, το 1970

Πηγή: ΚΕΠΕ-Εκθέσεις 24 για το πρόγραμμα 1988-1992, Περιφερειακή Πολιτική

Διάγραμμα 4.2.γ: Ποσοστιαία διάρθρωση του Ακαθάριστου Περιφερειακού Προϊόντος στο σύνολο της χώρας, κατά τομείς, το 1980

Πηγή: ΚΕΠΕ-Εκθέσεις 24 για το πρόγραμμα 1988-1992, Περιφερειακή Πολιτική

4.3. Εισόδημα

Αρχίζοντας με το κατά κεφαλήν εισόδημα, διαθέσιμο ιδιωτικό και ιδιωτικό εθνικό, τα στοιχεία που υπάρχουν αναφέρονται στις τρεις χωρικές ενότητες του Ν.Μαγνησίας, της Θεσσαλίας, του συνόλου της χώρας και αναφέρονται στα απογραφικά έτη του 1961, 1971 και 1981²¹. Παρατηρώντας τον πίνακα 4.3.α, βλέπουμε πως ο Ν.Μαγνησίας παρουσιάζει τιμές ιδιωτικού εθνικού εισοδήματος πολύ κοντά στις τιμές της Θεσσαλίας και λίγο χαμηλότερες από τις αντίστοιχες για το σύνολο της χώρας. Το διαθέσιμο ιδιωτικό εισόδημα του νομού επίσης κινείται σε τιμές πολύ κοντά σ'αυτές της Θεσσαλίας και του συνόλου της χώρας. Συγκεκριμένα παρουσιάζει τιμές λίγο υψηλότερες από τις αντίστοιχες της περιφέρειας της Θεσσαλίας και λίγο χαμηλότερες από αυτές του συνόλου της χώρας.

Πίνακας 4.3.α: Κατά κεφαλήν εισόδημα Ν.Μαγνησίας (σε χιλ. δρχ.)

Ν. ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ 1961 1971 1981			
ΙΔΙΩΤΙΚΟ			
ΕΘΝΙΚΟ	11.927	25.934	156.654
ΕΙΣΟΔΗΜΑ			
ΔΙΑΘΕΣΙΜΟ			
ΙΔΙΩΤΙΚΟ	-	27.644	169.328
ΕΙΣΟΔΗΜΑ			
ΘΕΣΣΑΛΙΑ 1961 1971 1981			
ΙΔΙΩΤΙΚΟ			
ΕΘΝΙΚΟ	9.858	23.714	154.371
ΕΙΣΟΔΗΜΑ			
ΔΙΑΘΕΣΙΜΟ			
ΙΔΙΩΤΙΚΟ	-	25.554	164.949
ΕΙΣΟΔΗΜΑ			
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ 1961 1971 1981			
ΙΔΙΩΤΙΚΟ			
ΕΘΝΙΚΟ	11.678	30.158	179.040
ΕΙΣΟΔΗΜΑ			
ΔΙΑΘΕΣΙΜΟ			
ΙΔΙΩΤΙΚΟ	-	30.919	180.737
ΕΙΣΟΔΗΜΑ			

Πηγή: Περιοδικό "Επιλογή", τεύχος 1995

Οι καταθέσεις τέλος, διακρίνονται στις καταθέσεις ταμειευτηρίου, προθεσμίας, όψεως. Εκτός από αυτές θα παρουσιάσουμε (πίνακας 4.3.β) και τις τιμές του συνόλου των καταθέσεων καθώς και του συνόλου αποταμιευτικών καταθέσεων για τα έτη από το 1990 έως το 1993 για τις τρεις χωρικές ενότητες του Ν.Μαγνησίας, της Θεσσαλίας και του συνόλου της χώρας. Συγκρίνοντας τα στοιχεία των τριών χωρικών ενοτήτων βλέπουμε πως ο Ν.Μαγνησίας παρουσιάζει γενικά πολύ χαμηλότερες τιμές σε σχέση με αυτές κυρίως της περιφέρειας Θεσσαλίας²¹.

Πίνακας 4.3.β: Καταθέσεις Ν.Μαγνησίας (σε εκ. δρχ.)

Ν.ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ	1990	1991	1992	1993
ΚΑΤΑΘΕΣΕΙΣ ΤΑΜΙΕΥΤΗΡΙΟΥ	84.328	94.693	104.117	127.083
ΚΑΤΑΘΕΣΕΙΣ ΠΡΟΘΕΣΜΙΑΣ	26.461	26.319	28.066	30.786
ΚΑΤΑΘΕΣΕΙΣ ΘΥΡΕΣ	14.380	19.127	19.558	20.247
ΣΥΝΟΛΟ ΑΠΟΤΑΜΙΕΥΤΙΚΩΝ	110.789	121.012	132.183	157.869
ΣΥΝΟΛΟ ΚΑΤΑΘΕΣΕΩΝ	115.585	127.224	137.481	164.227
ΘΕΣΣΑΛΙΑ	1990	1991	1992	1993
ΚΑΤΑΘΕΣΕΙΣ ΤΑΜΙΕΥΤΗΡΙΟΥ	295.201	337.561	362.845	427.689
ΚΑΤΑΘΕΣΕΙΣ ΠΡΟΘΕΣΜΙΑΣ	100.593	101.108	107.148	113.004
ΚΑΤΑΘΕΣΕΙΣ ΘΥΡΕΣ	14.380	19.127	19.558	20.247
ΣΥΝΟΛΟ ΑΠΟΤΑΜΙΕΥΤΙΚΩΝ	395.794	438.669	469.993	540.693
ΣΥΝΟΛΟ ΚΑΤΑΘΕΣΕΩΝ	57.791	488.651	580.940	580.940
ΣΥΝΟΛΟ ΕΣΤΡΙΑΣ	1990	1991	1992	1993
ΚΑΤΑΘΕΣΕΙΣ ΤΑΜΙΕΥΤΗΡΙΟΥ	5.540.242	8.228.899	8.915.349	7.709.723
ΚΑΤΑΘΕΣΕΙΣ ΠΡΟΘΕΣΜΙΑΣ	2.024.127	2.010.546	2.052.567	1.943.933
ΚΑΤΑΘΕΣΕΙΣ ΘΥΡΕΣ	421.447	487.376	558.158	711.700
ΣΥΝΟΛΟ ΑΠΟΤΑΜΙΕΥΤΙΚΩΝ	7.573.369	8.239.445	8.967.916	9.653.656
ΣΥΝΟΛΟ ΚΑΤΑΘΕΣΕΩΝ	7.804.816	8.726.821	9.526.074	10.365.358

Πηγή: Περιοδικό "Επιλογή", τεύχος 1995

4.4. Επενδύσεις

Η συνολική οικονομική επίδοση μιας χώρας και ο χαρακτήρισμός της οικονομίας της ως προοδευουσας αντανακλάται στην κατέξοχην ποσοτική και ποιοτική στάθμη των επενδύσεων που πραγματοποιούνται. Οι επενδύσεις έχουν πολύπλευρες και πολλαπλές επιπτώσεις στην οικονομική και κοινωνική ζωή μιας χώρας γιατί:

- προσφέρουν νέες ευκαιρίες απασχόλησης περιορίζοντας έτσι την ανεργία.
- επιταχύνουν τις διαδικασίες οικονομικής ανάπτυξης.
- έχουν σοβαρές αναδιανεμητικές επιπτώσεις στις παραγωγικές τάξεις και τις διάφορες περιοχές.

- αποτελούν τον ασφαλέστερο αγωγό για την προαγωγή της τεχνολογικής προόδου, εφόσον με τις επενδύσεις ενσωματώνεται στην παραγωγική διαδικασία η σύγχρονη τεχνολογία.

Στον πίνακα 4.4.α, παρουσιάζονται σε εκατομμύρια δραχμές για το 1981, οι επενδύσεις τόσο για τον Ν.Μαγνησίας όσο και για την περιφέρεια Θεσσαλίας και για το σύνολο της χώρας. Είναι πλέον φανερή η σχέση μεγεθών στην οποία αναφερόμαστε, καθώς και το "μερίδιο" που καταλαμβάνει ο νομός στο σύνολο των επενδύσεων στην χώρα μας.

Πίνακας 4.4.α: Ιδιωτικές και δημόσιες επενδύσεις στον Ν.Μαγνησίας, στοιχεία 1981 (σε εκ.δρχ).

	Ν.ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ	ΘΕΣΣΑΛΙΑ	ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ
Ιδιωτικές	7.354	22.488	318.620
ΔΗΜΟΣΙΕΣ	1.577	6.557	94.407
ΣΥΝΟΛΟ	8.931	29.045	413.030

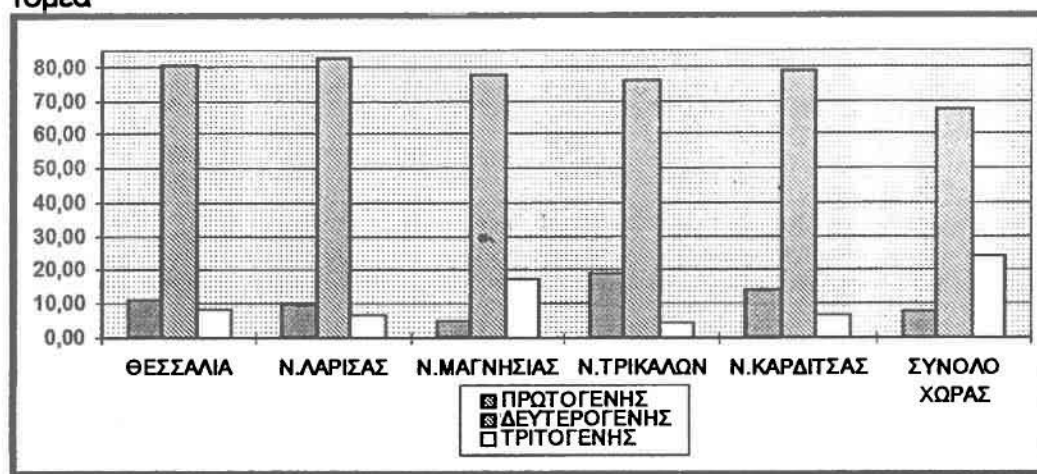
Πηγή: Περιοδικό " επιλογή", τεύχος 1995

Στον πίνακα 4.4.β παρουσιάζονται τα ποσοστά των επενδύσεων κατά τομέα, βάση του Ν.1262/82. Παρατηρούμε ότι ο δευτερογενής τομέας αποτελεί το κύριο πεδίο επενδύσεων για τον Ν.Μαγνησίας αλλά και όλη τη Θεσσαλία, συγκεντρώνοντας ποσοστά που υπερβαίνουν το 70%. Ακολουθούν ο τριτογενής τομέας -στην Μαγνησία- με ποσοστό 17,19% που είναι και το μεγαλύτερο στην περιφέρεια Θεσσαλίας. Το ενδιαφέρον των επενδυτών για τον τριτογενή τομέα φαίνεται να ακολουθεί τις αυξήσεις της απασχόλησης σ'αυτόν τον τομέα που διαχρονικά αυξάνεται διαρκώς, κυρίως στις υπηρεσίες και τον τουρισμό. Ο πρωτογενής τομέας στο Ν.Μαγνησίας συγκεντρώνει το μικρότερο ποσοστό, 5,08% και απ'ότι φαίνεται το ενδιαφέρον των επενδυτών συγκεντρώνεται κυρίως στον τομέα της βιομηχανίας και μεταποίησης.

Πίνακας 4.4.β: Ποσοστιαία διάρθρωση Επενδύσεων του Ν.1262/82 κατά τομέα τη περίοδο 1988-1992

	ΠΡΩΤΟΓΕΝΗΣ	ΔΕΥΤΕΡΟΓΕΝΗΣ	ΤΡΙΤΟΓΕΝΗΣ	ΣΥΝΟΛΟ
ΘΕΣΣΑΛΙΑ	11,30	80,22	8,48	100,00
Ν. ΛΑΡΙΣΑΣ	10,13	82,89	6,97	100,00
Ν. ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ	5,08	77,73	17,19	100,00
Ν. ΤΡΙΚΑΛΩΝ	19,30	76,14	4,56	100,00
Ν. ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ	14,10	79,02	6,88	100,00
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	8,15	67,82	24,03	100,00

Πηγή: ΚΕΠΕ-Εκθέσεις 24 για το πρόγραμμα 1988-1992, Περιφερειακή Πολιτική

Διάγραμμα 4.4.α: Ποσοστιαία διάρθρωση Επενδύσεων του Ν.1262/82 κατά τομέα

Μια άλλη μέθοδος υπολογισμού των επενδύσεων βασίζεται στην εφαρμογή δεικτών δημοσίων επενδύσεων. Τέτοιοι δείκτες μπορούν να υποβοηθήσουν στη χάραξη περιφερειακής πολιτικής σε επίπεδο νομού στις εξής περιπτώσεις:

- στο γενικό καθορισμό της προτεραιότητας και του βαθμού της αναπτυξιακής ενίσχυσης που απαιτείται για κάθε νομό.
- στη γενική πολιτική αξιοποίησης των φυσικών πόρων του Ελληνικού χώρου.
- στον καθορισμό του βαθμού βελτίωσης της γενικής υποδομής των διαφόρων νομών.
- στην αποτελεσματική διάθεση και εφαρμογή των βασικών αναπτυξιακών μέσων και μέτρων περιφερειακής σημασίας.

Οι επιλογή των δεικτών για τον καθορισμό της κατανομής των δημοσίων επενδύσεων στους νομούς αποτελεί μια επιλογή που βασίζεται κυρίως στους εξής λόγους:

- οι εξεταζόμενες επενδύσεις νάναι το ασφαλέστερο και ισχυρότερο μέσο οικονομικής ανάπτυξης, εφόσον αυτές κατανεμηθούν κατάλληλα στο χώρο.
- οι δείκτες αυτοί να μπορούν να χρησιμοποιηθούν εύκολα για τον καθορισμό της κατανομής των δημοσίων επενδύσεων στους νομούς.

Οι δείκτες²⁵ που χρησιμοποιούμε είναι:

E_n = Ενδεικτικός δείκτης κατανομής του συνολικού μεγέθους των περιφερειακών δημοσίων επενδύσεων της χώρας στο νομό n .

N_n = Ενδεικτικός δείκτης καθορισμού των συνολικών κατά κεφαλήν δημοσίων περιφερειακών επενδύσεων του νομού n , βάσει των αντιστοίχων κατά κεφαλήν επενδύσεων του συνόλου της χώρας.

W_n = Πραγματικός δείκτης κατανομής του συνολικού μεγέθους των περιφερειακών δημοσίων επενδύσεων της χώρας στο νομό n .

L_n = Πραγματικός δείκτης καθορισμού των συνολικών κατά κεφαλήν δημοσίων περιφερειακών επενδύσεων του νομού n , βάσει των αντιστοίχων κατά κεφαλήν επενδύσεων του συνόλου της χώρας.

Παρατηρώντας το διάγραμμα 4.4.γ, βλέπουμε πως βάση αυτών των δεικτών ο Ν.Μαγνησίας χαρακτηρίζεται ως περιοχή δυναμικής ανάπτυξης, από τις μοναδικές στην περιφέρεια Θεσσαλίας μαζί με το Ν. Λάρισας. Αυτός ο χαρακτηρισμός αποδίδεται στους δύο νομούς είτε χρησιμοποιήσουμε τις ενδεικτικές τιμές των δεικτών τους, είτε τις πραγματικές. Αντίθετα οι νομοί Τρικάλων και Καρδίτσας δεν είναι περιοχές δυναμικής ανάπτυξης, χαρακτηρίζονται είτε ως προβληματικές περιοχές, είτε ως αναπτυσσόμενες περιοχές με βάση αυτούς τους δείκτες.

Πίνακας 4.4.γ: Δείκτες Δημόσιων Περιφερειακών Επενδύσεων

ΝΟΜΟΙ	ΕΝΔΕΙΚΤ. ΔΕΙΚΤΕΣ		ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΜΟΣ	ΠΡΑΓΜΑΤ. ΔΕΙΚΤΕΣ		ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΜΟΣ
	E_n	N_n		W_n	L_n	
Ν.ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ	0,007	0,392	ΔΥΝΑΜΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ	0,021	1,149	ΔΥΝΑΜΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ
Ν.ΛΑΡΙΣΑΣ	0,0019	0,715	ΔΥΝΑΜΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ	0,026	1,013	ΔΥΝΑΜΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ
Ν.ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ	0,0048	3,767	ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ	0,018	1,405	ΑΝΑΠΤΥΣΣΟΜΕΝΟΣ
Ν.ΤΡΙΚΑΛΩΝ	0,0039	2,801	ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ	0,018	1,306	ΔΥΝΑΜΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

Πηγή: ΚΕΠΕ-Μελέτες 40, Δείκτες Περιφερειακής Ανάπτυξης της Ελλάδας

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5

Κοινωνικά χαρακτηριστικά

5.1. Δείκτες Κοινωνικής Ευημερίας

Η μελέτη των κοινωνικών χαρακτηριστικών μιας περιοχής γίνεται μέσω της μελέτης των διαφόρων δεικτών κοινωνικής ευημερίας και της εξέλιξης τους. Λόγω της ύπαρξης πολλών τέτοιων δεικτών έχουν επιλεγεί ορισμένοι που θεωρούνται χαρακτηριστικοί και που μπορούν να προσδιορίσουν τα κοινωνικά χαρακτηριστικά του Ν.Μαγνησίας. Μέσω αυτών των δεικτών γίνεται συσχέτιση μεταξύ των χωρικών ενοτήτων των νομών της Θεσσαλίας, της περιφέρειας της Θεσσαλίας και του συνόλου της χώρας²⁵.

Αρχικά γίνεται αναφορά σε δείκτες που είναι σε θέση να περιγράψουν την κατάσταση του οδικού δικτύου του Ν.Μαγνησίας και να το συσχετίσουν μ'αυτό των υπόλοιπων χωρικών ενοτήτων που επιλέχθηκαν. Οι δείκτες που χρησιμοποιήθηκαν είναι:

- το συνολικό μήκος του κυκλοφορούμενου οδικού δικτύου
- το μήκος του πλήρως ασφαλτοστρωμένου οδικού δικτύου
- το ποσοστό του πλήρως ασφαλτοστρωμένου οδικού δικτύου επί του συνολικού κυκλοφορούμενου οδικού δικτύου
- τα χλμ. του συνολικού κυκλοφορούμενου οδικού δικτύου/100 τ.χλμ.
- τα επιβατηγά Ι.Χ./100 κατοίκους

Από τη μελέτη των δεικτών κοινωνικής ευημερίας καταλήξαμε σε συγκεκριμένα συμπεράσματα για τη κατάσταση του οδικού δικτύου στο Ν.Μαγνησίας¹¹:

- ο Ν.Μαγνησίας όσον αφορά το συνολικό μήκος του κυκλοφορούμενου οδικού δικτύου (πίνακας 5.1.α) και του συνολικού μήκους του πλήρως ασφαλτοστρωμένου οδικού δικτύου (πίνακας 5.1.β), για το έτος 1986, έρχεται δεύτερος μετά το Ν.Λάρισας.
- ως προς το ποσοστό του πλήρως ασφαλτοστρωμένου οδικού δικτύου επί του συνολικού (πίνακας 5.1γ), για το ίδιο έτος, ο Ν.Μαγνησίας έρχεται πρώτος από τους νομούς της Θεσσαλίας, παρουσιάζοντας τιμές μεγαλύτερες από αυτές της περιφέρειας Θεσσαλίας και του συνόλου της χώρας.
- ως προς τα χλμ του συνολικού κυκλοφορούμενου οδικού δικτύου ανα 100 τ.χλμ (πίνακας 5.1.δ), ο Ν.Μαγνησίας έρχεται πρώτος, για το έτος 1986, από τους

νομούς της Θεσσαλίας, παρουσιάζοντας υψηλότερες τιμές από αυτές της περιφέρειας Θεσσαλίας και του συνόλου της χώρας.

- τέλος τα επιβατηγά Ι.Χ. που αντιστοιχούν σε 100 κατοίκους (πίνακας 5.1.ε) είναι περισσότερα για τον Ν.Μαγνησίας απ'ότι σε κάθε άλλο νομό της Θεσσαλίας. Ο δείκτης αυτός υπολογίστηκε για τα έτη 1982 και 1985 και βλέπουμε πως στον Ν.Μαγνησίας παρουσιάζει υψηλότερες τιμές από τη περιφέρεια Θεσσαλίας, ενώ ταυτόχρονα παρουσιάζει χαμηλότερες τιμές από το σύνολο της χώρας.

Στην συνέχεια αναφερόμαστε σε δείκτες που είναι σε θέση να περιγράψουν την Υγεία και Πρόνοια στον Ν.Μαγνησίας. Οι υπό εξέταση δείκτες είναι:

- οι νοσοκομειακές κλίνες ανά 1000 κατοίκους.

- οι ιατροί που αντιστοιχούν σε 1000 κατοίκους.

Από τη μελέτη των παραπάνω δεικτών συμπεραίνουμε πως ο τομέας της Υγείας-Πρόνοιας στον Ν.Μαγνησίας δεν παρουσιάζει μεγάλα προβλήματα και πως είναι σε ευνοϊκότερη κατάσταση από αυτή των υπολοίπων νομών της Θεσσαλίας. Συγκεκριμένα:

- οι νοσοκομειακές κλίνες που αντιστοιχούν σε 1000 κατοίκους (πίνακας 5.1.στ), για τα έτη 1981 και 1985, παρουσιάζουν τις υψηλότερες τιμές τους στον Ν.Μαγνησίας, βρίσκονται υψηλότερα από τις αντίστοιχες τιμές της περιφέρειας Θεσσαλίας και πολύ κοντά σ'αυτές του συνόλου της χώρας.

- οι ιατροί που αντιστοιχούν σε 1000 κατοίκους για τα έτη 1980 και 1985, είναι περισσότεροι στον Ν.Μαγνησίας (πίνακας 5.1.ζ). Ο παραπάνω δείκτης παίρνει τις μεγαλύτερες τιμές του στον Ν.Μαγνησίας, τιμές που όμως βρίσκονται πολύ χαμηλότερα από αυτές του συνόλου της χώρας. Βλέπουμε δηλαδή πως ενώ ο Ν.Μαγνησίας βρίσκεται σε καλύτερη κατάσταση από τους υπόλοιπους νομούς της Θεσσαλίας όσον αφορά το ιατρικό προσωπικό, κατά τα άλλα όλη η περιφέρεια Θεσσαλίας φαίνεται να παρουσιάζει έλλειψη σε ειδικευμένο ιατρικό προσωπικό, συγκριτικά πάντα με το σύνολο της χώρας.

Για τις κλίνες ξενοδοχείων που αντιστοιχούν σε 1000 κατοίκους (πίνακας 5.1.η), για τα έτη 1982 και 1985, οι τιμές για τον Ν.Μαγνησίας είναι μεγαλύτερες από αυτές των υπόλοιπων νομών της Θεσσαλίας και από αυτές του συνόλου της χώρας, ειδικά το έτος 1985. Είναι φανερή πλέον η υπεροχή της τουριστικής υποδομής στον νομό Θεσσαλίας καθώς και η αυξημένη τουριστική ζήτηση σ'αυτήν.

Για τον δείκτη κατανάλωσης ηλεκτρικής ενέργειας για οικιακή χρήση σε ΚWH (πίνακας 5.1.θ), παρατηρείται το 1981-1985 σημαντική αύξηση σε όλα τα επίπεδα για όλους τους νομούς της χώρας, κατατάσσοντας τον Ν.Μαγνησίας από τους πρώτους σε κατανάλωση στην περιφέρεια Θεσσαλίας. Το ίδιο φαινόμενο παρατηρείται και στην κατά κεφαλήν κατανάλωση οικιακής ηλεκτρικής ενέργειας σε

KWH (πίνακας 5.1.ι), όπου ο Ν.Μαγνησίας παρουσιάζει την υψηλότερη κατανάλωση την περίοδο 1981-1985.

Όσον αφορά τις τηλεφωνικές συσκευές ανά 100 κατοίκους (πίνακας 5.1.κ), για τα έτη 1981 και 1985, ο Ν.Μαγνησίας υπερέχει έναντι των άλλων νομών της Θεσσαλίας, παρουσιάζοντας τιμές υψηλότερες από αυτές της περιφέρειας Θεσσαλίας, αλλά μικρότερες από αυτές του συνόλου της χώρας, φανερώνοντας την γενικότερη απαίτηση για τη βελτίωση του τηλεπικοινωνιακού δικτύου στον νομό.

Πίνακας 5.1.α: Συνολικό μήκος κυκλοφορούμενου οδικού δικτύου, 1986(χλμ.)

	ΕΘΝΙΚΟ ΕΠΑΡΧΙΑΚΟ ΣΥΝΟΛΟ		
ΘΕΣΣΑΛΙΑ	1.006	2.538	3.544
Ν.ΛΑΡΙΣΑΣ	369	782	1.151
Ν.ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ	325	514	832
Ν.ΤΡΙΚΑΛΩΝ	256	570	826
Ν.ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ	56	672	728
ΣΥΝΟΛΟ	8.871	28.946	37.997
ΕΛΛΑΔΟΣ			

Πηγή: ΚΕΠΕ-Εκθέσεις 24 για το πρόγραμμα 1988-1992, Περιφερειακή Πολιτική

Πίνακας 5.1.β: Μήκος πλήρως ασφαλτοστρωμένου οδικού δικτύου, 1986(χλμ.)

	ΕΘΝΙΚΟ ΕΠΑΡΧΙΑΚΟ ΣΥΝΟΛΟ		
ΘΕΣΣΑΛΙΑ	953	1.573	2.526
Ν.ΛΑΡΙΣΑΣ	369	458	827
Ν.ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ	325	376	701
Ν.ΤΡΙΚΑΛΩΝ	203	302	505
Ν.ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ	56	437	493
ΣΥΝΟΛΟ	8.680	18.076	26.756
ΕΛΛΑΔΟΣ			

Πηγή: ΚΕΠΕ-Εκθέσεις 24 για το πρόγραμμα 1988-1992, Περιφερειακή Πολιτική

Πίνακας 5.1.γ: % πλήρως ασφαλτοστρωμένου οδικού δικτύου επί του συνολικού κυκλοφορούμενου δικτύου

	1986
ΘΕΣΣΑΛΙΑ	71,28
Ν.ΛΑΡΙΣΑΣ	71,85
Ν.ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ	83,55
Ν.ΤΡΙΚΑΛΩΝ	61,14
Ν.ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ	67,72
ΣΥΝΟΛΟ	70,42
ΕΛΛΑΔΟΣ	

Πηγή: ΚΕΠΕ-Εκθέσεις 24 για το πρόγραμμα 1988-1992, Περιφερειακή Πολιτική

Πίνακας 5.1.δ: Χλμ. συνολικού κυκλοφορούμενου οδικού δικτύου/100 τ.χλμ.

	1986
ΘΕΣΣΑΛΙΑ	25,2
Ν.ΛΑΡΙΣΑΣ	21,4
Ν.ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ	31,8
Ν.ΤΡΙΚΑΛΩΝ	24,4
Ν.ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ	27,6
ΣΥΝΟΛΟ ΕΛΛΑΔΟΣ	28,8

Πηγή: ΚΕΠΕ-Εκθέσεις 24 για το πρόγραμμα 1988-1992, Περιφερειακή Πολιτική

Πίνακας 5.1.ε: Επιβατηγά Ι.Χ./100 κατοίκους

	1982	1985
ΘΕΣΣΑΛΙΑ	5,9	8,8
Ν.ΛΑΡΙΣΑΣ	7	10,3
Ν.ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ	7,3	10,4
Ν.ΤΡΙΚΑΛΩΝ	3,9	6,2
Ν.ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ	3,6	5,8
ΣΥΝΟΛΟ ΕΛΛΑΔΟΣ	9,4	12,4

Πηγή: ΚΕΠΕ-Εκθέσεις 24 για το πρόγραμμα 1988-1992, Περιφερειακή Πολιτική

Πίνακας 5.1.στ: Νοσοκομειακές κλίνες/1000 κατοίκους

	1981	1985
ΘΕΣΣΑΛΙΑ	4,2	3,6
Ν.ΛΑΡΙΣΑΣ	3,7	3,1
Ν.ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ	6,1	5,1
Ν.ΤΡΙΚΑΛΩΝ	3,7	3,7
Ν.ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ	2,9	2,3
ΣΥΝΟΛΟ ΕΛΛΑΔΟΣ	6,1	5,5

Πηγή: ΚΕΠΕ-Εκθέσεις 24 για το πρόγραμμα 1988-1992, Περιφερειακή Πολιτική

Πίνακας 5.1.ζ: Ιατροί/1000 κατοίκους

	1980	1985
ΘΕΣΣΑΛΙΑ	1,4	1,6
Ν.ΛΑΡΙΣΑΣ	1,5	1,7
Ν.ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ	1,6	1,9
Ν.ΤΡΙΚΑΛΩΝ	1,3	1,8
Ν.ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ	1,1	0,9
ΣΥΝΟΛΟ ΕΛΛΑΔΟΣ	2,5	2,9

Πηγή: ΚΕΠΕ-Εκθέσεις 24 για το πρόγραμμα 1988-1992, Περιφερειακή Πολιτική

Πίνακας 5.1.η: Κλίνες ξενοδοχείων/1000 κατοίκους

	1982	1985
ΘΕΣΣΑΛΙΑ	15,5	20,5
Ν.ΛΑΡΙΣΑΣ	10,2	10,3
Ν.ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ	32,5	51,4
Ν.ΤΡΙΚΑΛΩΝ	11,5	10,6
Ν.ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ	5,6	5,9
ΣΥΝΟΛΟ ΕΛΛΑΔΟΣ	31,9	35,1

Πηγή: ΚΕΠΕ-Εκθέσεις 24 για το πρόγραμμα 1988-1992, Περιφερειακή Πολιτική

Πίνακας 5.1.θ: Κατανάλωση ηλεκτρικής ενέργειας για οικιακή χρήση (KWH)

	1981	1985
ΘΕΣΣΑΛΙΑ	263.131	387.780
Ν.ΛΑΡΙΣΑΣ	107.218	150.251
Ν.ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ	88.131	129.949
Ν.ΤΡΙΚΑΛΩΝ	35.219	57.944
Ν.ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ	32.661	62.642
ΣΥΝΟΛΟ ΕΛΛΑΔΟΣ	5.933.950	7.685.009

Πηγή: ΚΕΠΕ-Εκθέσεις 24 για το πρόγραμμα 1988-1992, Περιφερειακή Πολιτική

Πίνακας 5.1.ι: Κατά κεφαλήν κατανάλωση οικιακής ηλεκτρικής ενέργειας (KWH)

	1981	1985
ΘΕΣΣΑΛΙΑ	378	559
Ν.ΛΑΡΙΣΑΣ	422	587
Ν.ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ	484	587
Ν.ΤΡΙΚΑΛΩΝ	262	438
Ν.ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ	261	433
ΣΥΝΟΛΟ ΕΛΛΑΔΟΣ	606	775

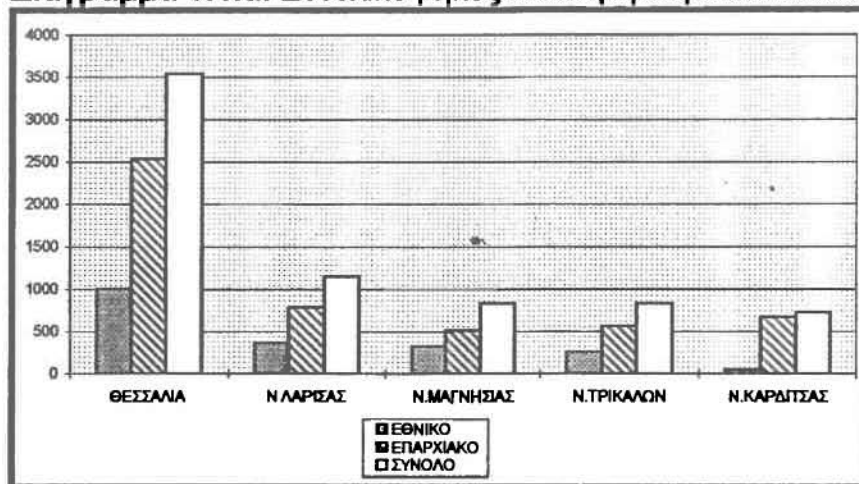
Πηγή: ΚΕΠΕ-Εκθέσεις 24 για το πρόγραμμα 1988-1992, Περιφερειακή Πολιτική

Πίνακας 5.1.κ: Τηλεφωνικές συσκευές/100 κατοίκους

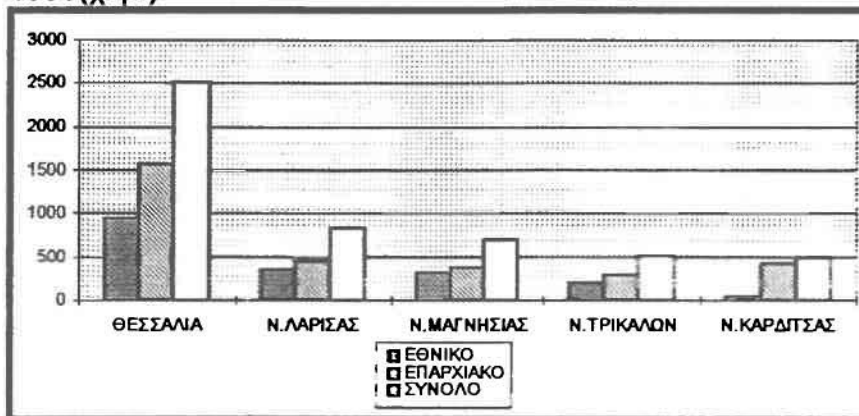
	1981	1985
ΘΕΣΣΑΛΙΑ	17,4	24,3
Ν.ΛΑΡΙΣΑΣ	18	23,3
Ν.ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ	22,9	32,1
Ν.ΤΡΙΚΑΛΩΝ	13,1	20,3
Ν.ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ	12,7	19,1
ΣΥΝΟΛΟ ΕΛΛΑΔΟΣ	30,2	37,4

Πηγή: ΚΕΠΕ-Εκθέσεις 24 για το πρόγραμμα 1988-1992, Περιφερειακή Πολιτική

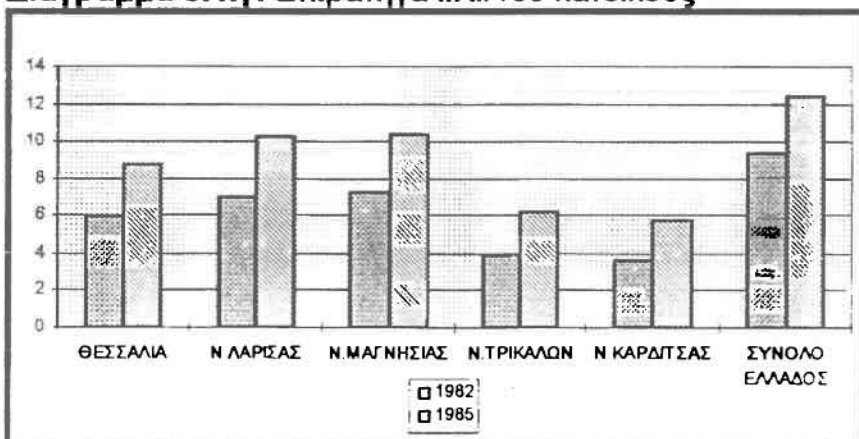
Διάγραμμα 5.1.α: Συνολικό μήκος κυκλοφορούμενου οδικού δικτύου, 1986(χλμ.)

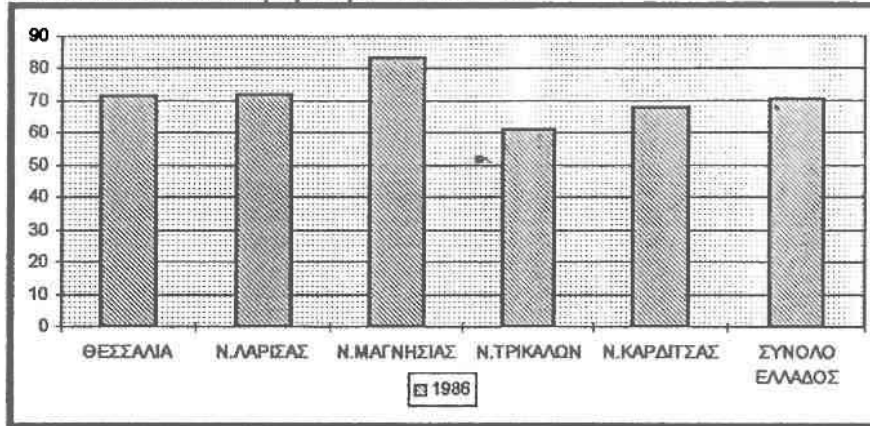
Διάγραμμα 5.1.β: Μήκος πλήρως ασφαλτοστρωμένου οδικού δικτύου, 1986(χλμ.)

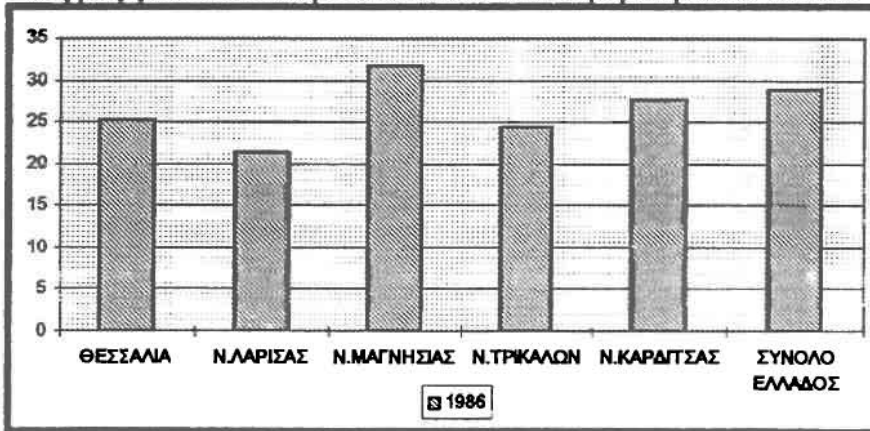
Διάγραμμα 5.1.γ: Επιβατηγά Ι.Χ./100 κατοίκους

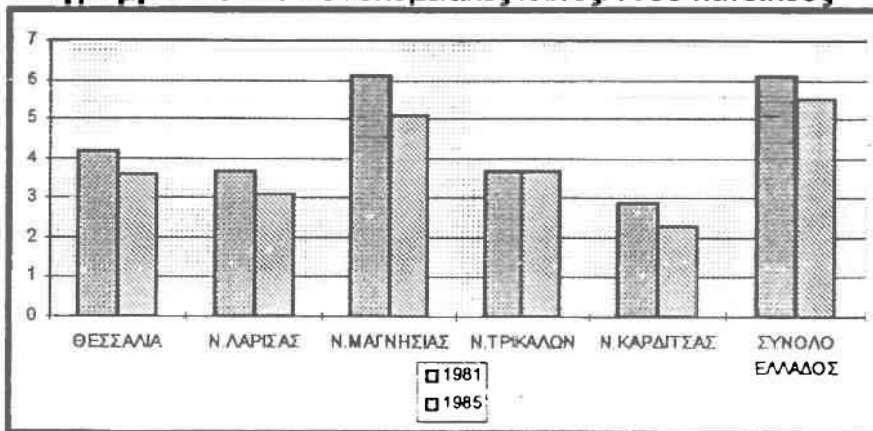
Διάγραμμα 5.1.δ: % πλήρως ασφαλτοστρωμένου οδικού δικτύου επί του συνολικού κυκλοφορούμενου δικτύου

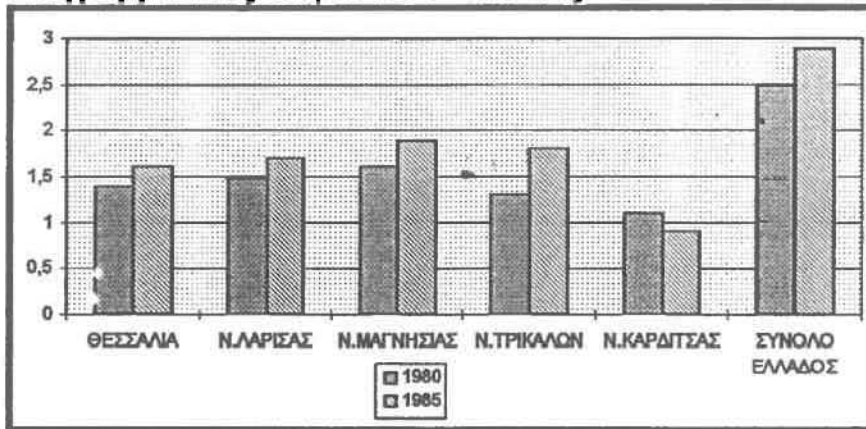
Διάγραμμα 5.1.ε: Χλμ. συνολικού κυκλοφορούμενου οδικού δικτύου/100 τ.χλμ.

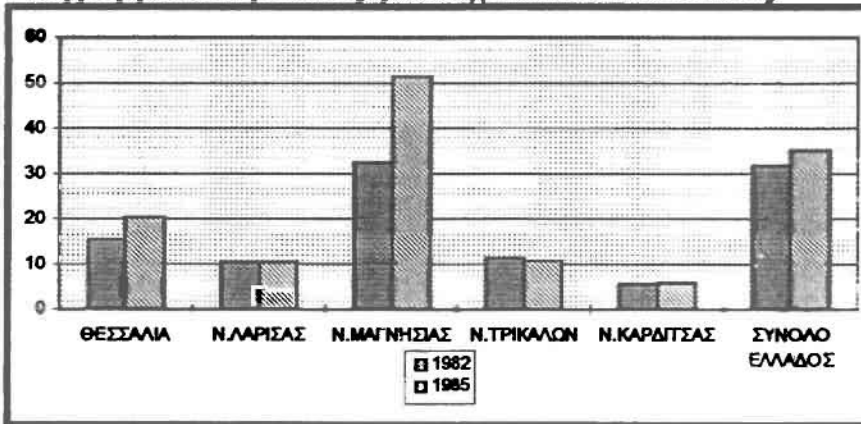
Διάγραμμα 5.1.στ: Νοσοκομειακές κλίνες/1000 κατοίκους

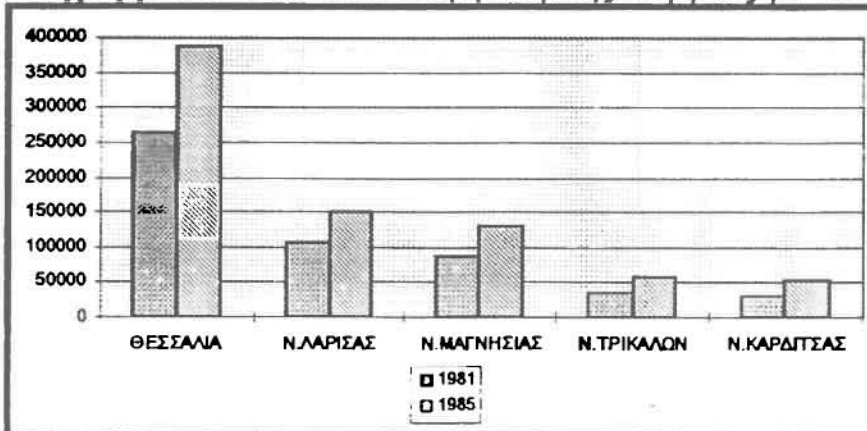
Διάγραμμα 5.1.ζ: Ιατροί/1000 κατοίκους

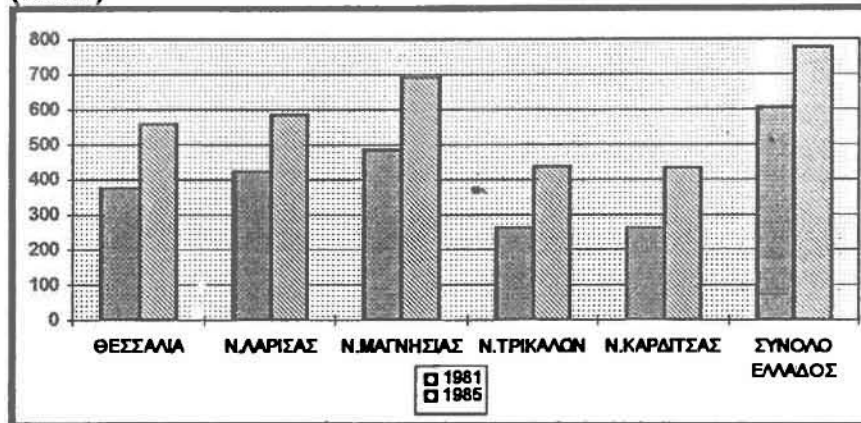
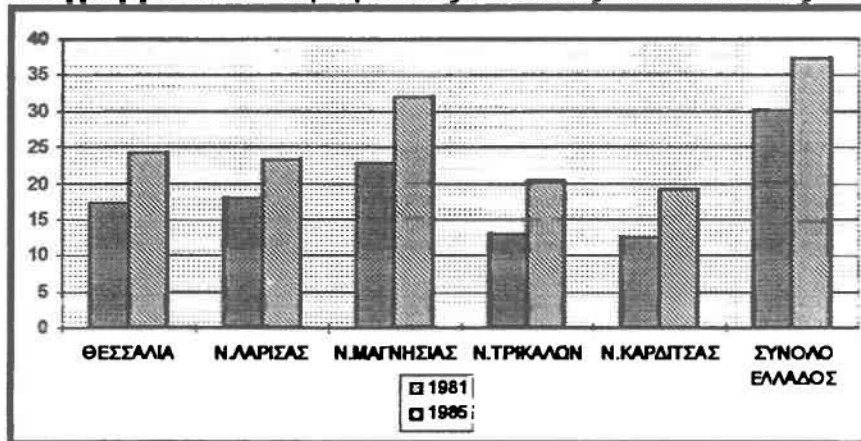

Διάγραμμα 5.1.η: Κλίνες ξενοδοχείων/1000 κατοίκους

Διάγραμμα 5.1.θ: Κατανάλωση ηλεκτρικής ενέργειας για οικιακή χρήση (KWH)

Διάγραμμα 5.1.ι: Κατά κεφαλήν κατανάλωση οικιακής ηλεκτρικής ενέργειας (ΚWH)**Διάγραμμα 5.1.κ:** Τηλεφωνικές συσκευές/100 κατοίκους

5.2. Εκπαίδευση

Η εκπαιδευτική διαδικασία στον Ν. Μαγνησίας παρουσιάζει τα χαρακτηριστικά μιας συνηθισμένης ελληνικής επαρχίας. Η εκπαιδευτική διαδικασία αποτελείται από την προσχολική εκπαίδευση (νηπιαγωγία, παιδικοί σταθμοί), την πρωτοβάθμια εκπαίδευση (δημοτικά σχολεία), την δευτεροβάθμια εκπαίδευση (γυμνάσια, λύκεια) και την τριτοβάθμια εκπαίδευση (τμήμα Μηχανικών Χωροταξίας και Περιφερειακής Ανάπτυξης, τμήμα Μηχανολόγων Μηχανικών, τμήμα Γεωπονίας, τμήμα Πολιτικών Μηχανικών, τμήμα Νηπιαγωγών, τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης)²⁶. Τα βασικά χαρακτηριστικά των εγκαταστάσεων και του ανθρώπινου δυναμικού δίνονται στους παρακάτω πίνακες:

Πίνακας 5.2.α: Πρωτοβάθμια εκπαίδευση

ΝΟΜΟΣ ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ	1986	1987	1988	1989	1990	1991
Αριθμός μαθητών	16.734	16.800	16.746	16.671	16.608	16.173
Αρ. Διδακτικού προσωπικού	690	708	717	757	798	830
Αρ. Σχολείων	141	143	140	142	143	144
Μαθ/Διδασκάλους	24,25	23,73	23,36	22,02	20,81	19,49
Μαθ/Σχολείο	118,68	117,48	120,47	117,40	116,14	112,31

Πηγή: Περιοδικό "Επιλογή", τεύχος 1995

Πίνακας 5.2.β: Δευτεροβάθμια εκπαίδευση- Γυμνάσια

ΝΟΜΟΣ ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ	1986	1987	1988	1989	1990	1991
Αριθμός μαθητών	8.839	8.010	8.084	8.186	8.230	8.384
Αρ. Διδακτικού προσωπικού	456	471	483	512	518	533
Αρ. Σχολείων	31	32	32	32	32	33
Μαθ/Διδασκάλους	17,19	17,01	16,74	15,99	15,89	15,73
Μαθ/Σχολείο	252,87	250,31	252,63	255,81	257,19	254,06

Πηγή: Περιοδικό "Επιλογή", τεύχος 1995

Πίνακας 5.2.γ: Δευτεροβάθμια εκπαίδευση- Λύκεια

ΝΟΜΟΣ ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ	1986	1987	1988	1989	1990	1991
Αριθμός μαθητών	4.787	5.268	5.742	4.930	4.830	4.978
Αρ. Διδακτικού προσωπικού	335	377	270	378	387	395
Αρ. Σχολείων	21	21	19	20	20	21
Μαθ/Διδασκάλους	14,29	13,97	13,86	13,04	12,48	12,60
Μαθ/Σχολείο	227,95	250,86	196,95	246,50	241,50	237,05

Πηγή: Περιοδικό "Επιλογή", τεύχος 1995

Από τα παραπάνω στοιχεία αντιλαμβανόμαστε ότι στο Ν. Μαγνησίας δεν υπάρχουν ιδιαίτερα προβλήματα όσον αφορά τις αίθουσες διδασκαλίας. Προβλήματα διδακτηρών υπάρχουν ωστόσο στους μεγαλύτερους οικισμούς, πέρα φυσικά από την πόλη του Βόλου. Τέλος επιμέρους προβλήματα παρουσιάζονται όσον αφορά τη συντήρηση, βελτίωση και επέκταση της εκπαιδευτικής υποδομής. Επέκταση της υποδομής πραγματοποιείται στις κτιριακές εγκαταστάσεις του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας κυρίως και λιγότερο στις εγκαταστάσεις των Πολυκλαδικών Λυκείων και των άλλων ιδρυμάτων εκπαίδευσης του νομού.

5.3. Υγεία- Πρόνοια

Ο τομέας της υγείας αντιμετωπίζεται από τη πρωτοβάθμια, δευτεροβάθμια και τριτοβάθμια παροχή υπηρεσιών υγείας.^{27, 28}

Η πρωτοβάθμια παροχή υπηρεσιών υγεία αποτελείται από:

- Αγροτικά ιατρεία
- Κέντρα Υγείας

- Εξωτερικά ιατρεία Νοσοκομείου

- Ιδιωτικά ιατρεία

Η δευτεροβάθμια παροχή υπηρεσιών υγείας είναι το Νομαρχιακό Νοσοκομείο του Βόλου, ενώ η τριτοβάθμια παροχή αντιμετωπίζεται από τα νοσοκομεία της Λάρισας (στο μέλλον θα αντιμετωπίζεται κύρια από το περιφερειακό νοσοκομείο στη Λάρισα), από τα νοσοκομεία της Αθήνας και Θεσσαλονίκης.

Στόν πίνακα που ακολουθεί, πίνακας 5.3.α, παρουσιάζονται οι κλίνες θεραπευτηρίων, ο αριθμός των γιατρών, τα φαρμακεία και οι ημέρες νοσηλείας για τις τρεις χωρικές ενότητες την περίοδο από το 1986 έως το 1993.

Πίνακας 5.3.α: Υγεία-Πρόνοια

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ	1986	1987	1988	1989	1990	1991	1992	1993
ΚΛΙΝΕΣ ΘΕΡΑΠΕΥΤΗΡΙΩΝ	939	939	939	919	943	935	933	966
ΗΜΕΡΕΣ ΝΟΣΗΛΕΙΑΣ	232.083	201.466	217.023	199.565	194.982	192.742	-	-
ΑΡΙΘΜΟΣ ΓΙΑΤΡΩΝ	415	444	512	477	477	443	527	
ΑΡΙΘΜΟΣ ΟΔΟΝΤΙΑΤΡΩΝ	136	143	144	152	152	152	153	153
ΦΑΡΜΑΚΕΙΑ	137	146	150	148	151	156	157	161

Πηγή: Περιοδικό "Επιλογή", τεύχος 1995

Από τις 966 κλίνες που ήταν ανεπτυγμένες στον νομό το 1993, οι 270 κλίνες αναπτύχθηκαν από το Νομαρχιακό Νοσοκομείο της πόλης του Βόλου, αριθμός που μπορεί να φτάσει και τις 297 ανεπτυγμένες κλίνες αν το απαιτήσουν οι συνθήκες. Με την δημιουργία των νέων τμημάτων του Νομαρχιακού Νοσοκομείου προβλέπεται οι ανεπτυγμένες κλίνες να φτάσουν τις 450. Το 1993 στο Νοσοκομείο του Βόλου νοσηλεύτηκαν 19715 άτομα, εργάζονται 146 ιατροί, εκ των οποίων οι 86 είναι στο ΕΣΥ και οι 60 είναι ειδικευόμενοι. Από τη μελέτη των πινάκων 5.3.β, 5.3.γ, βλέπουμε πως ο Ν.Μαγνησίας συγκεντρώνει αρκετά μεγάλο αριθμό κλινών και ιατρών και δεν δείχνει να αντιμετωπίζει ιδιαίτερα προβλήματα σ' αυτούς τους τομείς, σε σχέση με τους άλλους νομούς της Θεσσαλίας^{27, 28}.

Πίνακας 5.3.β: Συγκριτικός πίνακας στον τομέα της Υγείας- Έτος 1981

	ΚΛΙΝΕΣ ΘΕΡΑΠΕΥΤΗΡΙΩΝ	ΠΑΘΟΛΟΓΟΙ	ΛΟΙΠΕΣ ΙΔΙΟΤΗΤΕΣ	ΟΔΟΝΤΙΑΤΡΟΙ
Ν.ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ	1.106	31	134	120
Ν.ΛΑΡΙΣΑΣ	951	35	179	153
Ν.ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ	365	17	51	51
Ν.ΤΡΙΚΑΛΩΝ	496	34	74	73
ΘΕΣΣΑΛΙΑ	2.920	117	438	397

Πηγή: ΚΕΠΕ-Μελέτες 40, Δείκτες περιφερειακής ανάπτυξης της Ελλάδας

Πίνακας 5.3.γ: Ιατροί ανα 1000 κατοίκους τα έτη 1980 και 1985

	ΙΑΤΡΟΙ/1000 ΚΑΤ. (1980)	ΙΑΤΡΟΙ/1000 ΚΑΤ. (1985)
ΘΕΣΣΑΛΙΑ	1,4	1,6
Ν. ΛΑΡΙΣΑΣ	1,5	1,7
Ν. ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ	1,8	1,8
Ν. ΤΡΙΚΑΛΩΝ	1,3	1,8
Ν. ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ	1,1	0,9
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	2,5	2,9

Πηγή: ΚΕΠΕ-Εκθέσεις 24 για το πρόγραμμα 1988-1992, Περιφερειακή Πολιτική

Προβλήματα όμως φαίνεται να υπάρχουν στη λειτουργικότητα των μονάδων αυτών, φαινόμενο γενικό πλέον για όλη την χώρα. Επίσης ένα από τα μεγαλύτερα προβλήματα είναι η χωροταξική ανισοκατανομή των μονάδων αυτών που συγκεντρώνονται στα μεγάλα αστικά κέντρα και στα πεδινά του νομού. Το δίκτυο που προκύπτει απέχει αρκετά από μια ορθολογική κατανομή "κεντρικών τόπων". Είναι χαρακτηριστικό πως ένα μεγάλο μέρος του ορεινού τμήματος του νομού βρίσκεται έξω από την περιοχή ευθύνης κάποιου κέντρου υγείας και φυσικά του νοσοκομείου. Το παραπάνω πρόβλημα γίνεται ακόμη πιο οξύ κατά την διάρκεια του χειμώνα, όπου η κακή ποιότητα του οδικού δικτύου στα ορεινά, καθιστά αδύνατη την προσπελασιμότητα σ'αυτές τις περιοχές, έχοντας ως αποτέλεσμα την συγκοινωνιακή απομόνωση τους.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6

Οργάνωση Οικονομικής Ζωής κατά Τομείς

6.1. Γενικά προβλήματα και δυνατότητες

Ενώ στο σύνολο του ο πληθυσμός της περιφέρειας Θεσσαλίας φαίνεται να σταθεροποιείται, συνεχίζεται η μείωση του πληθυσμού καθώς και η εσωτερική μετανάστευση. Το φαινόμενο αυτό παρατηρείται τα τελευταία χρόνια και στον Ν. Μαγνησίας με αποτέλεσμα να παρουσιάζονται προβλήματα στην οργάνωση της οικονομικής ζωής.

Ο Ν. Μαγνησίας είναι ένας από τους δυναμικότερους νομούς της χώρας, με ενδογενές αναπτυξιακό δυναμικό στον πρωτογενή τομέα, αλλά και με βιομηχανική ανάπτυξη, χωρίς όμως ιδιαίτερα υψηλούς ρυθμούς αύξησης. Παρατηρείται γενική ανισομέρεια στην ανάπτυξη πεδινού και ορεινού τμήματος που απολήγει και σε πληθυσμιακές μετακινήσεις υπέρ, κυρίως του ανεπτυγμένου τμήματος. Το πεδινό τμήμα αναπτύσσεται σε βάρος του ορεινού λόγω της έκτασης των αρδεύσεων και των δυναμικών καλλιεργειών, της μεταποίησης αγροτικών προϊόντων και της σχετικής ανάπτυξης του τριτογενή τομέα.

Αξιόλογα βήματα έχουν γίνει στην εκτέλεση εγχειοβελτιωτικών έργων, στην ανάπτυξη κοινωνικής υποδομής και στην βελτίωση του συγκοινωνιακού δικτύου. Εντούτοις παρουσιάζονται σημαντικές ακόμα ελλείψεις ως προς την συγκοινωνιακή τεχνική των υποδομών (διαπεριφερειακές συνδέσεις με Κεντρική και Δυτική Ελλάδα και Ήπειρο) και την αστική υποδομή (δίκτυα ύδρευσης-αποχέτευσης).

6.2. Πρωτογενής Τομέας

Η γεωργία και η κτηνοτροφία αποτελούν βασικούς κλάδους οικονομικής ανάπτυξης για τον Ν. Μαγνησίας και παράλληλα τα δάση και η αλιεία συμβάλλουν στη διαμόρφωση του συνολικού εισοδήματος. Για την καλύτερη ανάπτυξη των γεωργικών δραστηριοτήτων στο νομό, τον διαχωρίσαμε σε 13 γεωργικούς τομείς, οι οποίοι αποτελούνται από τις εξής κοινότητες¹¹:

- Γ.Τ. ΑΛΜΥΡΟΥ (Αλμυρός, Πλάτανος, Ανθότοπος, Φυλάκη).
- Γ.Τ. ΕΥΞΕΙΝΟΥΠΟΛΗΣ (Ευξεινούπολη, Σούρπη, Αχίλλειο, Άγιοι Θεόδωροι, Αμαλιάπολη, Αιδίσι).
- Γ.Τ. ΒΡΥΝΑΙΝΑΣ (Βρύναινα, Πτελεός, Ανάβρα, Άγιος Ιωάννης Αλμυρού, Κοκκωτοί).
- Γ.Τ. ΑΓΧΙΑΛΟΥ (Νέα Αγχιάλος, Διμήνι, Μικροθήβες).

- Γ.Τ. ΣΚΟΠΕΛΟΥ (Σκόπελος, Σκιάθος, Γλώσσα Σκοπέλου, Νέο Κλήμα Σκοπέλου, Αλλόνησος).
- Γ.Τ. ΑΡΓΑΛΑΣΤΗΣ (Αργαλαστή, Μετόχι, Λαύκος, Προμύρι, Μηλίνα, Ξυρόβρυση, Συκή, Τρικερι).
- Γ.Τ. ΖΑΓΟΡΑΣ (Ζαγορά, Πουρί, Μακρυράχη, Ανήλιο, Άγιος Δημήτριος, Κισσός, Μούρεσι).
- Γ.Τ. ΝΕΑΣ ΙΩΝΙΑΣ (Ν.Ιωνία, Γλαφυρά, Κερασιά, Κανάλια, Κεραμίδι).
- Γ.Τ. ΒΟΛΟΥ (Δ.Βόλου, Δ.Ιωλκού, Άλλη Μεριά, Κατηχώρι, Μακρυνίτσα, Πορταριά, Σέσκλο, Σταγιάτες).
- Γ.Τ. ΑΓΡΙΑΣ (Αγριά, Άγιος Λαυρέντιος, Δράκεια, Κ.Λεχώνια, Α.Λεχώνια).
- Γ.Τ. ΚΑΛΩΝ ΝΕΡΩΝ (Καλά Νερά, Μηλιές, Αφέτες, Νεοχώρι, Καλαμάκι, Λαμπινού, Ξουρίχι, Άγιος Βλάσιος, Πινακάτες, Βυζίτσα, Άγιος Γεώργιος Νηλείας).
- Γ.Τ. ΒΕΛΕΣΤΙΝΟΥ (Βελεστίνο, Μικρό Περιβολάκι, Ριζόμυλο, Στεφανοβίκειο, Άγιος Γεώργιος Φερρών, Αερινό, Περίβλεπτο).
- Γ.Τ. ΚΡΟΚΙΟΥ (Κρόκιο, Αγία Τριάδα, Δρυμώνας, Κωφοί).

6.2.1. Γεωργία

Η γεωργία αποτελεί βασικό παραγωγικό πόρο για τον Ν. Μαγνησίας με κύριο χαρακτηριστικό τις μεγάλες δυνατότητες εκσυγχρονισμού των εκμεταλλεύσεων και την περιορισμένη εκμετάλλευση αυτών των δυνατοτήτων. Η γεωργική γη κατέχει έκταση 882.165 στρέμ. που αποτελούν και το 33,4% της συνολικής έκτασης του νομού.

Η συνολική γεωργική γη έχει κατηγοριοποιηθεί σε αροτραίες, κηπευτική γη, δενδρώδεις καλλιέργειες, άμπελους και εκτάσεις υπό αγρανάπαιση. Με βάση τα στοιχεία του πίνακα 6.2.1.α, προκύπτει ότι το 52,71% της καλλιεργήσιμης γης είναι αροτραίες, το 2,43% είναι κηπευτική γη, το 37,57% είναι δενδρώδεις καλλιέργειες, το 0,5% είναι αμπέλια και το 6,97% είναι σε κατάσταση αγρανάπαισης. Παρατηρείται δηλαδή, ότι η μισή καλλιεργήσιμη γη είναι αροτραίες καλλιέργειες, ενώ μεγάλο μερίδιο καταλαμβάνουν και οι δενδρώδεις καλλιέργειες (διάγραμμα 6.2.1.α).

Από την ανάλυση των στοιχείων ανά γεωργικό τομέα (πίνακας 6.2.1.β), παρατηρείται ότι οι γεωργικοί τομείς Κροκίου, Αλμυρού και Βελεστίνου έχουν τα μεγαλύτερα ποσοστά αροτραίων καλλιεργειών, ενώ οι γεωργικοί τομείς της Βρύναινας, Ευξεινούπολης και Ν. Ιωνίας εμφανίζουν παρόμοια ποσοστά στις δενδρώδεις και αροτραίες καλλιέργειες. Στους υπόλοιπους τομείς, το μεγαλύτερο μέρος της καλλιεργούμενης έκτασης τους καταλαμβάνεται από δενδρώδεις καλλιέργειες.

Με βάση τα στοιχεία του πίνακα 6.2.1.γ, το 28,29% της καλλιεργήσιμης έκτασης είναι αρδευόμενη. Συγκεκριμένα από τις αροτραίες και δενδρώδεις

καλλιέργειες, το 29,36% αρδεύονται, ενώ από το σύνολο κάθε κατηγορίας αρδεύεται το 26,97%.

Είναι χαρακτηριστικά, τα μεγάλα ποσοστά που εμφανίζουν οι αροτραίες και δενδρώδεις καλλιέργειες στο σύνολο της καλλιεργούμενης γης σε συνδυασμό με τη μικρή κατανάλωση υδάτινων πόρων. Το παραπάνω πρόβλημα άρδευσης των καλλιεργειών και της μείωσης των υδάτινων πόρων μπορεί να αντιμετωπιστεί με την πραγματοποίηση του έργου της εκτροπής του Αχελώου που θα αυξήσει τα αποθέματα νερού για την άρδευση του νομού Μάγνησας αλλά και ολόκληρης της Θεσσαλίας.

Πίνακας 6.2.1.α: Αγροτικές καλλιέργειες στον Ν. Μαγνησίας

ΓΕΩΡΓΙΚΟΣ ΤΟΜΕΑΣ	% ΑΡΟΤΡΑΙΕΣ	% ΚΗΤΕΥΤΙΚΗ ΓΗ	% ΔΕΝΔΡΩΔΕΣ	% ΑΠΕΛΑΟΙ	ΣΥΝΟΛΟ
ΑΛΜΥΡΟΥ	62,42	2,45	4,22	0,98	1,01
ΕΥΞΕΙΝΟΥΠΟΛΗΣ	40,15	3,37	41,02	0,31	5,15
ΒΥΡΝΑΣΙΑΣ	37,75	6,36	44,12	0,22	18,19
ΑΓΧΙΑΛΟΥ	13,64	6,59	66,22	3,69	11,43
ΣΚΟΠΕΛΟΥ	4,81	0,57	85,53	0,26	5,83
ΑΡΓΑΛΑΣΤΗΣ	8,19	0,42	06,60	0,34	24,48
ΖΑΓΟΡΑΣ	1,11	2,12	93,31	0,02	3,40
Ν. ΚΩΝΙΑΣ	59,47	0,47	29,38	0,21	1,46
ΒΟΛΟΣ	66,82	1,50	64,29	1,33	19,95
ΑΓΡΙΑΣ	0,06	5,57	94,00	0,00	1,83
Κ. ΝΕΡΩΝ	5,86	1,34	94,65	0,71	2,89
ΒΕΛΕΣΤΙΝΟΥ	91,79	2,26	4,60	0,07	1,04
ΚΡΟΚΙΟΥ	85,95	3,97	6,43	0,19	1,99
ΣΥΝΟΛΟ	52,70	2,43	37,57	0,50	6,97

Πηγή: Ε.ΣΥ.Ε.-Στοιχεία 1993

Πίνακας 6.2.1.β: Αρδευόμενες καλλιέργειες κατά γεωργικό τομέα

ΓΕΩΡΓΙΚΟΣ ΤΟΜΕΑΣ	ΑΡΟΤΡΑΙΕΣ	ΚΗΤΕΥΤΙΚΗ ΓΗ	ΔΕΝΔΡΩΔΕΣ	ΑΠΕΛΑΟΙ	ΣΥΝΟΛΟ
ΑΛΜΥΡΟΥ	22.060	3.041	4.317	140	29.558
ΕΥΞΕΙΝΟΥΠΟΛΗΣ	11.285	2.781	5.394	62	19.522
ΒΥΡΝΑΣΙΑΣ	95	52	95		242
ΑΓΧΙΑΛΟΥ	1.503	6.162	3.915	2.285	13.865
ΣΚΟΠΕΛΟΥ		94			94
ΑΡΓΑΛΑΣΤΗΣ	111	284	255	7	657
ΖΑΓΟΡΑΣ	365	694	24.697		25.756
Ν. ΚΩΝΙΑΣ	4.818	289	2.792	16	7.915
ΒΟΛΟΣ	163	732	6.439	178	7.512
ΑΓΡΙΑΣ	12	1.147	19.359		20.518
Κ. ΝΕΡΩΝ		529	18.984		19.513
ΒΕΛΕΣΤΙΝΟΥ	86.210	4.433	2.665	16	93.324
ΚΡΟΚΙΟΥ	9.890	1.115	1.462	20	12.487
ΣΥΝΟΛΟ	136.512	21.353	89.374	2.724	249.963

Πηγή: Ε.ΣΥ.Ε.-Στοιχεία 1993

Πίνακας 6.2.1.γ: Αρδευόμενες καλλιέργειες κατά είδος καλλιέργειας

ΕΙΔΟΣ ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑΣ	ΣΥΝΟΛΟ*	ΑΡΔΕΥΟΜΕΝΕΣ	% ΑΡΔΕΥΟΜΕΝΩΝ
ΑΡΟΤΡΑΙΕΣ	464.945	136.512	29,36
ΚΗΠΕΥΤΙΚΗ ΓΗ	21.407	21.353	99,75
ΔΕΝΔΡΟΔΕΣ	331.410	89.374	26,97
ΑΜΠΕΛΟΙ	4.434	2.724	61,43
ΑΓΡΑΝΑΠΤΑΥΞΗ	61.509		
ΣΥΝΟΛΟ	883.705	249.963	217,51

ΣΥΝΟΛΟ* : Σύνολο γεωργικών καλλιεργειών και αγρανάπταυξης

Πηγή: Ε.ΣΥ.Ε-Στοιχεία 1993

Διάγραμμα 6.2.1.α: Αρδευόμενες καλλιέργειες κατά είδος καλλιέργειας

6.2.2. Κτηνοτροφία

Η κτηνοτροφία αποτελεί παραδοσιακή δραστηριότητα για τον Ν. Μαγνησίας και συμβάλλει σημαντικά στην αύξηση του αγροτικού εισοδήματος. Ο παραδοσιακός της χαρακτήρας διαφαίνεται και από την έλλειψη συστηματικοποιημένης εκτροφής των ζώων και την προσκόλληση σε μορφές οικογενειακής εκμετάλλευσης¹¹.

Από το 1986 μέχρι και σήμερα, όπως φαίνεται από στοιχεία που μας παρέχει το πενταετές πρόγραμμα του νομού για την περίοδο 1982-1987, το Ζωικό κεφάλαιο αυξήθηκε όσον αφορά τις αίγες, τους χοίρους και τις μέλισσες, ενώ μειώθηκε ελάχιστα για τα πουλερικά (πίνακας 6.2.2.γ και 6.2.2.δ.). Το προϊόν της κτηνοτροφικής παραγωγής παρουσίασε και αυτό ποσοτική αύξηση την ίδια περίοδο. Πιο συγκεκριμένα η παραγωγή κρέατος αυξήθηκε κατά 15,7% και η παραγωγή γάλακτος από αγελάδες αυξήθηκε κατά 17,2%, ενώ η παραγωγή γάλακτος από πρόβατα και αίγες παραμένει σταθερή.

Το Ζωικό κεφάλαιο κατανέμεται χωρικά ως εξής: Ο μεγαλύτερος αριθμός βοοειδών και αιγών υπάρχει στην Βρύναινα. Οι περισσότεροι χοίροι, πρόβατα, πάπιες και χήνες βρίσκονται στο Βελεστίνο, ενώ οι περισσότερες μέλισσες στον

Βόλο. Η συμβολή κάθε ζωικού είδους στο σύνολο της παραγωγής του κάθε γεωργικού τομέα φαίνεται στον πίνακα 6.2.2.α και 6.2.2.β.

Στην βάση των προβλημάτων ανάπτυξης της κτηνοτροφίας του νομού βρίσκεται κυρίως το διαρθρωτικό πρόβλημα. Οι ατελείς διαρθρώσεις του κλάδου είναι αποτέλεσμα τόσο φυσικών αντιξοοτήτων, όσο και της πολιτικής που ακολουθήθηκε στον συγκεκριμένο τομέα. Οι εδαφοκλιματικές συνθήκες της περιοχής δεν είναι ιδιαίτερα κατάλληλες για την ανάπτυξη ορισμένων κλάδων της κτηνοτροφίας. Το ξηρό και θερμό κλίμα, καθώς και τα φτωχά ορεινά και ημιορεινά εδάφη, δεν ευνοούν τον εγκλιματισμό των μεγαλόσωμων ιδίως ζώων, ούτε επιτρέπουν την ύπαρξη εκτεταμένων φυσικών βοσκοτόπων, κατάλληλο για βοοτροφία. Οι υπάρχοντες βοσκότοποι για λόγους θεσμικούς κυρίως, δεν αξιοποιούνται πλήρως. Η διατροφή των ζώων αναγκαστικά στηρίζεται κυρίως σε παραγόμενες ζωοτροφές. Η καλλιέργεια αποδοτικών κτηνοτροφικών φυτών απαιτεί κυρίως πεδινές αρδευόμενες εκτάσεις, οι οποίες όμως αποδίδονται στην καλλιέργεια άλλων προϊόντων που παρουσιάζουν καλύτερο οικονομικό αποτέλεσμα για το γεωργό¹¹.

Δημιουργήθηκαν έτσι δομές στην κτηνοτροφία, που ευνοούν μέσου μεγέθους εκτροφές και κατά κανόνα συμπληρωματικές της φυτικής παραγωγής. Οι δομές αυτές βέβαια είναι προσαρμοσμένες στις φυσικές συνθήκες, έχουν όμως το μειονέκτημα ότι εμποδίζουν την εφαρμογή σύγχρονων συστημάτων εκτροφής, την παροχή τεχνικής υποστήριξης από το κράτος. Γενικά οι συνθήκες εσταβλισμού είναι χαμηλής ποιότητας, όπως άλλωστε και η υγιεινή κατάσταση των ζώων και οι μέθοδοι εκτροφής τους. Επίσης η γενετική στάθμη των ζώων είναι χαμηλή και απαιτείται η εξεύρεση νέων φυλών.

Πίνακας 6.2.2α: Αριθμός υπαρχόντων ζώων στον Ν. Μαγνησίας το 1992

ΓΕΩΡΓΙΚΟΣ ΤΟΜΕΑΣ	ΒΟΔΕΙΑ	ΧΟΙΡΟΙ	ΠΡΟΒΑΤΑ	ΑΓΕΣ	ΚΟΥΡΜΕΛΑ	ΟΡΝΙΘΕΣ	ΧΗΜΕΣ	ΠΑΓΙΕΣ	ΠΕΡΙΣΣ.	ΜΕΛΙΣΣ.
ΑΛΜΥΡΟΥ	1.138	2.400	17.780	34.100	250	22.070		160		1.100
ΕΥΣΕΙΝΟΥΠΟΛΗΣ	159	555	17.280	13.786	400	14.000		200		1.660
ΒΡΥΝΝΑΡΙΑΣ	3.693	510	19.340	24.320		9.500				1.530
ΑΓΧΙΑΛΟΥ	1.215	720	11.305	2.410	4.700	11.100				1.100
ΣΚΟΠΕΛΟΥ	25		1.790	10.110		1.200				1.815
ΑΡΓΑΛΑΣΤΗΣ	8	93	2.645	9.660	690	13.270		100		1.601
ΖΑΓΟΡΑΣ	2	60	410	4.045		11.700				615
Ν. ΙΩΝΙΑΣ	2.499	1.535	8.055	16.680	180	18.800	100	30	700	1.200
ΒΟΛΟΣ	757	1.870	3.375	4.090	800	41.400				5.470
ΑΓΡΙΑΣ		497	1.190	1.550	600	7.500				950
Κ. ΝΕΡΩΝ		77	9.925	8.610	900	23.500				1.320
ΒΕΛΕΣΤΩΟΥ	1.210	13.830	23.660	11.790	1.800	17.200	150	800	2.700	1.870
ΚΡΟΚΙΟΥ	880		3.900	4.800		5.000				120
ΣΥΝΟΛΟ	11.564	22.147	120.641	126.311	10.326	196.240	250	1.030	3.660	20.357

Πηγή: Διεύθυνση Γεωργίας Νομού Μαγνησίας

Πίνακας 6.2.2.β: Παραγωγή κρέατος στον Ν. Μαγνησίας

ΓΕΩΡΓΙΚΟΣ ΤΟΜΕΑΣ	ΑΡΝΙΑ < 1 ΕΤΟΥΣ ΚΕΦΑΛΙΑ	ΚΑΣΙΔΙΚΑ < 1 ΕΤΟΥΣ ΚΕΦΑΛΙΑ	ΜΟΣΧΑΡΙΑ < 2 ΕΤΟΥΣ ΚΕΦΑΛΙΑ	ΧΟΙΡΟΙ ΚΕΦΑΛΙΑ	ΖΥΓΟΥΡΑ & ΠΡΟΒΑΤΑ ΚΕΦΑΛΙΑ
ΑΛΜΥΡΟΥ	15.563	13.828	627	15.808	2.302
ΕΥΞΕΙΝΟΥΠΟΛΗΣ	13.160	10.073	62	2.560	2.267
ΒΡΥΝΑΪΝΑΣ	16.340	19.300	1.815	1.620	2.060
ΑΓΧΙΑΛΟΥ	9.768	1.819	609	3.600	1.747
ΣΚΟΠΕΛΟΥ	1.854	5.410	41		340
ΑΡΓΑΛΑΣΤΗΣ	2.430	6.560	5	309	378
ΚΕΡΑΜΙΔΙΟΥ	348	4.830		370	82
Ν. ΙΩΝΙΑΣ	7.900	15.150	980	4.760	1.895
ΒΟΛΟΣ	2.715	4.915	350	1.410	670
ΑΓΡΙΑΣ	1.430	1.905		3.000	
Κ. ΝΕΡΩΝ	6.730	6.000		100	975
ΒΕΛΕΣΤΙΝΟΥ	18.300	7.770	679	15.550	3.350
ΚΡΟΚΟΥ	4.155	4.205	440		680
ΣΥΝΟΛΟ	100.702	100.575	5.581	48.285	16.746

Πηγή: Διεύθυνση Γεωργίας Νομού Μαγνησίας

Πίνακας 6.2.2.γ: Παραγωγή κρέατος στον Ν. Μαγνησίας

ΓΕΩΡΓΙΚΟΣ ΤΟΜΕΑΣ	ΒΙΤΟΥΛΙΑ & ΑΓΕΣ ΚΕΦΑΛΙΑ	ΔΑΜΑΛΙΑ ΚΕΦΑΛΙΑ	ΒΟΕΙΣ ΚΕΦΑΛΙΑ	ΑΓΕΛΑΔΕΣ ΚΟΥΝΕΛΙΑ ΚΕΦΑΛΙΑ	ΓΑΤΙΕΣ ΚΕΦΑΛΙΑ	ΧΗΜΕΣ ΚΕΦΑΛΙΑ	ΠΟΥΛΕΡΙΚΑ ΚΕΦΑΛΙΑ
ΑΛΜΥΡΟΥ	2.586	69		2.012			35.180
ΕΥΞΕΙΝΟΥΠΟΛΗΣ	1.420	5		550			8.160
ΒΡΥΝΑΪΝΑΣ	2.826	160					37.000
ΑΓΧΙΑΛΟΥ	322	55		6.000			7.000
ΣΚΟΠΕΛΟΥ	1.886	23					800
ΑΡΓΑΛΑΣΤΗΣ	1.440	3		2.330			18.580
ΖΑΓΟΡΑΣ	550						10.750
Ν. ΙΩΝΙΑΣ	2.105	319		6.500	100	100	9.340
ΒΟΛΟΣ	439	58		8.810			18.400
ΑΓΡΙΑΣ				9.300			2.250
Κ. ΝΕΡΩΝ	785			1.500			18.200
ΒΕΛΕΣΤΙΝΟΥ	1.440	131		5.400			21.000
ΚΡΟΚΟΥ	470						8.500
ΣΥΝΟΛΟ	13.786	852		42.202	100	100	167.260

Πηγή: Διεύθυνση Γεωργίας Νομού Μαγνησίας

6.2.3. Δάση

Στο χώρο της υπό μελέτη περιοχής οι εκτάσεις από πλευράς Δασοπονικού είδους, καλύπτονται από:

- Καστανιές (στο Πήλιο).
- Οξυές (στο Πήλιο).
- Δρύς (περιοχή Αλμυρού και Κεραμιδιού, όρος Όθρυς).
- Ελαιόδενδρα (σ' όλη τη Μαγνησία).

Στο Ν. Μαγνησίας τα δάση καταλαμβάνουν έκταση 628.000 στρέμ. , ποσοστό 23,8% της συνολικής έκτασης του νομού, οι δασικές εκτάσεις καταλαμβάνουν έκταση 851.000 στρέμ. (32,25%) και οι άγονες και γυμνές εκτάσεις το 43,95% (βλέπε πίνακα 6.2.3.α).

Στην επαρχία Βόλου τα δάση της Οξυάς καταλαμβάνουν έκταση 120.000 στρέμ. , ποσοστό 17,14% επί της δασικής έκτασης της επαρχίας Βόλου, τα δάση της Δρυός έκταση 40.000 στρέμ. με ποσοστό 5,70%, η Πεύκη και η Αγριοκαστανιά 10.000 στρέμ με ποσοστό 1,43% και τα Αείφυλλα πλατύφυλλα 520.000 στρέμ. με ποσοστό 74,2% επί της συνολικής δασικής έκτασης. Από τα δάση κυριαρχούν εκείνα της οξυάς, ενώ τα αείφυλλα πλατύφυλλα καλύπτουν μια επίσης σημαντική έκταση. (βλέπε πίνακα 6.2.3.β).

Από πλευράς ιδιοκτησιακής κατάστασης, και όσον αφορά μόνο την επαρχία του Βόλου, στο μεγαλύτερο ποσοστό τα δάση είναι κοινοτικά κατά πλήρη ιδιοκτησία 30,7% στο σύνολο της δασικής έκτασης της επαρχίας. Ακολουθούν τα δημόσια με ποσοστό 17,4%, τα διακατεχόμενα από δήμους ή κοινότητες με ποσοστό 1,7%, τα μοναστηριακά με ποσοστό 11,2%, τα ιδιωτικά με ποσοστό 7,7%, τα διακατεχόμενα δασοτεμάχια με ποσοστό 4,2%, τα διακατεχόμενα με 2,2% και τα διακατεχόμενα από μοναστήρια με ποσοστό 1,4%. (βλέπε πίνακα 6.2.3.γ).

Πίνακας 6.2.3.α: Δάση και δασικές εκτάσεις

ΕΙΔΗ	ΕΚΤΑΣΗ (στρέμ.)	% ΤΗΣ ΣΥΝΟΛΙΚΗΣ ΕΚΤΑΣΗΣ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ
ΕΚΤΑΣΕΙΣ ΔΑΣΩΝ	628.000	23,80
ΔΑΣΙΚΕΣ ΕΚΤΑΣΕΙΣ	851.000	32,25
ΑΓΟΝΕΣ ΓΥΜΝΕΣ ΕΚΤΑΣΕΙΣ		43,95

Πηγή: Νομαρχία Μαγνησίας- τμήμα Δασοπονίας

Πίνακας 6.2.3.β: Δασοπονικά είδη

ΔΑΣΟΠΟΝΙΚΟ ΕΙΔΟΣ	ΕΚΤΑΣΗ (στρέμ.)	% ΤΗΣ ΣΥΝΟΛΙΚΗΣ ΕΠΙΦΑΝΕΙΑΣ ΤΗΣ ΕΠΑΡΧΙΑΣ	% ΤΗΣ ΣΥΝΟΛΙΚΗΣ ΔΑΣΙΚΗΣ ΕΚΤΑΣΗΣ
ΟΞΥΑ	120.000	9,05	
ΔΡΥΣ	40.000	3,02	5,70
ΠΕΥΚΗ	10.000	0,75	1,40
ΑΓΡΙΟΚΑΣΤΑΝΙΑ	10.000	0,75	1,40
ΑΕΙΦ. ΠΛΑΤΥΦΥΛΛΑ	520.000	39,26	74,20

Πηγή: Νομαρχία Μαγνησίας- τμήμα Δασοπονίας

Πίνακας 6.2.3.γ: Ιδιοκτησιακή κατάσταση δασών

ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑΣ	ΕΚΤΙΜΩΝΗ (στρέμ.)	ΠΟΣΟΣΤΟ ΕΠΙ ΤΗΣ ΔΑΣΙΚΗΣ ΕΚΤΙΜΩΝΗΣ
ΚΟΙΝΟΤΙΚΑ	215.873	30,70
ΔΙΑΚΑΤΕΧΟΜΕΝΑ ΑΠΟ ΔΗΜΟΥΣ-ΚΟΙΝΟΤΗΤΕΣ	81.900	11,70
ΜΟΝΑΣΤΗΡΙΑΚΑ	79.000	11,20
ΔΙΑΚΑΤΕΧΟΜΕΝΑ ΑΠΟ ΜΟΝΑΣΤΗΡΙΑ	10.000	1,40
ΙΣΤΟΡΙΚΑ	54.312	7,70
ΔΙΑΚΑΤΕΧΟΜΕΝΑ	15.990	2,20
ΔΙΑΚΑΤΕΧΟΜΕΝΑ ΔΑΣΟΤΕΜΑΧΙΑ	30.000	4,20
ΔΗΜΟΣΙΑ	122.300	17,40
ΣΥΝΟΛΟ	609.375	86,50

Πηγή: Νομαρχία Μαγνησίας- τμήμα Δασοπονίας

6.2.4. Αλιεία

Ο Ν. Μαγνησίας ως ευνοημένος από την εκτεταμένη ακτογραμμή εμφανίζει μεγάλη αλιευτική δραστηριότητα η οποία εντείνεται συνεχώς όσον αφορά την ποσότητα και την αξία της παραγωγής, αλλά μειώνεται ο αριθμός των σκαφών και των απασχολούμενων. (βλέπε πίνακες 6.2.4.α και 6.2.4.β). Η μείωση αυτή αποδίδεται στην έλλειψη ενδιαφέροντος από τους νέους να ασχοληθούν με την αλιεία.

Εξέλιξη στον τομέα αυτό αποτελούν η εμφάνιση σκαφών και άλλων κατηγοριών (μικτά και τράτες) αν και συνοδεύτηκε από μείωση του αριθμού των άλλων κατηγοριών. Ακόμα σημαντικότερη εξέλιξη αποτελεί η λειτουργία του κέντρου ιχθυοκαλλιέργειας στην περιοχή του Λυμιώνα κοντά στη Μηλίνα ο οποίος μπορεί να είναι μικρής δυναμικότητας, αλλά μπορεί να αποτελέσει την αρχή για την ανάπτυξη της συγκεκριμένης δραστηριότητας στο νομό.

Συνολικά το 1993 και με βάση την απογραφή που έγινε για τον αριθμό των σκαφών και των αλιέων και εκτιμήσεων της Εποπτείας Αλιείας για τα υπόλοιπα στοιχεία, με την αλιευτική παραγωγή ασχολούνταν το 1993, 2.245 ψαράδες με ένα στόλο που ανερχόταν στα 1.122 σκάφη κάθε κατηγορίας και αλιεύτικαν 6.219 τόνοι ψαριών και όστρακών αξίας περίπου 4.255.600 εκατ. δρχ.

Όσον αφορά τους σταθμούς ιχθυοκαλλιέργειας, αυτός που βρίσκεται στον Άγιο Βλάσσιο είναι πολύ μικρός, ασχολείται αποκλειστικά με την παραγωγή πέστροφας σε μικρή ποσότητα (1,5-2 τόννους) για την προμήθεια της τοπικής και μόνο αγοράς και απασχολεί 1-2 άτομα.

Ο σταθμός ιχθυοκαλλιέργειας που βρίσκεται στο Λυμιώνα είναι μεγαλύτερος και απασχολεί 5-7 άτομα, παράγει 55 τόννους ψαριών από τους οποίους οι 45 τόννοι είναι τσιπούρα και οι 10 λαυράκι.

Τέλος σ'ολόκληρο τον νομό υπάρχουν δέκα ψαροχώρια όπως το Κεραμίδι, Χορευτό, Τρίκερι, Μηλίνα, Αμαλιάπολη, Πτελεός και το Αχίλλειο στο ηπειρωτικό μέρος του νομού και φυσικά τα νησιά των Β. Σποράδων. Ακόμα, υπάρχουν και γίνεται προσπάθεια να βελτιωθούν μέσω της ένταξης τους στο δεύτερο Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, έξι αλιευτικά καταφύγια στο Κεραμίδι, Πλατανιά, Τρίκερι, Ευξεινούπολη, Αλμυρό και Πτελεό.

Πίνακας 6.2.4.α: Αριθμός σκαφών και απασχολούμενων στην Αλιεία

ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΣΚΑΦΩΝ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΣΚΑΦΩΝ			ΑΡΙΘΜΟΣ ΑΛΙΕΩΝ		
	1986	1989	1993	1986	1989	1993
ΓΡΗΓΡΙ	17	29	23	200	280	303
ΜΗΧΑΝΟΤΡΑΤΕΣ	14	17	17	70	55	51
ΜΙΚΤΑ			8			39
ΠΑΡΑΚΤΙΑ	600	1.150	1.046	850	2.000	1.741
ΤΡΑΤΕΣ			12			48
ΟΣΤΡΑΚΑΛΕΙΑ		12	12			24
ΣΥΝΟΛΟ	631	1.208	1.122	1.120	2.359	2.245

Πηγή: Εποπτεία Αλιείας, Απογραφή για τον αριθμό σκαφών και Αλιέων

Πίνακας 6.2.4.β: Παραγωγή Αλιευμάτων στον Ν. Μαγνησίας

ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΣΚΑΦΩΝ	ΠΑΡΑΓΩΓΗ (tn)			ΑΞΙΑ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ (χιλ.δρχ.)		
	1986	1989	1993	1986	1989	1993
ΓΡΗΓΡΙ	2.800	2.780	3.200	310.000	500.400	1.440.000
ΜΗΧΑΝΟΤΡΑΤΕΣ	320	700	900	340.000	414.400	900.000
ΜΙΚΤΑ			85			85.000
ΠΑΡΑΚΤΙΑ	1.750	1.725	1.800	1.500.000	1.207.500	1.820.000
ΤΡΑΤΕΣ			144			129.600
ΟΣΤΡΑΚΑΛΕΙΑ		90	90		45.000	81.000
ΣΥΝΟΛΟ	5.470	5.295	6.219	1.700.000	2.167.300	4.255.600

Πηγή: Εποπτεία Αλιείας, Απογραφή για τον αριθμό σκαφών και Αλιέων

6.3. Δευτερογενής Τομέας

Ο δευτερογενής τομέας πάντα αποτελούσε μια σημαντικότερη πηγή πλούτου για τον Ν. Μαγνησίας και ιδιαίτερα η βιομηχανία αν και η οικονομική κρίση των τελευταίων ετών δεν άφησε ανεπηρέαστη την Μαγνησία με αποτέλεσμα να εμφανιστούν έντονα φαινόμενα αποβιομηχάνισης.

Όσον αφορά τον τομέα των εξορύξεων, ο Ν. Μαγνησίας διαθέτει σημαντικά ορυκτά αποθέματα. Η παντελής έλλειψη μεταλλευτικής έρευνας, δεν

επιτρέπει την εκμετάλλευση αυτών των πόρων και περιορίζει την ανάπτυξη συναφών δραστηριοτήτων στη περιοχή¹¹.

6.3.1. Βιομηχανία

Εδώ και 112 χρόνια η πόλη του Βόλου έζησε μεγάλες στιγμές βιομηχανικής ανάπτυξης. Την εποχή του μεσοπολέμου μεγαλούργησε, ενώ μεταπολεμικά αναγεννήθηκε και εκσυγχρονίστηκε. Ξακουστά στην υπόλοιπη Ελλάδα ήταν τα εργοστάσια μεταξίου της περιοχής, οι βυρσοδεψίες, τα μεταλλεία του Πηλίου, το φωταέριο Βόλου, η ποτοποιία Κούτσικου και η καπνοβιομηχανία Μασσάγγου. Πολλές από αυτές τις βιομηχανίες αυτές έχουν κλείσει σήμερα, και πήραν άλλες τις θέσεις τους για τις σύγχρονες ανάγκες κατανάλωσης. Χαρακτηριστικό της νέας βιομηχανικής ιδιοκτησίας και εκμετάλλευσης είναι ότι μεγάλο ποσοστό των βιομηχανιών ανήκει σε βιομήχανους και επιχειρηματίες που δεν είναι ντόπιοι αλλά ούτε μόνιμοι κάτοικοι Βόλου¹¹.

Σχολιάζοντας τα στοιχεία που συλλέχθηκαν από το Επιμελητήριο Μαγνησίας, το ΣΒΘΚΕ και τον Σύνδεσμο Βιομηχανών Θεσσαλίας και Κεντρικής Ελλάδας, κατά προσέγγιση βρέθηκαν 132 βιομηχανίες και 2.136 βιοτεχνίες (πίνακας 6.3.1.α) και οι οποίες απασχολούν 14.924 άτομα, (πίνακας 6.3.1.β). Από τα παραπάνω φαίνεται πως το 95% του συνόλου των μονάδων είναι βιοτεχνίες και μόνο το 5% βιομηχανίες, βασισμένο σε στοιχεία του 1993.

Αξιολογή φαίνεται η έκταση της βιομηχανικής δραστηριότητας, που απλώνεται στους σχεδόν τους κλάδους παραγωγής. Σημαντικός αριθμός μονάδων υπάρχουν στον τομέα της μεταποίησης και κατασκευής ειδών διατροφής, ειδών υπόδησης και ενδυμασίας, κατεργασίας ξύλου, σκυροδέματος και μη μεταλλικών ορυκτών, κατασκευής προϊόντων από μέταλλο, μηχανημάτων, ηλεκτρικών συσκευών και μεταφορικών μέσων.

Η χωροθέτηση όλων των βιομηχανιών και βιοτεχνιών του νομού Μαγνησίας έγινε δυσανάλογα. Η μεγαλύτερη συγκέντρωση υπάρχει στη πόλη του Βόλου, 50 περίπου βιομηχανίες, και στην ΒΙ.ΠΕ. Το Βελεστίνο και ο Αλμυρός είναι οι αμέσως μετά περιοχές που φιλοξενούν 10 περίπου βιομηχανίες η κάθε μία, ενώ στον υπόλοιπο νομό, λιγότερες από 5 βιομηχανίες εδρεύουν στο Διμήνι, στη Αγριά, στις Μηλιές, στη Ζαγορά, στο Πτελεό, στη Σκιάθο και Σκόπελο. Όλα τα παραπάνω στοιχεία καταμετρήθηκαν από καταλόγους του ΣΒΘΚΕ του Επιμελητηρίου Μαγνησίας. Η μεγάλη αυτή συγκέντρωση μονάδων γύρω από τη πόλη του Βόλου εξηγείται από το γεγονός της ύπαρξης της ΒΙ.ΠΕ, την ύπαρξη του εμπορικού λιμανιού του Βόλου, που είναι μαζί με το οδικό δίκτυο οι δυναμικότερες μορφές μεταφορές για τις βιομηχανίες της περιοχής.

Το εργατικό δυναμικό που απασχολούν σήμερα οι κλάδοι που ερευνούμε είναι περίπου 15.000 άτομα (πίνακας 6.3.1.β) και ανάλογα κατανεμημένο, βάση των κλάδων που παρουσιάζουν μεγαλύτερη ανάπτυξη όπως αναφέρθηκε

παραπάνω. Σημαντική είναι η μείωση εργασίας στην περιοχή, που σημειώθηκε μετά τα τέλη της δεκαετίας του '70. Σύμφωνα με τους πίνακες του ΣΒΘΠΕ, 4000 εργατικά χέρια λιγότερα απασχολεί σήμερα η παραγωγή. Παρατηρώντας το διάγραμμα (6.3.1.α) που εμφανίζεται η μέση ετήσια απασχόληση, βλέπουμε τη δυσαναλογία της ισχύος και των εργαζομένων σε μερικούς κλάδους παραγωγής όπως των τροφίμων και των υφαντικών.

Η γενική κατάσταση που επικρατεί στην Μαγνησία σήμερα στην παραγωγή είναι κρίσιμη. Τα τελευταία χρόνια πολλές επιχειρήσεις έκλεισαν χωρίς να υπάρχουν αντικαταστάτες. Η παραγωγή σύμφωνα με τις δηλώσεις από ανθρώπους του κλάδου μειώθηκε, οι επενδύσεις σχεδόν πάγωσαν και δυστυχώς με τα δεδομένα που επικρατούν τα τελευταία χρόνια όλα φαίνονται δυσοίωνα.

6.3.2. Εξόρυξη

Στόν Ν. Μαγνησίας υπάρχουν 70 περίπου λατομεία. Τα περισσότερα από τα λατομεία αδρανών υλικών βρίσκονται στο Πήλιο, εξόρυξη μαρμάρου-πέτρας Πηλίου, ενώ νομοθετημένες λατομεακές περιοχές χαρακτηρίστηκαν, δύο στην περιοχή του Βελεστίου και δύο στην περιοχή του Αλμυρού. Αυτή την περίοδο λειτουργούν λατομεία και στις Β. Σποράδες. Με βάση στοιχεία του 1987 παρατηρούμε ότι στον Ν. Μαγνησίας υπάρχουν 15 λατομεία αδρανών υλικών, που απασχολούν 197 εργαζόμενους, 10 λατομεία μαρμάρων, που απασχολούν 42 εργαζόμενους, 44 λατομεία σχιστόλιθου, που απασχολούν 78 εργαζόμενους και 1 λατομείο αρνιλοχωμάτων, που απασχολεί 2 εργαζόμενους.

Πίνακας 6.3.1.α: Αριθμός Βιομηχανιών-Βιοτεχνιών-Λατομείων στον Ν. Μαγνησίας, (1993)

ΚΩΔΙΚΟΣ ΚΛΑΔΟΥ	ΚΛΑΔΟΙ	ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΕΣ	ΒΙΟΤΕΧΝΙΕΣ	ΣΥΝΟΛΟ
20	ΕΙΔΗ ΔΙΑΤΡΟΦΗΣ	20	468	488
21	ΟΙΝΩΝ & ΠΟΤΩΝ	4	14	18
22	ΚΑΠΝΟΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ	3		3
23	ΥΦΑΝΤΙΚΕΣ	4	37	41
24	ΕΙΔΩΝ ΥΠΟΔΗΣΗΣ ΚΑΙ ΕΝΔΥΜΑΣΙΑΣ	6	213	219
25	ΚΑΤΕΡΓΑΣΙΑΣ ΞΥΛΟΥ	3	295	298
26	ΕΠΙΠΛΟΠΟΙΕΣ	3	166	169
27	ΧΑΡΤΟΥ ΚΑΙ ΕΙΔΩΝ ΑΠΟ ΧΑΡΤΙ	3	1	4
28	ΓΡΑΦΙΚΩΝ ΤΕΧΝΩΝ	2	41	43
29	ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ ΔΕΡΜΑΤΟΣ	1	4	5
30	ΠΛΑΣΤΙΚΩΝ-ΠΟΛΥΕΣΤΕΡΟΣ-ΕΛΑΣΤΙΚΩΝ	8	43	51
31	ΧΗΜΙΚΩΝ ΠΡΟΙΟΝΤΩΝ ΚΑΙ ΦΑΡΜΑΚΩΝ	7	7	14
32	ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΠΕΤΡΕΛΑΙΩΝ ΚΑΙ ΑΝΘΡΑΚΟΣ		6	6
33	ΣΚΥΡΟΔΕΜΑΤΟΣ-ΠΡΟΚΑΤ/ΩΝ-ΑΔΡΑΝΩΝ ΥΛΙΚΩΝ	18	106	124
34	ΒΑΣΙΚΕΣ ΜΕΤΑΛΛΟΥΡΓΙΚΕΣ	5		5
35	ΚΑΤΑΣΚΕΥΗΣ ΠΡΟΙΟΝΤΩΝ ΑΠΟ ΜΕΤΑΛΛΟ	18	218	236
36	ΜΗΧΑΝΗΜΑΤΩΝ	6	109	115
37	ΗΛΕΚΤΡΙΚΩΝ ΣΥΣΚΕΥΩΝ-ΚΑΛΩΔΙΩΝ	4	129	133
38	ΜΕΤΑΦΟΡΙΚΩΝ ΜΕΣΩΝ ΚΑΙ ΜΕΡΩΝ ΑΥΤΩΝ	4	424	428
39	ΛΟΙΠΕΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΕΣ	13	35	48
14	ΛΑΤΟΜΕΙΑ			70
	ΣΥΝΟΛΟ	132	2 316	2 518

Πηγή: 1) Ε.ΣΥ.Ε.

2) Επιμελητήριο Ν. Μαγνησίας, ΣΒΘΚΕ

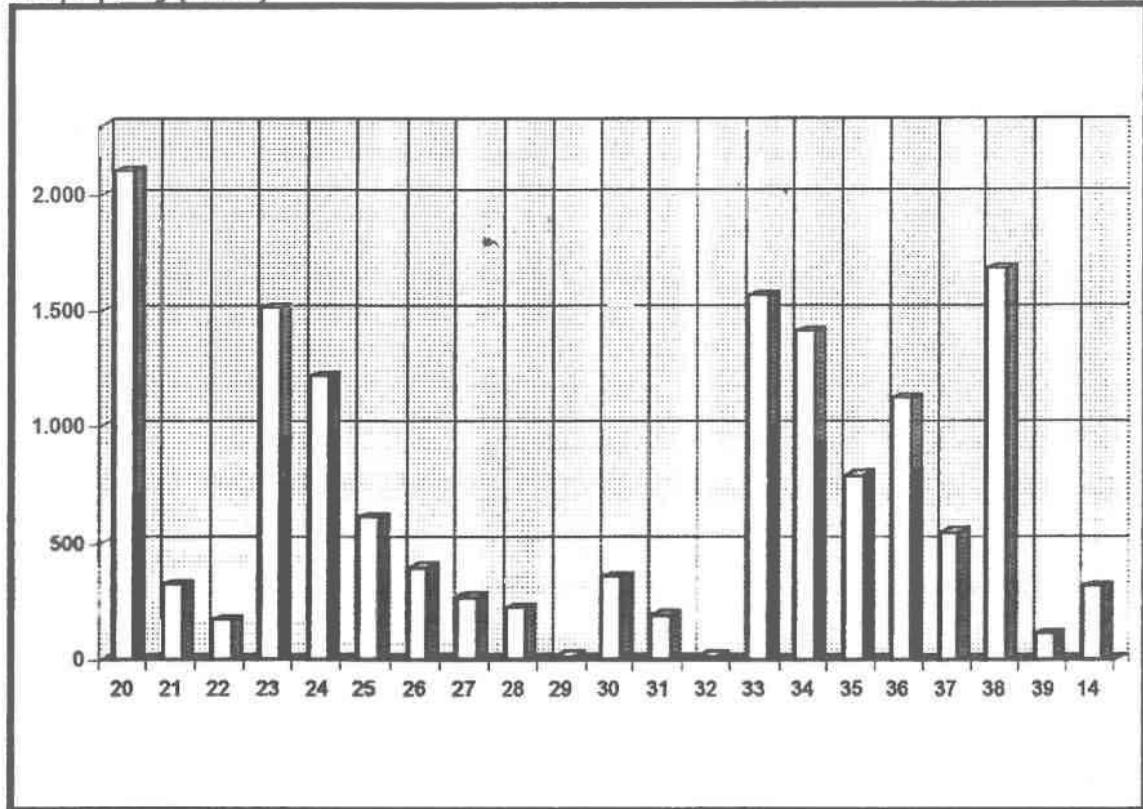
Πίνακας 6.3.1.β: Απασχόληση και ισχύς κατά κλάδους στον Ν. Μαγνησίας (1988)

ΚΩΔ. ΚΛΑΔΟΥ	ΚΛΑΔΟΙ	Μ.Ε.Α	ΙΣΧΥΣ (HP)
20	ΕΙΔΗ ΔΙΑΤΡΟΦΗΣ	2.106	17.969
21	ΟΙΝΩΝ & ΠΟΤΩΝ	321	2.617
22	ΚΑΤΗΝΟΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ	171	105
23	ΥΦΑΝΤΙΚΕΣ	1.512	23.314
24	ΕΙΔΩΝ ΥΠΟΔΗΣΗΣ ΚΑΙ ΕΝΔΥΜΑΣΙΑΣ	1.219	1.575
25	ΚΑΤΕΡΓΑΣΙΑΣ ΞΥΛΟΥ	607	4.167
26	ΕΠΙΠΛΟΠΟΙΕΣ	392	2.285
27	ΧΑΡΤΟΥ ΚΑΙ ΕΙΔΩΝ ΑΠΟ ΧΑΡΤΙ	266	3.489
28	ΓΡΑΦΙΚΩΝ ΤΕΧΝΩΝ	220	803
29	ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ ΔΕΡΜΑΤΟΣ	13	76
30	ΠΛΑΣΤΙΚΩΝ- ΠΟΛΥΕΣΤΕΡΟΣ- ΕΛΑΣΤΙΚΩΝ	358	6.782
31	ΧΗΜΙΚΩΝ ΠΡΟΙΟΝΤΩΝ ΚΑΙ ΦΑΡΜΑΚΩΝ	190	7.505
32	ΓΑΡΑΓΓΙΗ ΠΕΤΡΕΛΑΙΩΝ ΚΑΙ ΑΝΘΡΑΚΟΣ	12	858
33	ΣΚΥΡΟΔΕΜΑΤΟΣ- ΠΡΟΚΑΤΩΝ- ΑΔΡΑΝΩΝ ΥΛΙΚΩΝ	1.565	138.993
34	ΒΑΣΙΚΕΣ ΜΕΤΑΛΛΟΥΡΓΙΚΕΣ	1.413	88.140
35	ΚΑΤΑΣΚΕΥΗΣ ΠΡΟΙΟΝΤΩΝ ΑΠΟ ΜΕΤΑΛΛΟ	791	11.716
36	ΜΗΧΑΝΗΜΑΤΩΝ	1.124	12.825
37	ΗΛΕΚΤΡΙΚΩΝ ΣΥΣΚΕΥΩΝ- ΚΑΛΩΔΙΩΝ	545	12.093
38	ΜΕΤΑΦΟΡΙΚΩΝ ΜΕΣΩΝ ΚΑΙ ΜΕΡΩΝ ΑΥΤΩΝ	1.681	8.121
39	ΛΟΙΠΕΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΕΣ	107	491
14	ΛΑΤΟΜΕΙΑ	311	15.167
	ΣΥΝΟΛΟ	14.924	359.091

Πηγή: 1) Ε.ΣΥ.Ε.

2) Επιμελητήριο Ν. Μαγνησίας, ΣΒΟΚΕ

Διάγραμμα 6.3.1.α: Μέση Ετήσια Απασχόληση κατά κλάδους στον Ν. Μαγνησίας (1988)

- 20: ΕΙΔΗ ΔΙΑΤΡΟΦΗΣ**
21: ΟΙΝΩΝ ΚΑΙ ΠΟΤΩΝ
22: ΚΑΠΝΟΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ
23: ΥΦΑΝΤΙΚΕΣ
24: ΕΙΔΩΝ ΥΠΟΔΗΣΗΣ ΚΑΙ ΕΝΔΥΜΑΣΙΑΣ
25: ΚΑΤΕΡΓΑΣΙΑΣ ΞΥΛΟΥ
26: ΕΠΙΠΛΟΠΟΙΙΕΣ
27: ΧΑΡΤΟΥ ΚΑΙ ΕΙΔΩΝ ΑΠΟ ΧΑΡΤΙ
28: ΓΡΑΦΙΚΩΝ ΤΕΧΝΩΝ
29: ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ ΔΕΡΜΑΤΟΣ
30: ΠΛΑΣΤΙΚΩΝ - ΠΟΛΥΕΣΤΕΡΟΣ - ΕΛΑΣΤΙΚΩΝ
31: ΧΗΜΙΚΩΝ ΠΡΟΙΟΝΤΩΝ ΚΑΙ ΦΑΡΜΑΚΩΝ
32: ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΠΕΤΡΕΛΑΙΩΝ ΚΑΙ ΑΝΘΡΑΚΟΣ
33: ΣΚΥΡΟΔΕΜΑΤΟΣ - ΠΡΟΚΑΤ/ΩΝ - ΑΔΡΑΝΩΝ ΥΛΙΚΩΝ
34: ΒΑΣΙΚΕΣ ΜΕΤΑΛΛΟΥΡΓΙΚΕΣ
35: ΚΑΤΑΣΚΕΥΗΣ ΠΡΟΙΟΝΤΩΝ ΑΠΟ ΜΕΤΑΛΛΟ
36: ΜΗΧΑΝΗΜΑΤΩΝ
37: ΗΛΕΚΤΡΙΚΩΝ ΣΥΣΚΕΥΩΝ - ΚΑΛΩΔΙΩΝ
38: ΜΕΤΑΦΟΡΙΚΩΝ ΜΕΣΩΝ ΚΑΙ ΜΕΡΩΝ ΑΥΤΩΝ
39: ΛΟΙΠΕΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΕΣ
14: ΛΑΤΟΜΕΙΑ

6.4. Τριτογενής Τομέας

6.4.1. Δίκτυα Υποδομών

6.4.1.1. Οδικό Δίκτυο

Από την μελέτη των πινάκων 6.4.1.1.α,β,γ, οδηγούμαστε σε συμπεράσματα για την ποιότητα του Εθνικού και Επαρχιακού οδικού δικτύου. Γενικά τον Ν. Μαγνησίας διασχίζουν 7 Εθνικές οδοί συνολικού μήκους 325,02 χλμ., από τα οποία 88,31% είναι σε καλή κατάσταση με υψηλή βατότητα. Οι Εθνικές οδοί του νομού είναι 100% κυκλοφορούμενοι και στα 328,240 χλμ. τους (τα 7,41 χλμ. είναι σε κακή κατάσταση), ενώ οι Επαρχιακές οδοί του νομού φτάνουν τις 46 με συνολικό μήκος 539,9 χλμ., από τα οποία τα 530,900 χλμ. είναι κυκλοφορούμενα (τα 48,1 χλμ. είναι σε κακή κατάσταση) και τα 63 χλμ. υπό κατασκευή. Υπάρχουν επίσης 20 κοινοτικοί οδοί συνολικού μήκους 107,4 χλμ. καθώς και 11 οδοί "ειδικού ενδιαφέροντος", όπως τουριστικοί, συνολικού μήκους 58,4 χλμ. Γενικά το οδικό δίκτυο της περιοχής είναι μέτριας κατάστασης και παρουσιάζει αρκετά προβλήματα (βλέπε χάρτη 3, Παράρτημα Α). Το γεγονός αυτό οφείλεται στην κακή συντήρηση των δρόμων, η οποία ξεκινάει ακόμα και από τους κεντρικούς δρόμους της πόλης του Βόλου.

Πίνακας 6.4.1.1.α: Γενική κατάσταση οδών, (μεγέθη υπολογισμένα σε μέτρα)

	ΚΥΚΛΟΦΟΡΟΥΜΕΝΑ	ΜΗ ΚΥΚΛΟΦΟΡΟΥΜΕΝΑ	ΣΥΝΟΛΟ
ΝΟΜΟΘΕΤΗΜΕΝΕΣ			
1. Εθνικές	328.240		328.240
2. Επαρχιακές	530.900	63.000	593.900
ΜΗ ΝΟΜΟΘΕΤΗΜΕΝΕΣ			
1. Κοινοτικές	107.400		107.400
2. Ειδικού ενδιαφέροντος (τουριστικές κλπ.)	58.400		58.400
ΣΥΝΟΛΟ	1.024.940	63.000	1.087.940

Πηγή: Β. Παπαθεωδόρου, Τ.Υ.Δ.Κ., Πίνακες Κατάστασης Επαρχιακού δικτύου Ν. Μαγνησίας 1994

Πίνακας 6.4.1.1.β: Κατάσταση Εθνικών οδών, (μεγέθη υπολογισμένα σε μέτρα)

	Φθορές έως 1% (καλή κατάσταση)	Φθορές έως 5% (μέτρια κατάσταση)	Φθορές άνω του 5% (κακή κατάσταση)	ΣΥΝΟΛΟ
Ασφαλτ. τσιπτες και Ασφαλτ. εμποτισμοί	320.830	-	7.410	328.240
Ασφαλτ. επαλείψεις	-	-	-	-
Σκυρώσ ανασφάλτωση	-	-	-	-
Αμμοχαλικόστρωτα	-	-	-	-
Χωρίς οδόστρωμα	-	-	-	-
ΣΥΝΟΛΟ	320.830	-	7.410	328.240

Πηγή: Β. Παπαθεωδόρου, Τ.Υ.Δ.Κ., Πίνακες Κατάστασης Επαρχιακού δικτύου Ν. Μαγνησίας 1994

Πίνακας 6.4.1.1.γ: Κατάσταση Επαρχιακών οδών, (μεγέθη υπολογισμένα σε μέτρα)

	Φθορές έως 1% (καλή κατάσταση)	Φθορές έως 5% (μέτρια κατάσταση)	Φθορές άνω του 5% (κακή κατάσταση)	ΣΥΝΟΛΟ
Ασφαλτ. οδοί	376.100	78.300	3.000	457.400
Ασφαλτ. επιχώματα	3.000	23.400	-	26.400
Σκυρώσες	-	-	-	-
Ανασφάλτωση	-	-	-	-
Αμμοχαλικούστρωτα	-	2.000	11.800	13.800
Χερσ. οδοστρώματα	-	-	33.300	33.300
ΣΥΝΟΛΟ	379.100	103.700	48.100	530.900

Πηγή: Β. Παπαθεωδόρου, Τ.Υ.Δ.Κ., Πίνακες Κατάστασης Επαρχιακού δικτύου Ν. Μαγνησίας 1994

Από τη μελέτη του πίνακα 6.4.1.1.δ, εντοπίζουμε προβλήματα του Επαρχιακού δικτύου σε συγκεκριμένα τμήματα. Χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι κυρίως οι δρόμοι του Πηλίου και οι γύρω από αυτόν που χρειάζονται ιδιαίτερη προσοχή, συντήρηση και διαπλάτυνση, αφού είναι αυτοί που συγκεντρώνουν την περισσότερη κίνηση. Δρόμοι όπως από τον Άνω Βόλο - Μακρυνίτσα - Σταγιάτες - Προφήτη Ηλία και από την Αγριά - Δράκεια - Χορεύτρα - Αγ. Γεώργιο - Πινακάτες - Μηλιές. Επίσης σημαντικά προβλήματα στο οδικό δίκτυο της ανατολικής πλευράς του νομού, κυρίως προς τις παραλιακές περιοχές και ειδικά ο δρόμος από Αργαλαστή - Τρίκερι και από την Μηλίνα - Προμύρι. Το ίδιο ισχύει και για τον δρόμο που ενώνει τον Βόλο με την Άφησο, όπου το πλάτος του δρόμου είναι εξαιρετικά μικρό για να ικανοποιήσει τις μεγάλες ανάγκες τους καλοκαιρινούς μήνες. Γενικά πάντως, κυρίως οι δρόμοι του Πηλίου και οι γύρω από αυτόν χρειάζονται ιδιαίτερη προσοχή, συντήρηση και διαπλάτυνση, αφού είναι αυτοί που συγκεντρώνουν την περισσότερη κίνηση. Στην Επαρχία Αλμυρού προβλήματα παρουσιάζει το δίκτυο Αλμυρού - Αναύρας, Νεοχωρακίου - Τζουρνάκη και Πτελεού - Παραλίας. Επίσης σημαντικά προβλήματα παρουσιάζει και η διαδρομή Σκιάθου - Κουκουναριές στο νησί της Σκιάθου, που είναι δρόμος ειδικού ενδιαφέροντος - τουριστικός.

Πίνακας 6.4.1.1.δ: Κατάσταση Επαρχιακού δικτύου

	Σύνολο	
	Κυκλοφορούμενων τμημάτων (σε χλμ.)	Ασφαλτοστρωμένων Κυκλοφορούμενων τμημάτων (σε χλμ.)
Βόλου - Άλλης Μεριάς	4,5	4,5
Άνω Βόλου - Μακρυνίτσης - Σταγιατών - Προφήτη Ηλία	4,8	4
Πορταριάς - Μακρυνίτσης	2,5	2,5
Από 12ο χλμ υπ' αριθμ. 34α' Εθνικής οδού έως Κατηχώρι	3,4	3,4
Από χ.θ. 23+700 υπ' αριθμ. 34α' Εθνικής οδού έως Σανατόριο	1	
Από χ.θ. 25+0,00 υπ' αριθμ. 34α' Εθνικής οδού έως Πουριανό Σταυρό	6,5	6,5
Ζαχαριάς - Πουριανό προς Σιάλθρο (μέχρι όρια Σταυρού)	6	6
Αγρίας - Δράκειας - Χορεύτρας δι' Αγίου Λαυρεντίου - Αγ. Γεωργίου - Πανακατών - Βυζύσσας - Μηλιών μετά των διασταυρώσεων	50,3	44,3
Από χ.θ. 20+700 υπ' αριθμ. 34 Εθνικής οδού προς Μηλιές και από χ.θ. 18+600 υπ' αριθμ. 34 Εθνικής οδού προς Καλά Νερά	7	7
Από χ.θ. 23+600 υπ' αριθμ. 34 Εθνικής οδού προς Άφισσο	2	2
Από χ.θ. 31+200 υπ' αριθμ. 34 Εθνικής οδού προς Αργαλαστή	58	48
Τρίκαλα		
Από χ.θ. 1+800 υπ' αριθμ. 11 Επαρχιακής οδού προς Σικιά	5,5	5,5
Από Αργαλαστή - Ξυνοφρούση	6,7	
Από Αργαλαστή - όρμου Πάλτση	10	3
Αργαλαστή - Λαύκου - Πλακίνα	12,6	12,6
Μηλίνα - Προμύρι	12	9,6
Από χ.θ. 39+500 και 42+500 υπ' αριθμ. 34 Εθνικής οδού προς Πρόπων (Καλαμάκι)	3	3
Από χ.θ. 65+200 υπ' αριθμ. 34 Εθνικής οδού προς Κισσό	1,2	1,2
Από χ.θ. 64+800 υπ' αριθμ. 34 Εθνικής οδού προς Αγ. Ιωάννη	6,5	6,5
Βόλος - Καναλίων προς Αγιά μέχρι ορίων νομού	37,4	37,4
Γλαφυρών - Βένειο από χ.θ. 16+500 υπ' αριθμ. 20 Επαρχιακής οδού	9	
Καναλίων - Κεραμιδίου από χ.θ 26+500 υπ' αριθμ. 20 Επαρχιακής οδού	22	21,5

συνέχεια πίνακα 6.4.1.1.δ

Βόλου - Διμήνιου - Παλαυρίου από χ.θ. 24+300 υπ' αριθμ. 6 Εθνικής οδού	7	4,5
Από χ.θ. 10+400 υπ' αριθμ. 6 Εθνικής οδού προς Σέσηλο - Αρχαιολογικό χώρο	5,2	5,2
Από χ.θ. 16+700 υπ' αριθμ. 6 Εθνικής οδού προς Αγ. Γεώργιο Φερρών	2	2
Βελεστίου - Μικρού Περιβολακίου	11	11
Ριζομάλου - Καναλιών από χ.θ. 22+700 υπ' αριθμ. 6 Εθνικής οδού	11	10
Από χ.θ. 3+0,00 υπ' αριθμ. 39 Εθνικής οδού προς Πευκάκια	3,5	3,5
Από χ.θ. 4+0,00 υπ' αριθμ. 39 Εθνικής οδού προς Αλυκές	3	3
Από χ.θ. 14+0,00 υπ' αριθμ. 39 Εθνικής οδού προς Παραλία (Χρυσή Ακτή Παναγίας)	1	1
Από χ.θ. 8+0,00 υπ' αριθμ. 39 Εθνικής οδού προς Περιβλεπτό	8,8	7
Αλμυρός - Φυλάκη από Ευξεινούπολη	23	23
Αλμυρός - Αναβάρας προς Μελισσία Νεοχωρακίου - Τζουρνάκη	44,1	41,6
Αλμυρός - Τσιγγέλι από 11ο χλμ. υπ' αριθμ. 1 Εθνικής οδού	7,1	7,1
Αλμυρός - Πλάτανος - Βρύναινα	20,1	14,6
Βρύναινας - Αγ. Ιωάννης από χ.θ. 20+200 υπ' αριθμ. 1 Εθνικής οδού	18	17
Σούρπης - Αραλιτσόλειος από χ.θ. 23+200 υπ' αριθμ. 1 Εθνικής οδού	8,4	8,4
Σούρπης - Αγ. Τριάδας από χ.θ. 25+600 υπ' αριθμ. 1 Εθνικής οδού	1,5	1,5
Σούρπης - Όρμου Νηξής από χ.θ. 26+600 υπ' αριθμ. 1 Εθνικής οδού	4	-
Πτελεού - Παραλίας από χ.θ. 33+400 υπ' αριθμ. 1 Εθνικής οδού	4,5	2
Αχιλλείου προς Γλώφα από χ.θ. 38+400 υπ' αριθμ. 1 Εθνικής οδού	13,6	13,6
Ανηλίου από χ.θ. 67+200 υπ' αριθμ. 34 Εθνικής οδού	1,8	1,8
Ενωπική οδός υπ' αριθμ. 30 Εθνικής οδού και υπ' αριθμ. 32 Επαρχιακής οδού	4	-
Κάτω Αργιλλοχωρίου - Ανθοτόπου	5	-
Σκιάθου - Κουκουναριές προς Κάστρο	20,2	17,7
Σκοπέλου - Λουτρακίου δι' Αγνώτων - Γλώσσης	33,2	33,2
ΣΥΝΟΛΟ	530,9	457,4

Πηγή: Β. Παπαθεωδώρα, Τ.Υ.Δ.Κ., Πίνακες Κατάστασης Επαρχιακού δικτύου Ν. Μαγνησίας 1994

6.4.1.2. Σιδηροδρομικό Δίκτυο

Το σιδηροδρομικό δίκτυο στον Ν. Μαγνησίας έχει ως κέντρο την Πόλη του Βόλου. Από το σιδηροδρομικό σταθμό στην πόλη του Βόλου ξεκινούν οι εξής γραμμές¹¹:

- γραμμή Βόλου - Λάρισας
- γραμμή Βόλου - Καλαμπάκας
- γραμμή Βόλου - Μηλιών (δεν βρίσκεται σε λειτουργία)
- γραμμή Βόλου - Σιδηροδρομικού πορθμείου

Γραμμή Βόλου - Λάρισας

Το μήκος του σιδηροδρομικού δικτύου της γραμμής αυτής είναι 61.168μ. Η γραμμή είναι μονή και το εύρος είναι πλάτους 1,44μ. Μεταξύ Βόλου - Λάρισας βρίσκονται 9 σιδηροδρομικοί σταθμοί. Συγκεκριμένα εκτός των σταθμών Βόλου και Λάρισας υπάρχουν οι σταθμοί, Αρμενίου, Στεφανοβίκειου, Ριζόμυλου, Βελεστίου, Αγίου Γεωργίου, Λατομείων και Μελισσιάπικων. Καθημερινά στο συγκεκριμένο δίκτυο εκτελούνται 12 δρομολόγια επιβατικής κοινής αμαξοστοιχίας από Βόλο για Λάρισα και 1 δρομολόγιο αυτοκινητάμαξας intercity από Βόλο για Αθήνα. Μελλοντικά σχέδια του Ο.Σ.Ε προβλέπουν την ηλεκτροκίνηση των τρένων στην γραμμή Βόλου - Λάρισας.

Γραμμή Βόλου - Καλαμπάκας

Το μήκος της γραμμής του συγκεκριμένου σιδηροδρομικού δικτύου είναι 161.425μ. Η γραμμή αυτή είναι μετρική, δηλαδή δεν είναι κανονικού εύρους και είναι πλάτους 1μ. Οι σιδηροδρομικοί σταθμοί της συγκεκριμένης γραμμής είναι οι ίδιοι με αυτούς που βρίσκονται στην γραμμή Βόλου - Λάρισας και καθημερινά πραγματοποιούνται 4 δρομολόγια από Βόλο για Καλαμπάκα.

Γραμμή Βόλου - Μηλιών (τρενάκι Πηλίου)

Το μήκος της γραμμής του συγκεκριμένου δικτύου είναι 28.200μ. Η γραμμή αυτή είναι μονή και έχει πλάτος 0,6μ. Οι σιδηροδρομικοί σταθμοί που περιλαμβάνονται σ'αυτή τη γραμμή είναι 8, συμπεριλαμβανομένων και των σταθμών του Βόλου και Μηλιών. Οι υπόλοιποι σταθμοί είναι η Κωλέτη, Βλαχάβα, Αγριά, Κάτω Λεχώνια, Άνω Λεχώνια και Γατζέα. Δρομολόγια στην συγκεκριμένη γραμμή δεν εκτελούνται αν και κατά ορισμένες χρονικές περιόδους έχει επιχειρηθεί η διάνοιξη και πάλι της γραμμής για καθαρά τουριστικούς λόγους.

6.4.1.3. Δίκτυο Θαλάσσιων Συγκοινωνιών

Το θαλάσσιο δίκτυο του Ν. Μαγνησίας εξυπηρετείται από τα λιμάνια στον Βόλο, Σκιάθο, Σκόπελο, Γλώσσας Σκοπέλου και Πατητηρίου Αλλονήσου. Όλα τα

παραπάνω λιμάνια, εκτός από το λιμάνι του Βόλου που είναι συγκεντρώνει εμπορικές δραστηριότητες, χρησιμοποιούνται για τουριστικούς λόγους¹¹.

Το λιμάνι του Βόλου άρχισε να αποκτά διεθνές ενδιαφέρον στα τέλη του '77 εξαιτίας της αύξησης σε διερχόμενα φορτηγά TRANSIT με προορισμό χώρες της Μέσης Ανατολής. Η κίνηση αυτή κορυφώθηκε το 1979, χρονιά στην οποία πραγματοποιήθηκαν πάνω από 50.000 διελεύσεις φορτηγών αυτοκινήτων, με κύριο προορισμό το Ιράκ και τη Σαουδική Αραβία, ενώ η κίνηση με τελικό προορισμό τη Συρία στην οποία κατέληγε η πορθμειακή σύνδεση, παρέμεινε σε πολύ χαμηλά επίπεδα. Μετά το 1979 η κίνηση άρχισε να μειώνεται και το μεγαλύτερο ποσοστό πλέον των διακινούμενων αυτοκινήτων ήταν αυτοκίνητα εξαγωγής, σε αντίθεση με την αρχική κίνηση που αποτελούσαν σχεδόν αποκλειστικά από φορτηγά εμπορευμάτων TIR. Η εντυπωσιακή αύξηση της διακίνησης μέσω Βόλου σημειώθηκε σε μια εποχή που οι χώρες της Μέσης Ανατολής αύξησαν ξαφνικά τις εισαγωγές προϊόντων, γεγονός που συμπίπτει με την έντονη οικονομική δραστηριοποίηση των χωρών αυτών μετά την δεύτερη κρίση στο τέλος της δεκαετίας του '70. Όσον αφορά την ναυπλιακή κίνηση του 1987 συγκρινόμενη με αυτή του 1978, παρουσιάζει αύξηση 12%, ενώ η ολική χωρητικότητα των πλοίων στην αντίστοιχη περίοδο παρουσιάζει αύξηση 56%.

Η Διαμετακομιστική κίνηση του λιμανιού την αρχή της δεκαετίας του '70, παρουσιάζει μια ανοδική πορεία, τόσο σε ποιότητα εμπορευμάτων, όσο και σε αριθμό διακινηθέντων αυτοκινήτων, με κορύφωση το 1979 και στην συνέχεια παρουσιάζει κάμψη, η οποία οφείλεται στη διαφοροποίηση των συνθηκών λειτουργίας της γραμμής Βόλου- Συρίας. Η λειτουργία της γραμμής Βόλου-Συρίας ξεκίνησε το 1976. Αναγνωρίζοντας την μεγάλη σπουδαιότητα της γραμμής οι κυβερνήσεις της Ελλάδας και Συρίας υπέγραψαν στη Δαμασκό στις 22/1/77 συμφωνία για την δημιουργία θαλάσσιας σύνδεσης με ταξύ των δύο χωρών με οχηματαγωγά πλοία. Με την έναρξη του πολέμου Ιράν-Ιράκ, η κίνηση της γραμμής άρχισε να κάμπτεται μέχρι τις 22/12/85, οπότε και διακόπτεται η γραμμή. Στην συνέχεια η γραμμή ξαναλειτούργησε με τη δρομολόγηση πλοίου από τις Ελληνοκυπριακές γραμμές Α.Ε., για να ανασταλεί και πάλι η λειτουργία της τον Ιούλιο του '88.

Για τον Ν. Μαγνησίας και τα νησιά των Β. Σποράδων που συγκεντρώνουν μεγάλο ποσοστό του τουριστικού ενδιαφέροντος, η ακτοπλοία αποτελεί βασικό συγκοινωνιακό μέσο για την μεταφορά επιβατών από την ηπειρωτική Ελλάδα. Βέβαια οι ακτοπλοϊκές συγκοινωνίες δεν αφορούν μόνο τους τουρίστες, αλλά και τους μόνιμους κατοίκους αυτών των περιοχών.

Τα νησιά των Β. Σποράδων εξυπηρετούνται σήμερα από τη γραμμή Βόλου- Β. Σποράδων- Αγίου Κωνσταντίνου τόσο με Ε/Γ και Ο/Γ πλοία, όσο και με ιπτάμενα δελφίνια. Κύριο πρόβλημα των νησιών από και πρὸς τα νησιά αποτελούν τα λιμάνια που δεν είναι ικανά να δεχτούν το φόρτο της επιβατικής και εμπορευματικής κίνησης σε περιόδους αιχμής λόγω συμφόρησης των λιμανιών

και λόγω ανεπαρκών λιμενικών εγκαταστάσεων οι οποίες επιδεινώνουν το πρόβλημα όταν έχει κακοκαιρία. Στην συνέχεια παρουσιάζονται πίνακες με την επιβατική κίνηση και διακίνηση, καθώς και πίνακες με την επιβατική κίνηση οχηματαγωγών και υδροπτερύγων σε συγκεκριμένες περιόδους.

Πίνακας 6.4.1.3.α: Επιβατική κίνηση του λιμανιού του Βόλου τη δεκαετία 1978-1987

	1978	1979	1980	1981	1982	1983	1984	1985	1986	1987
ΔΙΕΡΧΟΜΕ.										
ΕΠΙΒΑΤΙΚΑ	3.107	2.943	2.201	3.687	3.070	3.845	2.024	2.280	3.450	5.730
ΕΣΤΕΡΝΑ										
ΑΠΟΒΙΒΑΣΘΕΝΤΑ	67.868	72.584	83.092	89.883	75.166	10.336	107.766	124.528	128.597	118.021
ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ										
ΕΠΙΒΙΒΑΣΘΕΝΤΑ	69.188	74.680	84.874	40.710	77.326	103.233	11.530	115.425	131.190	127.877
ΣΥΝΟΛΟ	140.163	150.201	170.193	184.280	155.562	27.414	220.320	242.233	263.237	251.628

πηγή: Λιμενικό Ταμείο Βόλου

Πίνακας 6.4.1.3.β: Επιβατική κίνηση στη γραμμή Βόλου-Σποράδων τη περίοδο 1981-1987

	1981	1982	1983	1984	1985	1986	1987
ΕΠΙΒΙΒΑΣΘΕΝΤΕΣ	90.710	77.326	103.233	110.530	115.425	131.190	127.877
ΑΠΟΒΙΒΑΣΘΕΝΤΕΣ	89.883	75.166	100.336	107.766	124.528	128.597	118.021
ΣΥΝΟΛΟ	180.593	152.492	203.569	218.296	239.953	259.787	245.898

Πηγή: Λιμενικό Ταμείο Βόλου

Πίνακας 6.4.1.3.γ: Διακίνηση στη γραμμή Βόλου-Σποράδων τη περίοδο 1981-1987

	1981	1982	1983	1984	1985	1986	1987
ΕΠΙΒΙΒΑΣΘΕΝΤΑ							
ΦΟΡΤΗΓΑ	1.917	1.737	2.029	2.142	2.030	2.414	4.760
ΕΠΙΒΙΒΑΣΘΕΝΤΑ							
ΕΠΙΒΑΤΙΚΑ	6.213	5.015	6.346	7.209	8.645	11.108	12.405
ΑΠΟΒΙΒΑΣΘΕΝΤΑ							
ΦΟΡΤΗΓΑ	1.737	1.704	2.078	2.332	2.106	2.510	4.264
ΑΠΟΒΙΒΑΣΘΕΝΤΑ							
ΕΠΙΒΑΤΙΚΑ	5.611	4.985	6.042	6.950	8.926	11.073	12.582
ΣΥΝΟΛΟ							
ΦΟΡΤΗΓΩΝ	3.654	3.441	4.107	4.474	4.136	4.924	9.024
ΣΥΝΟΛΟ							
ΕΠΙΒΑΤΙΚΩΝ	11.824	10.000	12.388	14.159	17.571	22.181	24.987

Πηγή: Λιμενικό Ταμείο Βόλου

Πίνακας 6.4.1.3.δ: Πίνακας μηλιομετρικών αποστάσεων και αποστάσεων σε ώρες με Flying Dolphin

	ΒΟΛΟΣ	ΤΡΙΚΕΡΙ	ΣΚΙΑΘΟΣ	ΓΛΩΣΣΑ	ΣΚΟΠΕΛΟΣ	ΑΛΛΟΝΗΣΟΣ	ΑΓ. ΚΩΝ/ΝΟΣ
ΒΟΛΟΣ	-	18	38	44	60	65	76
ΤΡΙΚΕΡΙ	18	-	20	26	42	47	58
ΣΚΙΑΘΟΣ	38	20	-	6	22	27	38
ΓΛΩΣΣΑ	44	26	6	-	16	21	44
ΣΚΟΠΕΛΟΣ	60	42	22	16	-	5	60
ΑΛΛΟΝΗΣΟΣ	65	47	27	21	5	-	65
ΑΓ. ΚΩΝ/ΝΟΣ	76	58	38	44	60	65	-

	ΒΟΛΟΣ	ΤΡΙΚΕΡΙ	ΣΚΙΑΘΟΣ	ΓΛΩΣΣΑ	ΣΚΟΠΕΛΟΣ	ΑΛΛΟΝΗΣΟΣ	ΑΓ. ΚΩΝ/ΝΟΣ
ΒΟΛΟΣ	-	0.35'	1.15'	1.35'	2.15'	2.40'	2.30'
ΤΡΙΚΕΡΙ	0.35'	-	0.40'	1.00'	1.40'	2.05'	1.55'
ΣΚΙΑΘΟΣ	1.15'	0.40'	-	0.20'	1.00'	1.25'	1.15'
ΓΛΩΣΣΑ	1.35'	1.00'	0.20'	-	0.40'	1.05'	1.35'
ΣΚΟΠΕΛΟΣ	2.15'	1.40'	1.00'	0.40'	-	0.25'	2.15'
ΑΛΛΟΝΗΣΟΣ	2.40'	2.05'	1.25'	1.05'	0.25'	-	2.40'
ΑΓ. ΚΩΝ/ΝΟΣ	2.30'	1.50'	1.15'	1.35'	2.15'	2.40'	-

Πηγή: Λιμενικό Ταμείο Βόλου

6.4.1.4. Δίκτυο Αεροπορικών Συγκοινωνιών

Αυτή την στιγμή στην Ελλάδα υπάρχουν 34 πολιτικά αεροδρόμια, αριθμός υπερβολικά μεγάλος για το μέγεθος της χώρας, αναγκαίος όμως γιατί:

- υπάρχουν πολλά νησιά απομακρυσμένα και αποκομμένα από την ενδοχώρα
- η μορφολογία του Ελληνικού εδάφους είναι ιδιαίτερη
- τα αεροδρόμια σχετίζονται άμεσα με την εθνική άμυνα
- τα άλλα συγκοινωνιακά δίκτυα παρουσιάζουν προβλήματα υποδομής και παρουσιάζουν μεγάλη διάρκεια ταξιδιού.

Το δίκτυο των αεροπορικών συγκοινωνιών του Ν. Μαγνησίας εξυπηρετείται από το αεροδρόμιο της Σκιάθου και το αεροδρόμιο της Νέας Αγχιάλου. Το αεροδρόμιο της Σκιάθου λειτουργεί αποκλειστικά ως πολιτικό αεροδρόμιο για την εξυπηρέτηση της τουριστικής κίνησης του νησιού αλλά και ολόκληρης της περιοχής. Το υπάρχον κτίριο είναι ηλικίας 5 ετών και διαθέτει αίθουσα αναχωρήσεων-αφίξεων, τελωνείου, αφορολόγητα, αστυνομία, πυροσβεστική και πρὸς το παρόν επαρκούν για τις υπάρχουσες ανάγκες. Το μήκος του διαδρόμου είναι 1.600μ. και δεν υπάρχει δυνατότητα αύξησης του αφού και από τις δύο πλευρές αυτού υπάρχει θάλασσα. Κατά τους καλοκαιρινούς μήνες δέχεται περίπου 60 πτήσεις την εβδομάδα από τις Σκανδιναβικές χώρες και χώρες της Ε.Ε. Την ίδια καλοκαιρινή περίοδο πραγματοποιούνται 3 πτήσεις εσωτερικού από την Αθήνα για τη Σκιάθο. Ο αριθμός των επιβατών του εξωτερικού φτάνει τα 9.000 άτομα περίπου την εβδομάδα, ενώ του εσωτερικού τα 145. Κατά την διάρκεια του υπόλοιπου έτους πραγματοποιούνται μονάχα 2 πτήσεις εσωτερικού την εβδομάδα.

Αντίθετα το αεροδρόμιο της Νέας Αγχιάλου είναι κατά βάση στρατιωτικό, αλλά τα τελευταία 5 χρόνια υπάρχει η υποδομή και η δυνατότητα για την εξυπηρέτηση και πολιτικών αεροσκαφών.

6.4.1.5. Δίκτυο Ηλεκτρικής Ενέργειας

Το δίκτυο ηλεκτρικής ενέργειας στον Ν. Μαγνησίας αποτελείται από το δίκτυο μεταφοράς υπερυψηλής τάσης που αποτελείται από δύο γραμμές οι οποίες είναι συνδεδεμένες με το εθνικό δίκτυο και μέσω πέντε κέντρων διανομής τροφοδοτούν τις περιοχές του νομού: Τα νησιά των Β. Σποράδων συνδέονται με το δίκτυο της Μαγνησίας μέσω υποβρύχιων καλωδίων. Στα τρία νησιά, Γιούρα, Κυρά Παναγιά και Περιστέρα εφαρμόζεται πειραματικό πρόγραμμα με φωτοβολταϊκά στοιχεία με 14 καταναλωτές. Τέλος, μελλοντικά σχέδια για τον νομό αναφέρουν την εγκατάσταση δύο ακόμα κέντρων διανομής, ο ένας από τους οποίους στην Σκιάθο¹¹.

6.4.1.6. Δίκτυο Αποχέτευσης

Όσον αφορά το δίκτυο αποχέτευσης στον Ν. Μαγνησίας δεν υπάρχει οργανωμένο αποχετευτικό δίκτυο και στις περισσότερες περιοχές χρησιμοποιούνται απορροφητικοί βόθροι. Στην πόλη του Βόλου το δίκτυο αποχέτευσης είναι οργανωμένο με ξεχωριστό δίκτυο ομβρίων νερών και λυμμάτων. Επίσης στα όρια της πόλης του Βόλου υπάρχει Βιολογικός Καθαρισμός, ο οποίος όμως δεν λειτουργεί στο πλήρες των δυνατοτήτων του μια και ο καθαρισμός των αστικών λυμμάτων περιλαμβάνει προς το παρόν το στάδιο του πρωτοβάθμιου καθαρισμού τους. Πέρα του σταδίου της καθίζησης των λυμμάτων, στο μέλλον προβλέπεται να ολοκληρωθεί το σύστημα του Βιολογικού Καθαρισμού. Στην περιοχή του Βελεσίνου και Αλμυρού λειτουργεί πρωτοβάθμιο σύστημα αποχέτευσης, ενώ στα νησιά των Β. Σποράδων τα λύματα οδηγούνται απ'ευθείας στην θάλασσα. Ειδική περίπτωση αυτών αποτελούν η Σκιάθος και η Σκόπελος. Στη Σκόπελο υπάρχει ολοκληρωμένο δίκτυο αποχέτευσης αλλά όχι Βιολογικός Καθαρισμός, ενώ στην Σκιάθο υπάρχει Βιολογικός Καθαρισμός αλλά ελλιπές αποχετευτικό δίκτυο¹¹.

6.4.1.7. Δίκτυο Ύδρευσης

Οι ανάγκες ύδρευσης του Ν. Μαγνησίας καλύπτονται από γεωτρήσεις και πηγές, κυρίως. Νερά πηγών χρησιμοποιούνται κυρίως από χωριά του Πηλίου και τον Δήμο Ιωλκού, ενώ η περιοχή της Επαρχίας Αλμυρού υδρεύεται κυρίως από γεωτρήσεις της περιοχής. Στο Π. Σ. Βόλου χρησιμοποιούνται και οι δύο τρόποι, οι οποίοι όμως δεν καταφέρνουν να καλύψουν τις ανάγκες της πόλης, καθώς η προσδοκόμενη ποσότητα των 150 λίτρων ανά άτομο δεν επιτυγχάνεται. Οι κύριοι λόγοι που συντελούν σ'αυτή την μη επίτευξη είναι η μεγάλη κατανάλωση νερού από την ΒΙ.ΠΕ. και την ΑΓΕΤ - ΗΡΑΚΛΗΣ και η έλλειψη ξεχωριστών δικτύων ύδρευσης και άρδευσης¹¹.

Πρέπει να τονιστεί το σοβαρό πρόβλημα της ποιότητας των νερών του Π. Σ. Βόλου που οφείλεται στην υπεράντληση των γεωτρήσεων στην περιοχή και

που οδηγεί σε υπαλμύρωση του νερού των γεωτρήσεων μια και έχουμε είσοδο θαλασσινού νερού στα αντλούμενα υδάτινα αποθέματα και στον υδροφόρο ορίζοντα. Το συγκεκριμένο φαινόμενο υπαλμύρωσης του υδροφόρου ορίζοντα είναι μείζον πρόβλημα όχι μόνο της Μαγνησίας αλλά και άλλων περιοχών της χώρας. Η επίλυση του είναι αναγκαία και απαιτεί έλεγχο του αριθμού των γεωτρήσεων σ'αυτές τις περιοχές που παρουσιάζουν τέτοιου είδους προβλήματα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7**Τουρισμός**

Το ανατολικό τμήμα του Ν. Μαγνησίας και οι Βόρειες Σποράδες αποτελούν πόλο έλξης τουριστών εδώ και αρκετά χρόνια. Το Πήλιο, ένα από τα ωραιότερα βουνά της Ελλάδας, με τις ποικίλες φυσικές ομορφιές και τα παραδοσιακά γεφύρια και εκκλησιές του δεν μπορεί παρά να απίστευτη περιοχή σημαντικής τουριστικής κίνησης για όλες τις εποχές του χρόνου. Αλλά και οι ακρογιαλιές τόσο του Παγασητικού και του Αιγαίου, χαίρουν ιδιαίτερης φυσικής ομορφιάς και φιλοξενούν κάθε χρόνο σημαντικό αριθμό επισκεπτών. Επίσης ο Βόλος, εξαιτίας της γεωγραφικής θέσης του και λόγω του γεγονότος ότι πρόκειται για μεγάλο αστικό κέντρο, συγκεντρώνει πολλά πλεονεκτήματα για να διατηρεί αμείωτο το τουριστικό ενδιαφέρον καθόλη τη διάρκεια του χρόνου, αποτελώντας το μεγαλύτερο τουριστικό πόλο για την περιφέρεια Θεσσαλίας και έναν από τους μεγαλύτερους στην Ελλάδα.

7.1. Τουριστικές Ροές-Αφίξεις και Διανυκτερεύσεις τουριστών

Μελετώντας τις ροές των τουριστών στον Ν. Μαγνησίας, (πίνακες 7.1.β, γ), διαπιστώνουμε πως κάθε χρονιά παρατηρείται αύξηση του αριθμού αφίξεων των ημεδαπών και αλλοδαπών στον νομό και ειδικά στις Βόρειες Σποράδες. Την περίοδο 1983-1994 παρατηρείται αύξηση αφίξεων των ημεδαπών από 9.857 σε 33.515 (αύξηση 240%) και αύξηση αφίξεων των αλλοδαπών από 20.839 σε 71.213 (αύξηση 241%). Την αντίστοιχη περίοδο στο σύνολο του Ν. Μαγνησίας παρατηρείται μεταβολή αφίξεων των ημεδαπών από 150.673 σε 238.088 (αύξηση 58,016%) και μεταβολή των αλλοδαπών από 53.756 σε 97.155 (αύξηση 80,733%). Παρατηρούμε δηλαδή πως οι αυξήσεις αφίξεων τουριστών, που λαβαίνουν χώρα στις Β. Σποράδες, είναι τεράστιες τα τελευταία χρόνια σε σχέσεις μ'αυτές του συνόλου του νομού.

Αντίστοιχες τεράστιες αυξήσεις παρατηρούνται (πίνακες 7.1.α,γ και διάγραμμα 7.1.) και στους αριθμούς διαν/σεων των τουριστών τα τελευταία χρόνια ειδικά στις Β. Σποράδες. Στις Β. Σποράδες έχουμε αύξηση του αριθμού διαν/σεων των ημεδαπών σε 120.587 το 1994 και των αλλοδαπών σε 558.887. Αντίστοιχα για το σύνολο της Μαγνησίας, το 1994, παρατηρείται αύξηση των ημεδαπών σε 570.099 και σε 633.410 των αλλοδαπών.

Από την μελέτη του πίνακα 7.1.γ, διαπιστώνουμε ότι οι Β. Σποράδες, ο Βόλος, η Μακρυνίτσα και Πορταριά, συγκεντρώνουν το μεγαλύτερο μέρος από τις αφίξεις και διαν/σεις των ημεδαπών τουριστών, για το έτος 1994. Αντίστοιχα οι μεγαλύτερες αφίξεις και διαν/σεις αλλοδαπών τουριστών, για το ίδιο έτος, παρατηρούνται στο Βόλο, στη Μακρυνίτσα, στη Πορταριά και στις Β. Σποράδες και συγκεκριμένα στη Σκιάθο και Σκόπελο.

Πίνακας 7.1.α: Διανυκτερεύσεις τουριστών στον Ν. Μαγνησίας την περίοδο 1986-1994

Ν. ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ	1986	1987	1988	1989	1990	1991	1992	1993	1994
ΔΙΑΝΥΚΤΕΡΕΥΣΕΙΣ ΗΜΕΔΑΠΩΝ	384.955	387.545	410.890	472.121	467.885	443.867	471.284	476.262	570.099
ΔΙΑΝΥΚΤΕΡΕΥΣΕΙΣ ΑΛΛΟΔΑΠΩΝ	340.809	432.219	328.690	324.898	402.722	313.826	402.571	416.529	633.410
ΘΕΣΣΑΛΙΑ	1986	1987	1988	1989	1990	1991	1992	1993	1994
ΔΙΑΝΥΚΤΕΡΕΥΣΕΙΣ ΗΜΕΔΑΠΩΝ	793.916	798.369	826.412	899.444	879.650	867.875	954.392	911.467	
ΔΙΑΝΥΚΤΕΡΕΥΣΕΙΣ ΑΛΛΟΔΑΠΩΝ	490.498	590.649	479.299	464.661	541.284	428.289	552.181	529.229	

Πηγή: Περιοδικό "Επιλογή", τεύχος 1995

Πίνακας 7.1.β: Αφίξεις τουριστών στον Ν. Μαγνησίας από το 1980 και μετά

ΕΥΝΟΛΟ Ν. ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ			ΒΟΡΕΙΕΣ ΣΠΙΡΑΔΕΣ				ΥΠΟΛΟΙΠΟ ΝΟΜΟΥ			
ΕΤΟΣ	ΕΥΝΟΛΟ	ΑΛΛΟΔΑΠΩΝ	ΕΤΟΣ	ΜΕΛΑΙΟΙ	ΑΛΛΟΔΑΠΩΝ	ΕΤΟΣ	ΑΛΤΕΡΑ	ΜΑΓΝΗΣΙΑ	ΑΛΛΟΔΑΠΩΝ	
1980	147.975	57.699	1980	8.328	16.856	1980	139.517	40.843		
1981	164.316	67.666	1981	11.273	22.158	1981	153.043	45.508		
1982	161.315	61.950	1982	11.262	14.716	1982	150.053	47.234		
1983	150.673	53.756	1983	9.857	20.839	1983	140.816	32.917		
1984	166.733	60.553	1984	9.126	46.765	1984	190.416	41.644		
1985	165.102	64.070	1985			1985				
1986	162.242	54.415	1986			1986				
1990	204.782	70.469	1990			1990				
1991	192.471	50.666	1991			1991				
1993	216.592	67.409	1993			1993				
1994	238.088	87.165	1994	33.515	71.213	1994	204.573	25.942		

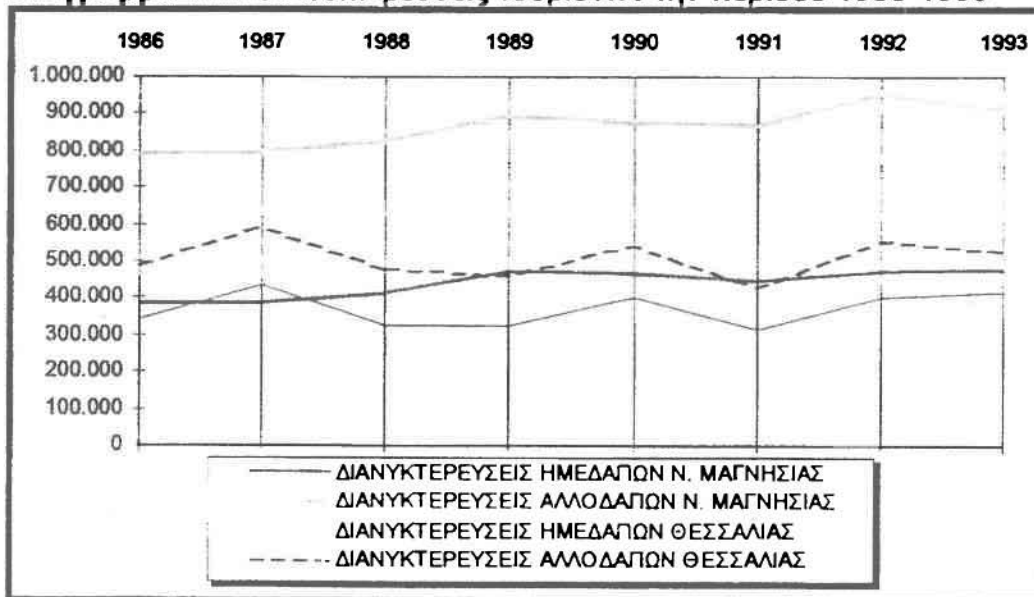
Πηγή: Ε.Ο.Τ.

Πίνακας 7.1.γ: Κατάσταση Αφίξεων-Διαν/σεων Ημεδαπών-Αλλοδαπών, για τα έτη 1994 και 1995

ΠΕΡΙΟΧΗ	ΑΦΙΞΕΙΣ-ΔΙΑΝ/ΣΕΙΣ 1994				ΑΦΙΞΕΙΣ-ΔΙΑΝ/ΣΕΙΣ Α' ΕΞΑΜΗΝ. 1995			
	ΑΦΙΞΕΙΣ		ΔΙΑΝ/ΣΕΙΣ		ΑΦΙΞΕΙΣ		ΔΙΑΝ/ΣΕΙΣ	
	ΗΜΕΡΑ	ΑΛΛΟΔ.	ΗΜΕΡΑ	ΑΛΛΟΔ.	ΗΜΕΡΑ	ΑΛΛΟΔ.	ΗΜΕΡΑ	ΑΛΛΟΔ.
ΒΟΑ	123.928	10.320	205.278	20.775	10.133	291	15.855	795
ΑΛΥΚΕΣ	2.574	287	24.856	2.162	77		2.155	
Ν. ΑΤΤΙΚΗΣ								
ΑΔΑΜΑΡΤΟΣ	8.241	374	11.286		214	6	657	10
ΑΜΑΛΙΑΠΟΛΗ								
ΜΑΚΡΥΝΙΤΣΑ-ΠΟΡΤΑΡΙΑ	29.134	1.787	78.258	3.296	3.034	13	6.828	18
ΧΑΛΚΗ-ΣΑΓΟΡΑ-ΚΟΡΕΥΤΟ	7.812	1.433	20.698	5.148	310		800	
ΤΣΑΓΚΑΡΑΔΑ-ΑΓ. ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ	8.932	647	16.417	2.982	475	2	1.053	2
ΑΓ. ΙΩΑΝΝΗΣ	4.940	762	14.378	2.633				
ΑΓΡΙΑ-Α. ΛΕΧΩΝΙΑ-Κ. ΓΑΤΣΕΑ-ΣΥΚΙΑ	3.721	4.747	16.474	13.480	75		216	
ΑΓ. ΛΑΥΡΕΝΤΙΟΥ-ΒΥΖΙΤΣΑ-ΜΗ	6.878	455	8.445	927	635	11	1.252	28
ΚΑΛΑ ΝΕΡΑ	8.958	903	22.099	3.943	21		46	
ΚΟΡΟΠΗ-ΑΦΙΣΣΟΣ	3.036	1.003	11.290	3.755				
ΜΗΛΙΑ-ΠΑΛΤΣΗ-ΕΥΝΟΒΡΥΣΗ-ΤΡΙΚΕΡΙ	5.314	3.101	19.530	14.164				
ΣΚΙΑΘΟΣ	18.577	45.119	50.528	403.885	27	3	81	8
ΣΚΟΠΕΛΟΣ	11.361	16.376	30.927	100.298				
ΑΛΚΟΝΗΣΟΣ	2.577	6.718	9.134	54.804				
ΣΥΝΟΛΟ	238.088	97.155	570.099	633.410	14.901	326	28.823	851

Πηγή: Ε.Ο.Τ.

Διάγραμμα 7.1.: Διανυκτερεύσεις τουριστών την περίοδο 1986-1993

7.2. Τουριστική Υποδομή

Από τη μελέτη του πίνακα 7.2.α, οδηγούμαστε σε ορισμένα συμπεράσματα όσον αφορά την δυναμικότητα των ξενοδοχειακών καταλυμάτων και την ποιότητα αυτών (έτος 1995). Συγκεκριμένα, ο μεγαλύτερος αριθμός ξενοδοχείων είναι Γ' και Ε' τάξης, ενώ παράλληλα στο νομό υπάρχει και μεγάλος αριθμός επιπλωμένων διαμερισμάτων (69). Το μεγαλύτερο αριθμό δωματίων συγκεντρώνουν τα ξενοδοχεία Γ' τάξης (2.347), όπως επίσης και το μεγαλύτερο αριθμό κλινών (4600). Αντίθετα τα υψηλής ποιότητας ξενοδοχεία, Β' και άνω, παρουσιάζουν μικρό αριθμό μονάδων και κλινών. Είναι φανερό πώς την περίοδο 1986-1993 παρατηρήθηκε μεγάλη αύξηση των κλινών στο Ν. Μαγνησίας (πίνακας 7.2.β), από 10.178 το 1986 σε 14.548 το 1993. Στην περιφέρεια Θεσσαλίας την ίδια περίοδο παρατηρείται αύξηση των κλινών από 15.180 σε 20.240. Η αύξηση είναι της τάξης του 42,93% για τον νομό, έναντι 33,33% για την Θεσσαλία.

Ο μεγαλύτερος αριθμός τουριστικών μονάδων συγκεντρώνεται στις Β. Σποράδες και συγκεκριμένα στην Σκιάθο με 72 και Σκόπελο με 53. Ακολουθούν ο Αγ. Δημήτριος και Αγ. Ιωάννης στο ανατολικό Πήλιο με 24 μονάδες, ο Βόλος με 23 και τα Καλά Νερά με 22 μονάδες. Αντίστοιχα, ο μεγαλύτερος αριθμός δωματίων και κλινών βρίσκεται στη Σκιάθο και Σκόπελο και ακολουθεί ο Βόλος (πίνακας 7.2.γ). Αν και η πόλη του Βόλου έχει λιγότερες τουριστικές μονάδες από τον Αγ. Δημήτριο-Αγ. Ιωάννη και τα Καλά Νερά, παράλληλα αυτά συγκεντρώνει μεγαλύτερο αριθμό δωματίων και κλινών, γεγονός που φανερώνει την μεγάλη δυναμικότητα των τουριστικών μονάδων της πόλης.

Πίνακας 7.2.α: Δυναμικότητα ξενοδοχειακών καταλυμάτων

ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΜΟΝΑΔΩΝ	ΣΥΝΟΛΟ ΔΩΜΑΤΙΩΝ	ΣΥΝΟΛΟ ΚΛΙΝΩΝ
ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΟ ΠΟΛΥΤΑΞΙΑΣ	2	356	688
ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΟ Α' ΤΑΞΗΣ	8	575	1.102
ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΟ Β' ΤΑΞΗΣ	32	1.434	2.703
ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΟ Γ' ΤΑΞΗΣ	105	2.347	4.600
ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΟ Δ' ΤΑΞΗΣ	45	810	1.684
ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΟ Ε' ΤΑΞΗΣ	51	603	1.216
ΠΑΡΑΛΙΑΚΟΙ ΟΙΚΙΣΜΟΙ	43	328	697
ΕΠΙΠΛ. ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑΤΑ	69	1.173	2.115
CAMPING	10	1977	(άτομα)
ΚΑΤΑΦΥΓΙΑ	1	8	

Πηγή: 1) Ε.Ο.Τ.

2) Περιοδικό "Επιλογή", τεύχος 1995

Πίνακας 7.2.β: Κλίνες ξενοδοχειακών καταλυμάτων την περίοδο 1986-1993

Ν. ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ	1986	1987	1988	1989	1990	1991	1992	1993
ΚΛΙΝΕΣ								
ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑΚΩΝ	10.178	9.414	11.022	12.123	12.929	13.277	14.012	14.548
ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΩΝ								
ΘΕΣΣΑΛΙΑ	1986	1987	1988	1989	1990	1991	1992	1993
ΚΛΙΝΕΣ								
ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑΚΩΝ	15.180	14.446	15.977	17.357	17.823	18.577	19.464	20.240
ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΩΝ								

Πηγή: Ε.Ο.Τ.

Πίνακας 7.2.γ: Δυναμικότητα ξενοδοχειακών καταλυμάτων ανά χωρική ενότητα

ΠΕΡΙΟΧΗ	ΜΟΝΑΔΕΣ	ΔΩΜΑΤΙΑ	ΚΛΙΝΕΣ
ΣΚΙΑΘΟΣ	72	2.196	4.207
ΣΚΟΠΕΛΟΣ	53	1.133	2.152
ΑΛΛΟΝΙΣΟΣ	11	353	654
ΑΜΑΛΙΑΠΟΛΙΣ	4	49	89
ΝΑΓΧΙΑΛΟΣ	4	97	189
ΜΑΚΡΥΝΙΤΣΑ	14	126	213
ΠΟΡΤΑΡΙΑ	13	288	309
ΖΑΓΟΡΑ-ΧΟΡΕΥΤΟ	11	194	351
ΑΓ. ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ-ΑΓ. ΙΩΑΝΝΗΣ	24	441	843
ΤΣΑΓΚΑΡΑΔΑ	13	214	407
ΑΓ. ΓΕΩΡΓΙΟΣ-ΚΑΤΩ ΓΑΤΣΕΑ	3	24	44
ΑΓ. ΛΑΥΡΕΝΤΙΟΣ	1	17	34
ΑΛΛΗ ΜΕΡΙΑ	1	14	28
ΑΡΓΑΛΑΣΤΗ-ΧΟΡΤΟ	7	112	209
ΠΡΟΜΥΡΙΟ	6	99	190
ΜΗΛΙΕΣ-ΚΟΡΩΠΗ	6	59	123
ΜΗΛΙΝΑ	3	48	87
ΝΕΟΧΩΡΙ-ΑΦΗΣΣΟΣ	14	162	319
ΑΝΘ. ΔΕΧΟΝΙΑ-ΠΛΑΤΑΝΙΔΙΑ	1	6	12
ΚΑΤΩΧΩΡΙ	1	9	18
ΠΙΝΑΚΑΤΕΣ	1	4	8
ΚΑΛΑ ΝΕΡΑ	22	394	760
ΤΡΙΚΕΡΙ	2	37	67
ΑΓΡΙΑ	4	60	110
ΒΥΖΙΤΣΑ	10	68	152
ΔΡΑΚΕΙΑ-ΧΑΝΙΑ	4	86	162
ΑΛΜΥΡΟΣ	1	7	14
Ν. ΠΑΓΑΣΕΣ-ΑΛΥΚΕΣ	10	195	368
ΒΟΛΟΣ	23	743	1.393
ΣΥΝΟΛΟ	342	7.215	13.771

Πηγή: Ε.Ο.Τ.

7.3. Προέλευση Τουριστών

Μελετώντας στοιχεία του Ε.Ο.Τ. για την προέλευση των τουριστών στο Ν. Μαγνησίας (πίνακας 7.3) συμπεραίνουμε, πώς το 75% του συνολικού αριθμού των τουριστών είναι ηπεδαποί, ενώ το υπόλοιπο 25% είναι αλλοδαποί. Οι αφίξεις των ημεδαπών είναι γύρω στις 197.888 ενώ από τους αλλοδαπούς, που σε αριθμό αφίξεων φτάνουν τις 66.572, οι 61.798 είναι Ευρωπαίοι (κυρίως Γερμανοί, Βρετανοί και Ιταλοί) και οι 2.216 από τις Η.Π.Α. Δηλαδή το 94% του αριθμού αυτών είναι Ευρωπαίοι, το 4% Αμερικανοί και το υπόλοιπο 2% Ασιάτες, Αυστραλοί κ.τ.λ.. Από τους Ευρωπαίους το 75% προέρχεται από μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ενώ οι υπόλοιποι είναι Σκανδιναβοί, Ελβετοί και Γιουγκοσλάβοι. Όσον αφορά τις διανυκτερεύσεις των τουριστών, το μεγαλύτερο αριθμό παρουσιάζουν οι έλληνες ημεδαποί με 471.987 και ακολουθούν οι αλλοδαποί με 415.673. Από τους αλλοδαπούς οι Ευρωπαίοι (κυρίως Γερμανοί, Βρετανοί και Ιταλοί) σημειώνουν τις περισσότερες διαν/σεις με 400.220 σε αριθμό και στη συνέχεια οι Αμερικανοί με αριθμό 9.584.

Πίνακας 7.3: Προέλευση τουριστών στο Ν. Μαγνησίας

ΕΘΝΙΚΟΤΗΤΑ	ΑΦΙΞΕΙΣ	ΔΙΑΝΥΚΤΕΡΕΥΣΕΙΣ
ΕΛΛΗΝΕΣ ΗΜΕΔΑΠΟΙ	197.888	471.987
ΕΛΛ. ΜΟΝΙΜ. ΚΑΤΟΙΚ. ΕΞΩΤ.	273	1.076
ΥΠΕΡΕΞΩΤΕΡΟΙ	66.572	415.673
ΒΡΕΤΑΝΟΙ	11.048	92.600
ΓΕΡΜΑΝΟΙ	4.022	9.767
ΓΑΛΛΟΙ	4.022	9.767
ΓΕΡΜΑΝΟΙ	11.048	92.600
ΓΙΟΥΓΚΟΣΛΑΒΟΙ	1.598	7.745
ΕΛΒΕΤΟΙ	1.607	11.813
ΙΤΑΛΟΙ	2.216	63.753
ΙΣΠΑΝΟΙ	262	723
ΚΥΠΡΙΟΙ	1.087	2.443
ΝΟΡΒΗΓΟΙ	1.456	9.832
ΟΛΛΑΝΔΟΙ	3.516	17.595
ΣΟΥΗΔΟΙ	761	2.371
ΦΙΛΑΝΔΟΙ	2.258	19.202
ΛΟΙΠΩΝ ΕΥΡ. ΧΩΡΩΝ	2.063	8.068
ΣΥΝΟΛΟ ΕΥΡΩΠΑΙΩΝ	61.798	400.220
ΑΜΕΡΙΚΑΝΟΙ (Η.Π.Α.)	2.216	7.749
ΚΑΝΑΔΟΙ	376	1.077
ΜΕΞΙΚΑΝΟΙ	11	13
ΛΟΙΠΩΝ ΑΜΕΡ. ΧΩΡΩΝ	285	746
ΣΥΝΟΛΟ ΑΜΕΡΙΚΑΝΩΝ	2.868	9.584
ΙΣΡΑΗΛΙΤΕΣ	266	672
ΙΑΠΩΝΕΣ	76	199
ΣΥΡΙΟΙ-ΛΙΒΑΝΕΖΟΙ	60	131
ΤΟΥΡΚΟΙ	125	198
ΛΟΙΠΩΝ ΑΣΙΑΤ. ΧΩΡΩΝ	125	246
ΣΥΝΟΛΟ ΑΣΙΑΤΩΝ	652	1.446
ΝΟΤΙΟΑΦΡΙΚΑΝΟΙ	347	1.713
ΑΙΓΥΠΤΙΟΙ-ΣΟΥΔΑΝΕΖΟΙ	93	196
ΛΟΙΠΩΝ ΑΦΡΙΚΑΝ. ΧΩΡΩΝ	78	175
ΣΥΝΟΛΟ ΑΦΡΙΚΑΝΩΝ	518	2.084
ΑΥΣΤΡΑΛΟΙ-ΝΕΟΖΗΛΑΝΔΟΙ	463	1.263
ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ ΑΛΛΟΔΑΠΩΝ	66.572	415.673
ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ	264.460	887.660

Πηγή: Ε.Ο.Τ.

7.4. Τουριστικές Ροές για κάθε χωρική ενότητα του Ν. Μαγνησίας

Στο κεφάλαιο αυτό παρουσιάζονται στοιχεία για τις αφίξεις-διαν/σεις τουριστών σε κάθε χωρική ενότητα του Ν. Μαγνησίας. Τα στοιχεία αυτά παρουσιάζονται ανά μήνα για τα έτη 1994 και για το πρώτο εξάμηνο του 1995. Η ανάλυση των στοιχείων αυτών γίνεται ανά χωρική ενότητα συμπεριλαμβάνοντας και συμπεράσματα για τις τουριστικές ροές σε συγκεκριμένες περιόδους του έτους.

Βόλος

Στην πόλη του Βόλου κατά το 1994 υπολογίστηκαν 123.928 αφίξεις ημεδαπών και 10.320 αφίξεις αλλοδαπών, αριθμοί που φέρνουν την πόλη του Βόλου σε πρώτη θέση, όσον αφορά τον αριθμό τουριστών που φιλοξενήθηκαν στις ξενοδοχειακές μονάδες της πόλης, σε σχέση με τα υπόλοιπα τουριστικά κέντρα του νομού. Στόν Βόλο οι περισσότερες αφίξεις ημεδαπών τουριστών παρατηρούνται το Μάιο, τους καλοκαιρινούς μήνες Ιουνίου-Αυγούστου και τους χειμερινούς μήνες Δεκεμβρίου και Ιανουαρίου. Αυτό οφείλεται στις δυνατότητες που προσφέρει η πόλη τόσο για καλοκαιρινές εξόδους σε τουριστικά θέρετρα γύρω απ'αυτήν, όσο και στην παρουσία του χιονοδρομικού κέντρου του Πηλίου. Είναι φανερό πώς ο Βόλος έχει τουριστικές δυνατότητες καθ'όλη τη διάρκεια του έτους, δυνατότητες που αν τις αξιοποιήσει ο τοπικός πληθυσμός θα αυξήσει την τουριστική κίνηση της πόλης, τόσο σε ημεδαπούς, όσο και σε αλλοδαπούς τουρίστες που φαίνεται να προτιμούν την πόλη του Βόλου ιδιαίτερα τους ανοιξιάτικους και καλοκαιρινούς μήνες. Από την μελέτη του πίνακα 7.4.α, παρατηρούμε πώς η τουριστική κίνηση στό πρώτο εξάμηνο του 1995 διατηρείται στα ίδια επίπεδα μ'αυτήν του 1994, με εξαίρεση τον μήνα Ιούνιο, στόν οποίο η κίνηση των ημεδαπών τουριστών για το έτος 1995 είναι αρκετά μειωμένη σε σχέση με αυτή του 1994.

Αλυκές

Από τη μελέτη του πίνακα 7.4.β, παρατηρούμε πώς στις Αλυκές τα τελευταία χρόνια δεν παρατηρείται αξιοσημείωτη τουριστική κίνηση ημεδαπών και αλλοδαπών. Η υπάρχουσα τουριστική κίνηση προέρχεται από παρακείμενες περιοχές του νομού προς τις Αλυκές και επικεντρώνεται τους καλοκαιρινούς μήνες κάθε έτους. Πάντως κατά το πρώτο εξάμηνο του 1995 παρατηρήθηκαν αυξημένες τουριστικές αφίξεις ημεδαπών τουριστών στην περιοχή σε σχέση με το 1994, ενώ αντίθετα η κίνηση των αλλοδαπών βρίσκεται στα ίδια επίπεδα.

Αλμυρός- Ν. Αγγιάλος- Αμαλιάπολις

Οι τουριστικές ροές στην συγκεκριμένη περιοχή διατηρούνται σε πολύ χαμηλά επίπεδα, κάτω των 500 αφίξεων ανά μήνα, τόσο σε ημεδαπούς όσο και σε αλλοδαπούς τουρίστες. Η τουριστική κίνηση επικεντρώνεται στους

καλοκαιρινούς μήνες και κατά το πρώτο εξάμηνο του 1995 παρατηρείται ελαφρά μειωμένη σε σχέση μ'αυτή του 1994 (πίνακας 7.4.γ).

Μακρυνίτσα- Πορταριά

Η Μακρυνίτσα και η Πορταριά συγκεντρώνουν μεγάλο μέρος του χειμερινού τουρισμού, κυρίως ημεδαπών. Η τουριστική κίνηση σ'αυτές τις περιοχές επικεντρώνεται στους χειμερινούς μήνες του Δεκεμβρίου και Ιανουαρίου, ενώ αυξημένες αφίξεις τουριστών παρατηρούνται και κατά τον μήνα Μάιο. Το μεγαλύτερο μέρος της τουριστικής κίνησης αποτελείται από ημεδαπούς τουρίστες που προέρχονται από άλλες περιοχές της Θεσσαλίας, αλλά και από τα μεγάλα αστικά κέντρα της χώρας. Αντίθετα οι αφίξεις και διανυκτερεύσεις των αλλοδαπών τουριστών είναι ελάχιστες και φαίνεται πως η προτίμηση τους επικεντρώνεται στα νησιά των Β. Σποράδων. Από την μελέτη του πίνακα 7.4.δ, βλέπουμε πως τουριστικές αφίξεις και διαν/σεις κατά το πρώτο εξάμηνο του 1995 είναι ελαφρά μειωμένες σε σχέση μ'αυτές του 1994. Γενικά παρατηρείται, πως η τουριστική κίνηση κατά το πρώτο εξάμηνο του 1995 φαίνεται νά'ναι μειωμένη σε σχέση με αυτή του 1994. Αυτή η κατάσταση δεν παρατηρείται μόνο σε ορισμένες περιοχές της Μαγνησίας αλλά γενικά αναμένεται και σ'ολόκληρη την Ελλάδα.

Χάνια- Ζανοοιά- Χορευτό

Οι ορεινές περιοχές των Χανίων και Ζαγοράς, καθώς και η παραθαλάσσια περιοχή του Χορευτού συγκεντρώνουν μεγάλο αριθμό ημεδαπών τουριστών κατά τους καλοκαιρινούς μήνες. Ειδικά τους μήνες του Ιουλίου και Αυγούστου, οι αριθμοί αφίξεων των ημεδαπών φτάνουν από 2.000 έως και 3.000 αφίξεις. Αντίθετα οι αριθμοί των αλλοδαπών είναι μικρότεροι και δεν ξεπερνούν τις 600 αφίξεις τον μήνα. Από τη μελέτη του πίνακα 7.4.ε, διαπιστώνουμε ότι οι αφίξεις ημεδαπών τούς μήνες Ιανουαρίου και Φεβρουαρίου, για το Α' εξάμηνο του '95, είναι σημαντικά αυξημένες, σε αντίθεση με τους μήνες του Μαΐου και Ιουνίου, που παρατηρείται σημαντική μείωση αυτών. Ειδικά το Μάιο του '95, παρατηρείται μείωση της άφιξης των ημεδαπών σε 37, από 357 το Μάιο του '94.

Τσαγκαράδα- Αγ. Δημήτριος

Στην περιοχή της Τσαγκαράδας και του Αγ. Δημητρίου η τουριστική άφιξη αλλοδαπών είναι πολύ μικρή και παρατηρείται αυξημένη μόνο τους μήνες του Ιουλίου, Αυγούστου και Σεπτεμβρίου. Αντίθετα οι αφίξεις ημεδαπών είναι περισσότερες και παρουσιάζουν τις μεγαλύτερες τιμές τους την καλοκαιρινή περίοδο και την πρώτη περίοδο του Φθινοπώρου (πίνακας 7.4.στ). Οι αφίξεις των ημεδαπών, τον Αύγουστο του '94, υπολογίστηκαν στις 2.168, ενώ των αλλοδαπών την αντίστοιχη περίοδο είναι μόνο 232.

Αν. Ιωάννης

Στην παραθαλάσσια περιοχή του Αγ. Ιωάννη οι αφίξεις τουριστών επικεντρώνονται στην περίοδο από το Μάρτιο - Οκτώβριο. Οι αφίξεις ημεδαπών για το 1994 υπολογίστηκαν σε 4.948, με μεγαλύτερο αριθμό αφίξεων τον μήνα Αύγουστο (2.529). Με βάση τα στοιχεία για το Α' εξάμηνο του '95, το Μάιο του '95 παρατηρήθηκε μείωση των αφίξεων ημεδαπών τουριστών σε 142, από 219 το Μάιο του '94, ενώ τον Ιούνιο του '95 παρατηρήθηκε μεγάλη αύξηση αυτών σε 997, από 202 τον Ιούνιο του '94. Ο αντίστοιχος αριθμός αφίξεων αλλοδαπών για το 1994, φτάνει τις 782 μονάχα, με μεγαλύτερο αριθμό αφίξεων τον Αύγουστο του '94. Τον Ιούνιο του '95 παρατηρείται εκρηκτική αύξηση αφίξεων των αλλοδαπών σε 263, από 80 που υπολογίστηκαν τον αντίστοιχο Ιούνιο του '94 (πίνακας 7.4.ζ).

Ανοιά- Άνω Λεχώνια- Κ. Γατζέα- Συκιά

Η περιοχή που ορίζεται από τις κοινότητες της Αγριάς, Α. Λεχωνίων, Κ. Γατζέας και Συκιάς συγκέντρωσε κατά το '94, 3.721 ημεδαπούς και 4.747 αλλοδαπούς. Οι αφίξεις αυτών παρατηρήθηκαν κυρίως κατά τους καλοκαιρινούς μήνες και ειδικά τον μήνα Αύγουστο. Από την μελέτη του πίνακα 7.4.η, παρατηρούμε τον αυξημένο αριθμό αφίξεων τον μήνα Αύγουστο, που φτάνει τις 1.910 για τους ημεδαπούς και τις 1.917 για τους αλλοδαπούς. Από την σύγκριση των στοιχείων για το Α' εξάμηνο του '95, με το αντίστοιχο εξάμηνο του '94, προκύπτει η μείωση αφίξεων τους μήνες Μαρτίου, Μαΐου, Ιουνίου και η αύξηση των αφίξεων κατά τους μήνες του Ιανουαρίου και Απριλίου.

Αν. Λαυρέντιος- Βυζίτσα- Μηλιές- Πινακάτες

Στη συγκεκριμένη περιοχή υπολογίστηκαν, με βάση τα στοιχεία του '94, 3.876 αφίξεις ημεδαπών και 455 αφίξεις αλλοδαπών. Ο μεγαλύτερος αριθμός αφίξεων ημεδαπών παρατηρήθηκε τον μήνα Αύγουστο και Δεκέμβριο του '94, ενώ το Σεπτέμβριο ο αριθμός των αλλοδαπών φτάνει τους 108. Από την μελέτη του πίνακα 7.4.θ, παρατηρείται μείωση των αφίξεων ημεδαπών-αλλοδαπών κατά τους μήνες του Ιανουαρίου, Φεβρουαρίου, Μαρτίου και Ιουνίου του '95, σε σχέση με τους αντίστοιχους του '94, και αύξηση αυτών κατά τους μήνες του Απριλίου και Μαΐου.

Καλά Νερά

Στη περιοχή των Καλών Νερών υπολογίστηκαν 6.958 αφίξεις ημεδαπών και 903 αφίξεις αλλοδαπών, για το έτος 1994. Κατά τους καλοκαιρινούς μήνες του '94 ο αριθμός άφιξης ημεδαπών- αλλοδαπών ήταν αυξημένος, ενώ την αντίστοιχη καλοκαιρινή περίοδο του '95 οι αριθμοί άφιξης των τουριστών αναμένονται σημαντικά μειωμένοι (πίνακας 7.4.ι).

Αφισος- Κοοώπη- Νεοχώρι

Στη συγκεκριμένη χωρική ενότητα υπολογίστηκαν 3.035 αφίξεις ημεδαπών και 1.003 αφίξεις αλλοδαπών για το 1994. Από την μελέτη του πίνακα 7.4.κ, παρατηρούμε μεγαλύτερο αριθμό αφίξεων τους καλοκαιρινούς μήνες και την πρώτη φθινοπωρινή περίοδο. Κατά το 1995 ο αριθμός ημεδαπών-αλλοδαπών εμφανίζεται μειωμένος, ειδικά τους μήνες Μάρτιο, Μάιο και Ιούνιο.

Μηλίνα- Πάλτση- Ξυνόβρουση- Πλατανιά- Τοίκερι

Στη συγκεκριμένη χωρική ενότητα το '94 υπολογίστηκαν 5.314 αφίξεις ημεδαπών και 3.101 αφίξεις αλλοδαπών. Οι περισσότερες από αυτές έγιναν τους καλοκαιρινούς μήνες και την πρώτη περίοδο του φθινοπώρου. Συγκεκριμένα τον Αύγουστο του '94 υπολογίστηκαν 2.378 αφίξεις ημεδαπών και 1.214 αφίξεις αλλοδαπών. Το αντίστοιχο πρώτο εξάμηνο του '95 ο αριθμός αφίξεων παρατηρείται ελαφρά αυξημένος, ειδικά τον μήνα Ιούνιο όπου υπολογίζονται 124 περισσότερες αφίξεις ημεδαπών. Είναι φανερό πώς η συγκεκριμένη περιοχή προκαλεί το ενδιαφέρον των επισκεπτών της και πρέπει να δοθεί περισσότερη προσοχή στην τουριστική υποδομή της. Επίσης πρέπει να επισημανθεί και η ανάγκη συντήρησης του οδικού δικτύου, που λόγω κακής κατάστασης θεωρείται ανασταλτικός παράγοντας για τον τουρισμό της περιοχής.

Σκιάθος- Σκόπελος- Αλόνησος

Οι Β.Σποράδες συγκεντρώνουν την προτίμηση των αλλοδαπών τουριστών, που κατά το 1994 φτάνουν τους 77.213. Από τις 97.155 αφίξεις αλλοδαπών στο Ν. Μαγνησίας, το 79,474% συγκεντρώνεται στη Σκιάθο, Σκόπελο και Αλόνησο, αντίθετα με το ποσοστό του 14,413%, επί του συνόλου αφίξεων των ημεδαπών στο νομό, που φέρνει τις Β. Σποράδες σε δεύτερη θέση προτίμησης των ημεδαπών που επισκέπτονται τον Ν. Μαγνησίας. Από τη μελέτη του πίνακα 7.4.μ, παρατηρούμε μείωση της άφιξης ημεδαπών και αλλοδαπών κατά το Μάιο του '95 και αύξηση των ημεδαπών κατά το μήνα Ιούνιο. Είναι φανερό πλέον η τουριστική κρίση που αντιμετωπίζει η περιοχή, ειδικότερα στο θέμα προσέλευσης αλλοδαπών τουριστών.

Πίνακας 7.4.α: Χωρική ενότητα Βόλου

ΒΟΛΟΥ								
	ΑΦΙΞΕΙΣ-ΔΙΑΝΣΕΙΣ '94				ΑΦΙΞΕΙΣ-ΔΙΑΝΣΕΙΣ Α' ΕΞΑΜΗΝ. '95			
	ΑΦΙΞΕΙΣ		ΔΙΑΝΣΕΙΣ		ΑΦΙΞΕΙΣ		ΔΙΑΝΣΕΙΣ	
	ΗΜΕΔ	ΑΛΛΟΔ.	ΗΜΕΔ	ΑΛΛΟΔ.	ΗΜΕΔ	ΑΛΛΟΔ.	ΗΜΕΔ	ΑΛΛΟΔ.
ΙΑΝ.	10.249	440	16.035	817	10.133	291	15.855	795
ΦΕΒΡ.	7.578	517	12.953	1.052	9.625	330	14.361	550
ΜΑΡΤ.	11.907	582	19.371	1.513	7.868	414	13.377	803
ΑΠΡΙΛ.	11.221	684	17.350	1.500	11.048	1.129	17.778	1.730
ΜΑΙ.	10.387	1.051	17.331	2.052	10.457	1.080	15.555	2.488
ΙΟΥΝ.	9.781	992	15.673	1.952	8.952	836	14.088	2.377
ΙΟΥΛ.	11.216	1.692	18.673	3.191				
ΑΥΓ.	11.424	1.892	21.247	3.755				
ΣΕΠΤ.	10.298	1.065	16.962	2.119				
ΟΚΤ.	9.586	696	15.420	1.358				
ΝΟΕΜ.	9.890	459	14.997	897				
ΔΕΚ.	10.271	243	19.463	569				

Πηγή: Ε.Ο.Τ.

Πίνακας 7.4.β: Χωρική ενότητα Αλυκίων

ΑΛΥΚΕΣ								
	ΑΦΙΞΕΙΣ-ΔΙΑΝΣΕΙΣ '94				ΑΦΙΞΕΙΣ-ΔΙΑΝΣΕΙΣ Α' ΕΞΑΜΗΝ. '95			
	ΑΦΙΞΕΙΣ		ΔΙΑΝΣΕΙΣ		ΑΦΙΞΕΙΣ		ΔΙΑΝΣΕΙΣ	
	ΗΜΕΔ	ΑΛΛΟΔ.	ΗΜΕΔ	ΑΛΛΟΔ.	ΗΜΕΔ	ΑΛΛΟΔ.	ΗΜΕΔ	ΑΛΛΟΔ.
ΙΑΝ.	91	8	2.632	240	77		2.155	
ΦΕΒΡ.	90	8	2.469	200	98	6	1.803	31
ΜΑΡΤ.	291	8	2.923	240	251	5	2.580	121
ΑΠΡΙΛ.	173	4	2.710	4	227	1	2.326	1
ΜΑΙ.	157	15	2.703	47	341	16	2.652	73
ΙΟΥΝ.	273	12	2.997	83	540	24	2.951	61
ΙΟΥΛ.	299	88	1.584	410				
ΑΥΓ.	488	109	2.001	771				
ΣΕΠΤ.	224	15	1.229	157				
ΟΚΤ.	227	21	1.984	10				
ΝΟΕΜ.	159		2.372					
ΔΕΚ.	102		2.269					

Πηγή: Ε.Ο.Τ.

Πίνακας 7.4.γ: Χωρική ενότητα Αλμυρού- Ν. Αγχιάλου- Αραλιάπολις

ΑΛΜΥΡΟΣ - Ν. ΑΓΧΙΑΛΟΣ - ΑΡΑΛΙΑΠΟΛΙΣ								
	ΑΦΙΞΕΙΣ-ΔΙΑΝΣΕΙΣ '94				ΑΦΙΞΕΙΣ-ΔΙΑΝΣΕΙΣ Α' ΕΞΑΜΗΝ. '95			
	ΑΦΙΞΕΙΣ		ΔΙΑΝΣΕΙΣ		ΑΦΙΞΕΙΣ		ΔΙΑΝΣΕΙΣ	
	ΗΜΕΔ	ΑΛΛΟΔ	ΗΜΕΔ	ΑΛΛΟΔ	ΗΜΕΔ	ΑΛΛΟΔ	ΗΜΕΔ	ΑΛΛΟΔ
ΙΑΝ.	226	14	540	68	214	6	557	10
ΦΕΒΡ.	314	10	611	47	252	3	571	7
ΜΑΡΤ.	412	12	987	23	382	14	833	18
ΑΠΡΙΛ.	517	28	1.270	69	493	28	1.364	71
ΜΑΙ.	411	47	1.076	187	351	37	1.038	72
ΙΟΥΝ.	316	61	635	144	330	40	829	134
ΙΟΥΛ.	527	82	2.049	799				
ΑΥΓ.	564	76	2.025	322				
ΣΕΠΤ.	281	28	876	89				
ΟΚΤ.	224	4	630	15				
ΝΟΕΜ.	107	5	583	12				
ΔΕΚ.	255	3	547	3				

Πηγή: Ε.Ο.Τ.

Πίνακας 7.4.δ: Χωρική ενότητα Μακρυνίτσας- Πορταριάς

ΜΑΚΡΥΝΙΤΣΑ - ΠΟΡΤΑΡΙΑ								
	ΑΦΙΞΕΙΣ-ΔΙΑΝΣΕΙΣ '94				ΑΦΙΞΕΙΣ-ΔΙΑΝΣΕΙΣ Α' ΕΞΑΜΗΝ. '95			
	ΑΦΙΞΕΙΣ		ΔΙΑΝΣΕΙΣ		ΑΦΙΞΕΙΣ		ΔΙΑΝΣΕΙΣ	
	ΗΜΕΔ	ΑΛΛΟΔ	ΗΜΕΔ	ΑΛΛΟΔ	ΗΜΕΔ	ΑΛΛΟΔ	ΗΜΕΔ	ΑΛΛΟΔ
ΙΑΝ.	3.432	13	8.138	20	3.034	13	6.828	18
ΦΕΒΡ.	1.281	10	2.564	11	245	10	4.097	13
ΜΑΡΤ.	2.581	17	6.077	23	2.013	24	3.849	36
ΑΠΡΙΛ.	2.670	201	5.384	389	2.943	103	5.977	209
ΜΑΙ.	3.183	269	9.890	621	2.012	488	3.697	1.194
ΙΟΥΝ.	1.008	95	1.913	114	1.101	159	2.083	363
ΙΟΥΛ.	1.740	344	3.722	569				
ΑΥΓ.	2.998	343	9.764	694				
ΣΕΠΤ.	2.141	323	5.037	426				
ΟΚΤ.	2.071	111	4.537	295				
ΝΟΕΜ.	2.609	22	11.227	62				
ΔΕΚ.	3.440	39	10.005	72				

Πηγή: Ε.Ο.Τ.

Πίνακας 7.4.ε: Χωρική ενότητα Χανίων- Ζαγοράς- Χορευτού

ΧΑΝΙΑ - ΖΑΓΟΡΑ - ΧΟΡΕΥΤΟ								
	ΑΦΙΞΕΙΣ-ΔΙΑΝΣΕΙΣ '94				ΑΦΙΞΕΙΣ-ΔΙΑΝΣΕΙΣ Α' ΕΞΑΜΗΝ. '95			
	ΑΦΙΞΕΙΣ		ΔΙΑΝΣΕΙΣ		ΑΦΙΞΕΙΣ		ΔΙΑΝΣΕΙΣ	
	ΗΜΕΔ.	ΑΛΛΟΔ.	ΗΜΕΔ.	ΑΛΛΟΔ.	ΗΜΕΔ.	ΑΛΛΟΔ.	ΗΜΕΔ.	ΑΛΛΟΔ.
ΙΑΝ.	106		110		110		800	
ΦΕΒΡ.	131		277		242		369	
ΜΑΡΤ.	291		593		762		704	
ΑΠΡΙΛ.	269	6	500	8	257	4	678	8
ΜΑΙ.	357	79	1.520	570	27	77	78	504
ΙΟΥΝ.	722	194	1.027	914	602	92	837	213
ΙΟΥΛ.	1.071	638	1.018	1.756				
ΑΥΓ.	3.272	509	8.842	1.893				
ΣΕΠΤ.	14	3	17	3				
ΟΚΤ.	156		385					
ΝΟΕΜ.	83		235					
ΔΕΚ.	585	4	1.769	4				

Πηγή: Ε.Ο.Τ.

Πίνακας 7.4.στ: Χωρική ενότητα Τσαγκαράδας- Αγ. Δημητρίου

ΤΣΑΓΚΑΡΑΔΑ - ΑΓ. ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ								
	ΑΦΙΞΕΙΣ-ΔΙΑΝΣΕΙΣ '94				ΑΦΙΞΕΙΣ-ΔΙΑΝΣΕΙΣ Α' ΕΞΑΜΗΝ. '95			
	ΑΦΙΞΕΙΣ		ΔΙΑΝΣΕΙΣ		ΑΦΙΞΕΙΣ		ΔΙΑΝΣΕΙΣ	
	ΗΜΕΔ.	ΑΛΛΟΔ.	ΗΜΕΔ.	ΑΛΛΟΔ.	ΗΜΕΔ.	ΑΛΛΟΔ.	ΗΜΕΔ.	ΑΛΛΟΔ.
ΙΑΝ.	736	15	1.441	39	475	2	1.053	2
ΦΕΒΡ.	189		277		192		282	
ΜΑΡΤ.	587	10	1.345	12	418	2	761	2
ΑΠΡΙΛ.	209	6	321	8	846	60	2.316	138
ΜΑΙ.	221	13	401	68	313	42	623	284
ΙΟΥΝ.	845	94	1.763	292	918	110	1.533	254
ΙΟΥΛ.	1.293	131	1.151	487				
ΑΥΓ.	2.168	232	7.509	1.241				
ΣΕΠΤ.	1.039	103	3.060	658				
ΟΚΤ.	785	40	1.815	176				
ΝΟΕΜ.	362	3	706	3				
ΔΕΚ.	498		1.187					

Πηγή: Ε.Ο.Τ.

Πίνακας 7.4.ζ: Χωρική ενότητα Άγ. Ιωάννη

ΑΓ. ΙΩΑΝΝΗΣ									
	ΑΦΙΞΕΙΣ-ΔΙΑΝΣΕΙΣ '94				ΑΦΙΞΕΙΣ-ΔΙΑΝΣΕΙΣ Α' ΕΞΑΜΗΝ '95				
	ΑΦΙ-ΕΙΣ		ΔΙΑΝΣΕΙΣ		ΑΦΙΞΕΙΣ		ΔΙΑΝΣΕΙΣ		
	ΗΜΕΔ	ΑΛΛΟΔ	ΗΜΕΔ	ΑΛΛΟΔ	ΗΜΕΔ	ΑΛΛΟΔ	ΗΜΕΔ	ΑΛΛΟΔ	
ΙΑΝ.									
ΦΕΒΡ.									
ΜΑΡΤ.	68		272						
ΑΠΡΙΛ	44	8	46	16					
ΜΑΙ	219	40	334	151	142	34	216	336	
ΙΟΥΝ.	202	80	338	233	997	263	1.881	1.121	
ΙΟΥΛ.	1.954	290	5.317	1.058					
ΑΥΓ.	2.529	364	8.071	1.175					
ΣΕΠΤ.	529	182	1.170	513					
ΟΚΤ.	55	14	86	24					
ΝΟΕΜ.									
ΔΕΚ.			143						

Πηγή: Ε.Ο.Τ.

Πίνακας 7.4.η: Χωρική ενότητα Αγριάς- Άνω Λεχωνίων- Κ. Γατζεας- Συκιάς

ΑΓΡΙΑΣ- ΑΝΩ ΛΕΧΩΝΙΑ- Κ. ΓΑΤΖΕΑΣ- ΣΥΚΙΑΣ									
	ΑΦΙΞΕΙΣ-ΔΙΑΝΣΕΙΣ '94				ΑΦΙΞΕΙΣ-ΔΙΑΝΣΕΙΣ Α' ΕΞΑΜΗΝ '95				
	ΑΦΙΞΕΙΣ		ΔΙΑΝΣΕΙΣ		ΑΦΙΞΕΙΣ		ΔΙΑΝΣΕΙΣ		
	ΗΜΕΔ	ΑΛΛΟΔ	ΗΜΕΔ	ΑΛΛΟΔ	ΗΜΕΔ	ΑΛΛΟΔ	ΗΜΕΔ	ΑΛΛΟΔ	
ΙΑΝ.	64		161		75		218		
ΦΕΒΡ.	29		83		20		85		
ΜΑΡΤ.	169		286		81		157	9	
ΑΠΡΙΛ	75	7	101	7	118	30	304	78	
ΜΑΙ	372	412	546	828	186	400	336	795	
ΙΟΥΝ.	303	572	634	1.515	256	562	477	1.635	
ΙΟΥΛ.	862	1.504	2.716	4.050					
ΑΥΓ.	1.910	1.917	10.278	6.052					
ΣΕΠΤ.	11	203	1.309	332					
ΟΚΤ.	120	57	258	276					
ΝΟΕΜ.	32		97						
ΔΕΚ.	66		239						

Πηγή: Ε.Ο.Τ.

Πίνακας 7.4.θ: Χωρική ενότητα Αγ. Λαυρεντίου- Βυζίτσας- Μηλιών- Πινακάτων

ΑΓ. ΛΑΥΡΕΝΤΙΟΣ - ΒΥΖΙΤΣΑ - ΜΗΛΙΣ - ΠΙΝΑΚΑΤΕΣ								
	ΑΦΙΞΕΙΣ-ΔΙΑΝ/ΣΕΙΣ '94				ΑΦΙΞΕΙΣ-ΔΙΑΝ/ΣΕΙΣ Α' ΕΞΑΜΗΝ. '95			
	ΑΦΙΞΕΙΣ		ΔΙΑΝ/ΣΕΙΣ		ΑΦΙΞΕΙΣ		ΔΙΑΝ/ΣΕΙΣ	
	ΗΜΕΔ	ΑΛΛΟΔ	ΗΜΕΔ	ΑΛΛΟΔ	ΗΜΕΔ	ΑΛΛΟΔ	ΗΜΕΔ	ΑΛΛΟΔ
ΙΑΝ.	381	10	810	20	535	11	1.252	20
ΦΕΒΡ.	176	9	323	11	301	7	498	7
ΜΑΡΤ.	251	11	593	13	452	64	1.105	112
ΑΠΡΙΛ.	272	57	625	91	258	22	628	40
ΜΑΙ.	302	61	731	103	201	51	323	168
ΙΟΥΝ.	148	29	269	121	294	45	561	96
ΙΟΥΛ.	264	51	531	85				
ΑΥΓ.	552	68	821	176				
ΣΕΠΤ.	297	108	536	172				
ΟΚΤ.	323	28	725	90				
ΝΟΕΜ.	270	13	579	15				
ΔΕΚ.	660	10	1.902	30				

Πηγή: Ε.Ο.Τ.

Πίνακας 7.4.ι: Χωρική ενότητα Καλόν Νερών

ΚΑΛΟΝ ΝΕΡΑ								
	ΑΦΙΞΕΙΣ-ΔΙΑΝ/ΣΕΙΣ '94				ΑΦΙΞΕΙΣ-ΔΙΑΝ/ΣΕΙΣ Α' ΕΞΑΜΗΝ. '95			
	ΑΦΙΞΕΙΣ		ΔΙΑΝ/ΣΕΙΣ		ΑΦΙΞΕΙΣ		ΔΙΑΝ/ΣΕΙΣ	
	ΗΜΕΔ	ΑΛΛΟΔ	ΗΜΕΔ	ΑΛΛΟΔ	ΗΜΕΔ	ΑΛΛΟΔ	ΗΜΕΔ	ΑΛΛΟΔ
ΙΑΝ.	12		24		21		46	
ΦΕΒΡ.					14		46	
ΜΑΡΤ.	758	4	1.294	4	172	10	278	20
ΑΠΡΙΛ.	308	32	406	104	168	40	391	102
ΜΑΙ.	207	2	413	2	172	52	308	154
ΙΟΥΝ.	608	106	874	491	564	130	1.205	524
ΙΟΥΛ.	1.876	294	6.494	1.130				
ΑΥΓ.	2.259	386	10.272	1.981				
ΣΕΠΤ.	370	71	1.164	212				
ΟΚΤ.	454	8	776	14				
ΝΟΕΜ.	11		45					
ΔΕΚ.	95		337					

Πηγή: Ε.Ο.Τ.

Πίνακας 7.4.κ: Χωρική ενότητα Αθήσου- Κορώπης- Νεοχωρίου

ΑΦΗΣΟΣ - ΚΟΡΩΠΗ - ΝΕΟΧΩΡΙ							
ΑΦΙΞΕΙΣ-ΔΙΑΝΣΕΙΣ '94				ΑΦΙΞΕΙΣ-ΔΙΑΝΣΕΙΣ Α' ΕΞΑΜΗΝ. '95			
ΑΦΙΞΕΙΣ		ΔΙΑΝΣΕΙΣ		ΑΦΙΞΕΙΣ		ΔΙΑΝΣΕΙΣ	
ΗΜΕΔ	ΑΛΛΟΔ	ΗΜΕΔ	ΑΛΛΟΔ	ΗΜΕΔ	ΑΛΛΟΔ	ΗΜΕΔ	ΑΛΛΟΔ
ΙΑΝ.							
ΦΕΒΡ.				80	2	88	8
ΜΑΡΤ.	81	5	115	6	41	78	
ΑΠΡΙΛ.	15	2	45	4	117	36	165
ΜΑΙ.	139	124	201	181	107	115	238
ΙΟΥΝ.	300	143	459	568	524	132	984
ΙΟΥΛ.	539	274	820	1.254			
ΑΥΓ.	1.141	251	5.716	1.373			
ΣΕΠΤ.	368	178	707	360			
ΟΚΤ.	50		50				
ΝΟΕΜ.							
ΔΕΚ.							

Πηγή: Ε.Ο.Τ.

Πίνακας 7.4.λ: Χωρική ενότητα Μηλινας- Πάλτης- Ξυνοβρυσης- Πλατανιά- Τρικεριού

ΜΗΛΙΝΑ - ΠΑΛΤΗ - ΞΥΝΟΒΡΥΣΗ - ΠΛΑΤΑΝΙΑ - ΤΡΙΚΕΡΙ							
ΑΦΙΞΕΙΣ-ΔΙΑΝΣΕΙΣ '94				ΑΦΙΞΕΙΣ-ΔΙΑΝΣΕΙΣ Α' ΕΞΑΜΗΝ. '95			
ΑΦΙΞΕΙΣ		ΔΙΑΝΣΕΙΣ		ΑΦΙΞΕΙΣ		ΔΙΑΝΣΕΙΣ	
ΗΜΕΔ	ΑΛΛΟΔ	ΗΜΕΔ	ΑΛΛΟΔ	ΗΜΕΔ	ΑΛΛΟΔ	ΗΜΕΔ	ΑΛΛΟΔ
ΙΑΝ.		2					
ΦΕΒΡ.							
ΜΑΡΤ.	119		310				
ΑΠΡΙΛ.	70	7	146	42	98	5	181
ΜΑΙ.	77	121	355	810	70	80	11
ΙΟΥΝ.	495	393	1.111	2.008	629	346	1.052
ΙΟΥΛ.	1.759	997	6.631	5.277			
ΑΥΓ.	2.378	1.214	9.820	5.073			
ΣΕΠΤ.	339	348	1.012	1.009			
ΟΚΤ.	73	21	141	145			
ΝΟΕΜ.	2		2				
ΔΕΚ.							

Πηγή: Ε.Ο.Τ.

Πίνακας 7.4.μ: Χωρική ενότητα Σκιάθου- Σκοπέλου- Αλοννήσου

ΣΚΙΑΘΟΣ-ΣΚΟΠΕΛΟΣ-ΑΛΟΝΝΗΣΟΣ								
	ΑΦΙΞΕΙΣ-ΔΙΑΝ/ΣΕΙΣ '94				ΑΦΙΞΕΙΣ-ΔΙΑΝ/ΣΕΙΣ Α' ΕΞΑΜΗΝ. '95			
	ΑΦΙΞΕΙΣ		ΔΙΑΝ/ΣΕΙΣ		ΑΦΙΞΕΙΣ		ΔΙΑΝ/ΣΕΙΣ	
	ΗΜΕΔ.	ΑΛΛΟΔ.	ΗΜΕΔ.	ΑΛΛΟΔ.	ΗΜΕΔ.	ΑΛΛΟΔ.	ΗΜΕΔ.	ΑΛΛΟΔ.
ΙΑΝ.					27	3	61	6
ΦΕΒΡ.								
ΜΑΡΤ.					93	7	198	27
ΑΠΡΙΛ.					921	188	2.682	498
ΜΑΙ.	1.605	11.945	5.663	38.563	1.373	5.830	2.482	38.239
ΙΟΥΝ.	3.751	10.476	8.689	87.659	4.339	10.187	11.587	82.565
ΙΟΥΛ.	12.854	22.352	54.157	184.920				
ΑΥΓ.	10.614	19.642	52.245	136.156				
ΣΗΠ.	5.105	12.094	13.504	101.768				
ΟΚΤ.	349	703	3.209	9.901				
ΣΕΠ.								
ΔΕΚ.	31	1	71	2				

Πηγή: Ε.Ο.Τ.

7.5. Προγράμματα Δημοσίων Επενδύσεων υποστήριξης του Τουρισμού στο Ν. Μαγνησίας

Το κράτος μέσα στο πλαίσιο της πολιτικής που εφαρμόζει για την ανάπτυξη του, διαχειρίζεται τους οικονομικούς του πόρους με τέτοιο τρόπο ώστε να επιτυγχάνεται και η επίλυση των προβλημάτων της τοπικής κοινωνίας, ενώ ταυτόχρονα υποστηρίζει και τη παραγωγική διαδικασία της περιφέρειας η οποία συνήθως αντιμετωπίζει πολυποίκιλα προβλήματα. Αυτή η διαχείριση των οικονομικών πόρων από πλευράς κράτους συνδέεται με την πραγματοποίηση επενδύσεων οι οποίες λέγονται *Δημόσιες Επενδύσεις*. Έτσι, οι Δημόσιες Επενδύσεις περιλαμβάνουν " όλες τις δαπάνες του δημοσίου για την απόκτηση ή παραγωγή αγαθών πάγιου κεφαλαίου " ³⁶.

Θα πρέπει να αναφερθεί στο Π.Δ.Ε., ο διαχωρισμός των ρυθμίσεων σε *Πυρηνικές* και *Διευρυμένες*³⁶. *Πυρηνικές* είναι αυτές που αναφέρονται στις βραχυχρόνιες ανάγκες του χώρου, ενώ *Διευρυμένες* είναι αυτές που αναφέρονται στις μακροχρόνιες ανάγκες του χώρου. Ένα από τα βασικά προβλήματα που παρατηρείται είναι η έλλειψη προτάσεων των τοπικών θεσμών για την δημιουργία αναπτυξιακών προγραμμάτων, ενώ όταν αυτές υπάρξουν στηρίζονται συνήθως σε πυρηνικές ρυθμίσεις. Μ' αυτό τον τρόπο περιορίζονται στη σκέψη βραχυχρόνιων έργων και συνεπώς στην κάλυψη των βραχυχρόνιων αναγκών τους. Αποτέλεσμα αυτής της κατάστασης είναι οι χαμηλοί ρυθμοί ανάπτυξης της τοπικής οικονομίας. Η παραπάνω κατάσταση γίνεται περισσότερο κατανοητή αν

σκεπτεί κανείς ότι κάθε χρόνο τα ποσά που διατίθενται σε Δ.Ε. μεγαλώνουν συνεχώς, όμως η τάση αυτή δεν συνοδεύεται υποχρεωτικά από αναπτυξιακή πορεία. Ο λανθάνων προγραμματισμός και η εκπλήρωση βασικών αναγκών δεν οδηγεί πάντα στον αναπτυξιακό προγραμματισμό.

Το Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων είναι ένα κομμάτι του Γενικού Προϋπολογισμού του κράτους και περιλαμβάνει τις δαπάνες για τη πραγματοποίηση των Δημοσίων Επενδύσεων. Οι φορείς εκτέλεσης των έργων του Π.Δ.Ε. είναι τα Υπουργεία, οι Ο.Τ.Α., οι ΔΕ.ΚΟ, τα Ν.Π.Δ.Δ. και κάποια Ν.Π.Ι.Δ. Τα έργα του Π.Δ.Ε. καθορίζονται με τις Συλλογικές Αποφάσεις και ισχύουν για ένα χρόνο.

Στον πίνακα 7.5.α, παρουσιάζονται τα έργα που χρηματοδοτούνται από προγράμματα Δ.Ε. και που αφορούν την υποστήριξη του Τουρισμού στο Ν. Μαγνησίας. Τα συνολικά ποσά που διατίθενται είναι της τάξης των 2 Δίς, ποσοστό 2,7% (πίνακας 7.5.β.), επί του συνόλου των διαθέσιμων ποσών από Δ.Ε. Οι απορροφήσεις αυτών των ποσών το 1994 καταλαμβάνουν ποσοστό της τάξης του 1,976% (πίνακας 7.5.β). Τα ποσοστά αυτά είναι πολύ μικρά σε σύγκριση με τα προβλήματα του τουρισμού στην περιοχή. Είναι φανερό πώς η επίλυση των προβλημάτων αυτών απαιτεί διάθεση μεγαλύτερων ποσών στον Τουριστικό τομέα καθώς και ικανότητα υψηλής απορρόφησης αυτών.

Πίνακας 7.5.α: Προγράμματα Δημοσίων Επενδύσεων υποστήριξης Τουρισμού

ΥΠΟΔΟΜΗ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ			
ΤΙΤΛΟΣ ΕΡΓΟΥ	ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΠΛΗΡΩΣΗ (σε εκατ.δρχ.)	ΑΠΟΡΡΟΦΗΣΕΙΣ '94 (σε εκατ.δρχ.)	ΟΝΟΜΑΣΙΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ
Οργάνωση Επιπέδου σταθμού επιχειρηματιών χονδρικού εμπόρου Χανίων (τρομπελάκι εγκύριον μηχανημάτων)		38	ΣΑΝΤ/2 (1994-1999)
Αναπαλάωση Αρχοντικών Ζαγοράς, Πορταριάς, Μακρυνίτσας, Τσαγκαράδας. Διαμόρφωση και επιτόπιση θαλάσσιων βελτιών στην Πύλη του Βόλου (ΑΡΧΑΙΑ ΚΑΤΟΥΡΝΙΣΣΑ) ΕΥΝΟΙΟ	300	-	ΣΑΝΤ/2 (1994-1999)
Αναπλάσεις παραλιών Κων. Μελισίων	25	18	ΣΑΝΤ/2 (1994-1999)
Αναπλάσεις παραλιών Κων. Μελισίων (Παραπόχμας)	20	10	ΣΑΝΤ/2 (1994-1999)
Αναπλάσεις παραλιών Κων. Αγ. Δημητρίου (Πηλίου)	20	10	ΣΑΝΤ/2 (1994-1999)
Αναπλάσεις παραλιών Κων. Κάτω Λαχωνίων	20	10	ΣΑΝΤ/2 (1994-1999)
Αναπλάσεις παραλιών Κων. Αεμπικούς (Αναψυκτήριο)	15	5	ΣΑΝΤ/2 (1994-1999)
Αναπλάσεις παραλιών Κων. Καρπίων Κεραμπίων	15	5	ΣΑΝΤ/2 (1994-1999)
Μάρνα Ικαθίου	300	-	ΣΑΝΤ/2 (1994-1999)
Μεταποικιστική Στάθου	50	5,989	Κ.Π.Σ.Α/2 (1994-1999)
Στερέωση Ακροπόλεων Σέσκλου και Διμηνίου	400	-	Εθνικό πρόγραμμα Ν. Μαγνησίας στα πλαίσια του 2ου Κ.Π.Σ. (1994-1999)
Αποκατάσταση Αρχαίου Θεάτρου και Ανακτόρου Διμητριάδας	270	-	Εθνικό πρόγραμμα Ν. Μαγνησίας στα πλαίσια του 2ου Κ.Π.Σ. (1994-1999)
Τουριστική προβολή Ν. Μαγνησίας (δαπάνες εκθέσεων κλπ.)	20	-	ΣΑΝΤ/1 (1995)
Καθαρισμός ακτών Ν. Μαγνησίας	2	-	ΣΑΝΤ/1 (1995)
Βελτίωση οδών προς Αρχαιολογικούς χώρους Μοναστηρίου	10	-	ΣΑΝΤ/1 (1995)
ΣΥΝΟΛΟ	2 005	65 989	

Πηγή: Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Μαγνησίας (Δνση Προγραμματισμού & Ανάπτυξης). 1995. "Παρουσίαση Προγραμμάτων Έργων που υλοποιούνται στο Νομό", Βόλος

Πίνακας 7.5.β: Ποσοστιαία κατανομή πιστώσεων από Δημόσιες Επενδύσεις ανά Οικονομικό κλάδο

ΚΛΑΔΟΣ	ΠΟΣΟΣΤΟ ΣΥΝΟΛΙΚΗΣ ΠΙΣΤΩΣΗΣ	ΠΟΣΟΣΤΟ ΑΠΟΡΡΟΦΗΣΕΩΝ '94	ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΠΙΣΤΩΣΗ (σε εκατ. δρχ.)	ΑΠΟΡΡΟΦΗΣΕΙΣ '94 (σε εκατ. δρχ.)
ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ	2,70	1,97	2.005	93,89
ΛΙΜΑΝΙΑ - ΑΕΡΟΜΕΤΑΦΟΡΕΣ	11,38	2,65	8.450	126,27
ΗΛΕΚΤΡΟΔΟΤΗΣΕΙΣ	0,03	-	22	-
ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ - ΒΙΟΤΕΧΝΙΑ	0,03	-	24	-
ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΑ	7,22	21,81	5.357	1.036,86
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	16,54	33,17	12.279	1.576,63
ΥΓΕΙΑ - ΠΡΟΝΟΙΑ	1,76	0,14	1.310	6,76
ΟΙΚΟΔΟΜΗΣΕΙΣ - ΔΗΜΟΣΙΑ ΕΡΓΑ & ΜΕΛΕΤΕΣ	4,78	3,16	3.545	150,35
ΥΔΡΕΥΣΗ - ΑΠΟΚΑΤΕΥΞΗ - ΑΠΟΡΡΙΜΑΤΑ	15,89	4,94	11.795	287,07
ΟΔΙΚΑ ΔΙΚΤΥΑ	13,92	24,59	10.338	1.168,74
ΓΕΩΡΓΙΑ	23,44	5,09	17.403	284,97
ΑΛΕΙΑ	2,32	0,44	1.720	21,12
ΣΥΝΟΛΟ	100,00	100,00	24.248	4.762,96

Πηγή: Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Μαγνησίας (Δ/ση Προγραμματισμού & Ανάπτυξης), 1995, "Παρουσίαση Προγραμμάτων Έργων που υλοποιούνται στο Νομό", Βόλος

Κεφάλαιο 8

Μελέτη Λαογραφικών χαρακτηριστικών του Ν. Μαγνησίας

Στο κεφάλαιο αυτό γίνεται προσπάθεια καταγραφής της μεταβυζαντινής ιστορίας, των παραδοσιακών επαγγελμάτων και παραδόσεων του Ν. Μαγνησίας όπως επίσης και μελέτη της εφαρμοσμένης παραδοσιακής αρχιτεκτονικής στο χώρο αυτό. Σκοπός της προσπάθειας αυτής είναι η συσχέτιση των παραπάνω δραστηριοτήτων με τις τουριστικές λειτουργίες του χώρου και η δυνατότητα αξιοποίησης αυτών είτε για την προσέλκυση τουριστών είτε για την χρησιμοποίησή τους ως εναλλακτικών μορφών τουρισμού.

8.1. Ιστορία και Παραδοσιακή Αρχιτεκτονική

8.1.1. Η Ιστορία και η Παραδοσιακή Αρχιτεκτονική στην πόλη του Βόλου

Στο μυχό του Παγασσητικού κόλπου, στη θέση της σημερινής συνοικίας του Βόλου "Παλιά" υπήρχε φρούριο το "Κάστρο του Γόλου"³⁷, έδρα τούρκικης φρουράς με μερικές αποθήκες και εμπορικά καταστήματα που ανήκαν σε λίγους Εβραίους και τα περισσότερα σε Πηλιορείτες κατοίκους των γειτονικών χωριών. Η σημασία του φρουρίου από οικονομική πλευρά ήταν μεγάλη αφού το εμπόριο όλης της Θεσσαλίας διεξαγόταν εκεί.

Γύρω στην τέταρτη με πέμπτη δεκαετία του 19ου αιώνα, αρχίζει να κτίζεται ανατολικά από το κάστρο η καινούργια πόλη του Βόλου. Η καινούργια πόλη εκτείνεται κατά μήκος της παραλίας και αργότερα σχηματίζονται τα πρώτα οικοδομικά τετράγωνα κατά μήκος της Κάσσης - Αργοναυτών, με τεχνητές επιχώσεις στη ρηχή θάλασσα. Στην συνέχεια η πόλη συνεχίζει την ανοδική της πορεία με πραγματικό οικοδομικό οργανισμό, μέχρι το 1897 που ο Βολος πέφτει ξανά στα χέρια των Τούρκων.

Την εποχή αυτή τόσο στην Αθήνα όσο και στην υπόλοιπη Ελλάδα επικρατεί ο Νεοκλασικισμός με φανερές τις επιρροές του στις αρχιτεκτονικές τάσεις. Τα νεοκλασσικά μέγαρα και αρχοντικά χαρακτηρίζουν την πόλη και τους μεγάλους σεισμούς του 1955. Τότε καταστράφηκαν τα περισσότερα νεοκλασσικά κτίρια και όσα απέμειναν γκρεμίστηκαν για να χτιστούν στην θέση τους πολυκατοικίες. Οτι απέμεινε από εκείνη τη περίοδο είναι το σύγχρονο σχέδιο πόλεως στο οποίο βασίστηκε μέχρι σήμερα η πολεοδομική ανάπτυξη της πόλης ενισχυμένη όταν δημιουργήσαν οι κτιρίες Νια Γεωργιάδης, κ.α. κάποια χαρακτηριστικά κτίρια νεοκλασσικής τεχνοτροπίας όπως:

- το Αθανασάκειο Αρχαιολογικό Μουσείο (1911).
- το κτίριο της Εθνικής Τράπεζας (σήμερα Φιλαρμονική Δήμου Βόλου).
- το Λύκειο Ελληνίδων (Κοραή 89).

Από εκείνη τη περίοδο διασώζονται και ορισμένα νεοκλασσικά γλυπτά όπως³⁷:

- η μεγάλη Πρόμαχος Αθηνά στην πλατεία του σιδηροδρομικού σταθμού, έργο του C. Previsan (1884).
- η προτομή του Κωνστ. Καρτάλη στο Νεκροταφείο.
- η προτομή του Σαπουτζή στο Νεκροταφείο, έργο του Γεωργίου Βρούτου.

Επίσης από το 1894 διασώζεται η σιδηροδρομική γραμμή Βόλου - Μηλεών που κατασκεύασε και εκμεταλλεύτηκε Ιταλογαλλική εταιρία. Το τρενάκι έκανε διαδρομή 22 χλμ. την καλοκαιρινή περίοδο και η διαδρομή περιελάμβανε αρκετές στάσεις για την εξυπηρέτηση των χωριών. Το αρχικό σχέδιο προέβλεπε την επέκταση της γραμμής ως την Τσαγκαράδα, όμως με την ανάπτυξη των οδικών συγκοινωνιακών μέσων μειώθηκε η σημασία του και το 1972 καταργήθηκε. Στα 1954 είχε προβληθεί με ειδικό έντυπο απ' τον Τουριστικό Οργανισμό Μαννησίας ως ένα από τα τουριστικά ενδιαφέροντα της περιοχής.

8.1.2. Η Ιστορία και οι παραδοσιακοί πολεοδομικοί τύποι των Πηλιορείτικων Οικισμών

Το Πήλιο δεν ήταν κατοικημένο κατά την Αρχαιότητα. Μόνο στα παράλια υπήρχαν μερικές σημαντικές πόλεις όπως οι Παγασές, η Ιωλκός και η Δημητριάδα. Γενικά κατά την Βυζαντινή περίοδο ήταν μοναστικό βουνό και η συνάθροιση οικισμών ήταν μικρή. Κατά την Τουρκοκρατία έχουμε απώθηση του αστικού πληθυσμού από τους Τούρκους προς τα βουνά με αποτέλεσμα τη δημιουργία μεγάλου αριθμού νέων οικισμών. Οι οικισμοί αυτοί παρουσίασαν μεγάλη οικονομική ανάπτυξη. Δεν είχαν δική τους κοινοτική αυτοδιοίκηση και τα *Ηγουμενοβασίλεια* διόριζαν τους Βεκίληδες που εκπροσωπούσαν τους οικισμούς στις τουρκικές αρχές. Τα χωριά του Πηλίου ποτέ δεν υπήρξαν τσιφλίκια ούτε οι κάτοικοι τους ήταν χωρισμένοι σε φάρες. Διαμορφώθηκαν με βάση την ατομική ιδιοκτησία και την προσωπική επαγγελματική δραστηριότητα, είτε γεωργική είτε μεταποιητική, είτε μεταπρατική.

Οι πολεοδομικοί τύποι των Πηλιορείτικων Οικισμών χωρίζονται σε τρεις τύπους³⁷:

1) Ο Απλός τύπος που αποτελείται από ένα κύτταρο με κεντρικό πυρήνα, την πλατεία, όπου συγκεντρώνεται η θρησκευτική, η εμπορική και η ψυχαγωγική ζωή του χωριού. Από την πλατεία ξεκινούν σε διάφορες κατευθύνσεις λιθόστρωτα δρομάκια. Η ακτινωτή διάταξη των κυριότερων δρόμων του χωριού γύρω από το κέντρο του το κάνει προσιτό. Τέτοιου τύπου χωριά είναι:

- η Μακρυνίτσα	- ο Αγ. Βλάσιος
- το Κατηχώρι	- οι Αφέτες
- η Πορταριά	- το Μούρεσι
- οι Πινακάτες	- η Αργαλαστή
- η Δράκεια	- η Μακρυρράχη
- οι Μηλίες	- το Ανήλιο
- ο Αγ. Λαυρέντιος	- το Πουρί

2) Ο Σύνθετος τύπος του χωριού αποτελείται από τέσσερα ενωμένα κύτταρα με ιδιαίτερο το καθένα τους πυρήνα κοινωνικής ζωής. Τα τέσσερα αυτά κύτταρα αποτελούν ένα ενιαίο οικιστικό σύνολο που ξεκινά από ένα αρχικό κύτταρο και αντί να αναπτυχθεί σε ομόκεντρους κύκλους, ακολουθεί τον κυτταρικό τρόπο πολλαπλασιασμού, τον διαμερισμό. Έτσι από ένα αρχικό κύτταρο, πιθανώς μια πλατεία με εκκλησία, διαμορφώνονται άλλα κύτταρα - συνοικίες που διατηρούν την πλατεία και την εκκλησία και τις χαρακτηριστικές του πρώτου λειτουργίες. Σε άλλες περιπτώσεις, όπως στην Τσαγκαράδα, πιθανότερο φαίνεται ότι τα τέσσερα κέντρα της προέρχονται από συμπυκνώσεις των σκόρπιων κτισμάτων καθώς αυτά έλκονται από τα δευτερεύοντα κτίσματα παροχής υπηρεσιών που δημιούργησαν οι μεγάλες αποστάσεις επειδή το χωριό είναι αραιοκατοικημένο. Τέτοιου τύπου χωριά είναι:

- η Ζαγορά
- η Τσαγκαράδα
- ο Άνω Βόλος

3) Το επίγειο εξυπηρετεί τις θαλάσσιες συγκοινωνιακές ανάγκες ενός μεγάλου ορεινού χωριού ή ομάδος γειτονικών χωριών. Κριτήριο για την επιλογή της τοποθεσίας τους είναι η ύπαρξη ασφαλούς όρμου. Το επίγειο απλώνεται κατά μήκος της παραλίας με μικρό σχετικά βάθος και οι προσόψεις των σπιτιών είναι, κατά κανόνα στραμμένες προς τη θάλασσα. Έτσι επίγειο του Τρικεριού είναι η Αγία Κυριακή, της Ζαγοράς το Χορευτό, του Λαύκου, της Αργαλαστής η Μηλίνα κλπ.

Είναι χαρακτηριστικό πως η "λειτουργία" των υψομετρικών διαφορών, των κλίσεων και της υψής του εδάφους, η βλάστηση, η διαφορετική πυκνότητα των κτισμάτων, η ποικιλία των συνδυασμών ελεύθερου και δομημένου χώρου κάνουν κάθε χωριό του Πηλίου να έχει την ιδιαίτερη πολεοδομική φυσιογνωμία του. Ανεξάρτητα του αν κάθε χωριό του Πηλίου εντάσσεται σε καθένα από τους παραπάνω τύπους, είναι ανεπανάληπτο, έχοντας την δική του ιδιόμορφη φυσιογνωμία κτισμάτων.

Τα κτίσματα και οι κατοικίες του Πηλίου εκφράζουν την οικονομική και πολιτιστική άνοδο των χωριών. Αυτά διαχωρίζονται στα³⁷:

1) Αρχοντικά διώροφα ή τριώροφα με πυργοειδή κατασκευή, την Πηλιορείτικη στέγη, την λιθοδομή με μικρά ανοίγματα στους κάτω ορόφους και με πολλά ανοίγματα στους πάνω. Στους εσωτερικούς χώρους παρουσιάζουν πλούσιο διάκοσμο κυρίως με σκαλιστά, ζωγραφιστά ταβάνια και ξυλόγλυπτες πόρτες, με πλουμιστές μεσάντρες, περίτεχνα κεφαλόσκαλα και τοιχογραφίες. Αρχοντικά συναντάμε στη Βυζίτσα, Αφέτες, Πινακάτες, Μακρυνίτσα, Αγ. Λαυρέντιο και Άνω Λεχώνια.

2) *Αγροτικά* σπίτια, μικρά διώροφα κτίσματα σε κάτοψη ορθογώνια με τη πρόσοψη προς τη μακρύτερη πλευρά. Το ισόγειο χρησιμεύει για αποθήκη ή για σταβλισμό οικόσιτων ζώων, ενώ ο όροφος, στον οποίο η άνοδος γίνεται με εξωτερική σκάλα, χρησιμεύει για διαμονή των ανθρώπων. Η μορφή και η λειτουργία του συγκεκριμένου κτίσματος υπάρχει μονάχα στις πεδινές περιοχές του Πηλίου.

3) οι *Βρύσες* του Πηλίου που χρησιμεύουν κυρίως για την υδροληψία των κατοίκων και το πότισμα των υποζυγίων. Οι πηλιορείτικες βρύσες χωρίζονται στις ανοικτές και τις κλειστές ή σκεπαστές. Οι πρώτες δεν έχουν προστέγασμα και δεν προσφέρουν προστασία από ήλιο και χιόνι, ενώ οι δεύτερες παρουσιάζουν μπροστά ξύλινο πλακοσκέπαστο υπόστεγο ή χτιστό. Γενικά οι πηλιορείτικες βρύσες αποτελούνται από ένα τοίχο που καταλήγει σε τριγωνική επίστεψη. Στην πρόσοψη του τοίχου υπάρχει αβαθή αψίδα και σε κάποιο ύψος, ένα στόμιο εκροής νερού. Σε κάθε στόμιο είναι τοποθετημένη χούφτα ώστε το νερό να μη γλύφει τον τοίχο αλλά να τρέχει σε κάποια απόσταση από αυτόν. Η σημασία της βρύσης φαίνεται και από το πλήθος των παραδόσεων που σχετίζονται με αυτήν. Κάθε βρύση έχει και το όνομα της είτε από τον κήτορα είτε από την τοποθεσία που βρίσκονται είτε από τις ιδιότητες του νερού.

4) τα *Γεφύρια* του Πηλίου είναι δημιουργήματα μαστόρων από τα Μαστοροχώρια της Ηπείρου καθώς και Πηλιορειτών μαστόρων. Για μεγάλες εργασίες οι ομάδες των μαστόρων ήταν πολυμελείς και για φροντισμένες κατασκευές συμπληρώνονταν και από ηλικιωμένους μάστορες. Βέβαια ούτε σε αριθμό ούτε σε μέγεθος μπορούν να συγκριθούν με αντίστοιχα σε άλλες περιοχές της Θεσσαλίας και της Ηπείρου. Η ποιότητα αυτών ήταν κατώτερη από άλλων αντιστοιχών τους και γι' αυτό τα περισσότερα κατέρρευσαν και δεν άντεξαν στον χρόνο όπως το γιοφύρι του Καλοκαιρινού στην Ζαγορά που κατέρρευσε το 1840. Πάντως μερικά Πηλιορείτικα γεφύρια, όπως στις Αηδονοφωλιές του Άνω Βόλου και στη Ρεματιά των Λεχωνίων είναι στέρεες κατασκευές. Η συντήρηση αυτών είναι χρονοβόρα και πολυέξοδη υπόθεση. Σε συνδυασμό όμως με την διάνοιξη μεγάλων μονοπατιών στο Πήλιο, είναι δυνατόν να προσελκυστεί τουρισμός που σέβεται το φυσικό περιβάλλον και θέλει να ζήσει μέσα σ' αυτό.

8.1.3. Η Ιστορία και οι παραδοσιακοί πολεοδομικοί τύποι των οικισμών στην περιοχή του Αλμυρού και Βελεστίνου

Αλμυρός

Ο Αλμυρός στην Τουρκοκρατία περιγράφεται ως τουρκική κωμόπολη που κατοικείται από τούρκους και από λίγους Έλληνες που καλλιεργούν τα κτήματα των πρώτων. Στα 1896 απελευθερώνεται από τους τούρκους και αρχίζει η αλλαγή της σύνθεσης του πληθυσμού και η πνευματική ζωή. Στα 1896, με πρωτοβουλία του Νικ. Γιαννόπουλου συγκεντρώνονται αρχαιότητες της περιοχής στο μικρό νεοκλασικό μουσείο Αλμυρού. Επίσης εκείνη την εποχή ιδρύεται η φιλόδοξη εταιρία "Όθρυς"³⁷. Τότε εκδίδεται και το "Δελτίον της Φιλαρχαίου Εταιρίας Όθρυς", με πολλές και ενδιαφέρουσες μελέτες. Την ίδια περίοδο με το

"Γυμναστικό Σύλλογο Αλμυρού" δημιουργείται αξιόλογη αθλητική κίνηση που αναδύκνει ονομαστούς πρωταθλητές σε Πανελλήνιους και Βαλκανικούς αγώνες. Φυτώρια του αθλητισμού αυτού είναι οι αγώνες "Τα Κρόκια" που διατηρήθηκαν για πολλά χρόνια³⁷. Στα 1901 ιδρύεται η Φιλαρμονική που έπαιζε κάθε Κυριακή στη πλατεία και η οποία διαλύεται με τον πόλεμο του 1912. Μετά την απελευθέρωση αλλάζει η σύνθεση του πληθυσμού, δημιουργείται ένα υποτυπώδες οδικό δίκτυο και κτίζονται διώροφα σπίτια. Όλα αυτά βέβαια συνοδεύονται από άγριο κόψιμο των δέντρων. Η κατάσταση μέχρι σήμερα δεν έχει αλλάξει πολύ, το σύγχρονο Επαρχιακό δίκτυο της περιοχής βασίζεται στο αρχικό, τα περισσότερα σπίτια εξακολουθούν να είναι διώροφα, ενώ έχει αναμορφωθεί η κεντρική πλατεία. Χαρακτηριστικό της πόλης του Αλμυρού είναι το πλήθος των αρχαιοτήτων και μνημείων που φυλάσσονται σε περιφραγμένους χώρους γύρω από την πόλη.

Ο μεγάλος και γόνιμος κάμπος του Αλμυρού, το γνωστό και πανάρχαιο "Κρόκιον πεδίο", όπως επίσης και το διπλανό του "Αθαμάντιον πεδίο", είναι γεμάτο από ίχνη αρχαίας ζωής, που παρά την έλλειψη συστηματικών αρχαιολογικών ανασκαφών, προβάλλουν μέσα από το χώμα και εντυπωσιάζουν τους επισκέπτες. Γνωστά αρχαία μνημεία που μπορούμε να θαυμάσουμε στον Αλμυρό (πίνακας 8.2.) είναι³⁷:

- Η Ακρόπολη των Φθιωτίδων Θηβών, σ'ένα λόφο κοντά στο χωριό Μικροθήβες, όπου σώζονται ερείπια από τείχη, ίχνη αρχαίου θεάτρου, θεμέλια μεγαλοπρεπών οικοδομημάτων και άλλα πυκνά δείγματα αρχαίας ζωής.
- Η Ακρόπολη της Αρχαίας Άλου πάνω σ'ένα δίδυμο λόφο, στην θέση Κεφάλωση, με σαφή ίχνη αρχαίων οχυρώσεων και θεμελιώσεων, όπως επίσης και την θέση της Αρχαίας πολιτείας όπως αποκαλύφθηκε με πρόσφατες ανασκαφές στην "Πλατανιώτικη Μαγούλα", κοντά στους πρόποδες του ίδιου λόφου και δίπλα στον αρχαίο ποταμό Άμφρυσο.
- Ίχνη νεολιθικού αλλά και Μυκηναϊκού και Ελληνιστικού οικισμού, στο λόφο Ζερέλια, νοτιοδυτικά του Αλμυρού και δίπλα στο έρημο σήμερα χωριό Ζαράκι.
- Τα ερείπια της ομηρικής φυλάκης, δίπλα στο ομώνυμο σημερινό χωριό.
- Τα αρχαία ερείπια που πιθανόν ανήκουν στην πόλη Δίον ή Ορχομενός, μισή ώρα έξω από το χωριό Βρύναϊνα, στις Βορεινές πλαγιές της Όθρυος.
- Ανεξακρίβωτα οικοδομικά ίχνη στη δεξιά όχθη του Χολορέματος, δυτικά της Άλου, όπου πιθανολογείται η θέση της αρχαίας πόλης Ίτωνος.
- Αρχαία ελληνικά τείχη, με μεγάλες ορθογώνιες πέτρες, που περικλείουν την Ακρόπολη του Κισλάρ. Στη θέση αυτή πιθανολογείται ότι βρισκόταν μια από τις αρχαίες πόλεις Μελίτεια και Πνεύμα.
- Το μεσαιωνικό κάστρο στην κορυφή περιβλεπτού λόφου της παραλίας του Πτελεού, καθώς και τον Αλατόπυργο.

- Ίχνη βυζαντινού οικισμού ανάμεσα στην παραλία του Πτελεού και στο Αχίλλειο, όπου ανακαλύφθηκε και ψηφιδωτό δάπεδο της ίδιας περιόδου.

- Στους πρόποδες της Όθρυος βρίσκονται τα φημισμένα μοναστήρια της Άνω και Κάτω Ξενιάς. Ψηλότερα βρίσκεται η μονή της Άνω Ξενιάς, που είναι αφιερωμένη στην Παναγία και κατά την παράδοση κτίστηκε τον 15ο αιώνα. Το πιθανότερο όμως είναι ότι είναι κτίσμα του 11ου ή 12ου αιώνα. Το μοναστήρι ξανακτίστηκε στα 1546 και διακοσμήθηκε με έξοχο ξυλόγλυπτο και επίχρυσο τέμπλο. Στα 1665 απέκτησε τις αγιογραφίες που διατηρεί μέχρι σήμερα, ενώ στα 1867 η μονή της Άνω Ξενιάς εγκαταλείφθηκε από τους μοναχούς της. Η κάτω Ξενιά κτίστηκε στα μέσα του 17ου αιώνα στη μνήμη του Αγ. Νικολάου, πάνω στα θεμέλια παλιότερης βυζαντινής εκκλησίας. Η Μονή καταστράφηκε στους σεισμούς του 1980 και σήμερα κτίζεται νέα σε περιοπτη παρακείμενη θέση με σκοπό να λειτουργήσει ως γυναικεία.

- Η Μονή του Αγ. Νικολάου της Βουνένης του Νέου. Το μοναστήρι αυτό βρισκόταν κοντά στο παλιό χωριό Μπακλαλί (σήμερα η θέση ονομάζεται Αλία), και καταστράφηκε κατά την τουρκοκρατία. Στην θέση του βρίσκεται μια μικρή εκκλησία στη μνήμη του ίδιου Αγίου, εκκλησία όπου σώζεται και ένα μικρό τμήμα του παλιού μοναστηριού.

Βελεστίνο

Το Βελεστίνο βρίσκεται στη θέση των αρχαίων Φερών και είναι γνωστό από τον Ρήγα Βελεστινή και τον Νικόδημα Φεραίο. Για την μορφή που είχε το Βελεστίνο κατά την Τουρκοκρατία δεν έχουμε περιγραφή. Τα σπίτια πρέπει να ανήκαν στον τύπο του αγροτικού πεδινού σπιτιού. Μετά την απελευθέρωση αρχίζουν να κτίζονται λιθόκτιστα και διώροφα σπίτια καλύτερης ποιότητας από τα αρχικά. Αυτό που χαρακτήριζε το Βελεστίνο είναι το Φυτώριο που δημιούργησε ο διευθυντής της Εταιρίας Θεσσαλικών Σιδηροδρόμων και πατέρας του διάσημου ζωγράφου Τζιόρτζιο ντε Κίρικο. Το Φυτώριο αυτό αποτελούσε πνεύμονα ολόκληρου του Θεσσαλικού κάμπου.

8.1.4. Η Ιστορία και τα παραδοσιακά κτίσματα των Βορείων Σποράδων

Σκιάθος

Το παλιό χωριό της Σκιάθου βρισκόταν στο βορειότερο άκρο του νησιού και αποτελούσε ορμητήριο πειρατών, στέκι του Νικοτσάρα, του Σταθά και του Κατσώνη, καταφύγιο προσφύγων από την Επανάσταση του '21. Ως τα 1829 το χωριό μένει πάντα γύρω από το Κάστρο, ενώ με το πρωτόκολλο του Λονδίνου (Μάρτιος 1829) με το οποίο ιδρύεται το Ελληνικό κράτος, οι Σκιαθίτες εγκατέλειψαν το Κάστρο και κατέβηκαν στο λιμάνι στα νότια του νησιού όπου δημιουργήθηκε η καινούργια μικρή πολιτεία. Τον Αύγουστο του 1845 έγινε το ρυμοτομικό σχέδιο στο οποίο βασίστηκε η οικοδόμηση στο νησί. Τα περισσότερα κτίρια στην αρχική πόλη ήταν διώροφα με πηλιορείτικη στέγη και σε πολεοδομικό τύπο παρόμοιο με αυτόν των Αρχοντικών του Πηλίου. Τα κτίσματα που χαρακτηρίζουν το νησί (πίνακας 8.2.) είναι³⁷:

- το Κάστρο της Σκιάθου
- η εκκλησία του Χριστού στο Κάστρο
- η εν ενεργεία Μονή του Ευαγγελισμού της Θεοτόκου (1794)
- η εγκαταλειμμένη Μονή της Παναγίας Κεχρεάς
- η εγκαταλειμμένη Μονή της Παναγίας Κουνίστρας
- η εγκαταλειμμένη Μονή του Άι Γιάννη
- ο ναός των Τριών Ιεραρχών

Σκόπελος

Η Σκόπελος είναι η μεγαλύτερη από τις Β. Σποράδες και στην Επανάσταση του '21 αποτελούσε ορμητήριο πολεμικών επιχειρήσεων, καταφύγιο προσφύγων, θέατρο εμφυλίου πολέμου, στόχος άγριων πειρατικών επιδρομών. Μέσα σε αυτές τις πολεμικές περιπέτειες, οικονομικές κρίσεις, πολιτικές ανωμαλίες μεγαλώνει σε έκταση και ομορφιά η πολιτεία της Σκοπέλου. Τα σπίτια είναι σχεδόν όλα διώροφα και πυκνά κτισμένα. Οι δρόμοι του νησιού είναι ανηφορικοί και δαιδαλώδεις ενώ η ρυμοτομία δεν ακολουθεί την ψυχρή γεωμετρικότητα στην χάραξη των δρόμων. Η ρυμοτομία της Σκοπέλου είναι προσαρμοσμένη στις υψομετρικές διαφορές, με αμφιθεατρική διάταξη που προσφέρει το μεγαλύτερο ποσοστό θέας, της εναλλαγής προοπτικής και της πλήρους αξιοποίησης των φυσικών στοιχείων. Από τα παραπάνω γίνεται φανερός ο έντονος παραδοσιακός χαρακτήρας του νησιού. Κτίσματα που χαρακτηρίζουν το νησί (πίνακας 8.2.) είναι³⁷:

- ο ναός του Αγ. Αθανασίου στο Κάστρο
- ο ναός του Αγ. Αποστόλου στο Βράχο
- ο ναός του Αγ. Δημητρίου στο Χριστό
- η Μονή του Ευαγγελισμού
- η Μονή της Παναγίας της Λειβαδιώτισσας
- η Μονή του Προδρόμου

8.1.5. Εκκλησιαστικά κτίσματα

Οι εκκλησίες με την αυλή τους παίζουν στο Ελληνικό χωριό ρόλο πολύ ευρύτερο από την άσκηση καθαρά Θρησκευτικών καθηκόντων. Είναι τόπος κοινωνικών εκδηλώσεων, χώροι όπου γίνονταν τα ετήσια πανηγύρια με τους χορούς, τα τραγούδια και τα φαγοπότια τους (πίνακας 8.1.). Τα τελευταία χαρακτηριστικά των πανηγυριών αποτελούσαν πόλο έλξης επισκεπτών και περιπατητών στους εκκλησιαστικούς χώρους που γίνονταν, με αποτέλεσμα με την πάροδο του χρόνου να χρησιμεύουν σαν σημεία αναφοράς του χώρου και να προσελκύουν επισκέπτες απ'όλη την Ελλάδα.

Για τους παραπάνω λόγους αξίζει να μελετηθούν οι επικρατέστεροι τύποι εκκλησιαστικών κτισμάτων στην Μαγνησία και να επισημανθούν εκείνα που μπορούν να αναστηλωθούν και να χρησιμοποιηθούν για την προσέλκυση τουριστών. Οι επικρατέστεροι τύποι Εκκλησιαστικών κτισμάτων είναι³⁷:

- Ο τύπος της *Μεγάλης Ξυλόστεγης Τρίκλιτης Βασιλικής*, που αποτελεί τον κανόνα για τις Ενοριακές εκκλησίες αλλά και για μεγάλο ποσοστό των Μοναστηριακών. Όπως αναπτύσσονταν με γοργό ρυθμό τα Πηλιορείτικα χωριά, είναι φυσικό να χρειάζονταν και μεγαλύτερες εκκλησίες. Οι αναγκαστικά μικρές μονόχωρες δεν μπορούσαν να καλύψουν τις ανάγκες της ενορίας που μεγάλωσε, με αποτέλεσμα να εξαπλωθεί γοργά ο συγκεκριμένος ρυθμός εκκλησίας. Ο συγκεκριμένος τύπος εκκλησιαστικού κτίσματος απαντάται κυρίως στο Πήλιο, έχει δίριχτη στέγη καλυμμένη με σχιστόπλακες, αρκετά πλούσιο λιθανάγλυφο διάκοσμο και συνήθως συνοδεύεται με ξυλόστεγα υπόστεγα. Η Αγία Μαρίνα στον Κισσό, ο Άγιος Γεώργιος στην Ζαγορά (1765) και η Αγία Παρασκευή στην Περαχώρα Ζαγοράς αποτελούν δείγματα τέτοιας εκκλησιαστικής τεχνοτροπίας. Μερικά Καθολικά Μοναστήρια ακολουθούν το λεγόμενο *Οθωνικό τύπο*, όπου στις πλαινές πλευρές προβάλλουν ημικυκλικές κόγχες, οι χοροί. Παραδείγματα τέτοιου τύπου εκκλησιαστικά κτίσματα είναι ο Άγιος Ιωάννης Συκής (1795) και η Παναγίτσα ανάμεσα στην Πορταριά και Μακρυνίτσα.

- Αρκετά *Ξωκλήσια* αποτελούνται από τετράγωνο μικρό χώρο σκεπασμένο με τρούλο που στηρίζεται σε τέσσερα τόξα, ενώ το ιερό καλύπτεται από στενή καμάρα. Τα περισσότερα από αυτά τα Ξωκλήσια έχουν υπόστεγα είτε μόνο στην δυτική πλευρά είτε μόνο στην νότια. Τα υπόστεγα αυτά είναι ξυλόστεγα και στηρίζονται σε ξύλινους στύλους ή σε χτιστές τοξοστοιχίες. Παραδείγματα ξωκλησιών τέτοιου τύπου, κυρίως μονόχωρων, είναι ο Άγιος Αθανάσιος στην θέση Κωτίκια Λαύκου, ο Άγιος Γεώργιος στον Κισσό, η Παναγιά στις Μούσγες Προμυρίου, ο ΆηΓιάννης ο Πρόδρομος και η εκκλησία της Μεταμορφώσεως στην πλατεία της Μακρυνίτσας.

Πίνακας 8.1: Τοπικές εκδηλώσεις - πανηγύρια

<u>Οικισμός</u>	<u>Τοπικές εκδηλώσεις - πανηγύρια</u>	<u>Τόπος</u>	<u>Ημέρα</u>
Άγιος Λαυρέντιος	Του Αγ. Λαυρεντίου	Μονή Αγ. Λαυρεντίου	Πρώτη Κυριακή του Ιουνίου
	Του Προφήτη Ηλία		20 Ιουλίου
Ανω & Κάτω Λεχώνια	Των Αγ. Αναργύρων	Ανω Λεχώνια	1 Ιουλίου
	Του Αγ. Γεωργίου	Κάτω Λεχώνια	23 Απριλίου
	Του Προφ. Ηλία	Αγ. Γεώργιος Νηλείας	20 Ιουλίου
Αργαλαστή	Των Αποστόλων Πέτρου και Παύλου		28-30 Ιουνίου
	Του Προφήτη Ηλία		20 Ιουλίου
	Της Αγ. Παρασκευής		26 Ιουλίου
Αφησος	Της Αγ. Μαρίας		17 Ιουλίου
	Του Αγ. Παντελεήμονα	Λεφόκαστρο	27 Ιουλίου
Δράκεια	Του Αγ. Αγάθωνα	πλατεία	5-10 Ιουλίου
Καλα Νερα	Της Παναγίας		15 Αυγούστου
Κισσος	Της Αγ. Μαρίας		17 Ιουλίου
Μακρυνίτσα	Μεγάλο πανηγύρι		15 Αυγούστου
Μηλιές	Της Αγ. Παρασκευής		25-27 Ιουλίου
	Των Αγ. Αναργύρων	Βυζίτσα	1 Ιουλίου
	Του Αγ. Ιωάννη	Βυζίτσα	29 Αυγούστου
	Της Παναγίας	Βυζίτσα	8 Σεπτεμβρίου
	Του Αγ. Ιωάννη του Ευαγγελιστή	Κορώπη	8 Μαΐου
Μηλίνα	Της Αγ. Μαρίας		17 Ιουλίου
Μούρεσι	Της Αγ. Τριάδας		
	Του Αγ. Φανουρίου Του Σταυρού		27 Αυγούστου 14 Σεπτεμβρίου
Πορταριά	Αναπαράσταση του πηλιορείτικου γάμου		15-18 Αυγούστου
Τσαγκαράδα	Των Αποστόλων Πέτρου και Παύλου		29 Ιουνίου
	Της Αγ. Κυριακής		7 Ιουλίου
	Των Ταξιάρχων		8 Νοεμβρίου
Χορευτό	Του Αί Γιάννη		28-29 Αυγούστου
Χόδο	Της Παναγίας		8 Σεπτεμβρίου
	Των Αγ. Θεοδώρων		2 Μαρτίου

Πηγή: Κ. Παπαγεωργίου-Σ. Κορδάτου-Φ. Αδρίμη, 1995, ομάδα πολιτιστικών στοιχείων για το μάθημα "Εναλλακτικές μορφές Τουρισμού στο Πήλιο", Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας

8.2. Παραδοσιακά Επαγγέλματα

8.2.1. Λαϊκή Τέχνη

8.2.1.1. Αγγειοπλαστική

Δεν γνώρισε μεγάλη ανάπτυξη στο Πήλιο επειδή τα χώματά του δεν είναι πολύ κατάλληλα για το είδος αυτό. Μόνο στις περιοχές Κανάλια και Διμήνη βρίσκονται κάπως καλά χώματα, αλλά αυτά χρησιμοποιήθηκαν από νησιώτες αγγειοπλάστες που εγκαταστάθηκαν στο Βόλο μετά την απελευθέρωση της Θεσσαλίας. Μεγαλύτερη άνθηση γνώρισαν εικαστικές τέχνες όπως η ζωγραφική, η λιθογλυπτική και ξυλογλυπτική και αντίθετα με τις εφαρμοσμένες τέχνες όπως η μεταλλοτεχνία και η αγγειοπλαστική, δεν ξεπέρασαν τις αντίστοιχες δραστηριότητες άλλων περιοχών της Ελλάδας³⁷.

8.2.1.2. Μεταλλοτεχνία

Η Μεταλλοτεχνία στο χώρο της Μαγνησίας δεν δημιούργησε δικές της μορφές. Η *Χαλκούργια* παράγει τα κοινά σ' όλη τη νοτιοανατολική Ευρώπη και τη Μικρασία είδη για οικιακή, επαγγελματική και εκκλησιαστική χρήση, με τα ίδια σχήματα και διακόσμηση. Είναι χαρακτηριστικό πως η επαγγελματική ορολογία έχει τουρκική ή περσική προέλευση. Πασίγνωστα δραστήρια κέντρα χαλκούργιας υπάρχουν στο Πήλιο και συγκεκριμένα στην Μακρυνίτσα και την Πορταριά. Η *Σιδηρουργία* περιορίζεται στην κατασκευή και επισκευή αντικειμένων οικιακής και επαγγελματικής χρήσης. Σχεδόν σε κάθε χωριό υπήρχε σιδηρουργείο για την κάλυψη των τοπικών αναγκών, ενώ η προμήθεια των πρώτων υλών γινόταν από μεταλλεία σιδήρου, κασσίτερου, χαλκού και ασημιού που υπήρχαν στο Ανατολικό Πήλιο³⁷.

8.2.1.3. Υφαντική

Από την Υφαντική τέχνη μας απασχολεί μονάχα η οικιακή σε μάλλινα έγχρωμα είδη οικοσκευής. Η βιοτεχνική παραγωγή, σε τόπια, σκουτιού για κάπες και μεταξωτών ή μαλλομέταξων υφασμάτων ανάγεται κυρίως στην οικονομική εξαγωγική δραστηριότητα στη Θεσσαλία και όχι στην καλλιτεχνική δημιουργία. Τα υφαντά με τα χρώματα τους αποτελούν αληθινά έργα τέχνης που στολίζουν κάθε γωνιά των Αρχοντικών, του Πηλίου κυρίως και προσδίδουν ένα ιδιόμορφο χαρακτήρα σ' αυτά.

8.2.1.4. Ζωγραφική

8.2.1.4.1. Κοσμική Ζωγραφική

Εκπροσωπείται κυρίως από τις τοιχογραφίες των Αρχοντικών. Είναι κατά κανόνα ζωγραφιστές φρίζες στους τοίχους των χώρων υποδοχής, ψηλά, αμέσως κάτω από το ταβάνι. Οι τοιχογραφίες των Αρχοντικών συγγενεύουν με τις αντίστοιχες τοιχογραφίες των Αμπελακίων και της Βόρειας Ελλάδας στο ύφος και

στο θεματολόγιο. Τα θέματα αυτών προέρχονται από την αρχαία μυθολογία, από το Βυζάντιο, την Επανάσταση του '21, από την νεοελληνική ζωή και ιστορία.

8.2.1.4.2. Αγιογραφία

Η Αγιογραφία καλύπτει το μεγαλύτερο μέρος της ζωγραφικής δραστηριότητας. Είναι πάρα πολλές οι Πηλιορείτικες εκκλησίες καθώς και άλλες με μερική τοιχογράφηση, έργα κυρίως ανώνυμων Πηλιωρειτών αγιογράφων. Η Πηλιορείτικη κυρίως Αγιογραφία ακολουθεί τις γενικές τάσεις που επικρατούν στον κορμό της ηπειρωτικής Ελλάδας και είναι συγκερασμός βυζαντινών στοιχείων με ανάμειξη δυτικοευρωπαϊκών και νεορωσικών επιδράσεων. Το σύνολο σχεδόν των υπογραμμένων τοιχογραφιών ανήκει σε ξενόφ.ρτους ή με άδηλη προέλευση ζωγράφους. Γνωστοί ντόπιοι ζωγράφοι³⁷ είναι οι: Μ. Μακριντζιώτης, Κ. Μηλιώτης από τις Μηλιές, Ι. Νιαώτης από τις Αφέτες, Δ. Μπαίμπος από τη Δράκεια, Γ. Γιατρογιάννης από την Αργαλαστή. Έργα αυτών βρίσκονται στις εκκλησίες της Ζωοδόχου Πηγής στην Σκόπελο, στον Άγιο Αθανάσιο Σκοπέλου, Στη Μονή Ευαγγελισμού στη Σκιάθο, στο ξωκκλήσι της Παναγίας στις Μούσγες Προμυρίου κ.α.

8.2.1.5. Γλυπτική

8.2.1.5.1. Λιθογλυπτική

Περιορίστηκε στην εκτέλεση χαμηλών αναγλύφων στους εξωτερικούς τοίχους από σπίτια, εκκλησίες και βρύσες. Από τις αρχικές άτεχνες εσώγλυφες επιγραφές με σπάνια απλά διακοσμητικά θέματα, περνάει στην εξώγλυφη τεχνική με επιμελημένη πλαισίωση και διακόσμηση για να φτάσει, πρὸς τα τέλη του ίδιου αιώνα στην απόδοση ανθρώπινων μορφών και σκηνών. Υπέρθυρα, προσόψεις από βρύσες, κτητορικές επιγραφές και προπαντός οι κόγχες του ιερού εκκλησιών κοσμούνται με πλήθος λιθανάγλυφων. Χαρακτηριστικά λιθανάγλυφα εκκλησιών βρίσκονται στην Παναγιά της Λαμπιδώνας (1796), στον Άγιο Ιωάννη Συκής (1795), στον Άγιο Ιωάννη Μακρυνίτσας (1806). Τα λιθανάγλυφα αυτά είναι έργα του Μίλιου Ζουπανιοπολίτη και του Θεοδοσίου από τη Βράχα των Αγράφων.

8.2.1.5.2. Εκκλησιαστική Ξυλογλυπτική

Η Εκκλησιαστική Ξυλογλυπτική³⁷ γνώρισε ιδιαίτερη άνθηση στο Πήλιο και τις Β. Σποράδες. Σε γενικές γραμμές ακολούθησε την εξέλιξη ολόκληρης της Ελληνικής Εκκλησιαστικής Ξυλογλυπτικής. Ξεκινάει από το χαμηλό ανάγλυφο με τα λίγα συμβολικά διακοσμητικά θέματα, τα λεγόμενα *σρωτά* τέμπλα και προχωράει πρὸς το έντονο ανάγλυφο με πλουσιότερο θεματολόγιο, για να καταλήξει στα λεγόμενα *κεντητά* ή *σκαλιστά* στον αέρα τέμπλα, επηρεασμένα από το Ευρωπαϊκό μπαρόκ, με σχεδόν ολόγλυφες μορφές από τη Παλαιά Διαθήκη, τα Ευαγγέλια και τα Συναξάρια των Αγίων. Μεγάλο πλήθος χαρακτηριστικών δειγμάτων Εκκλησιαστικής Ξυλογλυπτικής βρίσκονται:

- στην Εκκλησία της Παναγίας στην Ανεμούσα Πηλίου
- στην Αγία Τριάδα Άνω Βόλου
- στη Μονή Κοίμησης της Θεοτόκου της Κεχριάς Σκιάθου

- στην εκκλησία του Σταυρού στην Ανεμούτσα Πηλίου
- στο Μοναστήρι του Ευαγγελισμού στην Σκόπελο

8.2.1.5.3. Οικιακή και Ποιμενική Ξυλογλυπτική

Η Οικιακή Ξυλογλυπτική χωρίζεται σε δύο τομείς: στα σταθερά στοιχεία του σπιτιού (στα ταβάνια, οι αρμοί των σανίδων, στις εσωτερικές πόρτες οι μικροί σκαλιστοί ταμπλάδες, τα ντουλάπια, τα κάγκελα και οι μεσάντρες, σύγχρονες μορφές σκευοθήκης) και στα έπιπλα και σκεύη (κασέλες, σκαμνάκια, σοφάδες, πινακωτές). Χαρακτηριστικά δείγματα Οικιακής Ξυλογλυπτικής συναντάμε κυρίως στον εσωτερικό διάκοσμο των Πηλιορείτικων σπιτιών και Αρχοντικών.

Η Ποιμενική Ξυλογλυπτική δεν είχε στο Πήλιο τη διάδοση που γνώρισε σ' άλλες κτηνοτροφικές περιοχές της Θεσσαλίας. Τα ποιμενικά ξυλόγλυπτα είναι «δημιουργίες μοναξιάς» και γ' αυτό είναι λίγα σε αριθμό. Υπογραμμίζουμε κυρίως την ύπαρξη αυτών σε χωριά ειδικευμένων ξυλογλύφων που σκαλίζουν και πουλούν γκλίτσες και ρόκες, ενώ το κύριο χαρακτηριστικό της ποιμενικής τέχνης είναι η άσκηση της από τους ίδιους τους βοσκούς με απλά εργαλεία.

8.2.2. Εμπορική δραστηριότητα

Η οικονομική δραστηριότητα του Ν. Μαγνησίας, στα χρόνια της ακμής του, βασίστηκε κυρίως στην πρωτογενή παραγωγή και μεταποίηση. Οι ελαιώνες στον Αλμυρό, στο δυτικό και νότιο Πήλιο, έκαναν την βρώσιμη ελιά και το λάδι σημαντικά εξαγωγικά προϊόντα. Σημαντική είναι και εξαγωγή φρούτων, ενώ αυτό που χαρακτηρίζει την εξαγωγική δραστηριότητα του νομού στις αρχές του αιώνα, είναι το μετάξι του Πηλίου, οι παραγωγή του οποίου έφτανε σε τεράστιες ποσότητες αποφέροντας μεγάλα κέρδη στους ντόπιους παραγωγούς. Σ' αυτή την εξαγωγική δραστηριότητα συντέλεσε και το λιμάνι του Βόλου ως κύριο Θεσσαλικό κέντρο, αλλά και ως ρυθμιστής των εξαγωγών - εισαγωγών από και προς τον Θεσσαλικό κάμπο.

8.2.3. Μεταποίηση

Τα χωριά του νομού Μαγνησίας πέρα από τη ιδιαίτερα ανεπτυγμένη εμπορική δραστηριότητα τους σημειώνουν και αξιόλογη βιοτεχνική ή οικοτεχνική δραστηριότητα. Πρώτη και σπουδαιότερη όπως αναφέραμε παραπάνω, είναι η κατεργασία μεταξιού και ακολουθεί η υφαντική, η νηματουργία, η βυρσοδεψία και η χαλκουργία. Αυτές οι δραστηριότητες παρουσίασαν σημαντική ενεργητικότητα από της αρχές του 18ου αιώνα έως τα μέσα του 19ου όπου άρχιζαν να παρακμάζουν, με αποτέλεσμα το εργατικό δυναμικό του νομού να στραφεί προς άλλες επικερδής δραστηριότητες.

Πίνακας 8.2: Αξιοθέατα των οικισμών του Ν. Μαγνησίας

Οικισμός	Αξιοθέατα	Χρονολογία Κατασκευής	Παρατηρήσεις
Άγιος Λαυρέντιος	Μονή Αγ. Λαυρεντίου	14ος αι.	Πανηγύρι την πρώτη Κυριακή του Ιουνίου
	Εκκλησία Αγ. Αθανασίου		
	Εκκλησία Αγίου Δημητρίου		
	Εκκλησία της Παναγίας Σουραβλιού		
	Αρχοντικό Καταρτζή		Αντιπροσωπευτικό δείγμα της παραδοσιακής αρχιτεκτονικής του Πηλίου
	Αρχοντικό Γιθανάκη		Αντιπροσωπευτικό δείγμα της παραδοσιακής αρχιτεκτονικής του Πηλίου
	Αρχοντικό Σήνη		Αντιπροσωπευτικό δείγμα της παραδοσιακής αρχιτεκτονικής του Πηλίου
	Πλατεία του Χατζήνη		Θέα προς τη ρεματιά του Βρύχωνα
	Σπηλιά του μυθικού Κένταυρου		Βρίσκεται στην κορυφή του βουνού από όπου υπάρχει απεριόριστη θέα στον Παγασητικό και το Αιγαίο πέλαγος
Άγρια	Εκκλησιά της Παναγίας της Γόρτσας		
	Εκκλησία του Τιμίου Σταυρού		Βρίσκεται στο λόφο Ανεμούτσα
	Εκκλησία της Παναγίας της Τρύπας		Είναι χτισμένο μέσα σε βράχο στη θάλασσα
Άγιος Γεώργιος Κισσού	Εκκλησιά Παναγίας	1608	Κτισμένος σε θέση αρχαίου ναού
	Εκκλησία Αγ. Ιωάννου του Θεολόγου		Ανάλογο τέμπλο
Άνω Λεχώνια	Μονή Ταξιαρχών	1538	Ευλόγλυπτο τέμπλο
	Εκκλησία του Αγ. Αθανασίου	1773	Ευλόγλυπτο τέμπλο
	Εκκλησία Αγ. Αναργύρων		Θέα προς τον παγασητικό
Βυζίτσα	Εκκλησία Αγ. Ιωάννου	1771	Θαυμάσιες αιογραφίες
Κάτω Λεχώνια	Πύργος του Κοκασλή		Κτίσμα από την περίοδο της Τουρκοκρατίας
Αργαλαστή	Μονή Αγ. Νικολαίου		Εξοχές λιθογραφίες και λιθανάγλυφα
	Μοναστήρι Πάου		Ανοιχτή θέα στον Παγασητικό
	Μονή των Ταξιαρχών		
	Κτίριο του "Ελληνικού Σχολείου"		Δίδαξε Βάρναλης-Δελμούζος
Άρησσος			
Απέτες	Εκκλησία του Αγ. Γεωργίου		
Νεοχώρι	Εκκλησία του Αγ. Δημητρίου		Τοιχογραφίες του λαϊκού ζωγράφου Παγώνη

συνέχεια πίνακα 8.2.

Δράκεια	Εκκλησιά Αγ. Γεωργίου		Ξυλοσκάλιστο τέμπλο και τοιχογραφίες του Γάννη Παγώνη
	Αρχονικό Τριανταφυλλου		Ένα από τα ωραιότερα της Ελλάδας
	Μνημείο πολέμου		Σε ανάμνηση της ομαδικής εκτέλεσης 114 Δρακειοτών από το γερμανικό στρατό κατοχής
Ανεμούτσα	Ξωκλήσι του Σταυρού		Τέμπλο με εξαιρετικό συνδυασμό ξυλογλυπτικής και ζωγραφικής
Σαγορά	Μονή της Παναγίας της Ρόσοβας	13ος αι	
	Εκκλησία του Αγ. Γεωργίου	1765	Τρισυπόστατη βασιλική με πληροφάνεια στοιχεία, εδούθηκε από τον Πατριάρχη Καλλίνο
	Εκκλησία Αγ. Παρασκευής	18ος αι.	Δημιούργημα του Ηπειρώτη μάστορα Δήμου Ζαπανιώτη
	Εκκλησίες της Αγ. Κυριακής, του Προφήτη Ηλία, του Αγ. Δημητρίου και του Αγ. Νικολάου	18ος αιώνας	Ξυλοσκάλιστα τέμπλα, τοιχογραφίες, και έργα μεγάλης τέχνης
	Οι μαρμαρένιες βρύσες του "Δεσπότη" και του "Κράλλη"	18ος αι.	
	Αρχονικά του Κωνσταντίνου Πα-παστάθη, Κασσαβέτη, Γκαραγκάνη, Παναγιώτου, Πρίγκου	17ος-18ος αι.	Αντιπροσωπευτικά δείγματα λαϊκής αρχιτεκτονικής αλλά και πλούτου
	Το "Ελληνομουσείο"		Βρίσκεται στη συνοικία του Αγ. Γεωργίου
	Η σχολή του Ρήγα		Βρίσκεται στη συνοικία του Αγ. Γεωργίου. Εδώ μαθήτευσε ο Ρελλουλάς
	Η Βιβλιοθήκη		Από τις πιο σημαντικές επαρχιακές. Διαθέτει πάνω από 3500 βιβλία, χειρόγραφα, κώδικες.
Κατηχώρι	Βυζαντινά ξωκλήσια της Αγ. Μαρίας, του Προφήτη Ηλία, των Ταξιαρχών, του Αγ. Γεωργίου, της Παναγίας του Μεγάλου Γένους και της Παναγίας	10ος αι.	Αξιόλογες βυζαντινές τοιχογραφίες
Κάτω Γατζία	Μονή Αγ. Τριάδας		
Κισσος	Εκκλησία της Αγ. Μαρίας	18ος αι.	Ξυλοσκάλιστο, επιχρυσωμένο τέμπλο, αγιογραφίες του Γάννη Παγώνη
Μακρυνίτσα	Μονή του Αι Γεράσιμου του νέου		Βρίσκεται στο πιο ψηλό σημείο της Μακρυνίτσας
	Μονή της Παναγίας της Σουρβιάς		
	Εκκλησιάκι του Αι Γάννη του Προδρόμου	1800	Χτισμένο με μαρμαρίνες πλάκες και τούβλα
	Εκκλησία της Παναγίας της Μακρυνίτσας	1767	Σημαντικές τοιχογραφίες, ηλωσιώνεται από τρία παρεκλήσια
	Εκκλησία Αγ. Τριάδας		Αγιογραφίες του Γάννη Παγώνη
	Εκκλησία Κοιμήσεως Θεοτόκου	1767	Τριόλιτη με θαυμάσιο ξυλόγλυπτο τέμπλο

συνέχεια πίνακα 8.2.

	Εκκλησία Αγ. Πάντων	1756	Μονόχωρη, πλούσια τοιχογραφημένη
	Λαογραφικό Μουσείο		Συλλογή από σκεύη, αντικείμενα και κειμήλια.
	Βρύση πλατείας		
	Αρχοντικό Μουσλή		
Μηλιές	Μονή του Αγ. Γεωργίου του Προδρόμου		
	Εκκλησία των Παμμεγίστων Ταξιαρχών	1741	Τρίκλιτη βασιλική. Εδώ ξεκίνησε η εξέγερση των Πηλιορείτών κατά των Τούρκων
	Βιβλιοθήκη		Μεγάλη συλλογή με σπάνια βιβλία, εγγραφα, χειρόγραφα, όργανα φυσικής και χημείας
	Το "Σπίτι-Μουσείο" Καρνάγιο στο Βαλτούδι		
Μηλιόνα			
Μούρεσι			
	Εκκλησία Αγ. Τριάδας	1778	Λεπτοσκαλισμένο και ζωγραφισμένο ξύλινο τέμπλο
	Εκκλησία της Κοίμησης της Θεοτόκου και της Αγ. Παρασκευής	1776	
	Αρχοντικό Παναζόπουλου		Αντικείμενα Λαϊκής Τέχνης
Νταμούχαρη	Εκκλησάκι του Αγ. Νικολάου		Τοιχογραφίες
Πορταριά			
	Εκκλησία Αγ. Νικολάου		Έδωσε το όνομα του στο χωριό
	Εκκλησάκι Παναγίας Πορταρέας		
	Εκκλησία Αγίων Αναργύρων	18ου αιώνα	Κλασικό δείγμα πηλιορείτικης αρχιτεκτονικής
	Ντριτσέλα		Νεροτριβείο για τα Κυλίσια
Τρίκερι			
	Εκκλησία Αγ. Τριάδας	18ος αι.	Τρίκλιτη βασιλική με ξυλοσκάλιστο επιχρυσωμένο τέμπλο και δεσποτικό θρόνο φτιαγμένο στη Βαρκελόνη
	Εκκλησία του Αγ. Αθανασίου	1799	Μονόκλιτη βασιλική με τρούλο
	Εκκλησία των Αγ. Αναργύρων	19ος αι.	Μονόκλιτη βασιλική με εντοιχισμένα πολύχρωμα ροδίτικα πιάτα
	Αρχοντικά των Κουτράνη, Καμπουρέλου, Βρονιώτη, Στάθη		
	Καρνάγιο Αγ. Κυριακής		
Τσαγκαράδα			
	Εκκλησία Αγ. Παρασκευής	18ος αι.	Βασιλικός ρυθμός, ξυλοσκάλιστα τέμπλα
	Εκκλησίες Αγ. Γεωργίου, Αγίας Κυριακής και Αγ. Ταξιαρχών		Βασιλικός ρυθμός, ξυλοσκάλιστα τέμπλα
	Εκκλησία της Παναγίας της Μεγαλομάτας		Σε σπηλιά -κρυφό σχολιό στην Τουρκοκρατία- στη συνοικία Φακίστρα
Χορευτό	Εκκλησάκι του Αγ. Νικολάου		Χτισμένο στα ερείπια αρχαίου ναού με τοιχογραφίες
Αηλιό			
	Εκκλησία Αγ. Αθανασίου	1785	Αξόλογο τέμπλο
	Εξωκλήσι Αγ. Τριάδας		Τοιχογραφίες του Παγώνη
Μακρυρράχη			
	Αγ. Ιωάννης ο Πρόδρομος	17ου αιώνα	Εντοιχισμένα ανάγλυφα
	Μοναστήρι Ταξιαρχών	1733	Θαυμάσιο Τέμπλο και εικόνες, μισοκατεστραμένο
Αγ. Ονοφύριος			
	Εκκλησάκι Αγ. Νικολάου του Κρεμαστού		Βρίσκεται σε μια σπηλιά στην άκρη του γκρεμού

συνέχεια πίνακα 8.2.

Ανακασιά	Εκκλησιάκκι Αν. Ειρήνης Αρχοντικό Κοιτού		Οι τοίχοι του αρχοντικού είναι ζωγραφισμένοι από τον Θεόδωμο
Ανω Βόλος	Εκκλησιάκκι Προφ. Ηλία Εκκλησιάκκι Κοιμήσεως Θεοτόκου	16 αιώνα	Κόγχη από πέτρινα και μαρμάρινα κομμάτια με ανάγλυφες παραστάσεις
Κιάτσο	Κάστρο της Σκιάθου Εκκλησία του Χριστού στο Κάστρο		Ενετικό κτίσμα
	Μονή του Ευαγγελισμού της Θεοτόκου	1794	Εν ενεργεία Μονή
	Μονή της Παναγίας της Κεχροάς		Εγκαταλειμμένη
	Μονή της Παναγίας της Κουνίστρας		Εγκαταλειμμένη
	Μονή του Αγίου Ιωάννη Νάος των Τριών Ιεραρχών		Εγκαταλειμμένη
Εκόπελος	Ναός του Αγίου Αθανασίου στο Κάστρο Ναός του Αγίου Απαστόλου στο Βράχο Ναός του Αγίου Δημητρίου στο Χριστό		
	Μονή του Ευαγγελισμού Μονή της Παναγίας της Λειβαδιώπισσας Μονή του Προδρόμου		
Αλυμυρός	Αρσινόπηνη και περικλείουν την ακρόπολη του Κισλάρ		Αρσινόη Ελληνικά τείχη με μεγάλες ορθωγώνιες πέτρες
	Ακρόπολη της αρχαίας Άλου στη θέση "Κεφάλωση"		Ίχνη αρχαίων οχυρώσεων και θεμελιώσεων
	Άρχαϊος οικισμός στη θέση "Ζερβίνα", νοτιοδυτικά του Αλυμυρού		Ίχνη Νεολιθικού, Μικηναϊκού και Ελληνιστικού οικισμού
Φυλάκη	Ερείπια Ομηρικής φυλάκης στο ομώνυμο χωριό Φυλάκη		
Βρόναινα	Άρχαϊα κρηπια έξω από το χωριό της Βρόναινας		
Μικροθήβες	Ακρόπολη Φθιωτών Θηβών στο χωριό Μικροθήβες		Ίχνη αρχαίου θεάτρου, θεμέλια μεγαλόπρεπων οικοδομημάτων

Πηγή: Κ. Παπαγεωργίου-Σ. Κορδάτου-Φ. Αδρίμη, 1995, ομάδα πολιτιστικών στοιχείων για το μάθημα "Εναλλακτικές μορφές Τουρισμού στο Πήλιο", Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας

Κεφάλαιο 9

Συμπεράσματα - Προτάσεις

A. Συμπεράσματα

Από όσα αναφέρθηκαν στα προηγούμενα κεφάλαια αντιλαμβανόμαστε την σπουδαιότητα των προβλημάτων που αντιμετωπίζει ο Ν. Μαγνησίας, προβλήματα που επιδρούν αρνητικά στην τουριστική ανάπτυξη της περιοχής. Τα μεγαλύτερα προβλήματα που εντοπίστηκαν σχετίζονται με:

1. Της χαμηλής ποιότητας προσφερόμενες τουριστικές υπηρεσίες.
2. Τον τουριστικό υπερκορεσμό των Σποράδων, Βόλου και δευτερευόντως της Μακρυνίτσας και Πορταριάς σε σχέση με τις υπόλοιπες περιοχές του νομού.
3. Την έλλειψη συνδυασμού τουρισμός - προστασία και γνωριμία με τη Μαγνησία και τον φυσικό χώρο της.
4. Τα διαρθρωτικά και δημογραφικά προβλήματα που αντιμετωπίζει ο αγροτικός πληθυσμός των ορεινών περιοχών του Πηλίου, αλλά και των πεδινών περιοχών της υπόλοιπης Μαγνησίας.
5. Βασικά προβλήματα υποδομής, κυρίως στο Οδικό δίκτυο.

Γνωρίζοντας τη φύση των παραπάνω προβλημάτων, προτείνονται συγκεκριμένα μέτρα που θεωρούνται πως θα δώσουν τη δυνατότητα ανάπτυξης συγκεκριμένων μορφών τουρισμού που σέβονται όχι μόνο το περιβάλλον καθώς και τον λαογραφικό και πολιτιστικό χαρακτήρα της Μαγνησίας, αλλά και συμβάλλουν στην προβολή και προστασία του στα πλαίσια του αξιώματος της Αειφορίας. Η ανάπτυξη αυτών των προτάσεων ακολουθεί στις επόμενες παραγράφους.

B. Προτάσεις

9.1. Βελτίωση υποδομών

Η ποιότητα των υποδομών επηρεάζει άμεσα την ζωή των εργαζομένων μιας κοινωνίας και επιδρά σημαντικά σ'ένα από τα σπουδαιότερα οικονομικά χαρακτηριστικά που μπορούν να δώσουν συνολική εικόνα της οικονομικής κατάστασης του νομού, της απασχόλησης. Η απασχόληση και η διάρθρωση του ενεργού πληθυσμού στον Ν. Μαγνησίας, όπως αναπτύχθηκε στο κεφ. 4 της διπλωματικής εργασίας, παρουσιάζει σημαντική μείωση στον τομέα της Γεωργίας, Κτηνοτροφίας και Αλιείας, ενώ οι πρόσφατες εξελίξεις στις μεγάλες βιομηχανικές μονάδες της ΒΙ.ΠΕ. δεν αφήνουν περιθώρια στον ενεργό πληθυσμό του νομού για οικονομική επιβίωση. Οι επενδύσεις (πίνακας 4.4.β.) συγκεντρώνονται κατά 5,08% στον πρωτογενή τομέα, κατά 77,73% στον δευτερογενή τομέα και κατά 17,19% στον τριτογενή (έναντι 8,48% για όλη τη περιφέρεια Θεσσαλία). Το αυξημένο ενδιαφέρον των επενδυτών στον τριτογενή

τομέα (υπηρεσίες κ' τουριστικές δραστηριότητες) φανερώνει το γενικότερο ενδιαφέρον του τοπικού πληθυσμού για αυτού του είδους τις δραστηριότητες, που τις κρίνει από μόνος του πλέον ως την τελευταία λύση για την οικονομική βιωσιμότητα του. Είναι χαρακτηριστική η εξάρτηση που παρουσιάζουν αυτού του είδους οι τουριστικές δραστηριότητες από την ποιότητα των δικτύων υποδομής. Γι' αυτό τον λόγο στην συνέχεια παρουσιάζονται συγκεκριμένες προτάσεις βελτίωσης της υπάρχουσας υποδομής, όπως αυτή αναλύθηκε στα προηγούμενα κεφάλαια.

9.1.1. Οδικό δίκτυο

Είναι απαραίτητη η διάνοιξη δρόμων προς κάποιες παραλιακές περιοχές ανατολικά του νομού (Βόλος-Μηλίνα, Βόλος-Τρίκερι), όπως επίσης και οι διάνοιξη δρόμων σε κάποιες περιοχές των τριών μεγάλων νησιών των Β. Σποράδων. Η κακή ποιότητα του συγκεκριμένου οδικού δικτύου ή και η ανεπάρκεια του ακόμα μειώνει τις τουριστικές δυνατότητες των περιοχών αυτών και κρίνεται αναγκαία η άμεση βελτίωση του. Για συγκεκριμένα τμήματα του Επαρχιακού δικτύου στον νομό προτείνεται³³:

1. Τμήμα Άνω Βόλου - Μακρυνίτσας - Σταγιατών - Προφήτη Ηλία

Προτείνεται διάνοιξη 2 χλμ. από τα συνολικά 6,8 χλμ. Τα 0,8 χλμ. από τα 4,8 κυκλοφορούμενα χιλιόμετρα του δρόμου είναι χωρίς οδόστρωμα και προτείνεται ασφαλτόστρωση αυτών.

2. Τμήμα Πορταριάς - Μακρυνίτσας

Από τα 2,5 κυκλοφορούμενα χιλιόμετρα του τμήματος αυτού προτείνεται νέα ασφαλτόστρωση σε 1,5 χλμ. αυτών.

3. Τμήμα Ζαγοράς - Πουρί προς Σκλήθρο (μέχρι τα όρια του νομού)

Το συνολικό μήκος του νομοθετημένου τμήματος είναι 30 χλμ. και τα κυκλοφορούμενα αυτών είναι μόνο τα 6 χλμ. Προτείνεται διάνοιξη 21 χλμ. του τμήματος αυτού και ολοκλήρωση της διάνοιξης των ημιδιανοιγμένων 3 χλμ.

4. Τμήμα Αγριάς - Δράκειας - Χορεύτρας

Προτείνεται ασφαλτόστρωση 3 χλμ. του κυκλοφορούμενου δικτύου (κακή κατάσταση) και διάνοιξη 9,5 χλμ. του μη κυκλοφορούμενου τμήματος.

5. Τμήμα Αργαλαστής - Τρίκερι

Προτείνεται νέα ασφαλτόστρωση σε 10 χλμ. του κυκλοφορούμενου τμήματος λόγω κακής ποιότητας του τάπητα.

6. Τμήμα Αργαλαστής - Ξυνόβρουσης

Προτείνεται συντήρηση του τάπητα στα 6,7 χλμ. του κυκλοφορούμενου δικτύου.

7. Τμήμα Αργαλαστής - όρμου Πάλτση

Προτείνεται νέα ασφαλτόστρωση σε μήκος 7 χλμ. από τα 10 χλμ. του κυκλοφορούμενου οδικού δικτύου

8. Τμήμα Αργαλαστής - Λαύκου - Πλατανιά

Από τα 12,6 χλμ. του κυκλοφορούμενου οδικού δικτύου στα 6,4 χλμ. κρίνεται αναγκαία η συντήρηση του τάπητα λόγω κακής κατάστασης.

9. Τμήμα Μηλίνας - Προμυρίου

Προτείνεται νέα ασφαλτόστρωση σε 3,9 χλμ. του κυκλοφορούμενου δικτύου λόγω μέτριας κατάστασης.

10. Τμήμα Βόλου - Καναλιών προς Αγιά μέχρι των ορίων του νομού

Προτείνεται συντήρηση του τάπητα σε 5 χλμ. του κυκλοφορούμενου οδικού δικτύου.

11. Τμήμα Γλαφυρών - Βένετου

Προτείνεται νέα ασφαλτόστρωση των 9 χλμ. του κυκλοφορούμενου δικτύου.

12. Τμήμα Καναλιών - Κεραμιδίου

Η ποιότητα του τμήματος αυτού βρίσκεται σε καλή κατάσταση, με εξαίρεση ένα τμήμα 0,5 χλμ. που βρίσκεται σε κακή κατάσταση και προτείνεται η αντικατάσταση του τάπητα σε αυτό.

13. Τμήμα Βόλου - Διμηνίου - Παλιουρίου

Προτείνεται η ασφαλτόστρωση ενός τμήματος 2,5 χλμ. από το κυκλοφορούμενο οδικό δίκτυο.

14. Τμήμα Ριζομούλου - Καναλιών

Κρίνεται αναγκαία η διάνοιξη τμήματος 6,5 χλμ. από το μη κυκλοφορούμενο τμήμα του οδικού δικτύου.

15. Τμήμα Αλμυρού - Φυλάκης από Ευξεινούπολη

Προτείνεται η διάνοιξη τμήματος μήκους 4 χλμ. από το μη κυκλοφορούμενο οδικό δίκτυο.

16. Τμήμα Αλμυρού - Ανάβρας προς Μελιταία Νεοχωρακίου - Τζουρνάκη

Από τα 44,1 χλμ. του κυκλοφορούμενου δικτύου τα 2,3 χλμ. βρίσκονται σε κακή κατάσταση και προτείνεται νέα ασφαλτόστρωσή τους.

17. Τμήμα Αλμυρού - Πλατάνου - Βρύναινας

Προτείνεται νέα ασφαλτόστρωση σε 4 χλμ. και συντήρηση του τάπητα σε 1,5 χλμ. από το κυκλοφορούμενο δίκτυο .

18. Τμήμα Βρύναινας - Αγ. Ιωάννη

Από το κυκλοφορούμενο τμήμα του οδικού δικτύου στην περιοχή τα 5 χλμ. χρειάζονται συντήρηση ή και αλλαγή του τάπητα λόγω καιρικών συνθηκών.

19. Τμήμα Σούρπης - Αμαλιάπολης

Προτείνεται νέα ασφαλτόστρωση σε 3 χλμ. του κυκλοφορούμενου δικτύου.

20. Τμήμα Σούρπης - όρμου Νηές

Προτείνεται νέα ασφαλτόστρωση σε 4 χλμ. του κυκλοφορούμενου δικτύου.

21. Τμήμα Πτελεού - Παραλίας

Προτείνεται νέα ασφαλτόστρωση σε 2,5 χλμ. του κυκλοφορούμενου δικτύου

22. Τμήμα Σκιάθου - Κουκουναριές

Στο συγκεκριμένο τμήμα, 11 χλμ. του μη κυκλοφορούμενου δικτύου χρειάζονται διάνοιξη, ενώ από το κυκλοφορούμενο τμήμα, 2,5 χλμ. βρίσκονται σε κακή κατάσταση και χρειάζονται ασφαλτόστρωση και 8 χλμ. χρειάζονται συντήρηση του τάπητα.

23. Τμήμα Σκοπέλου - Λουτρακίου μέσω Αγνώντος - Γλώσσας

Προτείνεται συντήρηση του τάπητα σε 14 χλμ. του κυκλοφορούμενου δικτύου και νέα ασφαλτόστρωση σε τμήμα 3 χλμ. αυτού.

24. Υλοποίηση της σχεδιασμένης διάνοιξης του Μονοπατιού Χάνια - Κισσός (βλέπε παράγραφο 9.6.5.).**9.1.2. Θαλάσσιες συγκοινωνίες**

Το θαλάσσιο δίκτυο του Ν. Μαγνησίας εξυπηρετείται από 6 λιμάνια, το μεγάλο εμπορικό λιμάνι του Βόλου και τα μικρότερα κυρίως τουριστικά λιμάνια της Σκιάθου, της Σκοπέλου, της Γλώσσας Σκοπέλου και του Πατητηρίου της Αλλονήσου. Το λιμάνι του Βόλου άρχισε να αποκτά κυρίαρχο ρόλο στην διαμετακομιστική κίνηση της Θεσσαλίας μετά το '77, η κίνηση κορυφώθηκε το '79, ενώ μετά το '79 αυτή η κίνηση άρχισε να μειώνεται, χωρίς αυτό να σημαίνει ότι η ακτοπλοία δεν αποτελεί το βασικό συγκοινωνιακό μέσο για την μεταφορά επιβατών από την ηπειρωτική Ελλάδα προς τις Β. Σποράδες. Συγκεκριμένα³⁴ κατά την περίοδο 1981-87 η συνολική επιβατική κίνηση του λιμανιού του Βόλου αυξήθηκε κατά 36,54%, η αντίστοιχη επιβατική κίνηση της γραμμής Βόλου - Σποράδων αυξήθηκε κατά 36,161%, ενώ η συνολική διακίνηση επιβατικών στην γραμμή αυξήθηκε κατά 119,73%. Τα παραπάνω νούμερα φανερώνουν της συνεχώς αυξανόμενη ζήτηση για θαλάσσιες συγκοινωνίες στην περιοχή, καθώς και τον ρόλο που διαδραματίζουν αυτές στις διερχόμενες τουριστικές ροές. Η ποσότητα και η ποιότητα παροχής υπηρεσιών που είναι σε θέση να παρέχουν οι ακτοπλοϊκές εταιρίες της περιοχής καθορίζουν την περαιτέρω έκβαση της τουριστικής ζήτησης καθώς και την ικανότητα κάλυψης της συνεχώς αυξανόμενης διαμετακομιστικής κίνησης. Για την αντιμετώπιση των παραπάνω προβλημάτων προτείνεται:

1. Δημιουργία της αναγκαίας υποδομής στα λιμάνια ώστε να είναι σε θέση να δεχτούν το φόρτο της επιβατικής και εμπορευματικής κίνησης σε περιόδους αιχμής.
2. Στελέχωση των ακτοπλοϊκών εταιριών από άτομα που είναι σε θέση να εξυπηρετούν το επιβατικό κοινό.

3. Πρόβλεψη της αναμενόμενης ζήτησης σε θαλάσσιες συγκοινωνίες, μηχανογράφηση των κρατήσεων, οργάνωση των δρομολογίων.
4. Τεχνική κατάρτιση και εκπαίδευση των εργαζομένων των ακτοπλοικών εταιριών σε software που αφορά management, μηχανογράφηση, σύγχρονα λογιστικά πακέτα και βάσεις δεδομένων.

9.1.3. Αεροπορικές συγκοινωνίες

Το δίκτυο των αεροπορικών συγκοινωνιών του Ν. Μαγνησίας εξυπηρετείται από το πολιτικό αεροδρόμιο της Σκιάθου και του στρατιωτικού αεροδρομίου της Νέας Αγχιάλου. Οι προτάσεις που ακολουθούν αφορούν αυτά τα δύο αεροδρόμια και θεωρούνται ως οι πλέον αναγκαίες για την άμεση εξυπηρέτηση των αεροπορικών συγκοινωνιών της περιοχής κυρίως κατά την τουριστική περίοδο. Συγκεκριμένα προτείνεται :

1. Μελέτη μελλοντικής επέκτασης της αίθουσας αναχωρήσεων - αφίξεων του αεροδρομίου της Σκιάθου.
2. Συντήρηση του Αστυνομικού και Πυροσβεστικού τμήματος του αεροδρομίου της Σκιάθου.
3. Δυνατότητα λειτουργίας του αεροδρομίου της Νέας Αγχιάλου ως πολιτικό σε μεγαλύτερο βαθμό από ότι γινόταν μέχρι σήμερα την τουριστική περίοδο.
4. Αύξηση των χειμερινών διαδομών του εσωτερικού από 2 σε 3 την εβδομάδα.

9.1.4. Δίκτυο ύδρευσης

Οι ανάγκες ύδρευσης του Ν. Μαγνησίας καλύπτονται κυρίως από γεωτρήσεις και πηγές, ενώ στις υπόλοιπες περιοχές του νομού οι ανάγκες καλύπτονται από τη δημιουργία ενιαίου δικτύου ύδρευσης. Για την δημιουργία του έχουν γίνει συμπράξεις μεταξύ ορισμένων περιοχών όπως, Άγ. Τριάδας, Σούρπης, Δρυμώνα, Αργαλαστής, Ξυνόβρυσης και Λαύκου. Σ'όλες τις παραπάνω περιοχές η αποθήκευση νερού γίνεται σε δεξαμενές, εκτός του Στεφανοβίκειου όπου υπάρχουν υδατόπυργοι. Συγκεκριμένα προτείνονται:

1. Να τοποθετηθούν σ'όλο το νομό υδρόμετρα για να αντιμετωπιστεί η αλόγιστη κατανάλωση νερού.
2. Να δημιουργηθούν δύο φράγματα στο Νεοχώρι και στον Άγιο Ιωάννη για την εκμετάλλευση των βρόχινων νερών.
3. Δημιουργία υδατόπυργων στις ορεινές περιοχές του Πηλίου, όπως στην περίπτωση του Στεφανοβίκειου.

4. Ελεγχόμενη εκμετάλλευση των γεωτρήσεων για να αντιμετωπιστούν τα προβλήματα υφαλμύρωσης του υδροφόρου ορίζοντα, κυρίως σε περιοχές του βορείου Πηλίου.
5. Επέκταση των συμπράξεων μεταξύ περιοχών για την δημιουργία ενιαίων συστημάτων ύδρευσης.
6. Διαχωρισμός του δικτύου Ύδρευσης - Άδρευσης.

9.1.5. Δίκτυο Αποχέτευσης

Στον Ν. Μαγνησίας τα μεγαλύτερα αποχετευτικά πρόβλήματα παρατηρούνται σε περιοχές όπου δεν υπάρχει διαχωρισμός των οβρίων νερών από τα λύμματα. Τέτοιου τύπου παντοροικά δίκτυα αποχέτευσης παρατηρούνται στις περιοχές του Πηλίου, στο Βελεστίνο και στον Αλμυρό, ενώ στα νησιά των Β. σποράδων (με εξαίρεση την Σκιάθο) τα λύμματα οδηγούνται απευθείας στην Θάλασσα. Οι προτάσεις βελτίωσης του αποχετευτικού δικτύου βασίζονται στα δύο μεγάλα αυτά προβλήματα. Συγκεκριμένα προτείνονται:

1. Εφαρμογή δικτύου αποχέτευσης που βασίζεται στον διαχωρισμό των οβρίων υδάτων από τα λύμματα.
2. Μείωση των απορροφητικών βόθρων μέσω της ένταξης οικισμών σε ενιαία δίκτυα αποχέτευσης όπως παρουσιάζεται στην πρόταση 1.
3. Πλήρης ανάπτυξη λειτουργίας του Βιολογικού καθαρισμού στην πόλη του Βόλου, εκτός της πρωτοβάθμιας καθίζησης σε ανώτερα επίπεδα.
4. Ολοκληρωμένη ανάπτυξη του υπάρχοντος αποχετευτικού δικτύου στην Σκιάθο και πλήρης ανάπτυξη λειτουργίας του Βιολογικού καθαρισμού.
5. Δημιουργία Βιολογικού καθαρισμού στην Σκόπελο με αρχικό στόχο την λειτουργία πρωτοβάθμιας καθίζησης των λυμμάτων.
6. Δημιουργία Βιολογικού καθαρισμού στις Β.Α. και Ν.Α. περιοχές του Πηλίου.
7. Επιβολή κυρώσεων σε περιπτώσεις απευθείας ρήψης λυμμάτων στην θάλασσα και σε υδάτινους πόρους.

9.1.6. Υγεία - Πρόνοια

Τα περισσότερα προβλήματα στον τομέα της Υγείας - Πρόνοιας εστιάζονται στην λειτουργία των Κέντρων Υγείας και στην ελλιπή υποδομή που παρουσιάζουν τόσο αυτά όσο και το Νομαρχιακό Νοσοκομείο του Βόλου. Συγκεκριμένα προτείνεται:

1. Η στελέχωση των Κέντρων Υγείας και η προώθηση της νοσοκομειακής υποδομής αυτών.
2. Ολοκλήρωση της δημιουργίας των νέων τμημάτων του Νομαρχιακού Νοσοκομείου Βόλου και πλήρη ανάπτυξη των 450 κλινών που προβλέπονται.

9.2. Εκπαίδευση - Επιμόρφωση του τοπικού πληθυσμού

Η επιτυχία εφαρμογής του προγράμματος Οικοτουρισμού στην περιοχή του Ν. Μαγνησίας εξαρτάται άμεσα από την ικανότητα κατανόησης των προβλημάτων που απορρέουν από την συγκεκριμένη μελέτη. Η επιμόρφωση του τοπικού πληθυσμού πάνω σε αυτά τα προβλήματα κρίνεται αναγκαία, ειδικά των ατόμων που ασχολούνται με τις Οικοτουριστικές και Αγροτουριστικές δραστηριότητες σ'όλες τις κοινότητες του νομού.

Τα επιμορφωτικά προγράμματα είναι δυνατό να χρηματοδοτηθούν σε μεγάλο ποσοστό από Κοινοτικά προγράμματα, κατά 75% από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (Ε.Κ.Τ.) και κατά 25% από Εθνικούς πόρους, ενώ ο Δήμος Βόλου σε συνεργασία με τη Περιφέρεια Θεσσαλίας και το Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας προτείνεται ως φορέας για την υλοποίηση των προγραμμάτων. Οι χώροι που διαθέτει το Πεδίο του Άρεως κρίνεται ιδανικό για τέτοιου είδους προγράμματα, ενώ η οργάνωση που μπορεί να παρέχει ο Δήμος Βόλου είναι σε θέση να προσελκύσει το ενδιαφέρον των επισκεπτών. Ειδικότερα προτείνεται³, κάθε χρόνο να πραγματοποιούνται 2 προγράμματα Οικοτουρισμού των 15 ατόμων και 200 ωρών το καθένα, με τον παρακάτω ενδεικτικό προϋπολογισμό σε τιμές 1994:

1.	1α. Δαπάνες εκπαιδευομένων (15*200*600 δρχ.)	1.800.000
	1β. Έξοδα διαμονής και Μετακίνησης, ημερήσια έξοδα διατροφής, κλπ.	1.500.000
2.	Δαπάνες διδακτικού προσωπικού (Αμοιβή, έξοδα διατροφής και μετακίνησης)	2.000.000
3.	Αναλώσιμα (Αναλώσιμα υλικά και ενοκίαση κτιρίων, υπολογιστών, κλπ.)	1.000.000
4.	Λοιπές Δαπάνες (Δαπάνες Διοικητικού προσωπικού, διαχειριστικού, βοηθητικού προσωπικού, Δ.Ε.Η., Ο.Τ.Ε., έξοδα διαχείρισης, κλπ.)	1.500.000
	<u>Σύνολο</u>	<u>7.900.000</u>

Οι προϋποθέσεις για τον επιτυχή προγραμματισμό των παραπάνω ενεργειών είναι:

1. Η ανάθεση της εκτέλεσης των προγραμμάτων σε ειδικευμένο επιστημονικό προσωπικό, με εμπειρία σε θέματα ανάλυσης εναλλακτικών μορφών τουρισμού. Υπόβαθρο για ανάπτυξη τέτοιου είδους μελετών βρίσκεται στη βιβλιοθήκη της Σχολής Τεχνολογικών Επιστημών. Η υπάρχουσα βιβλιογραφία και το διαδακτικό προσωπικό έχουν την απαραίτητη εμπειρία για τέτοιου είδους μελέτες.
2. Το επίπεδο της επιμόρφωσης (θεωρητική διδασκαλία και πρακτικές εφαρμογές) να αφορά τις εναλλακτικές μορφές τουρισμού και ειδικότερα τις Οικοτουριστικές μελέτες.
3. Η ευρεία πληροφόρηση των κατοίκων των υπό μελέτη περιοχών για την ύπαρξη και το περιεχόμενο αυτών των επιμορφωτικών προγραμμάτων, την μορφή ενημερωτικών φυλλαδίων, τηλεοπτικών και ραδιοφωνικών προγραμμάτων.

9.3. Δημιουργία multimedia πακέτων

Η δεκαετία που διανύουμε σφραγίζεται από την καταλυτική παρουσία των Πολυμέσων (multimedia) ως τεχνολογικού εργαλείου. Τα Πολυμέσα χαρακτηρίζονται από την ανθρωποκεντρική θεώρηση του τεχνολογικού δυναμικού και από την ικανότητα της χρήσης της εικόνας ως μέσο απόδοσης πληροφορίας. Η ανάπτυξη εφαρμογών τέτοιων multimedia πακέτων στον τομέα της Πληροφόρησης - Παρουσίασης σε θέματα τουρισμού, έχει τελευταία μεγάλη ανταπόκριση στο νέο κοινό και φανερώνει τα πλεονεκτήματα της χρήσης των Πολυμέσων. Το μεγάλο πλεονέκτημα αυτών των πακέτων είναι η δυνατότητα πρόσβασης στην ποιότητα και ποσότητα των πληροφοριών που παρουσιάζονται στον τελικό χρήστη. Η πρόσβαση είναι τόσο εύκολη που επιτυγχάνεται με απλή επαφή του δαχτύλου στην οθόνη, αντλείται πληροφορία μέσω φωτογραφιών, κειμένων, γραφικών - animation, ήχων και video.

Τα στάδια σύνταξης ενός multimedia τουριστικού πακέτου αποτελούνται από τα εξής στάδια³⁹:

1. Κατανομή Πηγών - Στοιχείων, βάση της φύσεως της πληροφορίας. Η κατανομή αυτή περιλαμβάνει φωτογραφίες, Λαογραφικά κείμενα, συνεντεύξεις, video και φίλτρα.
2. Επιλογή του multimedia προγράμματος. Η επιλογή γίνεται βάση οικονομικών κριτηρίων και από την ικανότητα ευελιξίας του προγράμματος. Η δυνατότητα παροχής εύκολης πρόσβασης σε πληροφορία και η ικανότητα ευελιξίας μέσα στο πακέτο είναι κριτήρια που ενδιαφέρουν τον χρήστη και συντελούν στην ορθή επιλογή του προγράμματος.
3. Δημιουργία του σκελετού πάνω στον οποίο θα κινηθεί το πρόγραμμα. Το υπόβαθρο αυτό θα περιλαμβάνει στοιχεία ξενάγησης, στοιχεία ιστορικής και πολιτιστικής εξέλιξης, τη Βάση ανάπτυξης.

4. Μετατροπή των στοιχείων σε μορφή δεδομένων στον Η/Υ. Το στάδιο αυτό περιλαμβάνει scanners, επεξεργασία ήχου και εικόνας. Στην συνέχεια ακολουθεί τμηματικό χτίσιμο της εφαρμογής.

5. Δοκιμή του multimedia πακέτου. Επίδειξη των δυνατοτήτων του προγράμματος σε άτομα εκτός της περιοχής μελέτης.

9.4. Επεμβάσεις σε παραδοσιακούς οικισμούς

Ως "Παραδοσιακοί" χαρακτηρίζονται οι οικισμοί που πληρούν τους όρους του Π.Δ. της 19.10.1978 (ΦΕΚ 594 Δ/13.11.1978) και οι οποίοι χωρίζονται σε συγκεκριμένες ομάδες I, II και III με βάση το Π.Δ. της 11.7/4.8.1980 (ΦΕΚ 374 Δ), βλέπε Παράρτημα Β. Οι οικισμοί αυτοί βρίσκονται στην περιοχή του Πηλίου και ο διαχωρισμός αυτών στις παραπάνω ομάδες γίνεται ως εξής⁴⁰:

ΟΜΑΔΑ I (Οι οικισμοί που διατηρούν τον παραδοσιακό τους χαρακτήρα ανέπαφο και χρήζουν απολύτου προστασίας)

1. Μακρυνίτσα
2. Βυζίτσα
3. Πινακάτες

ΟΜΑΔΑ II (Οι οικισμοί που διατηρούν τον παραδοσιακό τους χαρακτήρα με μικρές μόνο αλλοιώσεις)

4. Άγιος Βλάσιος	16. Αφέται	29. Κισσός	42. Ξυνόβρυση
5. Αγ. Γεώργιος
Νηλείας	17. Βένετο	30. Λαμπινού	43. Παναγία
Τρικεριού
6. Άγιος Δημήτριος	18. Δράκεια	31. Λαύκος	44. Πορταριά
7. Άγιος Λαυρέντιος	19. Ζαγορά	32. Λεφόκαστρο	45. Πουρί
8. Άγιος Ονούφριος	20. Γλαφυραί	33. Λύρη	46. Προμύρι
9. Ανήλιο	21. Καλαμάκι	34. Μακρυρράχη	47. Σταγιάτες
10. Άνω Βόλος	22. Κάλαμος	35. Μετόχι	48. Συκή
11. Άνω Γατζέα	23. Κανάλια	36. Μηλιές	49. Τρίκερι
12. Άνω Λεχώνια	24. Κατηγιώργης	37. Μηλίνα	50. Τσαγκαράδα
13. Αργαλαστή	25. Κατηχώρι	38. Μούρεσι	51. Χορευτό
14. Αργυραίικα	26. Κεραμίδι	39. Νεοχώρι	52. Χόρτο
15. Αφησος	27. Κερασιά	40. Νταμούχαρι	
	28. Κορωπί	41. Ξουρίχι	

ΟΜΑΔΑ III (Οι οικισμοί που διατηρούν λιγότερα παραδοσιακά στοιχεία και βρίσκονται κοντά στη πόλη του Βόλου ή είναι παραθαλάσσιοι)

53. Ανακασιά	59. Κάτω Λεχώνια
54. Αγ. Κυριακή(Τρικεριού)	60. Πλατανιάς
55. Αγ. Παρασκευή(Δ. Βόλου)	61. Πλατανίδα
56. Αγριά	62. Μελισσιάτικα
57. Καλά Νερά	63. Άλλη Μεριά
58. Κάτω Γατζέα	64. Άγιος Ιωάννης

Στο άρθρο 2 (ΦΕΚ 374 Δ), καθορίζονται οι Όροι Δόμησης των οικοπέδων που βρίσκονται εντός των οικισμών που ανήκουν στις παραπάνω ομάδες. Προτείνεται τροποποίηση αυτών των όρων με στόχο την ελεγχόμενη οικοδόμηση, την προστασία του παραδοσιακού χαρακτήρα των οικισμών και την προστασία του περ/ντος. Συγκεκριμένα για τα οικόπεδα εντός των οικισμών των παραπάνω ομάδων καθορίζονται τα ελάχιστα όρια εμβαδού και διαστάσεων με βάση το εδάφιο 1α του άρθρου 2 του Π.Δ. της 11.7/4.8.1980 (ΦΕΚ 374 Δ):

1. Ελάχιστο πρόσωπο: είκοσι (20) μέτρα
2. Ελάχιστο βάθος: τριάντα (30) μέτρα
3. Ελάχιστο εμβαδόν: χίλια (1.000) τ.μ.

Κατ'εξαιρέση για τον οικισμό της Τσαγκαράδας, με βάση το εδάφιο 1β του άρθρου 2, αυτά καθορίζονται:

4. Ελάχιστο πρόσωπο: είκοσι πέντε (25) μέτρα
5. Ελάχιστο βάθος: τεσσαράκοντα (40) μέτρα
6. Ελάχιστο εμβαδόν: χίλια πεντακόσια (1.500) τ.μ.

Με βάση το εδάφιο 3 του άρθρου 2 του ίδιου Π.Δ. ορίζεται:

7. ως μέγιστο ποσοστό κάλυψης των οικοπέδων το 60%.

Κατά παρέκκλιση των εδαφίων 4 και 5 του παρόντος άρθρου προτείνεται:

8. συντελεστής δομήσεως (σ.δ.) των οικοπέδων που προορίζονται για *χρήσεις κατοικίας* τα πενήντα εκατοστά (0.5) και
9. ο μέγιστος επιτρεπόμενος αριθμός ορόφων σε δύο (2)

Κατά παρέκκλιση των εδαφίων 4 και 5 του παρόντος άρθρου προτείνεται:

10. συντελεστής δομήσεως (σ.δ.) των οικοπέδων που προορίζονται για *Κοινοφελείς και Τουριστικές χρήσεις* τα εξήντα εκατοστά (0.6) και
11. ο μέγιστος επιτρεπόμενος αριθμός ορόφων σε τρεις (3)

Στο άρθρο 3 του Π.Δ. (βλέπε Παράρτημα Β) παρουσιάζονται στοιχεία για την σύνθεση των όγκων των κτιρίων και στοιχεία για την διάταξη αυτών. Συγκεκριμένα:

12. η διάταξη των κτιρίων επιβάλλεται να προσαρμόζεται στα παραδοσιακά πρότυπα του περ/ντος, ως προς τη σύνθεση, τη κλίμακα και τη αναλογία των επιμέρους όγκων αυτών (εδάφιο 1). Επίσης επιβάλλεται η κατασκευή τετρακλινούς ή πολυκλινούς στέγης για την επικάλυψη των κτιρίων, με τις απόλυτα ελάχιστες κατά τα παραδοσιακά πρότυπα κλίσεις που δε πρέπει να ξεπερνούν το 35%. Η επικάλυψη της στέγης επιβάλλεται να γίνεται με πλάκες Πηλίου. Μόνο στην περίπτωση των οικισμών της ΟΜΑΔΑΣ ΙΙΙ της παρ. 2 του άρθρου 1 του Π.Δ. είναι δυνατή η επικάλυψη με κεραμίδια Βυζαντινού τύπου.

9.5. Δραστηριότητες στα πλαίσια του Οικοτουρισμού

9.5.1. Θαλάσσιες δραστηριότητες

9.5.1.1. Θαλάσσιος Τουρισμός

Η ανάπτυξη του Θαλάσιου τουρισμού πρέπει να γίνεται μέσα σε πλαίσια στόχων και μέτρων πολιτικής που σχετίζονται κυρίως με την ευρύτερη ανάπτυξη του θαλάσσιου αθλητισμού της περιοχής του Ν. Μαγνησίας. Συγκεκριμένα η

θαλάσσια αναψυχή εξεταζόταν και στο παρελθόν ως κλάδος με δυνατότητες προσέλκυσης ενδιαφερομένων για θαλάσσια σπόρ. Στην συγκεκριμένη περίπτωση "ο θαλάσσιος τουρισμός αναφέρεται σε διάφορα μεγέθη ξένου και ντόπιου πληθυσμού που χρησιμοποιεί τη θάλασσα ή ευρύτερα υδάτινους πόρους για δραστηριότητες αναψυχής ή για μετακίνηση για λόγους αναψυχής"². Παρά την έντονη παρουσία του θαλάσσιου στοιχείου στην ζωή της Μαγνησίας οι σχετικές μ'αυτή δραστηριότητες υπαίθριας αναψυχής φαίνεται νά'ναι περιορισμένες από την άποψη αριθμού συμμετοχής του τοπικού πληθυσμού σε αυτές. Υπάρχουν σημαντικά προβλήματα που σχετίζονται μ'αυτές τις δραστηριότητες που αναφέρονται:

1. Στον τρόπο οργάνωσης - διάθεσης, marketing του προϊόντος με αποτέλεσμα την διαφυγή σημαντικών ποσών συναλλάγματος.
2. Στο υπάρχον ελλιπές νομοθετικό πλαίσιο στήριξης των συγκεκριμένων δραστηριοτήτων.
3. Στην κατάσταση του τεχνολογικού εξοπλισμού και στην ανοργάνωτη και ελλιπή τεχνική υποδομή.
4. Τον κατακερματισμό της παραγωγής και την ανάγκη λήψης επενδυτικών σχεδίων και μέτρων πολιτικής.
5. Στην μορφή της χωρικής συγκέντρωσης αυτού του είδους των δραστηριοτήτων κυρίως γύρω από την πρωτεύουσα.
6. Στην έλλειψη κατάλληλων επιμορφωτικών προγραμμάτων για το προσωπικό του κλάδου και τους νέους

Για την αντιμετώπιση των παραπάνω προβλημάτων προτείνεται μια σειρά μέτρων που αναφέρεται σε κάθε επιμέρους πρόβλημα ξεχωριστά. Συγκεκριμένα για την αντιμετώπιση του προβλήματος της οργάνωσης - διάθεσης των θαλάσσιων δραστηριοτήτων (πρόβλημα 1) στους ενδιαφερόμενους προτείνεται:

- 1.1. Δημιουργία μόνιμου εκθεσιακού χώρου στον Βόλο (π.χ. στο Εκθεσιακό Κέντρο στον Πεδίο του Άρεως), είτε για αποκλειστική χρήση του κλάδου, είτε στα πλαίσια ενός Πανελληνίου Κέντρου Εκθέσεων.
- 1.2. Οργάνωση δικτύου για την προβολή του Θαλάσσιου τουρισμού και του ναυταθλητισμού. Η οργάνωση μπορεί να περιλαμβάνει τη δημιουργία περιοδικών εκθέσεων των προϊόντων του κλάδου για την προώθηση των πωλήσεων, την διαφημιστική προβολή της θαλάσσιας αναψυχής και των θαλάσσιων δυνατοτήτων του νομού από τα media, καθώς και με την προβολή ειδικών Documentaries και εκθέσεων από τα γραφεία του ΕΟΤ.
- 1.3. Δημιουργία δικτύου βιβλιοθηκών, αρχείων, συλλογών - μουσείων για τη συγκέντρωση σχετικού υλικού πάνω στην ναυσιπλοία και τη ναυπηγική τέχνη, διάσωση - συντήρηση αρχαίων ναυτοπλοϊκών δειγμάτων μέσω ενίσχυσης υπάρχοντων ιδρυμάτων και φορέων.

Για την αντιμετώπιση των προβλημάτων που αντιμετωπίζει ο κλάδος λόγω των ελλιπών ρυθμίσεων του νομοθετικού πλαισίου (πρόβλημα 2) προτείνεται:

2.1. Σύνταξη δέσμης διοικητικών και νομοθετικών μέτρων που αναφέρονται σε όρους και κανονισμούς δημιουργίας, εγκατάστασης και λειτουργίας επιχειρήσεων και γραφείων ναύλωσης τουριστικών σκαφών.

Η βελτίωση της κατάστασης του τεχνολογικού εξοπλισμού (πρόβλημα 3) απαιτεί:

3.1. Πρόγραμμα διατήρησης - εκσυγχρονισμού και ανάπτυξης παραδοσιακών κατασκευαστικών μονάδων ξύλινων σκαφών - Ταρσανάδες. Φορέας του συγκεκριμένου προγράμματος είναι ο ΕΟΜΜΕΧ που θα καθορίσει το ύψος και την διαδικασία δανειακών χορηγήσεων και επιδοτήσεων με χαμηλότοκα δάνεια. Ο ίδιος ο φορέας θά'ναι αυτός που θα καθορίσει τις ευνοϊκές προϋποθέσεις για την παραπέρα οργάνωση των διεσπαρμένων μικρών μονάδων για τον σχηματισμό κοινοπρακτικών μονάδων, κυρίως στο νησιωτικό επίπεδο των Β. Σποράδων.

3.2. Πρόγραμμα ανάπτυξης ναυπηγοεπισκευστικών μονάδων σκαφών αναψυχής. Οι κύριοι άξονες προσανατολισμού του προγράμματος είναι:

- η παραγωγή συγκεκριμένων σκαφών αναψυχής που ανταποκρίνονται στις ανάγκες αθλητικών ομοσπονδιών και ναυτικών ομίλων
- η παραγωγή μικρού μεγέθους σκαφών κρουαζιέρας, για να εξυπηρετηθούν οι ανάγκες για θαλάσσιες συγκοινωνίες προς τις Β. Σποράδες και την Εύβοια.

Για την αντιμετώπιση των προβλημάτων του κλάδου λόγω του κατακερματισμού της παραγωγής και της έλλειψης συγκεκριμένων μέτρων πολιτικής (πρόβλημα 4) προτείνεται:

4.1. Σχετική ενίσχυση από κρατικούς φορείς (όπως το ΕΟΜΜΕΧ, ΟΠΕ, Τράπεζες) με στόχο να ιδρυθούν προμηθευτικές και εξαγωγικές κοινοπραξίες ή συνεταιρισμοί ώστε να επιτύχουμε κάλυψη των αναγκών σε πρώτες ύλες των επιχειρήσεων, την προώθηση των πωλήσεων στην εσωτερική αγορά με συντονισμένη πολιτική marketing και οργάνωση συμμετοχής σε πανελλήνιες εκθέσεις του κλάδου.

4.2. Σύνταξη οικονομικών μέτρων και προϋποθέσεις δανείων για πάγιες εγκαταστάσεις και κεφάλαια κίνησης, που να επιτρέπουν την παροχή χρηματοδοτικών και δημοσιονομικών κινήτρων προς τις επιχειρήσεις που σχετίζονται με τις δραστηριότητες του συγκεκριμένου κλάδου.

Τα προβλήματα που προέρχονται από την μορφή της χωρικής συγκέντρωσης των θαλάσσιων δραστηριοτήτων γύρω από την πρωτεύουσα

(πρόβλημα 5), έχουν ως αποτέλεσμα οι παραθαλάσσιες περιφέρειες να μην αναπτύσσουν πλήρως τις δυνατότητες που τους παρέχονται. Είναι αναγκαία η λήψη βραχυχρόνιων και μακροχρόνιων μέτρων που να τους παρέχουν τη δυνατότητα χωρικής συγκέντρωσης τέτοιων δραστηριοτήτων και τη περαιτέρω αποσυγκέντρωση αυτών από το εξωγενές περιβάλλον της πρωτεύουσας.

5.1. Σε βραχυχρόνια δράση μπορεί να επιτευχθεί η ρύθμιση προβλημάτων του σημερινού τόπου εγκατάστασης των μονάδων, επέκτασης, επανεγκατάστασης και άδειας λειτουργίας αυτών. Έτσι σε βραχυχρόνιο διάστημα μπορεί να εξασφαλιστεί ευνοϊκό κλίμα που να επιτρέπει στις επιχειρήσεις που σχετίζονται με τον θαλάσσιο τουρισμό να προγραμματίσουν την ανάπτυξη τους.

5.2. Σε μακροχρόνια βάση μπορεί να εξασφαλιστεί η δημιουργία οργανωμένων με δίκτυα υποδομής χώρων σε βιομηχανικά - βιοτεχνικά πάρκα για την επανεγκατάσταση νέων μονάδων.

Η βελτίωση της έρευνας, της εκπαίδευσης και ανάπτυξης μέσω επιμορφωτικών προγραμμάτων (πρόβλημα 6) μπορεί να εξασφαλιστεί μέσω συγκεκριμένων μέτρων όπως:

6.1. Βελτίωση και στελέχωση με προπονητές των σημερινών σχολών και ίδρυση νέων ναυταθλητικών σχολών στα πλαίσια του προγράμματος του Υφυπουργίου Νέας Γενιάς και της ΓΓΑ με συμμετοχή αρμόδιων φορέων καθώς και σχολών προπονητών. Η παράδοση των σχολών της κωπηλασίας, της ιστιοπλοΐας και της υδατοσφαίρισης, δείχνει το ικανοποιητικό επίπεδο στελέχωσης καθορίζοντας έτσι μια ορθή πορεία που πρέπει να συνεχιστεί.

6.2. Εφαρμογή ειδικών ερευνητικών προγραμμάτων και δημιουργία κατάλληλου εργαστηριακού εξοπλισμού σε ΑΕΙ για την σχεδίαση και παραγωγή μοντέλων σκαφών, λαμβάνοντας υπόψη διεθνείς προδιαγραφές και σύγχρονες εξελίξεις στις ανάγκες της εσωτερικής αγοράς.

6.3. Προγραμμάτων επιμόρφωσης των νέων στην ξυλοναυπηγική και σε διάφορες μορφές του θαλάσσιου τουρισμού. Αυτά τα προγράμματα μπορούν να εισαχθούν μέσω σειράς μαθημάτων σε κατατόπους σχολές του ΟΑΕΔ ή τις περιφερειακές υπηρεσίες του ΕΟΜΜΕΧ. Η χορήγηση υποτροφιών κατά τη διάρκεια της μαθητείας θεωρείται ισχυρό κίνητρο για την επιτυχία αυτών των προγραμμάτων. Ενδεικτικά ποσό της τάξης των 30.000 δρχ. μηνιαίως θεωρείται αναμενόμενο να αποτελέσει κίνητρο για την εκμάθηση της τέχνης.

9.5.1.2. Εθνικό Θαλάσσιο Πάρκο Αλοννήσου Βορείων Σποράδων (ΕΘ.ΠΑ.Β.Σ.)

Το ΕΘ.ΠΑ.Β.Σ. είναι το πρώτο επίσημα θεσμοθετημένο θαλάσσιο πάρκο της χώρας, βρίσκεται στη περιοχή των Β. Σποράδων και διοικητικά υπάγεται στο Ν. Μαγνησίας⁴¹. Η περιοχή του μπορεί να χαρακτηριστεί ως τυπικό Μεσογειακό σύστημα νησιών, με κύριο χαρακτηριστικό του τις βραχώδεις και απόκρυμνες ακτές που καταλήγουν συχνά σε σπηλιές, οι οποίες αποτελούν τον κυριότερο

βιότοπο της Μεσογειακής φώκιας. Το Πάρκο αποτελεί άριστο βιότοπο για πολλά είδη ιχθυοπανίδας (300 περίπου), ορνιθοπανίδας (80 περίπου), ερπετοπανίδας, αλλά και θηλαστικών με έμφαση στα θαλάσσια. Χαρακτηριστικό είναι ότι αποτελεί καταφύγιο για πολλά είδη απειλούμενα με εξαφάνιση όπως η Μεσογειακή φώκια (*monachus monachus*), το κόκκινο κοράλλι, το γεράκι Μαυροπετρίτης, ο Αιγαιόγλαρος και ο Θαλασσοκόρακας κλπ. Επίσης μεγάλη ποικιλότητα ειδών παρουσιάζει η υποβρύχια πανίδα και χλωρίδα.

Οι προσπάθειες για την ίδρυση του Πάρκου ξεκίνησαν την δεκαετία του '70, όπου ξένοι επιστήμονες άρχισαν μια εκστρατεία για την σωτηρία της Μεσογειακής φώκιας. Στην συνέχεια το 1976 προτάθηκε από τον Δρ. Th Schui ze-Westrum, η ίδρυση ενός θαλάσσιου Πάρκου στην περιοχή των Β. Σποράδων. Το 1986 εκδόθηκε η πρώτη Νομαρχιακή Απόφαση που αφορούσε τη προστασία της Μεσογειακής φώκιας και του βιοτόπου της και ακολούθησε το 1988, κοινή Υπουργική Απόφαση των Υπουργών Περι/ντος, Γεωργίας και Εμπορικής Ναυτιλίας με διάρκεια δύο ετών, η οποία ανανεώθηκε το 1990. Τελικά το Μάιο του 1992 η περιοχή κηρύχθηκε Εθνικό Θαλάσσιο Πάρκο με Προεδρικό Διάταγμα.

Η ίδρυση του ΕΘ.ΠΑ.Β.Σ. έχει ως σκοπό:

- τη προστασία, διατήρηση και διαχείριση της φύσης και του τοπίου ως φυσικής κληρονομιάς και πολύτιμου εθνικού φυσικού πόρου σε εκτεταμένες χερσαίες και θαλάσσιες περιοχές των Β. Σποράδων.
- τη προστασία ενός από τους πιο σημαντικούς στη Μεσόγειο βιοτόπους της Μεσογειακής φώκιας.
- τη προστασία άλλων σπάνιων και απειλούμενων ειδών χλωρίδας και πανίδας που έχουν βρεί καταφύγιο στα νησιά.
- την ανάπτυξη της περιοχής, με γνώμονα την ορθολογική χρήση των φυσικών πόρων.

Για την επίτευξη των παραπάνω στόχων το Θαλάσσιο Πάρκο διακρίνεται σε δύο κύριες Ζώνες Προστασίας Α και Β (βλέπε χάρτη 5, Παράρτημα Α), στις οποίες περιλαμβάνονται 7 νησιά και 22 βραχονησίδες και σκόπελοι (Π.Δ. 519/92). Η Ζώνη Α περιλαμβάνει τον Πυρήνα (νησί Πιπέρι και θαλάσσια περιοχή 3 ναυτικών μιλίων γύρω από αυτό), ενώ στη Ζώνη Β περιλαμβάνονται οι μοναδικές κατοικημένες περιοχές του ΕΘ.ΠΑ.Β.Σ., που περιορίζονται στο νησί της Αλοννήσου. Στη Ζώνη Α ισχύουν ειδικές απαγορευτικές αλιευτικές ρυθμίσεις για την άσκηση της Παράκτιας και Ερασιτεχνικής αλιείας, ενώ απαγορεύονται εντελώς η οστρακαλιεία και η σπογγαλιεία. Στις περισσότερες περιοχές της ζώνης απαγορεύεται το κυνήγι και η προσέγγιση των επισκεπτών. Η περιοχή της Ζώνης Β είναι ολόκληρη επισκέψιμη χωρίς ιδιαίτερους περιορισμούς ισχύουν όμως και εδώ απαγορευτικές ρυθμίσεις για τη Μέση αλιεία, ενώ η Παράκτια και η Ερασιτεχνική αλιεία επιτρέπονται με τις ισχύουσες διατάξεις του Αλιευτικού Κώδικα.

Η τουριστική σημασία του Θαλάσσιου Πάρκου είναι μεγάλη για τη περιοχή των Β. Σποράδων, αφού δίνει τη δυνατότητα σε αρκετούς ενδιαφερόμενους να παρατηρήσουν τα υπό προστασία είδη και να μελετήσουν τη πανίδα και χλωρίδα της περιοχής. Το θαλάσσιο Πάρκο δεν είναι ένα άθροισμα απαγορευτικών διατάξεων, αλλά συνάμα κι ένα πακέτο αναπτυξιακών μέτρων, έργων και

προγραμμάτων που θα δίνει ώθηση στην ανάπτυξη της περιοχής και παράλληλα τη δυνατότητα στη τοπική κοινωνία να συμμετέχει οικειοθελώς στη προστασία και διάσωση και της Μεσογειακής Φώκιας αλλά και όλων των ζωικών και φυτικών ειδών που έχει το τοπικό οικοσύστημα. Για τη πιο ικανοποιητική λειτουργία του Θαλάσσιου Πάρκου προτείνονται μια σειρά έργων υποδομής όπως⁴¹:

1. Ολοκλήρωση της ασφαλτόστρωσης του δρόμου Πατητήρι - Γέρακα, συνολικού μήκους 13 χλμ. Το απαιτούμενο μήκος για την ολοκλήρωση της ασφαλτόστρωσης είναι 10 χλμ.
2. Ασφαλτόστρωση του δρόμου Στενή Βάλα - Καλαμάκια - Βαμβακιές - Αγ. Δημήτριος, συνολικού μήκους 6 χλμ.
3. Ασφαλτοστρώσεις δρόμων προς τις παραλίες:

α. Μεγάλο Μουρτιά	δ. Τζώρτζη Γιαλό
β. Μηλιά	ε. Λευκό Γιαλό
γ. Χρυσή Μηλιά	στ. Μεγάλη Άμμο
4. Κατασκευή κέντρου Διοίκησης του ΕΘ.ΠΑ.Β.Σ. Η κατασκευή θα γίνει σε οικόπεδο του Δήμου στο Πατητήρι.
5. Ολοκλήρωση Ερευνητικού σταθμού Γέρακα.
Ανάπλαση περιβάλλοντος χώρου σταθμού (περίφραξη, πάρκιγκ κλπ.).
6. Αναπαλαιώσεις-ανακατασκευές λιθοστρώτων-κατασκευή χώρου στάθμευσης αυτοκινήτων στον οικισμό Παλιά Αλόνησος.
7. Κατασκευή προσύνεμου μώλου στον οικισμό Καλαμάκια και στο σταθμό επιτήρησης Γέρακα.
Καλαμάκι: κατασκευή μώλου προστασίας και κρηπίδωμα μήκους 70 m.
Σταθμός Γέρακα: Επέκταση του μώλου και του κρηπιδώματος κατά 15 m.
8. Κατασκευή προσύνεμου μώλου στο νησί Γιούρα.
Κατασκευή μώλου προστασίας και ενός ισογείου κτιρίου 20 τ.μ. ως σταθμού επιτήρησης.
9. Αξιοποίηση Σπηλαίου Γιούρων.
Βελτίωση προσπέλασης πεζών.

9.5.2. Δραστηριότητες στα πλαίσια της Ορειβασίας - Αναρρίχησης

Κύρια κατεύθυνση αυτού του είδους δραστηριοτήτων αποτελεί η σύζευξη Ορειβασίας και περιβαλλοντικής εκπαίδευσης. Τέτοιου είδους προγράμματα έχουν εκπαιδευτικό χαρακτήρα και περιλαμβάνουν⁴³:

Αθλήματα βουνού

- Ορεινή πεζοπορία, παιχνίδια προσανατολισμού
- Τρέξιμο, άσκηση στο δάσος
- Ποδήλατο βουνού
- Στοιχειώδης αναρρίχηση σε χαμηλούς βράχους
- Ιππασία

Περιβαλλοντική εκπαίδευση

- Έρευνες στο Ορεινό φυσικό περιβάλλον
- Μελέτη λειτουργίας των οικοσυστημάτων και προστασία της ορεινής φύσης
- Παρατήρηση πουλιών
- Τέχνη και φυσικό περιβάλλον
(φωτογραφία, ζωγραφική, θεατρικό παιχνίδι)
- Χιονοδρομία

Η αναζήτηση και η έρευνα του φυσικού περιβάλλοντος αποτελούν πρωταρχικό στόχο αυτών των προγραμμάτων, έχουν σκοπό να αποτελέσουν ένα ευχάριστο ερέθισμα σε όσους θέλουν να ερευνήσουν και να γνωρίσουν επώνυμες περιοχές, να καταδείξει τα προβλήματα της ανθρώπινης παρέμβασης στα ορεινά οικοσυστήματα, να διατυπώσει τις προτάσεις της οργανωμένης ομάδας που θα ερευνήσει τους συγκεκριμένους χώρους. Ανακαλύπτοντας τις σχέσεις που υπάρχουν ανάμεσα στον άνθρωπο, στον πολιτισμό και στο βιοφυσικό του περιβάλλον, εμφανίζονται οι αιτίες και τα αποτελέσματα της ανθρώπινης παρέμβασης. Ανακαλύπτονται και χρησιμοποιούνται όλες οι γνώσεις, με σκοπό την έρευνα, ανακάλυψη και κατανόηση του συγκεκριμένου χώρου ζωής. Η αναζήτηση και η έρευνα θα γίνεται με:

1. Άμεση παρατήρηση - πειραματισμοί

- Σχεδιασμός διαδρομών για την προσέγγιση των αντικειμένων έρευνας
- Πραγματοποίηση πεζοποριών, τεχνική πρόσβαση (αναρρίχηση), αν χρειαστεί, ή ακόμα και ποδηλασία (mountain bike)
- "Ξύπνημα" και χρήση όλων των αισθήσεων
- Σύγκριση πηγών (ποσότητες, μεγέθη, δομές)
- Δειγματοληψία και ανάλυση νερού

2. Βιβλιογραφική έρευνα που θα προέρχεται από:

- Βιβλιοθήκες, αρχεία, κέντρα πληροφόρησης και τεκμηρίωσης
- Οργανισμοί και περι/ντικές οργανώσεις
- Μουσεία Φυσικής Ιστορίας, Λαογραφίας και περιβαλλοντικής εκπαίδευσης

3. Άμεση επαφή με πρόσωπα όπως:

- Ειδικούς (δασολόγους, γεωπόνους, βιολόγους, ορνιθολόγους, αρχιτέκτονες κ.α.)

- Επαγγελματίες βουνού (υπαλλήλους δασαρχείου, υλοτόμους, ρητινοσυλλέκτες, βοσκούς κ.α.)
- Τοπική Αυτοδιοίκηση γειτονικών περιοχών
- Ορειβάτες
- Συγγραφείς, καλλιτέχνες, ζωγράφους
- Κατοίκους της περιοχής

9.5.3. Δραστηριότητες στα πλαίσια της Περιβαλλοντικής εκπαίδευσης

Η Περιβαλλοντική εκπαίδευση εισάγει μια διαφορετικής ποιότητας γνώση, που πρέπει να ξεκινάει από την προσχολική ηλικία, να συνεχίζεται ως τη τριτοβάθμια εκπαίδευση με σκοπό να διαμορφώσει περιβαλλοντική συνείδηση και να αναδείξει νέες αξίες και στάσεις ζωής⁴⁴. Οι εκπαιδευτικοί αποτελούν το πρώτο βήμα το οποίο η νέα περιβαλλοντική εκπαίδευση πρέπει να κερδίσει και στη συνέχεια η πορεία θα πρέπει να εμπλουτιστεί με καινούργια διερευνητικά ανοίγματα. Η οποιαδήποτε προσπάθεια ή στρατηγική ενθάρρυνσης της Π.Ε. πρέπει να είναι προετοιμασμένη να αντιμετωπίσει τις διαθέσεις όλων των εμπλεκόμενων βαθμίδων, στην πυραμίδα των υπεύθυνων για πολιτικές αποφάσεις και επιλογές μέχρι τα πιο υψηλά της επίπεδα. Η παραπάνω διαδικασία οφείλει να αντιμετωπίσει τρεις προκλήσεις:

- την ανταπόκριση των εκπαιδευτικών στο κάλεσμα της
- την αλλαγή της συμπεριφοράς των μαθητών και ενδιαφερομένων τώρα και στο μέλλον
- τη συνέπεια και συνέχεια ανάμεσα στη θεωρία και την πράξη της Νομοθετικής και Εκτελεστικής εξουσίας

Για την αντιμετώπιση των παραπάνω προβλημάτων προτείνονται:

1. Πολυήμερα σεμινάρια όσον αφορά στην φιλοσοφία, το αντικείμενο και τη μεθοδολογία της Π.Ε. και παράλληλη προβολή των προγραμμάτων τα οποία εκπονούνται σε σχολεία και τμήματα της Τριτοβάθμιας εκπαίδευσης.
2. Απόκτηση χώρων για ενημερωτικές συναντήσεις και υλική στήριξη των ημερίδων.
3. Στήριξη εκ μέρους των διευθυντών των σχολείων, των συλλόγων των διδασκόντων και των τοπικών αρχών.
4. Πρόσβαση σε ενημερωτικό υλικό Τοπικών οργανώσεων, Μουσείων, Υπουργείων, Οργανισμών, video ταινιών, σειρές διαφανειών, φυλλαδίων.
5. Σύνταξη εντύπων περιβαλλοντικού περιεχομένου και διατύπωση τοπικών περιληπτικών προβλημάτων.

6. Δημιουργία Κέντρου Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης (Κ.Π.Ε.) στη Μακρυνίτσα (βλέπε παράγραφο 9.6.2.).

7. Δημιουργία Μουσείου της Φύσης του Πηλίου στο Κισσό (βλέπε παράγραφο 9.6.3.).

9.5.4. Δραστηριότητες στα πλαίσια του Λατρευτικού Τουρισμού

Στο κεφάλαιο 8 έγινε ανάπτυξη των λαογραφικών χαρακτηριστικών του Ν. Μαγνησίας και συγκεκριμένα στον πίνακα 8.2. παρουσιάζονται όλα τα σημαντικά αξιοθέατα των Μονών, Εκκλησιών και Εξωκκλησιών του νομού. Όπως παρατηρείται έχουν να επιδείξουν σημαντικό αριθμό αξιόλογων ξυλόγλυπτων τέμπλων, θαυμάσιες αγιογραφίες, λιθογραφίες και λιθανάγλυφα που μπορούν να προκαλέσουν το ενδιαφέρον όσων θελήσουν να τις επισκεφτούν. Ο οικολογικός ρόλος και η αισθητική σχέση ανάμεσα στην μορφολογία του φυσικού χώρου και στην αρχιτεκτονική των κτισμάτων, είναι φανερή μια και στο Ελληνικό τοπίο, η εικόνα των Εξωκκλησιών και Μονών μας εκφράζει την αρμονία ανάμεσα στη φυσική μορφή του τοπίου και την αρχιτεκτονική μορφή του κτίσματος. Για την προστασία αυτών των μνημείων προτείνεται⁴⁵:

1. Να καταγραφούν, να φωτογραφηθούν και να μπούν σε αρχείο οι αγιογραφίες και οι λιθογραφίες.
2. Να συσταθεί επιτροπή με ευθύνη της Μητρόπολης και με συμμετοχή Αρχιτεκτόνων, Χωροτακτών και εκπροσώπων του δασαρχείου που θα εγκρίνουν τις όποιες επεμβάσεις γίνονται στον ευρύτερο χώρο των παραπάνω ναών.
3. Να υποχρεωθούν οι Επίτροποι να κρατούν ημερολόγιο δραστηριοτήτων και να καταθέτουν στο ναό. Μετά από πολλά χρόνια θα υπάρχουν γραπτές μαρτυρίες που σήμερα απουσιάζουν.
4. Έκδοση ειδικών πληροφοριακών εντύπων από την Μητρόπολη που θα περιέχουν πληροφορίες και φωτογραφίες για τους ναούς και που θα αποστέλλονται στα τουριστικά γραφεία του νομού.
5. Να λειτουργεί κάθε Κυριακή ένα από τα εξωκλήσια και να είναι επισκέψιμη κάθε Μονή που δεν λειτουργεί.

9.6. Σχεδιασμός και προγραμματισμός έργων και εγκαταστάσεων

Στην ενότητα αυτή παρουσιάζονται συγκεκριμένα προγράμματα μέσω των οποίων προβλέπεται αναβάθμιση του Λαογραφικού παράγοντα στην περιοχή του Πηλίου. Παράλληλα με τη δημιουργία συγκεκριμένων έργων Δασικής αναψυχής και τη διάνοιξη των Μονοπατιών στο Πήλιο επιδιώκεται βελτίωση της υποδομής για τον Οικοτουρισμό (βλέπε χάρτη 4, Παράρτημα Α).

9.6.1. Μουσείο Λαϊκής Τέχνης και Ιστορίας στη Μακρυνίτσα

Στόχος της ολοκλήρωσης της στέγασης του Μουσείου Λαογραφίας στη Μακρυνίτσα είναι να δημιουργηθεί ένας αξιόλογος πολιτιστικός χώρος που να αποτελέσει τον πυρήνα των πολιτιστικών δραστηριοτήτων της περιοχής. Το Μουσείο Λαογραφίας στην Μακρυνίτσα στεγάζεται στο Αρχοντικό Τοπάλη. Το Αρχοντικό βρίσκεται στα νότια της κεντρικής πλατείας της Μακρυνίτσας, στη συνοικία της Μεταμόρφωσης και πλάι στην ομώνυμη εκκλησία. Είναι ιδιοκτησία της κοινότητας στην οποία περιήλθε μετά από δωρεά της οικογένειας Τοπάλη, με σκοπό να στεγαστεί σε αυτό το Μουσείο Λαϊκής Τέχνης και Ιστορίας του χωριού, αλλά και της ευρύτερης περιοχής του Πηλίου. Το 1985 μετά από εισήγηση της 5ης Εφορείας Νεοτέρων Μνημείων, κυρήχθηκε το παραπάνω κτίριο με την Υπουργική Απόφαση 1726/27609/28.6.85 που δημοσιεύτηκε στο ΦΕΚ 44/β/15.7.85 ως έργο τέχνης και ως ιστορικό διατηρητέο μνημείο σύμφωνα με τις διατάξεις του Ν. 1469/50 "περί ειδικής κατηγορίας οικοδομημάτων και έργων τέχνης μεταγενεστέρων του 1830". Κτίστηκε το 1844 και αποτελεί ένα από τα αξιολογότερα και αντιπροσωπευτικότερα δείγματα της τοπικής λαϊκής Αρχιτεκτονικής. Πρόκειται για τριώροφη λιθόκτιστη οικοδομή με έντονο φρουριακό χαρακτήρα και διατηρεί παρα πολλά στοιχεία από τους πύργους της πρωιμότερης αρχιτεκτονικής του Πηλίου. Το Μουσείο Λαϊκής Τέχνης και Ιστορίας περιλαμβάνει 307 αντικείμενα, σύμφωνα με μια παλιά απογραφή που έγινε με αυθύνη της κοινότητας⁴⁶.

Όλα τα τοπικά λαογραφικά Μουσεία αντιμετωπίζουν πάρα πολλά προβλήματα με βασικότερο το οικονομικό, που έχει ως συνεπακόλουθο την έλλειψη εξειδικευμένου προσωπικού το οποίο θα μελετήσει και θα συλλέξει τα αντικείμενα του λαϊκού πολιτισμού. Το κάθε Μουσείο θα πρέπει διαρκώς να εμπλουτίζεται με νέο υλικό, το οποίο αφ'ενός μεν θα σώζεται από την εγκατάλειψη, την καταστροφή και την λεηλασία, αφ'ετέρου μέσα από τις εκθέσεις του Μουσείου το υλικό αυτό θα αναδυκνείται και θα γίνεται αντικείμενο μελέτης και γνώσης. Με βάση τα παραπάνω απαιτούνται ενέργειες και αποφάσεις που πρέπει να στοχεύουν:

1. Στη συνεχιζόμενη συντήρηση των Λαογραφικών εκθεμάτων που παρουσιάζουν προβλήματα συντήρησης λόγω των κλιματολογικών συνθηκών στην περιοχή (υγρασία κυρίως). Την συντήρηση των εκθεμάτων έχει αναλάβει πέρα των δικαιωμάτων της η 5η Εφορεία Νεοτέρων Μνημείων που υπάγεται στο Υπουργείο Πολιτισμού.
2. Να καταγραφούν, να φωτογραφηθούν και να μπούν σε αρχείο το Λαογραφικά εκθέματα.
3. Στην εξεύρεση προσωπικού για βασικές λειτουργικές ανάγκες του οικήματος όπως τον καθαρισμό, τη φύλαξη και τη συντήρηση των χώρων. Αυτή τη στιγμή στο προσωπικό ανήκει ένας φύλακας που είναι και μόνιμος κάτοικος της κοινότητας. Ο διορισμός ατόμων για αυτές τις βασικές λειτουργίες είναι αρμοδιότητα της κοινότητας και εξαρτάται στις πρωτοβουλίες των τοπικών αρχών.

4. Στην εξεύρεση πόρων για την υλοποίηση των παραπάνω προτάσεων. Μέχρι σήμερα η εξοικονόμηση στοιχειωδών πόρων βασιζόταν σε επιδοτήσεις από Κοινοτικά προγράμματα και από επιχορηγήσεις του Υπουργείου Πολιτισμού. Ίσως να πρέπει να συσταθεί επιτροπή που να διαχειρίζεται τα χρήματα από δωρεές ιδιωτών στο Μουσείο.

5. Στην διάθεση διαφημιστικού εντύπου με τα υπάρχοντα εκθέματα σε πολιτιστικούς συλλόγους και σε τοπικά τουριστικά καταστήματα.

9.6.2. Κέντρο Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης (Κ.Π.Ε.) στη Μακρυνίτσα

Στη Μακρυνίτσα το Κ.Π.Ε. θα στεγαστεί στο Αρχοντικό Μαυράκη - Βατσαρέα, ένα τριώροφο Πηλιορείτικο Αρχοντικό 400 τ.μ. Το κτίσμα ανήκε στο Υπουργείο Παιδείας, κυρύχθηκε το 1995 "Διατηρητέο" και στη συνέχεια δωρήθηκε στον Ε.Ο.Τ. Το δεύτερο εξάμηνο του '95 έγινε δημοπράτηση και καθορίστηκε ανάδοχος για την μελέτη και κατασκευή του Κ.Π.Ε. Οι εργασίες προβλέπεται να αρχίσουν μέσα στο 1996. Η δημιουργία του Κ.Π.Ε. πρέπει να στοχεύει⁴⁷:

1. Στην ανάδειξη ευκαιριών για τους εκπαιδευτικούς ώστε να μελετήσουν τον περιβάλλοντα χώρο επιτόπου, αξιοποιώντας έτσι τις επιστημονικές τους γνώσεις. Η λειτουργία του Κ.Π.Ε. θα παράσχει δυνατότητες αξιοποίησης του τοπικού επιστημονικού δυναμικού και δυνατότητες επιμόρφωσης στελεχών για το περιβάλλον.
2. Στην ανάδειξη της πολύτιμης φυσικής και πολιτισμικής κληρονομιάς μιάς από της πιο όμορφες ορεινές περιοχές της χώρας, του Πηλίου.
3. Στο να αποτελέσει πόλο έλξης ενός ήπιου, μη μαζικού φυσιολατρικού, εκπαιδευτικού, οικολογικού, περιβαλλοντικού τουρισμού, που θα αυξήσει τις θέσεις εργασίας, θα στηρίξει το τοπικό εισόδημα, αλλά και τις προσπάθειες για τη προστασία του περιβάλλοντος.

9.6.3. Δημιουργία Μουσείου της Φύσης στον Κισσό

Τα Μουσεία της φύσης είναι χώροι που εκτίθενται συλλογές ζωντανών, ξερών και απολιθωμένων φυτών και ζώων, συλλογές ορυκτών και πετρωμάτων, διαγράμματα και εικόνες φυτών και ζώων και παραδοσιακά δασικά εργαλεία που συνδέονται με την ιστορία της χρήσης της γης μιας περιοχής. Τέτοια μουσεία στεγάζονται σε κτίρια που ταιριάζουν στο περιβάλλον και ανάλογα με το μέγεθος και τη σημασία τους εκτός από τρισάιθουσες εκθεμάτων, περιλαμβάνουν γραφεία, βιβλιοθήκη, εργαστήρια έρευνας και αίθουσα οπτικοακουστικών μέσων⁴⁸. Με την χρήση της τελευταίας επιδιώκεται, με τη ζωντανή ενημέρωση και με τη προβολή διαφανειών και ταινιών, να δοθεί στους επισκέπτες η αίσθηση της γεωγραφίας και της ιστορίας της περιοχής. Με την χρήση οπτικοακουστικών συστημάτων γίνεται

συνεχής παρουσίαση προγραμμάτων που μπορούν να δείξουν πως το τοπίο του συγκεκριμένου φυσικού πόρου μεταβλήθηκε δια μέσου των αιώνων και να τονίσει τι μπορούν να δούν και τι επιτρέπεται να κάνουν οι επισκέπτες. Η ανάπτυξη ενός τέτοιου Μουσείου της Φύσης αρμόζει άμεσα στο φυσικό περιβάλλον της περιοχής του Κισσού και κρίνεται πως μπορεί να βοηθήσει στην προσέλκυση ενδιαφερομένων από γειτονικές περιοχές αλλά και στην αντιμετώπιση των προβλημάτων υποαπασχόλησης του τοπικού αγροτικού πληθυσμού.

9.6.4. Δημιουργία Συνεδριακού Κέντρου στον Κισσό.

Στη συγκεκριμένη πρόταση αναφερόμαστε στην δημιουργία Συνεδριακού κέντρου στο Κισσό, μία κατασκευή μικρού μεγέθους με δυναμικότητα 200-500 θέσεων. Το απαιτούμενο ανά θέση μέγεθος κτιρίου διαφοροποιείται σημαντικά ανάλογα με την δυναμικότητα του κέντρου, σύμφωνα όμως με μια έρευνα που έχει διερευνήσει ο Ε.Ο.Τ., τα ανά θέση μικρά μεγέθη μπορούν να ορισθούν σε 8,5 τ.μ./ θέση το κατασκευαστικό κόστος των οποίων ανέρχεται σε 240.000 δρχ. (αρκετά υψηλό λόγω των ειδικών κατασκευαστικών προδιαγραφών τους). Στην τιμή αυτή περιλαμβάνονται όλες οι οικοδομικές κατασκευές και οι απαραίτητες ηλεκτρομηχανολογικές εγκαταστάσεις, καθώς και οι επενδύσεις και ο επμπετηγμένος εξοπλισμός. Με βάση τα προηγούμενα, το ανά θέση μέσο κόστος κατασκευής ενός συνεδριακού κέντρου μικρού μεγέθους υπολογίζεται στα 2.050.000 εκατ. δρχ./θέση^{49, 50}.

9.6.5. Διάνοιξη Μονοπατιών του Πηλίου - Έργα δασικής αναψυχής

Με βάση τη μελέτη "Αποτύπωσης Παραδοσιακών Μονοπατιών Κεντρικού Πηλίου", προτείνεται η διάνοιξη συγκεκριμένων μονοπατιών που θεωρούνται πως θα συντελέσουν στην επικοινωνία μεταξύ των ορεινών περιοχών του Πηλίου. Επίσης θεωρείται απαραίτητη η κατασκευή έργων δασικής αναψυχής^{51, 53} (παγκάκια, στέγαστρα, βρύσες κλπ.) σε συγκεκριμένα σημεία των μονοπατιών (βλέπε χάρτη 4, Παράρτημα Α) καθώς και η κατασκευή δύο δασικών καταφυγίων ανάμεσα στα Χάνια - Κισσό και Τσαγκαράδα - Νταμούχαρη. Συγκεκριμένα προτείνεται:

1. Διάνοιξη του Μονοπατιού Χάνια - Κισσός, μια διαδρομή μήκους 7.200m και χρόνου διαδρομής γύρω στις 3h και 45 min. Η διάνοιξη του συγκεκριμένου μονοπατιού θα συντελέσει στην επικοινωνία του Κισσού με το Χιονοδρομικό Κέντρο των Χανίων και με την πόλη του Βόλου. Με την διάνοιξη της συγκεκριμένης διαδρομής επιτυγχάνεται η οδική σύνδεση και των ορεινών κοινοτήτων της Μακρυρράχης, Ανηλίου, Αγ. Δημητρίου και Μουρεσίου με την πόλη του Βόλου. Είναι χαρακτηριστικό πως καθ'όλη την διάρκεια της διαδρομής υπάρχουν δάση με οξυές, χώροι στους οποίους μπορεί να τοποθετηθεί υποδομή Δασικής αναψυχής (βλέπε χάρτη 4, Παράρτημα Α).

2. Διάνοιξη του Μονοπατιού Κατηχώρι - Πορταριά - Χάνια, μια διαδρομή μήκους 8.500m και χρόνου διαδρομής γύρω στις 4h. Κατά την διαδρομή από τη Πορταριά στα Χάνια κρίνεται αναγκαία η δένδροφύτευση, ενώ στο δασάκι της Αγ.

- Τριάδας μπορεί να τοποθετηθεί υποδομή Δασικής αναψυχής (βλέπε χάρτη 4, Παράρτημα Α).
3. Διάνοιξη του Μονοπατιού Ανακασιά - Κουκουράβα - Μακρυνίτσα, μια διαδρομή μήκους 3.450m και χρόνου διαδρομής γύρω στις 2h και 15 min. Κατά τη διαδρομή από τη Κουκουράβα στη Μακρυνίτσα μπορεί να τοποθετηθεί δασική υποδομή κοντά στους ναούς του Αγ. Γεωργίου και Αγ. Αθανασίου (βλέπε χάρτη 4, Παράρτημα Α).
 4. Διάνοιξη του Μονοπατιού Μηλιές - Ξορούχι - Τσαγκαράδα, μια διαδρομή μήκους 8.000m και χρόνου διαδρομής γύρω στις 4h και 15 min.
 5. Διάνοιξη του Μονοπατιού Τσαγκαράδα - Νταμούχαρη, μια διαδρομή μήκους 3.250m και χρόνου διαδρομής 2 h. Καθ'όλη τη διάρκεια της διαδρομής είναι έντονος ο ρόλος του φυσικού στοιχείου μέσα από δάση με αγριοκαστανιές όπου μπορεί να δημιουργηθεί δασικό καταφύγιο.
 6. Διάνοιξη του Μονοπατιού Άν. Ιωάννης - Μούρεσι, μια διαδρομή μήκους 2.000m και χρόνου διαδρομής γύρω στις 1h και 30 min.
 7. Διάνοιξη του Μονοπατιού Νταμούχαρη - Μούρεσι, μια διαδρομή μήκους 2.100m και χρόνου διαδρομής γύρω στις 1h και 30 min. Σε όλο το μήκος της διαδρομής κρίνεται αναγκαία η δενδροφύτευση.
 8. Διάνοιξη του Μονοπατιού Αγ. Ιωάννης - Άγ. Δημήτριος, μια διαδρομή μήκους 1.350m και χρόνου διαδρομής γύρω στις 1h και 30 min. Η διαδρομή χρειάζεται δενδροφύτευση σε όλο το μήκος της.
 9. Διάνοιξη του Μονοπατιού Χορευτό - Πουρί, μια διαδρομή μήκους 5.400m και χρόνου διαδρομής γύρω στις 2h και 15 min. Στην εκκλησία του Άνω Άι Γιάννη του Πουριανού μπορεί να τοποθετηθεί δασική υποδομή.
 10. Διάνοιξη του Μονοπατιού Μούρεσι - Κισσός, μια διαδρομή μήκους 2.900m και χρόνου διαδρομής 2h. Στην περιοχή που βρίσκεται το Κισσώτικο ρέμα υπάρχει δάσος με καστανιές και πλατάνια όπου μπορεί να δημιουργηθεί υποδομή δασικής αναψυχής.
 11. Διάνοιξη του Μονοπατιού Βένετο - Φλαμούρι, χρόνου διαδρομής 2h και 15 min. Το χαρακτηριστικό αυτό μονοπάτι συνδέει την Εκκλησία της Υπαπαντής του Χριστού στο Βένετο με το Μοναστήρι της Μεταμορφώσεων του Σωτήρος στο Φλαμούρι.
 12. Διάνοιξη του Μονοπατιού Κερασιά - Φλαμούρι, μια διαδρομή μήκους 3.000m και χρόνου διαδρομής 2h.
 13. Κατασκευή έργων δασικής αναψυχής στην Όθρυς.

9.6.6. Φορέας Προώθησης Εναλλακτικών Μορφών Τουρισμού στο Ν. Μαγνησίας

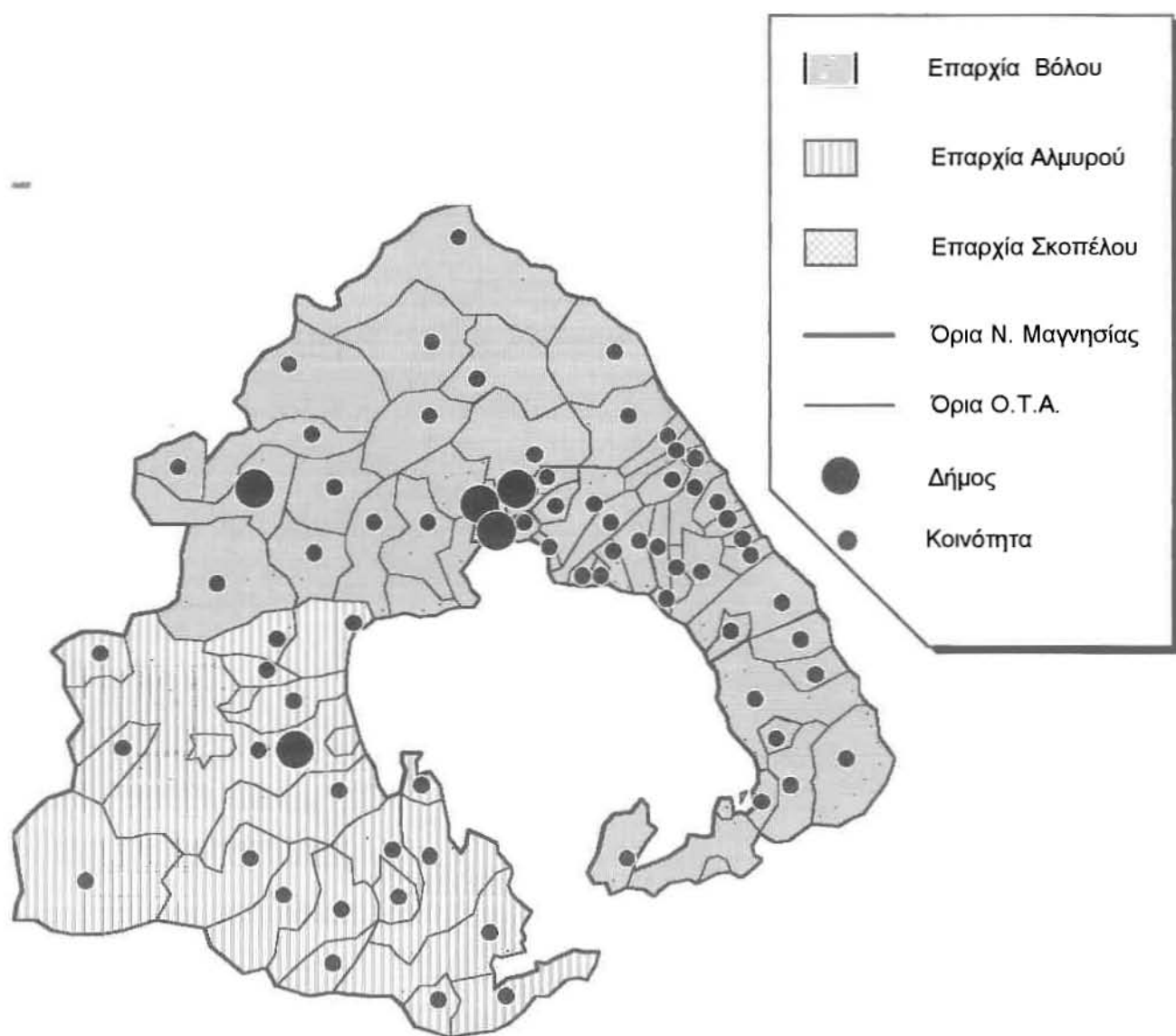
Η υλοποίηση των παραπάνω προτάσεων απαιτεί την ύπαρξη ενός οργανισμού - φορέα που θα είναι σε θέση να ασχοληθεί με τα προβλήματα διαχείρισης, διαφήμισης καθώς και οργάνωσης γενικά των τουριστικών δραστηριοτήτων στο χώρο του Ν. Μαγνησίας. Προτείνεται η σύσταση ενός τέτοιου φορέα προώθησης εναλλακτικών μορφών τουρισμού στο Ν. Μαγνησίας, ο οποίος θα μπορεί να πηγάζει από τα Συμβούλια Περιοχής του νομού, θα απασχολεί μόνιμα 4 άτομα, σε περιόδους αιχμής 11 και θα έχει ως έδρα του τον Βόλο (βλέπε χάρτη 4, Παράρτημα Α). Συγκεκριμένα αρμοδιότητες αυτού του φορέα θα είναι:

1. Η δημιουργία, ο χειρισμός και γενικότερα η ανάπτυξη multimedia τουριστικών πακέτων.
2. Το marketing, όσον αφορά τον τουριστικό χώρο.
3. Η διατύπωση και διακίνηση έντυπου διαφημιστικού υλικού, με πληροφορίες για τόν πολιτιστικό και λαογραφικό χαρακτήρα του νομού. Στις αρμοδιότητες του φορέα θα είναι και η σύνταξη Οικοτουριστικών χαρτών όπου θα αναγράφονται πληροφορίες για δασική αναψυχή, Μουσεία, Κ.Π.Ε., στοιχεία του λαογραφικού χώρου, αξιοθέατα αλλά και γενικότερες χρήσεις γής που συνδέονται με το ευρύτερο περιβάλλον.
4. Συννενοήσεις με πρακτορεία εσωτερικού και εξωτερικού τουρισμού, για την προσέγγιση τουριστών υψηλού επιπέδου με ιδιαίτερα ενδιαφέροντα για τη γνωριμία και προστασία των φυσικών πόρων, που θέλουν να ασχοληθούν με την περιήγηση, φωτογράφιση και μελέτη των λαογραφικών και πολιτιστικών στοιχείων.
5. Φροντίδα για την αξιοποίηση προγραμμάτων της Ε.Ε. που σχετίζονται με ήπιες μορφές τουρισμού.

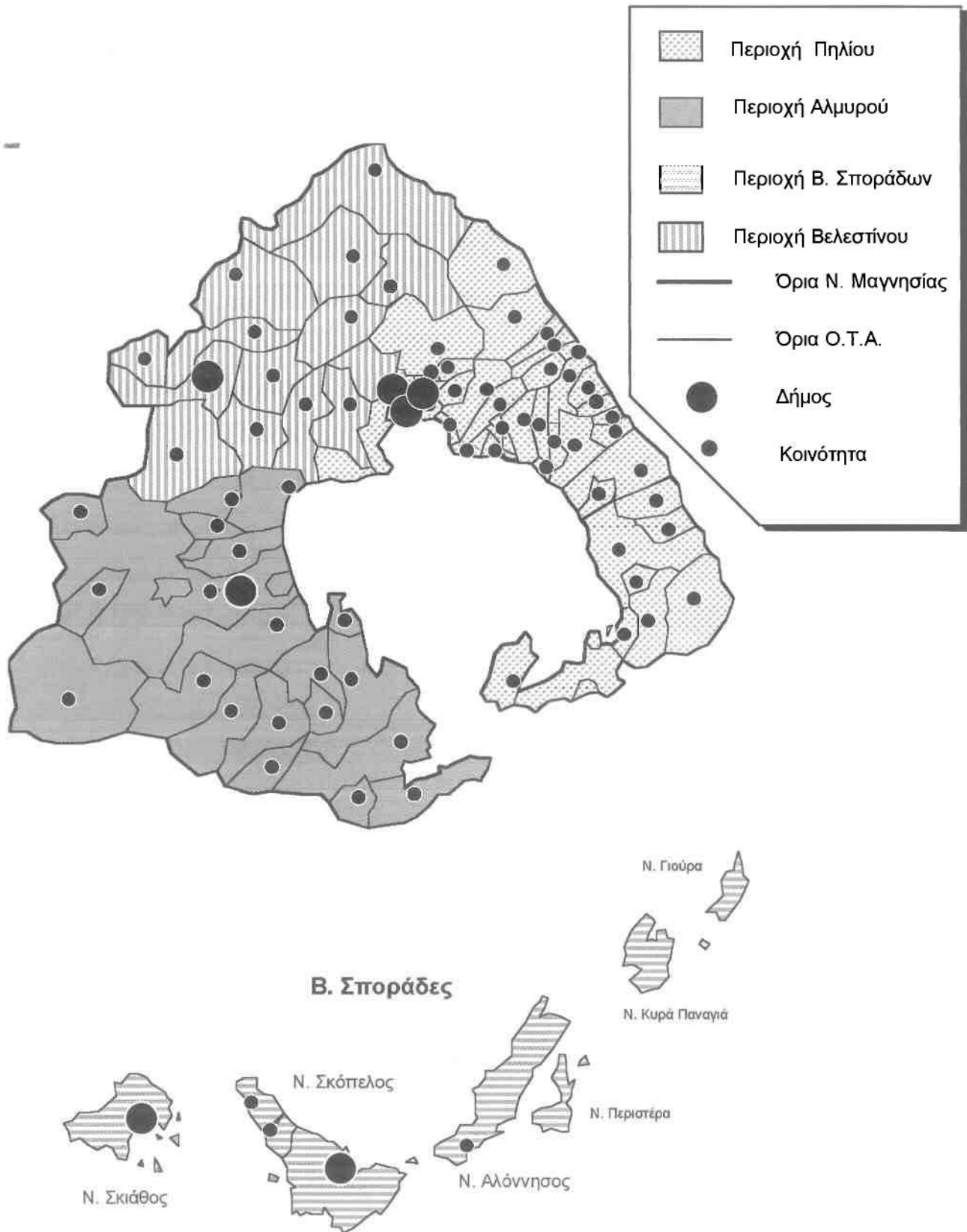

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α

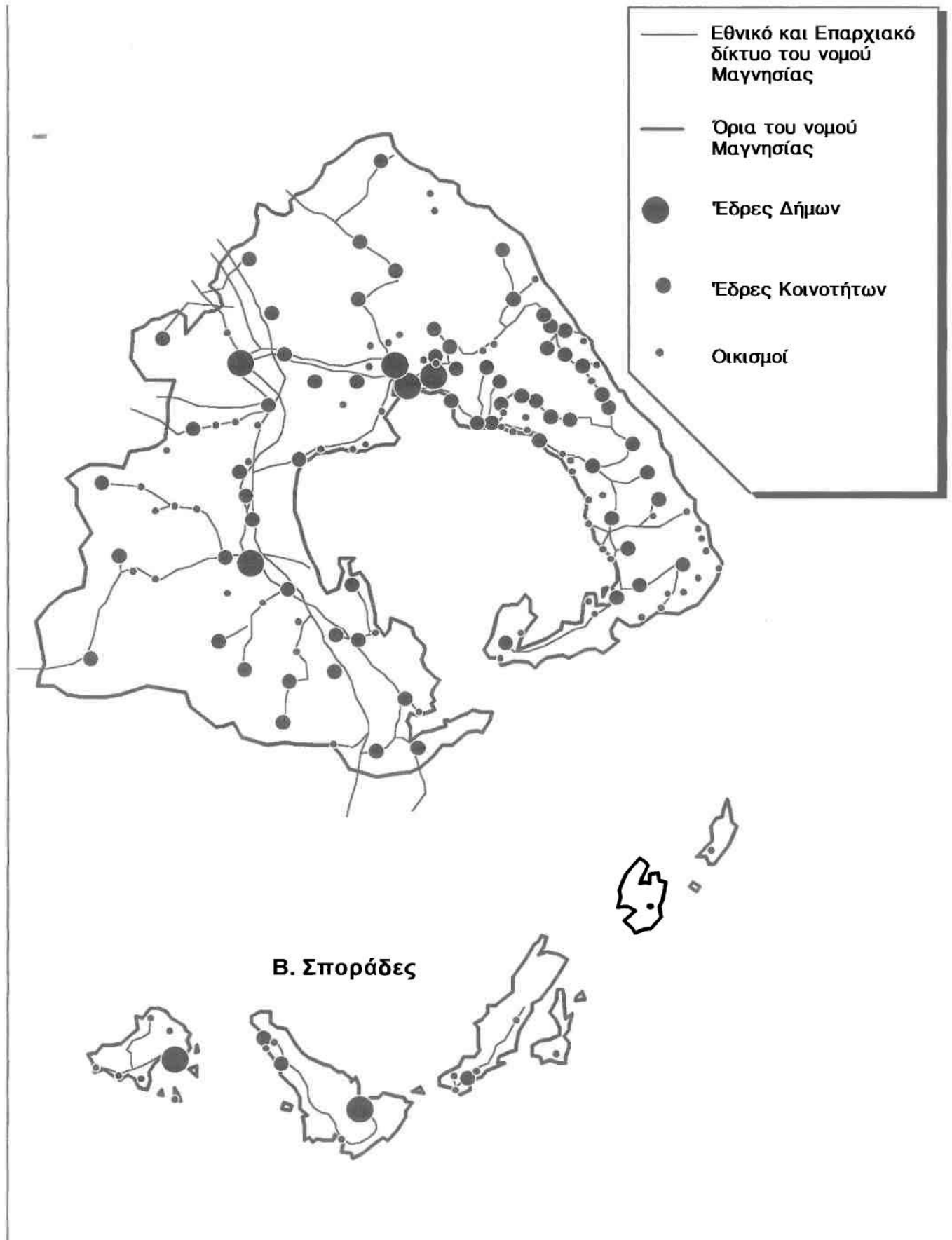
ΧΑΡΤΗΣ 1: Όρια και έδρες των Ο.Τ.Α. του Ν. Μαγνησίας

ΧΑΡΤΗΣ 2: Χάρτης περιοχών Ν. Μαγνησίας

ΧΑΡΤΗΣ 3: Εθνικό και Επαρχιακό δίκτυο του Ν. Μαγνησίας

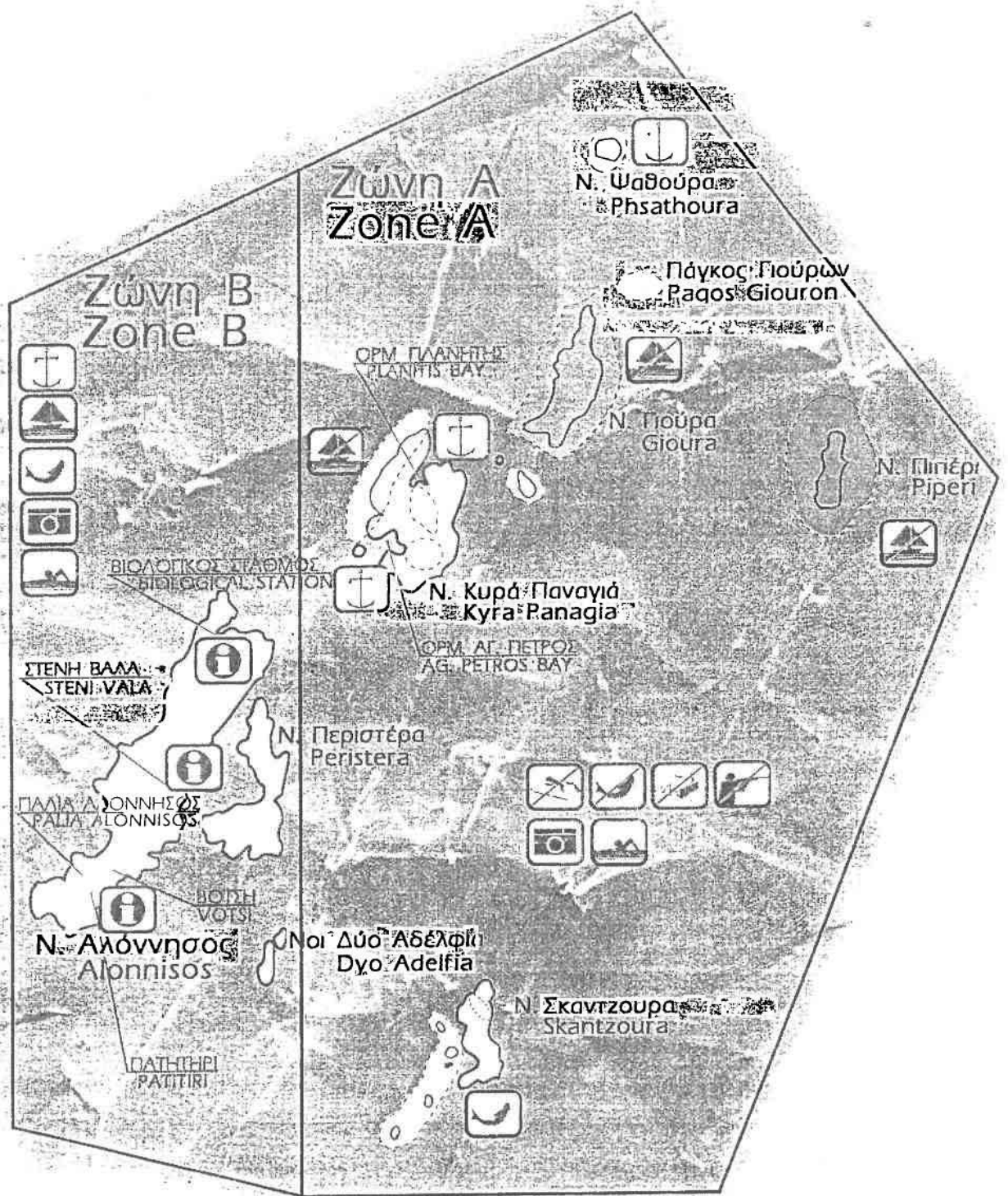

ΧΑΡΤΗΣ 4: Χάρτης έργων και εγκαταστάσεων στο Ν. Μαγνησίας

- Δασική αναψυχή
- ⊙ Μουσείο της Φύσης
- ⊙ Κ.Π.Ε.
- ⊙ Συνεδριακό Κέντρο
- ⊙ Μουσείο Λαϊκής Τέχνης και Ιστορίας
- Δασικό καταφύγιο
- ▽ Φορέας Προώθησης Εναλλακτικών Μορφών Τουρισμού για το Ν. Μαγνησίας

ΧΑΡΤΗΣ 5: ΖΩΝΕΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΣΤΟ ΕΘ.ΠΑ.Β.Σ.

Πηγή: Έντυπο, "Εθνικό Θαλάσσιο Πάρκο Αλοννήσου - Βορείων Σποράδων", εκδόσεις ακτή

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Β

Π.Δ. ΤΗΣ 11.7/4.8.1980 (ΦΕΚ 374 Δ) → 4-7-80

Περὶ χαρακτηρισμοῦ ὡς παραδοσιακῶν τῶν οἰκισμῶν τῆς περιοχῆς Πηλίου καὶ καθορισμοῦ εἰδικῶν ὄρων καὶ περιορισμῶν δομήσεως εἰς αὐτοὺς καὶ εἰς τὴν περιοχὴν τῶν διοικητικῶν ὀρίων τῶν Δήμων ἢ Κοινοτήτων ἐντὸς τῶν ὁποίων ἀνήκουν οὗτοι.

Ἐχόντες ὑπ' ὄψιν:

1. Τὰς διατάξεις τοῦ ἀπὸ 17 Ἰουλίου 1923 Ν.Δ. «περὶ σχεδίων πόλεων κλπ.», ὡς μεταγενεστέρως ἐτροποποιήθησαν καὶ συνεπληρώθησαν καὶ εἰδικώτερον τῶν ἀρθρῶν 9, 10 (παρ. 2) καὶ 11 αὐτοῦ.
2. Τὰς διατάξεις τοῦ Ν.Δ. 8/1973 «περὶ Γ.Ο.Κ.», ὡς ἐτροποποιήθη διὰ τοῦ Ν. Δ. 205/1974 (ΦΕΚ 363/Α') καὶ εἰδικώτερον τῶν ἀρθρῶν 68, 69, 70, 71, 72, 79 (παρ. 6) ὡς αὕτη ἀντικατεστάθη διὰ τῆς παραγράφου 1 τοῦ ἀρθροῦ 4 τοῦ Ν. 622/77 «περὶ εἰσπράξεως ὑπὸ τοῦ Δημοσίου Ταμείου τῶν διὰ τὴν ἐκδοσὶν οἰκοδομικῶν ἀδειῶν καταβαλλομένων φόρων κλπ.» (ΦΕΚ 171/Α), 87 καὶ 125 (παρ. 2) αὐτοῦ.
3. Τὰς διατάξεις τοῦ Ν. 947/1979 «περὶ οἰκιστικῶν περιοχῶν» (ΦΕΚ 169/Α) καὶ εἰδικώτερον τῶν ἀρθρῶν 6 (παρ. 2) καὶ 62 (παρ. 1) αὐτοῦ.
4. Τὰς διατάξεις τοῦ Ν. 1032/1980 «περὶ συστάσεως Ὑπουργείου Χωροταξίας Οἰκισμοῦ καὶ Περιβάλλοντος» (ΦΕΚ 57/Α) καὶ εἰδικώτερον τῶν ἀρθρῶν 1 (παρ. 1), 2 (παρ. 2), 3, 7 καὶ 19 αὐτοῦ.
5. Τὴν ἀπὸ 17 Μαρτίου 1979 εἰσήγησιν - αἰτιολογικὴν ἐκθεσὶν τῆς Δ/σεως Παραδοσιακῶν Οἰκισμῶν καὶ Περιβάλλοντος (Γ7).
6. Τὴν ὑπ' ἀριθ. 249/1979 γνωμοδότησιν τοῦ Συμβουλίου Δημοσίων Ἔργων (Τμήμα Οἰκισμοῦ).
7. Τὴν ὑπ' ἀριθ. 292/1980 γνωμοδότησιν τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐπικρατείας, προτάσει τοῦ Ὑπουργοῦ Χωροταξίας, Οἰκισμοῦ καὶ Περιβάλλοντος, ἀπεφασίσαι:

Ἄρθρον 1.

Χαρακτηρισμοί.

1. Χαρακτηρίζονται ὡς παραδοσιακοὶ οἰκισμοὶ πέραν τῶν διὰ τοῦ ἀπὸ 19.10.1978 Π.Δ. «περὶ χαρακτηρισμοῦ ὡς Παραδοσιακῶν Οἰκισμῶν τινῶν τοῦ Κράτους καὶ καθορισμοῦ τῶν ὄρων καὶ περιορισμῶν δομήσεως τῶν οἰκοπέδων αὐτῶν» (ΦΕΚ 594/Δ) ἤδη χαρακτηρισθέντων καὶ οἱ κάτωθι οἰκισμοὶ τῆς περιοχῆς τοῦ ὄρους Πηλίου:

Ἅγιος Βλάσιος, Ἅγιος Δημήτριος, Ἅγιος Ὀνούφριος, Ἅγιος Ἰωάννης, Ἀνήλιον, Ἄνω Γατζέα, Ἄνω Λεχώνια, Ἀργαλαστή, Ἀργυρέϊκα, Ἀφέται, Βένετο. Γλαφυραὶ (Κάπουρνα), Καλαμάκι (Πρόπαν), Κάλamos, Κανάλια, Κατηγιώργης. Κσηχώρι, Κερασιά, Κορωπί, Λαμπινού, Λαῦκος, Λεφόκαστρο, Λύρη, Μακρυρράχη. Μετόχι, Μηλίνα, Μούρσει, Ξουριχτι, Ξυνόδρουση, Παναγιά Τρικερίου, Προμύρι. Σταγιάτες, Συκὴ, Χόρτο, Ἀνακασία, Ἁγία Παρασκευή, Ἁγία Κυριακή Τρικερίου. Ἁγριά, Καλὰ Νερά, Κάτω Γατζέα, Κάτω Λεχώνια, Πλατανιάς, Πλατανίδια καὶ Μελισσιάτικα.

2. Οἱ οἰκισμοὶ οἱ χαρακτηριζόμενοι ὡς παραδοσιακοὶ διὰ τῆς παρ. 1 τοῦ παρόντος ἀρθροῦ ὡς καὶ οἱ προαναφερθέντες ἤδη χαρακτηρισμένοι διὰ τοῦ ἀπὸ 19.10.1978 (ΦΕΚ 594 Δ/13.11.1978) Π.Δ. διαχωρίζονται κατὰ ομάδας I, II καὶ III ὡς κάτωθι:

Ὅμας I.

Περιλαμβάνει τοὺς κάτωθι οἰκισμοὺς οἱ ὅποιοι διατηροῦν τὸν παραδοσιακὸν τῶν χαρακτηριστῶν ἀνέπαφον καὶ χρήζουσι ἀπολύτου ποσοστάσις.

1. Μακρυνίτσα.
2. Βυζίτσα.
3. Πινακάτες.

Ὅμας II.

Περιλαμβάνει τοὺς κάτωθι οἰκισμοὺς, οἱ ὅποιοι διατηροῦν τὸν παραδοσιακὸν τῶν χαρακτηριστῶν μὲ μικρὰς μόνον ἀλλοιώσεις.

1. Ἅγιος Βλάσιος, 2. Ἅγιος Γεώργιος Νηλείας, 3. Ἅγιος Δημήτριος, 4. Ἀ-

1. Άγιος Λαυρέντιος, 5. Άγιος Όνούφριος, 6. Άηλίο, 7. Άνω Βόλος, 8. Άνω Γατζέα, 9. Άνω Λεχώνια, 10. Άργαλαστή, 11. Άργυρέικα, 12. Άρησπος, 13. Άφέται, 14. Βένετο, 15. Δράκεια, 16. Ζαγορά, 17. Γλαφυραί (Κάπουρνα), 18. Καλιτάκι (Πρόταν), 19. Κάλαμος, 20. Κανάλια, 21. Κατηγιώργης, 22. Κατηχώρι, 23. Κεραμίδι, 24. Κερασιά, 25. Κορωπί, 26. Κισσός, 27. Λαμπινού, 28. Λαύκος, 29. Λεφόκαστρο, 30. Λύρη, 31. Μακρηνράχη, 32. Μετόχι, 33. Μηλιές, 34. Μηλίνα, 35. Μούρτσι, 36. Νεοχώρι, 37. Νταμούχαρι, 38. Σουρίτσι, 39. Ξυνόδρουση, 40. Παναγία Τρικεριού, 41. Πορταριά, 42. Ποιρί, 43. Προχώρι, 44. Σταγιάτες, 45. Σικκή, 46. Τρίκερι, 47. Τσαγκαράδα, 48. Χορειτό, 49. Χόρτο.

Όμάς III.

Περιλαμβάνει τους κάτωθι οικισμούς οι οποίοι διατηρούν ολιγώτερα παραδοσιακά στοιχεία και εύρισκονται πλησίον της πόλεως του Βόλου ή είναι παραθαλάσσιοι.

1. Άνακασιά, 2. Άγία Κυριακή (Τρικεριού), 3. Άγία Παρασκευή (Δήμου Βόλου), 4. Άγρια, 5. Κάλα Νερά, 6. Κάτω Γατζέα, 7. Κάτω Λεχωνία, 8. Πλατανιάς, 9. Πλατανίδα, 10. Μελισσιάτικα, 11. Άλλη Μεριά, 12. Άγιος Ιωάννης.

Άρθρον 2.

Όροι Δομήσεως.

Τα ελάχιστα όρια έμβασθού και διαστάσεων ως και οι λοιποί όροι και περιορισμοί δομήσεως των οικοπέδων των κειμένων εντός των οικισμών των περιλαμβανόμενων εις τας ομάδας I, II και III της παρ. 2 του άρθρου 1 του παρόντος, νομίμως υφισταμένων προ του έτους 1923, είτε περιλαμβανομένων εντός έγκεκριμένου σχεδίου πόλεως, καθορίζονται ως κάτωθι:

1.α) Έλάχιστον πρόσωπον: είκοσι (20) μέτρα.
Έλάχιστον βάθος: τριάκοντα (30) μέτρα.
Έλάχιστον έμβασθόν: χίλια (1.000) τ.μ.

1.β) Κατ' εξαίρεσιν διά τον οικισμό Τσαγκαράδας καθορίζονται:
Έλάχιστον πρόσωπον: είκοσι πέντε (25) μέτρα.
Έλάχιστον βάθος: τεσσαράκοντα (40) μέτρα.
Έλάχιστον έμβασθόν: χίλια πεντακόσια (1.500) τ.μ.

1.γ) Κατά παρέκκλισιν των προηγουμένων περιπτώσεων 1α και 1β θεωρούνται άρτια και οικοδομήσιμα τα οικόπεδα οικισμών:

α) Στερουμένων έγκεκριμένου σχεδίου έφ' όσον κατά τον χρόνον δημοσιεύσεως του παρόντος έχουν έμβασθόν και διαστάσεις μη ύπολειπομένης των ελάχιστων τοιούτων των καθοριζομένων διά του από 19.7.1979 Π. Δ/τος «περί τροποποιήσεως των όρων και περιορισμών δομήσεως των οικοπέδων και κειμένων εντός των όριων των νομίμως υφισταμένων προ του έτους 1923 οικισμών, των στερουμένων έγκεκριμένου ρυμοτομικού σχεδίου» (ΦΕΚ 401 Δ/79).

β) Έχόντων έγκεκριμένου ρυμοτομικόν σχέδιον και είτε στερουμένων όρων δομήσεως ως προς τό έμβασθόν και τας διαστάσεις είτε έχόντων τοιούτους βάσει ειδικού Δ/τος, έφ' όσον κατά τον χρόνον δημοσιεύσεως του παρόντος έχουν έμβασθόν και διαστάσεις μη ύπολειπομένης των διά του Ν.Δ. 8/1973 «περί Γενικού Οικοδομικού Κανονισμού», (ΦΕΚ 124/Α) προβλεπομένων ή των τυχόν ισχιόντων δι' αυτά ειδικών διατάξεων.

2. Σύστημα δομήσεως ορίζεται τωι πτερύγων, άφιεμένης ύποχρεωτικώς έλαττοίς άποστάσεως από των πλαγίων και όπισθίων όριων του οικοπέδου μέχρι της ανεγερθησομένης οικοδομής ένενήκοντα έκατοστά του μέτρου (0,90). 2.αβ

3. Μέγιστον ποσοστόν καλύψεως των οικοπέδων ορίζεται έξήκοντα επί τοις εκατόν (60%) της επισυνείας αυτών, άπαγορευσομένης καλύψεως μείζονος των έκατόν πενήκοντα τετραγωνικών μέτρων (150 τ.μ.) ύπό μίας μόνον οικοδομής, αλλά έπιβαλλομένης της μορφολογικής διαστάσεως της συνολικής καλύψεως εις τμήματα έπιφανείας ούχι μείζονος των εκατόν πενήκοντα τετραγωνικών μέτρων (150 τ.μ.) έκαστον, όσάκις ή συνολική κάλυψις είναι μεγαλυτέρα.

3.α) Κατ' εξαίρεσιν έπιτρέπεται ή μη κατά τά ως άνω διάσπασις της συνολικής καλύψεως, προκειμένου διά κοινωφελή κτίρια και τουριστικά τοιαύτα, και έφ' όσον ταύτα ανοικοδομούνται έκτός του κεντρικού πυρήνος του οικισμού. Διά

ΤΕΥΧΟΣ 81ον) 28.12.1980

τάς περιπτώσεις αυτές είναι υποχρεωτική ή υποβολή εις την Έπιτροπήν Ένασκήσεως Αρχιτεκτονικού Έλεγχου, πρὸς κατ' αρχήν εγκρίσιν, προμελέτης τοῦ ἀνεγερθησομένου κτιρίου. Αὕτη θὰ περιλαμβάνη: α) τοπογραφικὸν τῆς περιοχῆς εἰς ἧ θὰ ἀπεικονίζεται τόσον ἢ πρὸς ἀνέγερσιν οἰκοδομῆς, ὅσον καὶ εἰς τυχὸν ὑφιστάμενοι ὁμοιομορφίας, β) φωτογραφίας τοῦ ἀμέσου πρὸς τὴν ἀνεγερθησομένην οἰκοδομὴν περιβάλλοντος καὶ γ) κατόψεις, τομᾶς καὶ ὄψεις τῆς ἀνεγερθησομένης οἰκοδομῆς ὑπὸ κλίμακα 1:100 τουλάχιστον. Ἡ Έπιτροπὴ Ένασκήσεως Αρχιτεκτονικού Έλεγχου, χωρὶς, δύναται κατὰ τὴν κρίσιν τῆς νὰ μεταβάλλῃ τὴν θέσιν τῆς οἰκοδομῆς ἐντὸς τοῦ οἰκοπέδου, καὶ νὰ ἐπιβάλλῃ τὴν διάσπασιν αὐτῆς εἰς περισσότερας, ἐπὶ σκοπῶ ὅπως ἐξασφαλισθῆναι ἡ διατήρησις τῆς παραδοσιακῆς κλιμακῆς τοῦ οἰκισμοῦ καὶ εἰς τὰς ὑπὸ ἀνέγερσιν οἰκοδομὰς.

4. Συντελεστὴς δομήσεως τῶν οἰκοπέδων (σ.δ.) ὀρίζεται ὀγδοήκοντα ἑκατοστὰ (0,80).

5. Κατὰ παρέκκλισιν τῶν ἐδαφίων 3 καὶ 4 τοῦ παρόντος ἀρθροῦ ἐπιτρέπεται ἡ ἀνέγερσις οἰκοδομῶν συνολικῆς ἐπιφανείας ὄλων τῶν ὁδῶν οὐχὶ μείζονος τῶν ἑκατὸν εἴκοσι τετρ. μέτρων (120) τ.μ.) καὶ ὑπὸ τὴν προϋπόθεσιν ὅτι δὲν θὰ προκύπτῃ ποσοτὸν καλύψεως τῶν οἰκοπέδων μείζον τοῦ ὀγδοήκοντα ἐπὶ τοῖς ἑκατὸν (80%).

6. Εἰς τὸν συντελεστὴν δομήσεως τοῦ οἰκοπέδου προσμετροῦνται οἱ ὑπόγειοι χώροι ἢ τμήματα αὐτῶν ἐφ' ὅσον ἡ ὀροφή των ὑπερκεῖται τῆς μέσης στάθμης τοῦ περιβάλλοντος τοῦς ὑπογείους χώρους ἢ τὰ τμήματα αὐτῶν, φυσικοῦ ἐδάφους πέραν τοῦ ἑνὸς μέτρου (1 μ.).

7. Ὁ μέγιστος ἐπιτρεπόμενος ἀριθμὸς ὁδῶν ὀρίζεται εἰς τρεῖς (3), ἀνεξαρτήτως πλάτους ὁδοῦ. Ἡ Ε.Ε.Α.Ε. δύναται κατὰ τὴν κρίσιν τῆς νὰ ἐπιβάλλῃ ὑποχώρησιν τῆς οἰκοδομῆς εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τοῦ οἰκοπέδου πρὸς ἐπίτευξιν μεγαλυτέρας ἀποστάσεως ἀπὸ τῆς ἐναντι γραμμῆς δομήσεως.

8. Τὸ μέγιστον ἐπιτρεπόμενον ὕψος τῶν οἰκοδομῶν ὀρίζεται ὡς ἀκολουθῶς: Εἰς οὐδεμίαν θέσιν τῶν ὁφεινῶν αὐτῶν ἐπιτρέπεται νὰ ὑψίσταται ὕψος ὑπερβαίνον τὰ δέκα μέτρα (10 μ.) μετροῦμενον ἀπὸ τοῦ φυσικοῦ ἐδάφους ἢ τοῦ προυφισταμένου τεχνητῶς διαμορφωμένου τοιοῦτου εἰς τὴν ἐξεταζομένην θέσιν τῆς οἰκοδομῆς μέχρι τοῦ ὑψηλοτέρου σημείου αὐτῆς μὴ συμπεριλαμβανομένης τῆς στέγης.

8.α) Ὑπεράνω τοῦ μεγίστου ἐπιτρεπομένου ὕψους τῆς οἰκοδομῆς ἀπαγορεύεται οἰσδήποτε κατασκευὴ πλὴν στέγης, καπνοδόχων καὶ ἀεραγωγῶν. Αἱ ἐξαιρούμεναι αὗται κατασκευαὶ ἐπιβάλλεται νὰ ἔχουν μορφήν, διαστάσεις, κλίσεις κλπ., ἀπολύτως συμφωνοῦς πρὸς τὰ παραδοσιακὰ πρότυπα. Ὁμοίως ἐπιτρέπεται ἡ ἐγκατάστασις ἡλιακῶν θερμοσιφῶνων — ὑπὸ τὴν προϋπόθεσιν ὅτι οἱ μὲν ἡλιακοὶ συλλέκται θὰ ἐνσωματώνωνται εἰς τὴν στέγην καὶ ἐφ' ὅσον τοῦτο δὲν εἶναι τεχνικῶς ἐφικτὸν θὰ ἐπικαθῆνται αὐτῆς, ἀκολουθοῦντες ἀπολύτως τὴν κλίσιν τῆς, τὸ δὲ δοχεῖον ἀποθηκεύσεως τοῦ θερμοῦ ὕδατος θὰ τοποθετῆται κάτωθεν τῆς στέγης.

9. Εἰς περιπτώσιν ἀνεγέρσεως οἰκοδομῆς εἰς ἀντικατάστασιν παλαιᾶς τοιαύτης ὑφισταμένης κατὰ τὴν δημοσίευσιν τοῦ παρόντος, ἡ νέα οἰκοδομὴ τοποθετεῖται ὑποχρεωτικῶς εἰς τὴν θέσιν τῆς παλαιᾶς. Ἀλλαγὴ θέσεως τῆς νέας οἰκοδομῆς δύναται νὰ ἐπιτραπῇ μόνον μετ' ἐγκρίσιν τῆς Ε.Ε.Α.Ε., ἀλλ' ἀνευ ὑπερβάσεως τῶν ἐπιτρεπομένων, συντελεστοῦ δομήσεως καὶ ποσοστοῦ καλύψεως.

Ἡ ὕπαρξις καὶ ἀκριβὴς θέσις τῆς παλαιᾶς οἰκοδομῆς ἐντὸς τοῦ οἰκοπέδου ὡς καὶ ἐν σχέσει πρὸς τὰς ὁμοίους ἰδιοκτησίας θ' ἀποδεικνύεται διὰ φωτογραφιῶν θεωρημένων παρὰ τῆς ἀρμοδίας διὰ τὴν ἔκδοσιν τῶν σχετικῶν ἀδειῶν κατεδαφίσεως καὶ ἀνοικοδομήσεως Αρχῆς.

10. Ἀπαγορεύονται αἱ κατασκευαὶ: α) κτιρίων ἐπὶ ὑποστυλωμάτων (SURPILLOTIS) καὶ β) λυομένων οἰκίσκων εἰς ὀλόκληρον τὴν περιοχὴν τὴν καθοριζομένην ὑπὸ τῶν διοικητικῶν ὁρίων τῶν Δήμων ἢ Κοινοτήτων τῶν οἰκισμῶν τοῦ ὄρους Πηλίου.

* Ἄρθρον 3.

Σύνθεσις ὄγκων — Διάταξις κτιρίων — Μορφολογικὰ στοιχεῖα.

1. Ἡ διάταξις τῶν ὄγκων τῶν κτιρίων ἐπιβάλλεται νὰ προσαρμόζεται εἰς τὰ παραδοσιακὰ πρότυπα τοῦ περιβάλλοντος, ὡς πρὸς τὴν σύνθεσιν, τὴν κλιμακῆν καὶ τὰς αναλογίας τῶν ἐπὶ μέρος ὄγκων. Ἡ Ε.Ε.Α.Ε., δύναται νὰ ἐπιβάλλῃ τροποποιή-

οις προκειμένους να επιτευχθή περαιτέρω ανεξαρτοποίησις τμημάτων του όγκου του κτιρίου, μέχρι και της δημιουργίας πλειόνων απόλυτως διακεκριμένων κτιρίων, εάν τούτο επιβάλλεται από τας συνθήκας και τὰ χαρακτηριστικά παραδοσιακά πρότυπα του περιβάλλοντος.

2. Επιβάλλεται ή κατασκευή τετρακλινούς ή πολυκλινούς στέγης διά την καλυψιν των κτιρίων, με τας απόλυτως ελαχίστας κατά τὰ παραδοσιακά πρότυπα κλίσεις και πάντως ούχι μεγαλύτερας των τριάκοντα πέντε επί τοις εκατόν (35%). Η επικάλυψις της στέγης επιβάλλεται να γίνεται διά πλακών Πηλίου. Μόνον εις τους οικήσιμους της ομάδος III της παρ. 2 του άρθρου 1 του παρόντος δύναται ή επικάλυψις να γίνη και διά βιζαντινών κροστίων.

Η κατασκευή της τετρακλινούς ή πολυκλινούς κατά τας ως άνω στέγης είναι υποχρεωτική εστώ και εάν άνωθεν του κατασκευαζομένου τμήματος οίκοδομής επιτρέπεται ή προβλέπεται ή κατασκευή επί πλέον όρόφου ή όρόφων.

Η στέγη επιβάλλεται να προεξέχη εκ των όψεων του κτιρίου κατά πενήκοντα έως έβδομήκοντα έκατοστά (0,50—0,70) του μέτρου.

3. Απαγορεύεται ή εναρξίς και εκτέλεσις των οικοδομικών έργασιών αιτίνας ακολουθούν τας τριαύτας του φερόντος οργανισμού και των τοίχων πληρώσεως του κτιρίου πρό της πλήρους περατώσεως των έργασιών κατασκευής της στέγης και της επικεραμώσεως αυτής.

4. Αί όψεις των κτιρίων δέον όπως προσαρμόζονται εις τὰ παραδοσιακά πρότυπα του περιβάλλοντος με τας ακόλουθους υποδείξεις:

α) Απαγορεύεται ή διαμόρφωσις επιπέδου όψεως του κτιρίου με κυριαρχούντα: άξονα, τόν όριζόντιον, λαμβανομένων προς τούτο υπ' όψιν και των μελλοντικών όρόφων των δυναμένων να κτισθούν νομίμως. Έν πάση περιπτώσει δύναται ή Ε.Ε. Α.Ε. κατά την κρίσιν της, εις ειδικάς περιπτώσεις, να επιτρέπη άλλως.

β) Εις περιπτώσιν κατά την όποιαν ή κατασκευή ακολουθεί την παραδοσιακήν μορφήν επιβάλλεται ό μελετητής να προβλέψη διά την ένίσχυσιν αυτής και ίσα διαστήματα διαζώματα (σενάζ) εκ ξύλου συμπαγούς ή ώπλισμένου σκυροδέματος ήψους δέκα έως δέκα έπτά έκατοστά του μέτρου (0,10—0,17 μ.).

γ) Οί χρωματισμοί των τοίχων έξωτερικώς επιβάλλεται να γίνονται διά λευκού χρώματος ή ελαφρών άποχρώσεων αυτού. Η χρήςις έτέρου χρώματος επιτρέπεται έφ' όσον τούτο κυριαρχεί ή επαναλαμβάνεται συχνά εις τὰ παραδοσιακά κτίρια της πλησίον περιοχής.

δ) Αί κτινοδόχοι των έπιτών (τζάκις) και οι πωλήνες άποχετεύσεων και των έν γένει έγκαταστάσεων δέον να τοποθετώνται έξ ολοκλήρου έντός του σώματος του τοίχου (έντοιχισμένοι) ή έφ' όσον τούτο δέν είναι έφικτόν, να τοποθετώνται εις το έξωτερικόν του κτιρίου.

5. Άπαντα τὰ κοιφώματα των όψεων των κτιρίων επιβάλλεται να είναι ξύλινα ως ακόλουθως:

α) Τὰ ύαλοστάσια να χωρίζονται δι' ύποδιαιρέσεων (καϊτίων) εις τετράγωνα ή όρθογώνια πλαίσια.

β) Τὰ έξώφυλλα να είναι ταμπλαδωτά ή καρφωτά (σανιδωτά), να τοποθετώνται δέ εις τό αυτό επίπεδον με την έξωτερικήν επιφάνειαν των τοίχων του κτιρίου.

γ) Τά ανοίγματα επιβάλλεται ν' ακολουθούν τὰ παραδοσιακά πρότυπα, τόσον ως προς την θέσιν αυτών εις τό κτίριον (και όροφον), όσον και ως προς την μορφήν και τας σινηθεις αυτών αναλογίαις και διαστάσεις.

δ) Τά ανοίγματα των καταστημάτων δέον να είναι περιωρισμένων διαστάσεων εις τρόπον ώστε να μην επέρχεται διάλυσις των όγκων των κτιρίων εις την βήσιν αυτού, τὰ δέ κουφώματα αυτών θα είναι αναλόγου κατασκευής με τὰ ύπόλοιπα κουφώματα του κτίσματος (ταμπλαδωτά — καρφωτά).

ε) Επιτρέπεται ή τοποθέτησις σιδηρών κυκλιδωμάτων άσφαλείας εις παράθυρα και θύρας, μορφής άπλης (ράβδοι διατομής στρογγύλης ή τετραγώνου, αι ύποίαι σχηματίζουν τετράγωνα ή όρθογώνια σχήματα). Ταύτα υποχρεωτικώς θα χρωματίζονται μαύρα.

6. Επιτρέπεται ή κατασκευή των κατωτέρω στοιχείων.

α) Προεξοχών χώρων (κλειστοί έξώσοι) εις τόν τελευταίον επιτρεπόμενον όροφον του κτιρίου και εις όλας τας όψεις αυτού. Τό μέγιστον πλάτος αυτών με-

ΤΕΥΧΟΣ 81ον)28.12.1980

τρούμενον εκ της αντιστοιχίου ύψους του κτιρίου δέν θά υπερβαίνη τὰ ἐξήκοντα ἑκατοστά (0,60) τοῦ μέτρου, τὸ δὲ ὀλικὸν μῆκος των δέν θά υπερβαίνη τὸ 1/2 τῆς περιμέτρου τοῦ ὀρόφου. Εἰς τὰ υπόλοιπα τμήματα τοῦ ἰδίου ὀρόφου τοῦ κτιρίου ἐπιτρέπεται προεξοχή αὐτοῦ μέχρι 20 ἐκ. πλάτους. Ἀπαντα αἱ ὡς ἄνω προεξογαὶ προσμετροῦνται εἰς τὸν συντελεστὴν δομήσεως τοῦ οἰκοπέδου. Ἐφ' ὅσον προδλεπεται ἡ κατασκευὴ εἰς τὸν τελευταῖον ὀροφον διωρόφου οἰκοδομῆς κλειστῶν ἐξωστῶν ἐπιβάλλεται ὅπως τὸ ἰσόγειον ἔχει μικτὸν ἐξωτερικὸν ὕψος τρία καὶ ἡμισυ μέτρα (3,50 μ.) μετρούμενον ἀπὸ τοῦ χαμηλοτέρου σημείου τοῦ ἰχνους τῆς οἰκοδομῆς (τομῆς τῶν ὕψων αὐτῆς μετὰ τοῦ φυσικῶς ἢ προϋφισταμένου τεχνητῶς διαμορφωμένου ἐδάφους). Εἰς περιπτώσιν ὁμως τριωρόφου οἰκοδομῆς ἐπιβάλλεται ὅπως οἱ δύο πρώτοι ὀροφοι ἔχουν μικτὸν ἐξωτερικὸν ὕψος ἕξ μέτρα καὶ πενήκοντα ἑκατοστά τοῦ μέτρου (6,50) μετρούμενον κατὰ τὸν αὐτὸν ὡς ἄνω τρόπον ἀκριβῶς. Μικραὶ ἀποκλίσεις ἀπὸ τοῦ κατὰ τὰ ὡς ἄνω ὀριζομένου ὕψους ἐπιτρέπονται μόνον μετ' ἐγκρισιν τῆς Ε.Ε.Α.Ε.

Τὸ ἐλεύθερον ὕψος ὀρόφου δέον ὅπως εἶναι τουλάχιστον δύο μέτρα καὶ τεσσαράκοντα ἑκατοστά τοῦ μέτρου (2,40 μ.).

β) Ἀνοικτῶν ἐξωστῶν περιορισμένων διαστάσεων μόνον μετ' ἐγκρισιν τῆς Ε.Ε.Α.Ε. Οὗτοι δέν προσμετροῦνται εἰς τὸν συντελεστὴν δομήσεως. Οἱ ὡς ἄνω ἐξωσταὶ θά καλύπτονται μετ' ἐπὶ τὴν προέκτασιν τῆς στέγης τοῦ κτιρίου πλὴν τῶν περιπτώσεων ἐξωστῶν ἐν προβόλῳ εἰς κατοικίας διωρόφους ἀγροτικῶν τύπου, διὰ τοὺς ὁποίους δέν ἀπαιτεῖται ἡ ἐπιστέγασίς των. Πάντως, ὁ τρόπος κατασκευῆς καὶ ἡ μορφή τῶν ἐξωστῶν δέον ὅπως ἐναρμονίζονται μετ' ἐπὶ τὴν παραδοσιακὴν ἀρχιτεκτονικὴν τοῦ κτιρίου.

γ) Ἐπιτρέπεται ἡ κατασκευὴ ἐξωστῶν ἐν ἐσοχῇ εἰς τὸ ἰσόγειον ἢ εἰς περιπτώσιν τριωρόφου οἰκοδομῆς εἰς τὸν τελευταῖον ὀροφον αὐτῆς μεγίστου πλάτους 2,00 μέτρων καὶ μεγίστου μῆκους μέχρι τοῦ 1/3 τοῦ μῆκους τῆς αντιστοιχίου ὕψους τοῦ κτιρίου. Ἀπαγορεύεται ἡ κατασκευὴ γωνιακῶν ἐξωστῶν ἐν ἐσοχῇ. Οἱ ἐν ἐσοχῇ ἐξωσταὶ προσμετροῦνται εἰς τὸν συντελεστὴν δομήσεως τοῦ οἰκοπέδου. Ἐν πάσῃ περιπτώσει ἡ Ε.Ε.Α.Ε., δύναται κατὰ τὴν κρίσιν τῆς εἰς εἰδικὰς περιπτώσεις νὰ ἐπιτρέπη ἄλλως.

Δέν ἐπιτρέπεται ἡ κατασκευὴ ἀνοικτῶν ἐξωστῶν ἐν ἐσοχῇ ἢ ἐν προβόλῳ εἰς τοὺς οἰκισμοὺς τοὺς περιλαμβανομένους εἰς τὴν ομάδα I καὶ II τῆς παραγρ. 2 τοῦ ἀρθρου 1 τοῦ παρόντος.

δ) Ἡ ἐλαχίστη ἀπόστασις ὕψων μετ' ἐν προβόλῳ ἐξωστῶν ἐκ τοῦ ὀρίου τῶν παρακειμένων καὶ τῶν ἐναντι ἰδιοκτησιῶν ὀρίζεται εἰς τέσσαρα (4,00) μέτρα.

ε) Τὰ κιγκλιδῶματα τῶν ἀνοικτῶν ἐν ἐσοχῇ ἢ ἐν προβόλῳ ἐξωστῶν δέον νὰ εἶναι ἀπλῆς μορφῆς ξύλινα ἢ σιδηρὰ ἐν ἀρμονίᾳ πρὸς τὰ τοιαῦτα τοῦ ἀμέσου περιβάλλοντος τῆς οἰκοδομῆς, κατὰ τὰ παραδοσιακὰ πρότυπα καὶ συμφῶνως πρὸς τὰς υποδείξεις τῆς Ε.Ε.Α.Ε.

Διὰ τοὺς οἰκισμοὺς τοὺς περιλαμβανομένους εἰς τὴν ομάδα III τῆς παρ. 2 τοῦ ἀρθρου 1 τοῦ παρόντος ἐπιτρέπεται ἡ τοποθέτησις μεταλλικῶν κιγκλιδωμάτων ἢ ἡ κατασκευὴ σιμιγῶν στηθῶν.

Ἀπαγορεύεται ὁμως ἡ χρησιμοποίησις ὑαλοπινάκων ἐν γένει ἢ πλαστικῶν ὑλικῶν ὡς κυριῶν ἢ δευτερευόντων στοιχείων τῶν κιγκλιδωμάτων.

στ) Δέν ἐπιτρέπεται ἡ κατασκευὴ ἐξωτερικῶν κλιμάκων ὀδηγούσων εἰς τοὺς ὀρόφους, ἐκτὸς ἐὰν αὐταὶ κατασκευάζονται ἐπὶ κεκλιμένου ἐδάφους ἢ ὀδηγοῦν εἰς διαφορετικὰ ἐπίπεδα αὐλῆς.

Ἐπιτρέπεται ἡ κατασκευὴ ἐξωτερικῆς κλιμακῆς ὀδηγούσης ἐκ πλατύσκαλου κυρίας εἰσόδου τοῦ ἰσογείου, μόνον μέχρι ὕψους πενήκοντα ἑκατ. τοῦ μέτρου καὶ μετ' ἐπὶ γραμμὴν ἀναβάσεως κάθετον πρὸς τὴν ὀψιν τῆς οἰκοδομῆς. Ἐὰν λόγῳ μεγαλύτερας κλίσεως τοῦ ἐδάφους ἀπαιτεῖται μεγαλύτερον ἀνάπτυγμα κλιμακῆς τότε δύναται νὰ κατασκευασθῇ τὸ ὑπόλοιπον τμήμα ἐπὶ τοῦ κεκλιμένου ἐδάφους εἰς ἕνα ἢ διαφορετικὰ ἐπίπεδα ἢ ἐν ἀνάγκῃ λόγῳ ἐλλείψεως χώρου δύναται ν' ἀναπτυχθῇ παραλλήλως πρὸς τὴν ὀψιν καὶ ἐν ἐπαφῇ μετ' αὐτήν.

Εἰς τοὺς οἰκισμοὺς τοὺς περιλαμβανομένους εἰς τὴν ομάδα III τῆς παρ. 2 τοῦ ἀρθρου 1 τοῦ παρόντος ἐπιτρέπεται ἡ κατασκευὴ ἐξωτερικῆς κλιμακῆς μόνον εἰς περιπτώσιν προσθήκης ανεξαρτήτου λειτουργικῶς ὀρόφου ἐπὶ ὑπάρχοντος κτίσματος καὶ ἐν πάσῃ περιπτώσει παραλλήλως καὶ ἐν ἐπαφῇ πρὸς τὴν ὀψιν τῆς οἰκοδομῆς. Τὰ κιγκλιδῶματα τῶν κλιμάκων τῆς ἀνωτέρω παραγράφου κατασκευάζονται συμφῶνως πρὸς τ' ἀναφερόμενα εἰς τὴν παράγραφον β.ε. τοῦ παρόντος ἀρθρου. Αἱ ἀνοικταὶ κλιμακῆς δέν προσμετροῦνται εἰς τὸν συντελεστὴν δομήσεως καὶ τὴν κάλυψιν τοῦ οἰκοπέδου. Ἀπαντὰ τὰ κατὰ τὴν προηγουμένην παράγραφον στοιχεῖα

προσαρμόζονται κατά την μορφήν, τὸ ὑλικόν, τὸν τρόπον κατασκευῆς καὶ τοὺς χρωματισμούς, εἰς τὰ παραδοσιακά πρότυπα τοῦ περιβάλλοντος καὶ εἰς τὰς υποδείξεις τῆς Ε.Ε.Α.Ε.

7. α) Οἱ μανδρότοιχοι εἰς τοὺς οἰκισμοὺς τοὺς περιλαμβανομένους εἰς τὴν ὁμάδα I τῆς παρ. 2 τοῦ ἀρθροῦ 1 τοῦ παρόντος ἐπιβάλλεται νὰ κατασκευάζωνται ἀπὸ ἔμφανη λιθοδομὴν ὀλόσωνον (ὄχι ἐπένδυσιν). Εἰς τοὺς οἰκισμοὺς τῶν ὁμάδων II καὶ III τῆς παρ. 2 τοῦ ἀρθροῦ 1 τοῦ παρόντος, δύναται οὗτοι νὰ κατασκευάζωνται καὶ ἀπὸ ὀπτοπλινθοδομὴν ἐπιχρισμένην ἐξωτερικῶς μὲ κοινὸν τριπτὸν ἐπιχρῖσμα, νὰ ἔχουν δὲ πλάτος τοῦλάχιστον εἴκοσι ἑκατοστῶν τοῦ μέτρου (0,20 μ.). Τὸ ὕψος τῶν δὲν πρέπει νὰ ὑπερβαίη τὰ δύο (2) μέτρα. Ὅσακις οἱ μανδρότοιχοι χρησιμεύουν συγχρόνως καὶ ὡς τοῖχοι ἀντιστηρίξεως δύναται νὰ ὑπερβῶν τὸ ὕψος τῶν δύο (2) μέτρων, ἂν αὐτὸ κριθῆ ἀπαραίτητον καὶ ἐγκριθῆ τοῦτο ὑπὸ τῆς Ε.Ε.Α.Ε.

β) Αἱ αὐλόθυραι τῆς κυρίας εἰσόδου ἐπιβάλλεται νὰ εἶναι ξύλιναι. Εἰς περιπτώσιν μανδροτοίχου μὲ ὕψος μεγαλύτερον τοῦ ἐνός μέτρου ἢ αὐλόθυρα τῆς κυρίας εἰσόδου ἐπιβάλλεται νὰ εἶναι ἐστεγασμένη μὲ τετρακλινῆ ἢ δικλινῆ στέγην.

8. Ἐγκαταστάσεις ἐπὶ τῶν κοινοχρήστων χώρων.

8. α) Ἐκαστον ἔργον ὑποδομῆς τῶν Ὄργανισμῶν Κοινῆς Ὁφελείας (ΔΕΗ, ΟΤΕ κλπ.) ἐπιβάλλεται νὰ εἶναι ὑπόγειον. Ἡ τοποθέτησις τῶν μετρητῶν ἠλεκτρικοῦ ρεύματος κ.λπ., ὡς καὶ παντὸς ἐτέρου στοιχείου τῶν παροχῶν τῶν Ὄργανισμῶν Κοινῆς Ὁφελείας ἐπιβάλλεται νὰ γίνεταί εἰς μὴ προβαλλομένην θέσιν τῶν κοινοχρήστων χώρων.

β) Οἱ Ὄργανισμοὶ Κοινῆς Ὁφελείας (ΔΕΗ, ΟΤΕ, κ.λπ.) ὑποχρεοῦνται νὰ ἀναλαμβάνουν ἰδίαις δαπάναις τὴν ἐγκατάστασιν ἢ τὴν ἀναμόρφωσιν καὶ βελτίωσιν τῶν ἐγκαταστάσεών τῶν εἰς τὴν περιοχὴν ὥστε νὰ διατηρῆται ἡ μορφή τοῦ συνόλου.

Ἐπίσης ὑποχρεοῦνται ν' ἀναλαμβάνουν τὴν ἀποκατάστασιν τῆς ἀρχικῆς μορφῆς ὁδῶν καὶ κοινοχρήστων χώρων εἰς τοὺς ὁποίους ἐπενέθησαν διὰ τὴν ἐγκατάστασιν τῶν δικτύων τῶν.

γ) Ἐκάστη ἐργασία ἀφορῶσα εἰς τὴν διαμόρφωσιν, τροποποίησιν ἢ ἀνάπλασιν κοινοχρήστων χώρων (ὁδῶν πλατειῶν, κρηπιδωμάτων κλπ.) ἐκτελεῖται κατὰ τρόπον προσαρμοζόμενον εἰς τὰ παραδοσιακά πρότυπα καὶ κατόπιν ἐγκρίσεως τῆς Ε.Ε.Α.Ε.

δ) Ἐπιβάλλεται ἡ ἐγκατάστασις ἀνὰ ἕκαστον οἰκοδομικὸν τετράγωνον μίας ὁμαδικῆς κεραίας τηλεοράσεως καὶ εἰς μὴ προβαλλομένην θέσιν. Ἐφ' ὅσον ὑπάρχουν εἰς οἰκοδομικὸν τετράγωνον, μίᾳ ἢ πλείονες μεμονωμέναι κεραῖαι, αὗται ἀντικαθίστανται διὰ μίας ἐξυπηρετούσης ὀλόκληρον τὸ οἰκοδομικὸν τετράγωνον.

Εἰς περιπτώσιν καθ' ἣν, δι' οἰονδήποτε λόγον δὲν εἶναι ἐφικτὴ ἡ ἐγκατάστασις, κατὰ τὰ ὡς ἀνω ὁμαδικῆς κεραίας τηλεοράσεως, αἱ μεμονωμένως ἐγκαθιστάμεναι τοιαῦται, δέον νὰ τοποθετῶνται ἐγγὺς τοῦ κτιρίου καὶ τῆς περιφράξεως, ὥστε νὰ μὴ εἶναι αἰσθητὴ ἡ παρουσία τῶν, ὑπὸ τὴν προϋπόθεσιν ὅτι θὰ εἶναι δυνατὴ ἡ λήψις τοῦ ὀπτικοῦ καὶ ἀκουστικοῦ σήματος.

ε) Δὲν ἐπιτρέπεται γενικῶς ἡ ἀνάρτησις φωτεινῶν ἐπιγραφῶν ἢ διαφημίσεων. Ἐπιτρέπεται ἡ ἀνάρτησις ἀπλῶν ἐπιγραφῶν κοινῶν ἢ ἐγχρώμων κατόπιν ἐγκρίσεως τῆς Ε.Ε.Α.Ε. ἣτις θέλει ἐγκρίνει καὶ τὴν θέσιν, τὰς διαστάσεις καὶ τὴν μορφήν αὐτῶν.

Αἱ ἐπιγραφαὶ πρέπει νὰ εἶναι ἀσχηγραμμῆναι εἰς τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν. Ἐπιτρέπεται ἡ ὑπαρξίς ὁμοῦ μετὰ τῆς Ἑλληνικῆς ἐπιγραφῆς καὶ ξενογλώσσων τοιούτων (μεταφραζουσῶν τὴν Ἑλληνικὴν) ὑπὸ τὸν ὅρον ὅτι τὰ ξενογλώσσα στοιχεία δὲν θὰ ὑπερβαίνουν εἰς μέγεθος τὰ Ἑλληνικά.

στ) Δὲν ἐπιτρέπεται ἡ ἀνάρτησις ἐπιγραφῶν ἐπὶ στηθαίων δωματίων, ἐξωστῶν καὶ κλιμάκων, καθὼς καὶ ἡ τοποθέτησις ἰκριωμάτων ἐν γένει ἐπὶ δωματίων τῶν κτιρίων ἐντὸς τῶν ἀκαλύπτων χώρων τῶν οἰκοπέδων καὶ τῶν κοινοχρήστων χώρων τοῦ οἰκισμοῦ. Ὅμοίως δὲν ἐπιτρέπεται ἡ τοποθέτησις διαφημίσεων εἰς χώρους μὲ ἰδιαίτερα φυσικά χαρακτηριστικά καὶ ἀρχαιολογικοὺς χώρους.

ζ) Δὲν ἐπιτρέπεται ἡ κατασκευὴ ἢ ἡ ἀλλαγὴ ὁποιοῦδήποτε στοιχείου κοινοχρήστων χώρων ὡς πλακοστρώσεων ὁδῶν καὶ πλατειῶν, φρεάτων, κρηνῶν, ἀναβαθμῶν, δένδρων καὶ τοξωτῶν ανοιγμάτων. Εἰς περιπτώσιν κατὰ τὴν ὁποίαν συντρέχουν σοβαροὶ λόγοι διὰ τὴν κατεδάφισιν ἢ ἀντικατάστασιν ἢ ἀναμόρφωσιν τινὸς ἐκ τῶν ἀνω στοιχείων τῶν κοινοχρήστων χώρων ἀπαιτεῖται ἐγκρίσις τῆς Ε.Ε.Α.Ε.

η) Ἡ ἐπικάλυψις τῶν ὁδῶν καὶ πλατειῶν ἐπιβάλλεται νὰ γίνεταί κατὰ τοὺς

ΤΕΥΧΟΣ Β1ον) 28.12.1980

παραδοσιακούς τρόπους κατασκευής ή με σύγχρονα υλικά κατόπιν έγκρίσεως της Ε.Ε.Α.Ε.

θ) Έπιτρέπεται ή κατασκευή πετασμάτων διά μονοχρώμου υφάσματος μόνον εις περιπτώσιν καταστημάτων και χώρων παραμονής ατόμων, κέντρων ανάμυχης, κατόπιν έγκρίσεως της Ε.Ε.Α.Ε. και μόνον εις τούς οικισμούς τών ομάδων ΙΙ και ΙΙΙ της παρ. 2 του άρθρου 1 του παρόντος.

9. Προ της χαράξεως έπαρχιακής, κοινοτικής ή δημοτικής οδοϋ απαιτείται έγκρισις της μελέτης υπό της Ε.Ε.Α.Ε. ήτις δέον να κοινοποιείται εις τούς αρμοδίους φορείς έγκαιρώς (Δ/σιν Παραδ. Οίσιων της Γεν. Δ/σεως Οίσιου, Ε.Ο.Τ., ΥΠ.Π.Ε. κλπ.) πρὸς ένημέρωσιν.

* Άρθρον 4.

Έπιτρεπόμεναι χρήσεις.

1. Έντός τών ορίων τών εις παρ. 1 του άρθρου 1 του παρόντος οικισμών, έπιτρέπεται ή ανέγερσις κτιρίων κοινής ωφέλειας και κοινωνικού έξοπλισμού, απαγορεύεται όμως ή κατασκευή οιοϋδήποτε κτιρίου, ή χρήσις του όποιου θα ώχλούσε άπαραδέκτως την περιοχην, κατά την κρίσιν της Ε.Ε.Α.Ε. Έπίσης απαγορεύεται ή χρησιμοποίησις άκαλύπτων χώρων δι' άπορριμματα.

* Άρθρον 5.

Παρεκκλίσεις.

1. Διά την έπισκευην και άποκατάστασιν παλαιών κτιρίων, αντιπροσωπευτικών της παραδοσιακής αρχιτεκτονικής, χορηγείται άδεια οίκοδομής, κατόπιν έγκρίσεως της Ε.Ε.Α.Ε. εστω και αν αι αίτούμεναι να έκτελεσθούν έργασιαι αντίκεινται εις τās διατάξεις του παρόντος Διατάγματος.

Εις τās ως άνω περιπτώσεις και υπό τούς αυτούς δρους έπιτρέπεται ή προσθήκη κατ' επέκτασιν άπαραιτητών χώρων διά την έξυπνότεσιν της κατοικίας, όπως λουτροϋ και κουζίνας, έφ' όσον αυτοι δεν υπάρχουν ή δεν δύνανται να δημιουργηθούν εντός του υπάρχοντος κτίσματος, καθώς και ή κατασκευή φούρνου κατ' επέκτασιν ή άνεξαρτήτως του κτιρίου.

Η ύπαρξις και ή θέσις της παλαιάς οίκοδομής εντός του οικοπέδου θ' άποδεικνύεται διά φωτογραφιών, θεωρημένων υπό της αρμοδίας διά την έκδοσιν της σχετικής άδειας Πολεοδομικής Αρχής.

2. Προκειμένου περί κτισμάτων έρειπωμένων ή κατεδαφιστέων ως έτοιμορρόπων ή έπικινδύνων αντιπροσωπευτικών της παραδοσιακής αρχιτεκτονικής, έπιτρέπεται ή αναστήλωσις τών εστω και εάν αι απαιτούμεναι να έκτελεσθούν έργασιαι αντίκεινται εις τās διατάξεις του παρόντος διατάγματος, κατόπιν όμως τεκμηριωμένης έρεύνης, εκ της όποιας θα προκύπη ή ακριβής αρχική μορφή του κτίσματος και κατόπιν έγκρίσεως κατά περιπτώσιν της Ε.Ε.Α.Ε. ή του ΥΠ.Π.Ε.

* Άρθρον 6.

Ειδικαι διατάξεις.

1. Διά την κατεδάφισιν παλαιών κτισμάτων ή την άφαίρεσιν λειτουργικών ή διακοσμητικών στοιχείων έξ αυτών ως και διά την καθαίρεσιν έξοπλισμού ιδιωτικών και δημοσίων χώρων (μάνδρα, λιθόστρωτα, κρήναι, φρέατα, κοπή αξιολόγων δένδρων κλπ.) απαιτείται άδεια. Η σχετική άδεια κατεδάφισεως ή καθαιρέσεως παρέχεται μόνον κατόπιν έγκρίσεως της Ε.Ε.Α.Ε. ή —κατά περιπτώσιν— του ΥΠ.Π.Ε. και υπό την προϋπόθεσιν ότι το πρὸς κατεδάφισιν ή καθαίρεσιν στοιχείον δεν άποτελεϊ αξιόλογον ή χαρακτηριστικόν πρότυπον δείγμα της περιοχής και ή άφαίρεσις αυτού δεν θ' άλλοιώση την αισθητικήν ένότητα πλην της περιπτώσεως της άναφερομένης εις την παράγραφον 2 του προηγουμένου άρθρου.

2. Διά την διαμόρφωσιν άκαλύπτων χώρων τών οικοπέδων έπιτρέπονται μόνον αι άπολύτως αναγκαίαι έκκαρφαί.

Εις περιπτώσιν κεκλιμένου έδάφους έπιτρέπεται ή διαμόρφωσις του οικοπέδου δι' αναλημματικών τοίχων ή πρανών μεγίστου ύψους ένός και ήμίσεως (1,50) μέτρου, από του φυσικού έδάφους.

Παρέκκλισις του άνωτέρω μεγίστου ύψους έπιτρέπεται κατόπιν έγκρίσεως της

ΤΕΧΝΙΚΟΝ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟΝ ΕΛΛΑΔΟΣ

(Τίθεται μετά την σελ. 546,2στ) 546,2ζ

Ε.Ε.Α.Ε. ή —κατά περίπτωσιν— του ΥΠ.Π.Ε. και μόνον εις περιπτώσεις όπου του-
το επιβάλλεται απόλυτως διά λόγους τεχνικούς ή αισθητικούς και υπό την προϋπό-
θεσιν ότι ή κατασκευή αυτή δύναται να ένταχθή αισθητικώς εις τό περιβάλλον.

3. Εις περίπτωσιν κατασκευής τοίχων άντιστηρίξεως, ούτοι διαμορφούνται
άπό άπόψεως ύλικού και τρόπου κατασκευής, συμφώνως πρός τά παραδοσιακά
πρότυπα και τάς υποδείξεις της Ε.Ε.Α.Ε. ή —κατά περίπτωσιν— του ΥΠ.Π.Ε.

4. Δέν έχει εφαρμογήν τό άρθρον 102 του ΓΟΚ/1973, διά τούς οικισμούς τών
ομάδων I, II και III της παρ. 2 του άρθρου 1 του παρόντος.

*Άρθρον 7.

Γενικαί διατάξεις.

1. Διά την χορήγησιν οιασδήποτε άδειας δι' άνέγερσιν νέου κτιρίου ή προσ-
θήκης ή έπισκευής κλπ. ώς και κατεδαφίσεως ή καθαιρέσεως στοιχείων έξ ύπαρ-
χουσών οικοδομών, απαιτείται, πέραν τών απαιτουμένων υπό τών κειμένων σχετι-
κών διατάξεων στοιχείων και ή υποβολή δύο τουλάχιστον φωτογραφιών διά τών
οποίων θ' άποδεικνύεται ή θέσις του οικοπέδου μετά του τυχόν υπάρχοντος κτίσμα-
τος και αί όμοροι ιδιοκτησίαι μετά τών έντός αυτών κτισμάτων. Αύται δέον να
θεωρούνται υπό της άρμοδίας διά την έκδοσιν της ζητουμένης άδειας Πολεοδομικής
Άρχής.

2. Πρό της έκδόσεως άδειας, άνεγέρσεως νέας οικοδομής, έπισκευής άποκα-
ταστάσεως, προσθήκης ή κατασκευής έργων, κατεδαφίσεως ή καθαιρέσεως στοι-
χείων οικοδομών απαιτείται έγκρισις της Ε.Ε.Α.Ε.

3. Άδειαι έκδοθεΐσαι μέχρι της δημοσιεύσεως του παρόντος και μη εφαρμο-
σθεΐσαι έν όλω ή έν μέρει, άναθεωρούνται έν όλω ή διά τάς υπολοίπους εργασίας,
έφαρμοζομένων τών διατάξεων του άρθρου 3 του παρόντος και κατά τάς υποδεί-
ξεις της Ε.Ε.Α.Ε.

*Άρθρον 8.

1. Όροι και περιορισμοί δομήσεως διά την έκτός τών όρίων τών έν άρθρω
1 του παρόντος οικισμών, άλλ' έντός τών διοικητικών όρίων τών δήμων ή κοινοτή-
των εις τούς όποίους υπάγονται ούτοι, περιοχήν ισχύουν οι προβλεπόμενοι διά του
άπό 6.10.78 Π. Δ/τος «περί καθορισμού ορων και περιορισμών δομήσεως τών γη-
πέδων τών κειμένων έκτός τών ρυμοτομικών σχεδίων τών πόλεων και έκτος τών ό-
ρίων τών νομίμως ύφισταμένων προ του έτους 1932 οικισμών» (ΦΕΚ 538 Δ/78) έ-
ξαιρέσει του άρθρου 4.

2. Διά την αυτήν ώς άνω περιοχήν ισχύουν αί διατάξεις τών άρθρων 3, 5 και
αί παρ. 1, 2, 3 του άρθρου 6 του παρόντος.

Η Ε.Ε.Α.Ε. δύναται κατά την κρίσιν της να επιφέρη μικράς άλλεργάς, διά λό-
γους λειτουργικούς. Επίσης δύναται ή επικάλυψις της στέγης εις την αυτήν πε-
ριοχήν να γίνεται διά βυζαντινών κεράμων.

Εις τόν Υπουργόν Χωροταξίας, Οικισμού και Περιβάλλοντος, αναθέτομεν την
δημοσίευσιν και έκτέλεσιν του παρόντος Διατάγματος.

Έν Αθήναις ή 11 Ιουνίου 1980

Ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Γ. ΚΑΡΑΜΑΝΛΗΣ

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. Δημογέροντας Σπύρος, 1989, "Ανάλυση της υφιστάμενης κατάστασης στην ορεινή Κορινθία με σκοπό την εφαρμογή προγράμματος για τον Τουρισμό και Αγροτουρισμό στην περιοχή αυτή", Ε.Μ.Π., Τμήμα Αγρονόμων και Τοπογράφων Μηχανικών
2. ΚΕΠΕ - Θέματα προγραμματισμού Δ10, 1986, Τουριστικές δραστηριότητες, Αθήνα
3. Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Τμήμα Γεωπονίας-Τομέας Αγροτικής Οικονομίας, "Μελέτη Ανάπτυξης Αγροτικού Τουρισμού στις Ορεινές κοινότητες της Επαρχίας Παιονίας" (νομός Κιλκίς)
4. Ηλίας Μπεριάτος, 1992, ΔΟΜΗ ΚΑΙ ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΧΩΡΟΥ
5. Ηλίας Μπεριάτος, 1991, ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΟΥ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟΥ ΧΩΡΟΥ
6. Δ. Κοπατσάρης - Λ. Κίσσας, "Δραστηριότητες του Αγροτικού χώρου, συμβατές ή μή με το περιβάλλον", Βόλος 1995
7. Στοιχεία Μετεωρολογικού σταθμού Αγχιάλου
8. Χάρτης Β. Παπαζάχου - Κομνηνάκη, Απρίλιος '55
9. ΕΛΚΕΠΑ, 1989, "Εκτίμηση των Υδατικών απορροών στις λεκάνες απορροής του Παγασητικού"
10. Ελληνικό κέντρο Βιοτόπων - Υγροτόπων, 1993, Απογραφή Υγροτόπων
11. Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, 1994, "Χωροταξική μελέτη Ν. Μαγνησίας"
12. Ε.Σ.Υ.Ε. - Πραγματικός πληθυσμός της Ελλάδος 1981-1991
13. Ε.Σ.Υ.Ε. - Στατιστική Επετηρίδα της Ελλάδος 1990-91
14. Ε.Σ.Υ.Ε. - Πραγματικός πληθυσμός της Ελλάδος 1981
15. Ε.Σ.Υ.Ε. - Πραγματικός πληθυσμός της Ελλάδος 1991
16. Ε.Σ.Υ.Ε. - ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ ΤΗΣ ΦΥΣΙΚΗΣ ΚΙΝΗΣΕΩΣ ΤΟΥ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ ΕΤΟΥΣ 1988, Αθήνα 1995
17. Β. Κοτζαμάνης, 1991, ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΑΣ
18. ΚΕΠΕ - Εκθέσεις 24 για το πρόγραμμα 1988-1992, Περιφερειακή Πολιτική
19. Ε.Σ.Υ.Ε. - Πραγματικός πληθυσμός της Ελλάδος 1980-81
20. Ε.Σ.Υ.Ε. - Πραγματικός πληθυσμός της Ελλάδος 1990-91
21. Περιοδικό "Επιλογή", τεύχος 1995
22. Ε.Σ.Υ.Ε. - Αποτελέσματα Απογραφής Πληθυσμού-Κατοίκων, 1971, Ν. Μαγνησίας
23. Ε.Σ.Υ.Ε. - Αποτελέσματα Απογραφής Πληθυσμού-Κατοίκων, 1981, Ν. Μαγνησίας
24. Ε.Σ.Υ.Ε. - Αποτελέσματα Απογραφής Πληθυσμού-Κατοίκων, 1991, Ν. Μαγνησίας
25. ΚΕΠΕ - Μελέτες 40, Δείκτες Περιφερειακής Ανάπτυξης της Ελλάδας

- 26.Γραφείο Δημοσίων σχέσεων Πανεπιστημίου Θεσσαλίας
- 27.Γραμματεία Φυσικής Κίνησης Ασθενών, Νομαρχιακό Νοσοκομείο Βόλου
- 28.Γραμματεία Προσωπικού, Νομαρχιακό Νοσοκομείο Βόλου
- 29.Διεύθυνση Γεωργίας Νομού Μαγνησίας
- 30.Νομαρχία Μαγνησίας - τμήμα Δασοπονίας
- 31.Εποπτεία Αλιείας, Απογραφή για τον αριθμό Σκαφών και Αλιέων
- 32.Επιμελητήριο Ν. Μαγνησίας, Σ.Β.Θ.Κ.Ε., προσωπικές συνεντεύξεις
- 33.Β. Παπαθεωδόρου, ΤΥΔΚ, Πίνακες κατάστασης Επαρχιακού δικτύου Ν. Μαγνησίας, 1994
- 34.Λιμενικό Ταμείο Βόλου
- 35.Ε.Ο.Τ., προσωπικές συνεντεύξεις
- 36.Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Μαγνησίας (Δ/νση Προγραμματισμού & Ανάπτυξης), 1995, "Παρουσίαση Προγραμμάτων Έργων που υλοποιούνται στο Νομό", Βόλος
- 37.Χουρμουζιάδης, Μακρής, Ασημακόπουλου-Ατζάκα, 1986, "Μαγνησία το χρονικό ενός Πολιτισμού"
- 38.Κ. Παπαγεωργίου, Σ. Κορδάτου, Φ. Αδρίμη, 1995, ομάδα πολιτιστικών στοιχείων για το μάθημα "Εναλλακτικές Μορφές Τουρισμού στο Πήλιο", Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας
- 39.Δ. Ι. Κοβατσίδης, 1996, NETWORK, Βόλος
- 40.Π. Δ. ΤΗΣ 11.7/4.8.1980 (ΦΕΚ 374 Δ)
- 41.Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Μαγνησίας, Νομαρχιακή Επιτροπή Χωροταξίας Περιβάλλοντος & Υποδομών, 1995, "ΕΘΝΙΚΟ ΘΑΛΑΣΣΙΟ ΠΑΡΚΟ ΑΛΟΝΝΗΣΟΥ ΒΟΡΕΙΩΝ ΣΠΟΡΑΔΩΝ ΕΘ.ΠΑ.Β.Σ."
- 42.Έντυπο, "Εθνικό Θαλάσσιο Πάρκο Αλοννήσου - Βορείων Σποράδων", εκδόσεις ακτή
- 43.Περιοδικό, Περιβαλλοντική Εκπαίδευση, τεύχος 2, Νοέμβριος-Δεκέμβριος '93
- 44.Περιοδικό, Περιβαλλοντική Εκπαίδευση, τεύχος 4, Μάρτιος-Απρίλιος '94
- 45.Περιοδικό, Περιβαλλοντική Εκπαίδευση, τεύχος 5, Μάιος-Ιούνιος '94
- 46.Δ. Παλιούρας, "Αρχοντικό Τοπάλη-Μουσείο Λαϊκής Τέχνης και Ιστορίας"
- 47.προσωπική συνέντευξη στον Δ. Παλιούρα, 1996, 5η Εφορεία Νεοτέρων Μνημείων
- 48.Α. Καραμέρης, "Η Κοινωνική, Τουριστική και Εκπαιδευτική διάσταση του Εθνικού Δρυμού", Τμήμα Δασολογίας και Φυσικού Περι/ντος
- 49.Περιοδικό "Τουρισμός & Οικονομία", τεύχος 204, Ιανουάριος 1996
- 50.ΤΕΕ - Τμήμα Μαγνησίας, "Ο ρόλος του Νέου Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης στην ανάπτυξη της Θεσσαλίας", ΗΜΕΡΙΔΑ, 27 Νοεμβρίου 1992
- 51.Εμμ. Καρμίρης, 1987, Σημειώσεις "Δασικός Τουρισμός", ΤΕΙ Λάρισας-τμήμα Δασοπονίας
- 52.Ελληνικός Ορειβατικός Σύλλογος Βόλου, 1995, χάρτης "Αποτύπωση Παραδοσιακών Μονοπατιών Κεντρικού Πηλίου"
- 53.Ν. Χαράτσι, "Οδηγός Πηλίου για Περιπατητές"